

Programmabegroting

2015 - 2018

Colofon

Uitgave:
Gemeente Noordoostpolder
Harmen Visserplein 1
8302 BW Emmeloord
Tel: 0527-633911
E-mail: info@noordoostpolder.nl
Internet: www.noordoostpolder.nl

November 2014

Programmabegroting

2015 (-2018)

Noordoostpolder

Inhoudsopgave

Samenstelling College en Gemeenteraad.....	7
Aanbiedingsbrief.....	9
Samenvatting	13
Begroting in één oogopslag.....	15
Kerngegevens.....	17
Matrix programma's	21
1. Inleiding en opzet programmabegroting.....	29
Inleiding.....	29
Opzet van de programmabegroting.....	30
Autorisatieniveau	30
2. Basis.....	33
Missie, visie en lange termijnbeleid.....	35
Toekomstvisie 2030	35
3. Programmaplannen.....	37
Totaaloverzicht programma's.....	39
Programma 1 Fysieke leefomgeving.....	41
Programma 2 Sociale leefbaarheid.....	59
Programma 3 Economische ontwikkeling.....	81
Programma 4 Dienstverlening en besturen.....	93
Programma 5 Financiën	103
4. Paragrafen	123
4. Inleiding	125
4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	127
4.2 Onderhoud kapitaalgoederen	141
4.3 Financiering	145
4.4 Bedrijfsvoering	151
4.5 Verbonden partijen.....	153
4.6 Grondbeleid	167
4.7 Lokale heffingen	173
4.8 Handhaving	181
5. Toelichting exploitatiebegroting	185
5 Inleiding.....	187
5.1 Begrotingsrichtlijnen.....	189

5.2	Bijzondere ontwikkelingen.....	191
5.3	Het gemeentefonds.....	193
5.4	Vervangingsinvesteringen	199
5.5	Nieuw beleid.....	200
5.6	Meerjarenramingen 2016-2018.....	201
5.7	Vermogenspositie.....	202
6.	Toelichting vermogenspositie	203
6.1	Investerings- en financieringsstaat	205
7.	Overzicht van baten en lasten	207
7.1	Overzicht baten en lasten inclusief meerjarenperspectief.....	209
7.2	Overzicht aanmerkelijke verschillen.....	219
7.3	Overzicht incidentele baten en lasten.....	220
7.4	Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.....	223
7.5	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien	225
7.6	Arbeidsgerelateerde kosten	227
8.	Vaststelling.....	229
8.	Vaststelling.....	231

Samenstelling College en Gemeenteraad

Samenstelling College van B&W

Burgemeester	A. van der Werff
Secretaris	I.J.W.Valk/ E.G. de Vries
Wethouder	H.R. Bogaards-Simonse
Wethouder	A. Poppe
Wethouder	W.C. Haagsma
Wethouder	H. Wijnants
Wethouder	H.H. Suelmann

Samenstelling van de gemeenteraad Noordoostpolder

Voorzitter	A. van der Werff
Griffier	R.F. Wassink
CDA	M.B.W. Uitdewilligen J. van der Boom F.P.J. van Erp J.C.M. Goos B.H. Reussing W.J. Veendrick-Tiesinga G.J.J. van der Wal
ChristenUnie/SGP	H. van Keulen-Nentjes T.J. van Dijk H.J. Lambregtse J. Simonse J.W. Simonse
PU	Th. Tuinenga E. van Elk T. van Steen
VVD	B. Wielenga E. Blokhuis-Lindenbergh W.P. Keur
SP	T.G. Hoekstra M. Dekker J.L.M. Nijholt
ONS Noordoostpolder	L.H.M. Lammers A.D. van de Beek S. Werkman
PvdA/GroenLinks	R. van der Velde J.J.J. Weerden
D66	G.P.F. Vilé J.M. van de Velde
PVVP	T. Nijdam

Raadsc commissie Bestuur, Financiën en Economische Zaken (BFE)

H. van Keulen-Nentjes
J. van der Boom
F.P.J. van Erp
M. Dekker
W.P. Keur
T. Nijdam
G.P.F. Vilé
J.J.J. Weerden
S. Werkman
B.J. Aling
T.P.R. Groen
Th. Tuinenga
A.K.C. Quist
M.C. Ritsema
D. van Sluijs
J.H. van Ulsen
H. Hekkenberg
D.J. Offringa

Raadsc commissie Woonomgeving (WO)

W.J. Veendrick-Tiesinga (vz)
A.D. van Beek
M. Dekker
T.J. van Dijk
J.C.M. Goos
H.J. Lambregtse
T. Nijdam
T. van Steen
Th. Tuinenga
G.J.J. van der Wal
B. Wielenga
J.T.A. Elschot
H.M. Hekkenberg
A. Klein Tijssink
E.A.M. Menu-Rood
J.L.M. Nijholt
P.M.S. Vermeulen
R. Warmolts
M.W. van Wegen

Raadsc commissie Samenlevingszaken (SLZ)

L.H.M. Lammers (vz)
A.D. van Beek
E. Blokhuis-Lindenbergh
E. van Elk
T.G. Hoekstra
W.P. Keur
B.H. Reussing
J. Simonse
J.W. Simonse
M.B.W. Uitdewilligen
J.M. van de Velde
R. van der Velde
D. van Sluijs
G.P.F. Vilé
J.T.A. Elschot
I. van der Kooij

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad,

Inleiding

De laatste jaren wordt het belang van kasstromen in steeds verdergaande zin ook voor en door non-profit organisaties gewaardeerd, zo ook binnen het college en de gemeenteraad van Noordoostpolder. Een andere ontwikkeling is de belangstelling voor de financiële positie van organisaties en voor de wijze waarop zij hier verslag van doen in hun verslaggevingdocumenten. De in 2005 in Europa ingevoerde International Financial Reporting Standards (IFRS) hebben er voor gezorgd dat verslagleggingregels, en daarmee verslaggeving, niet meer alleen het domein van financieel specialisten als accountants en toezichthouders van grote beursgenoteerde ondernemingen is. Niemand ontkomt nog aan de strengere verslagleggingregels. Het belang en de belangstelling hiervoor houden onverminderd aan. De laatste jaren staan banken hierom nadrukkelijk in het voetlicht, mede in relatie tot de solvabiliteitspositie van banken.

Sinds 2008 mogen ook Nederlandse gemeenten zich verheugen in een toenemende belangstelling voor hun verslaggeving, externe verslaggeving en voor hun financiële positie. Daar zijn verschillende redenen voor. De belangrijkste reden is terug te voeren op het begin van een financiële en later economische crisis, die verschillende sectoren heeft geraakt. Daar waar het begon met banken en andere kredietverlenende instellingen, volgden diverse centrale en decentrale overheden.

De crisis legde een aantal problemen bloot van gemeenten, met in hun kielzog woningbouwcorporaties. De problemen uitten zich onder andere in een slechte financiële conditie bij gemeenten of zelfs acute betalingsproblemen bij woningbouwcorporaties. Woningbouwcorporaties zijn kapitaalintensieve organisaties en gemeenten staan hier financieel garant voor. De extra aandacht voor de verslaggeving en financiën van gemeenten en ook woningbouwcorporaties, inclusief hun controlerende accountants, is geboren.

De financiële conditie van een gemeente en de risico's die zij lopen, zijn op te maken uit hun in- en externe verslaggeving. Of beter gesteld: zou op te maken moeten zijn uit hun verslaggevingdocumenten. Daar in staat alle essentiële informatie over de doelen die gemeenten willen bereiken of bereikt hebben, vertaald in een financiële exploitatie en balans. Voor het weergeven en toelichten van de financiële conditie worden door Noordoostpolder in het bijzonder de (meerjaren)programmabegroting, perspectiefnota, tussentijdse verantwoordingsrapportages en de jaarstukken gebruikt.

Financiële informatie goed kunnen interpreteren, is niet voor iedere belanghebbende even eenvoudig. Dat geldt voor belanghebbenden van zowel private als publieke organisaties. In een gemeente geeft u als gemeenteraad met een begroting invulling aan uw kaderstellende rol en met de jaarstukken aan uw controlerende rol. U moet een weg zien te vinden waarlangs u naast de beleidsinhoudelijke informatie ook de financiële informatie voldoende kunt interpreteren om weloverwogen jaarstukken, of in dit geval een de (meerjaren)programmabegroting 2015 – 2018, te kunnen vast stellen, waar uit te destilleren valt wat de mate van robuustheid is van de financiële conditie van Noordoostpolder.

Onvoldoende waarde hechten aan financial auditing, of wel het controleren en monitoren van de betrouwbaarheid van de verslaggeving, kan een in potentie gezonde en succesvolle organisatie onnodig in financiële problemen brengen.

De consequenties van het in financiële problemen raken, verschillen voor de private en publieke sector. Private organisaties gaan in het uiterste geval failliet of worden overgenomen door een derde partij. Publieke organisaties, zoals gemeente

Noordoostpolder, kunnen slechte resultaten doorgaans afwentelen op hun financiers, deelnemers, belastingbetalers, inwoners, bedrijven, door schier onbeperkt vreemd vermogen aan te trekken, of door een combinatie van deze elementen.

De laatste decennia, en zeker het laatste decennium, is de ontwikkeling waarneembaar dat zowel de taken als de omvang van Nederlandse gemeenten toenemen. Daarbij vormden de financiële middelen beperkt een hinderpaal voor het kader van de te maken beleidskeuzes en te bereiken doelen. Voor een deel was de beperkte hinder ingegeven door de historische aard van de financiële conditie van een gemeente en voor een ander deel door de afwijkende aard en functie van begrippen als liquiditeit, solvabiliteit en toegankelijkheid tot de geldmarkt, ten opzichte van privé- en private huishoudens.

Financiële conditie

De eigenheid van gemeentelijke financiën heeft er onder andere toe geleid dat aan het geïsoleerde begrip liquiditeit een eigen interpretatie en waarde wordt toegekend. Nederlandse gemeenten konden en kunnen voor vreemd vermogen eenvoudig terecht op de kapitaalmarkt, zodat zij in formele zin altijd liquide kunnen zijn. Wanneer een gemeente lening op lening wordt aantrekt, heeft dat een negatieve invloed op de solvabiliteit.

Net als liquiditeit is ook solvabiliteit als geïsoleerde indicator voor gemeenten eerder een denkbeeldig begrip dan een fenomeen waardoor zij in hun taakuitoefening beperkt kunnen worden. Een slechte solvabiliteit is voor een gemeente in die zin totnogtoe geen probleem gebleken, dat zij er op de kapitaalmarkt negatieve consequenties van ondervindt. Verschaffers van vreemd vermogen kunnen er van uit gaan dat Nederlandse gemeenten hun aflossingen en rente op leningen kunnen en zullen betalen.

Onvoldoende solvabiliteit leidt voor een gemeente tot beperking in haar beleidskeuzes en te realiseren doelstellingen. Daardoor kan zij beperkt worden in de uitvoering van haar autonome taken en bij verdere verslechtering, zelfs in haar autonomie.

Als gevolg van de verschillende geschetste ontwikkelingen, met de drie decentralisaties als meeste recente fenomeen, moeten gemeenten de laatste jaren meer aandacht schenken aan hun financiële conditie in de verslaggeving. De belangstelling voor gemeentelijke financiën is onder andere toegenomen bij:

- interne gremia, in de vorm u als gemeenteraad, wij als college van burgemeester en wethouders, directie en management;
- het rijk, blijkens nieuwe en aanvullende wet- en regelgeving, zoals de wet Houdbare OverheidsFinanciën (HOF) en schatkistbankieren;
- toezichthouders, in de vorm van provincies, accountants en toezichthouders van accountants;
- de media, zoals (digitale) kranten, vakbladen, radio- en televisieprogramma's.

Opwaardering van de aandacht voor de begrotingscyclus van gemeenten is niet alleen een keuze maar ook noodzaak. Gemeenten moeten opschuiven naar wat usance is in de private sector: een goede financiële conditie is belangrijk voor een duurzame existentie. Wat is de definitie van een goede financiële conditie van een gemeente en wanneer is deze aan te merken als voldoende of goed?

Het college komt voor Noordoostpolder tot de volgende definitie:

Het vermogen van Noordoostpolder om aan haar huidige en de toekomstige financiële verplichtingen te voldoen. De financiële verplichtingen van Noordoostpolder zijn gerelateerd aan de voorzieningen en diensten die wij aan inwoners en bedrijven op een acceptabel niveau bieden. Noordoostpolder heeft financiële verplichtingen tegen over crediteuren, medewerkers en bestuur, belastingbetalers en andere belanghebbenden. Als wij duurzaam in staat zijn aan

al deze verplichtingen te voldoen, wordt verondersteld dat wij een gemeente zijn met en goede financiële conditie.

Het college biedt u als gemeenteraad een (meerjaren)programmabegroting 2015 – 2018 aan die is gebaseerd op de inhoud van onze aanbiedingsbrief en refereert aan de bovenstaande definitie.

Burgemeester en wethouders van Noordoostpolder,

de secretaris,

de burgemeester,

(I.J.W. Valk)

(A. van der Werff)

Samenvatting

(begroting in één oogopslag)

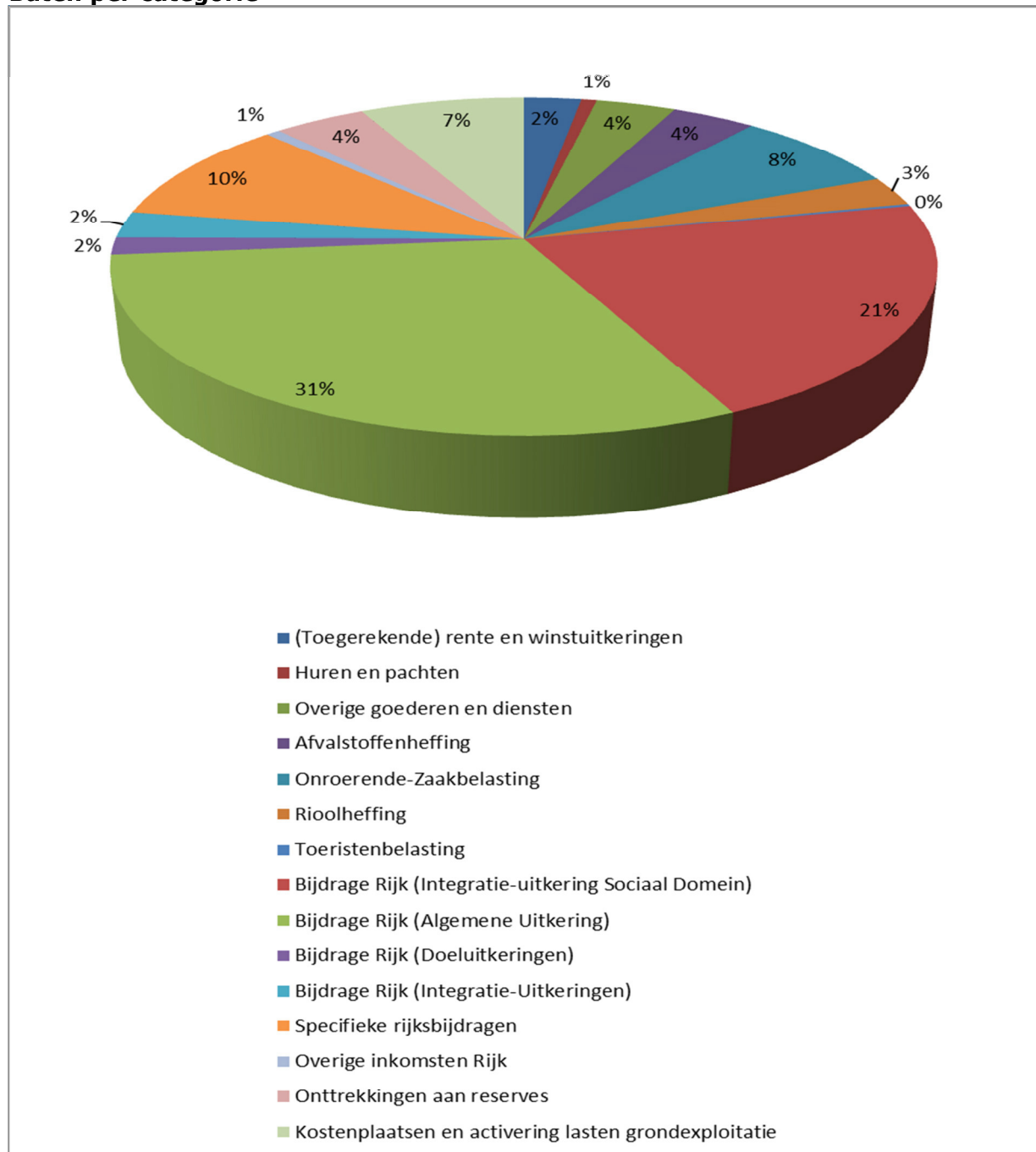
Begroting in één oogopslag.

In dit hoofdstuk wordt in één overzicht getoond waar het geld van Noordoostpolder vandaan komt en waar het geld aan wordt besteed.

Waar komt het geld in 2015 vandaan?

De baten van Noordoostpolder kunnen op basis van een aantal vaste categorieën worden ingedeeld. De baten zijn verdeeld over alle vijf programma's. Onderstaande tabel geeft inzicht in de baten per categorie:

Baten per categorie

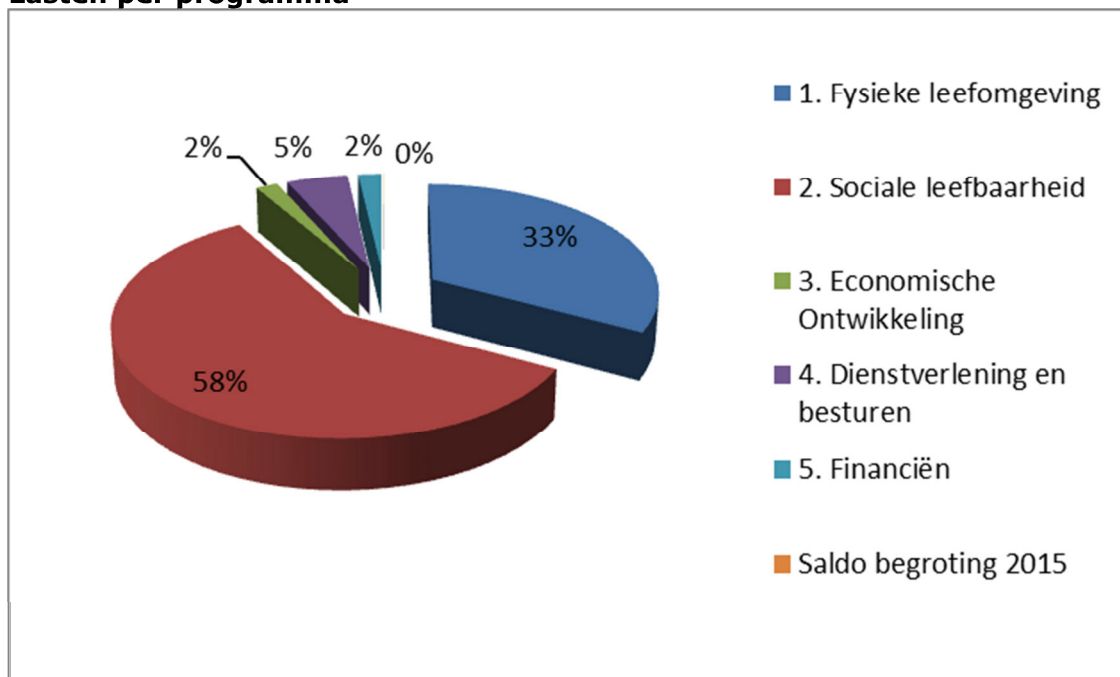
Baten per categorie

(Toegerekende) rente en winstuitkeringen	€	3.132.814
Huren en pachten	€	841.947
Overige goederen en diensten	€	4.367.015
Afvalstoffenheffing	€	4.584.751
Onroerende-Zaakbelasting	€	9.323.000
Rioolheffing	€	3.373.568
Toeristenbelasting	€	250.000
Bijdrage Rijk (Integratie-uitkering Sociaal Domein)	€	25.295.807
Bijdrage Rijk (Algemene Uitkering)	€	36.701.345
Bijdrage Rijk (Doeluitkeringen)	€	1.996.643
Bijdrage Rijk (Integratie-Uitkeringen)	€	3.038.637
Specifieke rijksbijdragen	€	11.838.325
Overige inkomsten Rijk	€	784.066
Onttrekkingen aan reserves	€	5.046.268
Kostenplaatsen en activering lasten grondexploitatie	€	<u>8.993.690</u>
	€	119.567.876

Waar wordt het geld in 2015 aan besteed?

De exploitatie uitgaven van Noordoostpolder zijn verdeeld over vijf programma's. Onderstaande tabel geeft inzicht in hoe de totale uitgaven over deze vijf programma's is verdeeld, inclusief de toevoegingen aan de reserves:

Lasten per programma

Fysieke leefomgeving	€	39.274.353
Sociale leefbaarheid	€	70.179.362
Economische Ontwikkeling	€	2.088.891
Dienstverlening en besturen	€	5.825.309
Financiën	€	2.179.701
Saldo begroting 2015	€	<u>20.260</u>
	€	119.567.876

Kerngegevens

KERNGEGEVENS

(Geschatte gegevens per 1 januari van het dienstjaar 2015 en de begrote gegevens van het jaar 2014).

A. <u>Sociale structuur</u>	2015	M	V	2014	M	V
Aantal inwoners	46.450	23.559	22.891	46.866	23.770	23.096
waarvan van 0 - 3 jaar	2.293	1.205	1.088	2.314	1.216	1.098
van 4 - 16 jaar	8.382	4.341	4.041	8.457	4.380	4.077
van 17 - 64 jaar	28.746	14.870	13.876	29.003	15.003	14.000
van 65 jaar en ouder	7.029	3.143	3.886	7.092	3.171	3.921
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden						
- waarvan personen beneden 65 jaar		619*		622		
- waarvan personen van 65 jaar en ouder						
Aantal uitkeringsgerechtigden ingevolge:						
- wet inkomensvz oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers		} 29*		} 29		
- wet inkomensregeling oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen						
Aantal geplaatste werknemers in sociale werkgemeenschappen		238		227		
B. <u>Fysieke structuur</u>	2015			2014		
Oppervlakte gemeente	59.534*	ha		59.620	ha	
- waarvan land	46.009*	ha		46.080	ha	
- waarvan water	13.534*	ha		13.540	ha	
Lengte van de wegen (in beheer en onderhoud bij de gemeente)	564	km		559	km	
- waarvan wegen buiten de bebouwde kom	370	km		366	km	
- waarvan wegen binnen de bebouwde kom	194	km		193	km	
Lengte fietspaden buiten de bebouwde kom	38	km		36	km	
Aantal ha groenareaal	1.190	ha		1.182	ha	
C. <u>Financiële structuur</u>	Totaal	Per inwoner		Totaal	Per inwoner	
Gewone uitgaven	€ 119.547.617	2.574		€ 106.012.994	2.262	
Opbrengst belastingen	€ 9.573.000	206		€ 9.271.000	198	
Opbrengst retributies	€ 10.627.615	229		€ 10.408.863	222	
Uitkering gemeentefonds	€ 66.902.432	1.440		€ 46.208.562	986	
Boekwaarde geactiveerde kapitaaluitgaven	€ 66.174.758	1.425		€ 69.004.328	1.472	
Eigen financieringsmiddelen	€ 65.449.631	1.409		€ 64.587.528	1.378	

(*) Bron: meest recente gegevens uit de specificatie basisgegevens gemeentefonds (september 2014)

Matrix programma's

PROGRAMMA 1: FYSIEKE LEEFOMGEVING			
PIJLER 1: EEN GROENE EN SCHONE LEEFOMGEVING			
B550	Natuurbescherming	P452	Bossen
		P457	Natuurbescherming
B560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	P455	Plantsoenen
		P592	Speelplaatsen
		V080	Omvorming plantsoen
		V401	Plantsoen
		P406	Grachten, haventjes en waterpartijen
B721	Afvalverwijdering en - verwerking	P407	Afvalverwerking
B722	Riolering	P410	Riolering
B723	Milieubeheer	P295	Milieu
		P383	Duurzame energie
		T028	Windpark
		V433	Project Schaliegas
		V907	Millenniumproject Abreshia
B724	Lijkbezorging	P451	Begraafplaatsen
B726	Baten rioolheffing	P410	Riolering
B732	Baten begraafplaatsrechten	P451	Begraafplaatsen
PIJLER 2: EEN VEILIGE EN BEREIKBARE LEEFOMGEVING			
Subpijler 2A: Infrastructuur			
B210	Wegen, straten, pleinen en verkeersmaatregelen	P403	Bruggen
		P405	Gladheidsbestrijding
		P408	Openbare verlichting
		P413	Straatreiniging
		P417	Wegen, straten en pleinen
		V262	Reconstructie busstation Marknesse
		V437	Vervanging Marknesserbrug
		V908	Parkeerproblematiek
		P414	Verkeer
		V259	Verstrekken modderborden
		V512	Verkeerssituatie Europaplein
		V617	Vervanging verkeersregelininstallatie
		V984	Werkplan verkeersveiligheid
B214	Parkeren	P419	Parkeervoorzieningen gehandicapten
B221	Binnenhavens en waterwegen	P402	Binnenhavens en waterwegen
B240	Waterkering, afwatering en landaanwinning	P416	Waterkering en afwatering
Subpijler 2B: Openbare orde en veiligheid			
B120	Brandweer en rampenbestrijding	P061	Rampenbestrijding
		P201	Brandweer
B140	Openbare orde en veiligheid	P057	Openbare orde en veiligheid
		P065	Service bij festiviteiten
		V002	Veiligheidszorg
PIJLER 3: ONTWIKKELEN IN DE LEEFOMGEVING			
Subpijler 3A: Bouwen			
B810	Ruimtelijke ordening	P253	Bestemmingsplan algemeen
		P404	Grootschalige basiskaart NOP
		T014	NOP-DROP bestemmingsplannen
		T032	Project MSB
B822	Overige volkshuisvesting	P250	Bouwen en wonen
		P382	Welstand

B823	Bouwvergunningen	P250	Bouwen en wonen (leges)
		P382	Welstand (leges)
B830	Bouwgrondexploitatie	P350	Complexen grondexploitatie
		P399	Complexen Noordoostpolder
		T001	Stadshart Emmeloord
		T008	Emmelhage
		T017	Wellerwaard
Subpijler 3B: Wonen			
B580	Overige recreatieve voorzieningen	P567	Leefbaarheid wijken en dorpen
B821	Stads- en dorpsvernieuwing	P376	Stads- en dorpsvernieuwing
		P379	Volkshuisvesting
		P387	Deelname volkshuisvesting
		V327	Uitvoeringslab Nagele
		V991	Woonvisie Noordoostpolder
B822	Overige volkshuisvestingszaken	P386	Sloopterreinen, stand -en ligplaatsen
PROGRAMMA 2: SOCIALE LEEFBAARBAARHEID			
PIJLER 4: LEREN IN NOORDOOSTPOLDER			
B421	Basisonderwijs onderwijs (huisvesting)	P572	Onderwijshuisvesting gymnastiek
		P575	Onderwijshuisvesting primair onderwijs
		P621	Expansievat Skagerrak
B431	Speciaal (voortgezet) onderwijshuisvesting	P575	Onderwijshuisvesting primair onderwijs
B441	Voortgezet onderwijs (huisvesting)	P576	Onderwijshuisvesting voortgezet onderwijs
B480	Gemeenschappelijke baten en lasten van het onderwijs	P562	Jeugd- en onderwijsbeleid
		P568	Leerlingenvervoer
		P569	Lokaal onderwijsbeleid
		P598	Verzuimbeperving
B650	Kinderdagopvang	P566	Kinderdagopvangbeleid
		P603	Peuterspeelzaalwerk
PIJLER 5: ONTSPANNEN IN NOORDOOSTPOLDER			
Subpijler 5A: SPORT			
B530	Sport	P558	Gymlokalen
		P561	IJsbanen
		P593	Sporthallen
		P594	Sportstimulering
		P600	Zwembad Bosbad
B531	Groene sportvelden en terreinen	P550	Golfbaan
		P559	Hockey-korfbal-Atletiek
		P595	Sportvelden
		P597	Tennisbanen
Subpijler 5B: Kunst, cultuur en bibliotheek			
B510	Openbaar bibliotheekwerk	P584	Openbare bibliotheek
B511	Vormings- en ontwikkelingswerk	P653	Kunstzinnige vorming
		P659	Onderwijsondersteuning
B540	Kunst	P651	Beeldende kunst
		P652	Bijzondere culturele activiteiten
		P655	Podiumkunsten
		P656	Theater 't Voorhuys
		V220	Culturele visitekaartjes

B580	Overige recreatieve voorzieningen	P657	Lokale omroep
Subpijler 5C: Cultureel erfgoed			
B541	Musea	P650	(Wereld)erfgoed
		P654	Museum Schokland
		P658	Oudheidkunde
		V325	VER-gelden Schokland
B821	Stads- en dorpsvernieuwing	P296	Poldertoren
		P298	Monumenten
		P454	Kerktorens
PIJLER 6: MAATSCHAPPELIJK PARTICIPEREN IN NOORDOOSTPOLDER			
Subpijler 6A: Maatschappelijke participatie			
B482	Volwasseneneducatie	P553	Basis- en volwasseneneducatie
B511	Vormings- en ontwikkelingswerk	P601	STOS/ontwikkelingssamenwerking
B610	Bijstandverlening en inkomensvoorzieningen en subsidies	P482	Wet werk en bijstand < 65
		P483	Wet werk en bijstand > 64
		P485	Wet werk en bijstand Zelfstandigen
		P500	Uitkering IOAW
		P501	Uitkering IOAZ
		P508	Bijstand algemeen
B614	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	P476	Bijzondere bijstand
		P489	Kwijtschelding
		P491	Armoedebeleid
B620	Maatschappelijke zorg	P560	Maatschappelijke zorg
B621	Vreemdelingen	P571	Minderhedenbeleid
B623	Re-integratie- e participatievoorzieningen Participatiewet	P502	Uitstroom
B630	Jeugdbeleid	P563	Jeugdbeleid
B661	Maatwerkvoorziening Natura materieel Wmo	P494	WMO - Rolstoelvoorzieningen
		P507	WMO - Woonvoorzieningen
B662	Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel Wmo	P504	WMO - Vervoersvoorzieningen
		P622	WMO - Huishoudelijke Ondersteuning
		P822	Maatwerk Wmo Natura immaterieel
B663	Opvang en bescherm wonen Wmo	P820	Opvang en beschermd wonen Wmo
B670	Algemene voorzieningen Wmo en Jeugd	P585	Ouderenbeleid
		P586	Carrefour
		P587	Programma Subsidie Vrijwilligers
		P591	Sociaal culturele accommodaties
		P823	Mantelzorgcompliment Wmo
		P587	Programma Subsidie Vrijwilligers
B671	Eerstelijnsloket Wmo en Jeugd	P800	Jeugdzorg
		P808	Eerstelijnsloket Jeugd
		P824	Eerstelijnsloket Wmo
B672	PGB Wmo en Jeugd	P806	Jeugd AWBZ (PGB)
B682	Individuele voorzieningen Natura Jeugd	P802	Jeugd en opvoedhulp
		P804	Jeugd GGZ-zorg
		P806	Jeugd AWBZ (ZIN)
B683	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	P801	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd
B711	Volksgezondheid	P556	Volksgezondheid
Subpijler 6B: Sociale werkvoorziening			
B6111	Sociale werkvoorziening	P488	Sociale werkvoorziening

PROGRAMMA 3: ECONOMISCHE ONTWIKKELING			
PIJLER 7: ECONOMISCHE ONTWIKKELING EN WERKGELEGENHEID			
Subpijler 7A: Werk en economie in de gemeente			
B310	Handel, ambacht en industrie	P251	Bevorderen economie
		P290	Overige gemeentelijke eigendommen
		T021	Acquisitie en accountmanagement
		V248	Transitiegelden Zuiderzeelijn
Subpijler 7B: Nutsbedrijven			
B330	Nutsbedrijven	P300	Nutsbedrijven
Subpijler 7C: Markten			
B310	Markten	P412	Straatmarkten
B311	Markten	P412	Straatmarkten (baten)
Subpijler 7D: Recreatie			
B560	Recreatie en toerisme	P381	Toerisme
		P551	Afmeervoorzieningen recreatievaart
		P589	Recreatieve voorzieningen
		T020	Investeringsbudget Landelijk Gebied
PROGRAMMA 4: DIENSTVERLENING EN BESTUUR			
PIJLER 8: DIENSTVERLENING			
B0031	Burgerdiensten	P101	Burgerdiensten
		T018	Project Dienstverlening
PIJLER 9: BESTUUR EN ORGANISATIE			
B001	Bestuursorganen	P052	Burgemeester en wethouders
		P060	Raad en raadscommissies
		P060	Raad en raadscommissies
B002	Bestuursondersteuning college van burgemeester en wethouders	P002	Bestuursondersteuning college b&w
		P059	Public relations
		P062	Rechtsbescherming
		P067	Publieksinformatie
		V413	Regionale samenwerking communicatie
		V813	100 jaar Zuyderzeewet
		V928	Marketing 2018
		V930	Communicatie handhaving
		V933	Arbeidsmarktcommunicatie
B005	Bestuurlijke samenwerking	P051	Bestuurlijke ondersteuning
		V415	Internationalisering
B006	Bestuursondersteuning raad en rekenkamer(funcctie)	P001	Bestuursondersteuning raad en rekenkamer
PROGRAMMA 5: FINANCIËN			
PIJLER 10: FINANCIËN			
B913	Beleggingen	P161	Beleggingen
B921	Uitkeringen gemeentefonds	P159	Algemene uitkering Gemeentefonds
B922	Algemene baten en lasten	P197	Algemene uitgaven en inkomsten
B923	Uitkering deelfonds sociaal domein	P160	Uitkering deelfonds sociaal domein
B930	Uitvoering Wet WOZ	P152	Wet Waardering Onroerende Zaken
B931	Baten onroerendezaakbelasting gebruikers	P153	Onroerende-zaakbelasting

B932	Baten onroerendezaakbelasting eigenaren	P153	Onroerendezaakbelasting
B936	Baten toeristenbelasting	P155	Toeristenbelasting
B940	Baten en lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen	P153	Onroerende-zaakbelasting
		P155	Toeristenbelasting
B960	Saldo van kostenplaatsen	P198	Kostenplaatsen
B970	Saldo van rekening van baten en lasten	P199	Saldo baten en lasten
B980	Mutaties reserves	P196	Mutatie reserves

1. Inleiding en opzet programmabegroting

Inleiding

Sinds 2004 presenteert de raad de gemeentelijke begroting in de vorm van een programmabegroting. De voorliggende programmabegroting ondersteunt de kaderstellende en controlerende functie van de raad. Tevens vormt deze programmabegroting de basis voor de productenraming voor het college die de beheerstechnische en uitvoerende functie ondersteunt. De raad en het college krijgen op deze wijze elk hun eigen begrotingsdocument. Met deze opzet is een instrument ontwikkeld waarmee de functies en bevoegdheden van de raad en het college zijn gescheiden.

De basis hiervoor is gelegen in het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) dat per 1 januari 2004 is ingevoerd, en de dualisering van het gemeentebestuur. Hierbij worden drie doelgroepen onderscheiden:

1. De gemeenteraad als vertegenwoordigend, kaderstellend en controlerend orgaan.
2. Burgemeester en wethouders als besturend orgaan.
3. Belanghebbende derden: de provincie als toezichthouder, het Rijk als beheerder van het Gemeentefonds en uitvoerder van de Financiële Verhoudingswet en het CBS als instantie die moet zorgen voor het nakomen van geldende nationale en Europese informatieverplichtingen.

In de begrotingscyclus ziet dit er als volgt schematisch uit:

	Programmabegroting	Programmaverantwoording
Raad	Kaderstellend: <ul style="list-style-type: none">• Beleidsbegroting<ul style="list-style-type: none">- programmaplannen- paragrafen• Exploitatiebegroting<ul style="list-style-type: none">- overzicht baten en lasten in de begroting- de uiteenzetting van de financiële positie	Controlerend: <ul style="list-style-type: none">• Jaarverslag<ul style="list-style-type: none">- programmaverantwoording- paragrafen• Jaarrekening<ul style="list-style-type: none">- overzicht van baten en lasten in de rekening- balans- Sisa-bijlage
College	<ul style="list-style-type: none">• Productenraming	<ul style="list-style-type: none">• Productenrealisatie
Derden	<ul style="list-style-type: none">• Conversietabellen<ul style="list-style-type: none">- programma's – producten- producten – functies	<ul style="list-style-type: none">• Conversietabellen<ul style="list-style-type: none">- programma's – producten- verdelingsmatrix

Opzet van de programmabegroting

De programmabegroting 2015 is onderverdeeld in:

- 01 Fysieke leefomgeving
- 02 Sociale leefbaarheid
- 03 Economische ontwikkeling
- 04 Dienstverlening en besturen
- 05 Financiën

In de programmabegroting worden de doelstellingen verwoord (wat willen we bereiken?), zowel kwalitatief als kwantitatief. Daarnaast vindt bij elk programma allocatie/autorisatie van de middelen plaats (wat mag het kosten?) en een uiteenzetting van de wijze waarop de prioriteiten en het autonome beleid worden gerealiseerd (wat doen we daarvoor?). De raad kan de programmabegroting mede gebruiken als instrument van planning en control om de voortgang van de uitvoering van de programma's, en met name de daarin opgenomen prioriteiten, te controleren en indien gewenst/noodzakelijk (bij) te sturen. Een ander belangrijk onderdeel wordt gevormd door de verplichte paragrafen. Deze paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de (financiële) aspecten van de begroting en jaarstukken.

De programmabegroting 2015 is gesplitst in **onderdeel A De beleidsbegroting**, bestaande uit onder andere de vijf programma's en de paragrafen, en **onderdeel B De exploitatiebegroting**. De programmabegroting start met een inhoudsopgave, de samenstelling van het gemeentebestuur, de aanbiedingsbrief, de kerngegevens en een matrix van de onderverdeling programma's – pijlers / subpijlers – productgroepen.

In **hoofdstuk 1 en 2** wordt een inleiding gegeven, de opzet en de basis van de programmabegroting weer. In **hoofdstuk 3** treft u de programma's aan. De programma's zijn onderverdeeld in een aantal pijlers en subpijlers. Tevens worden hierbij de voor het betreffende programma relevante beleidsnota's aangegeven. De verplichte paragrafen zijn opgenomen in **hoofdstuk 4**. De toelichting op de financiële begroting vindt u terug in de **hoofdstukken 5, 6 en 7**.

Autorisatieniveau

De raad stelt de begroting vast en autoriseert de budgetten. Dit wil zeggen dat de raad het college van burgemeester en wethouders toestemming geeft in een bepaald jaar voor een bepaald doel uitgaven te doen en verplichtingen aan te gaan tot een bepaald bedrag. Als dit bedrag wordt overschreden, dan moet het college terug naar de raad.

In de programmabegroting heeft het beleid een veel dominantere plek gekregen. Niet alleen de bedragen moeten daarom door de raad worden vastgesteld, maar ook het beleid. In de voorliggende programmabegroting komt dit tot uitdrukking door de begroting op te delen in **Deel A Beleidsbegroting** en **Deel B Exploitatiebegroting**. In de beleidsbegroting wordt ingegaan op de specifieke maatschappelijke effecten die worden nagestreefd, de wijze waarop deze effecten worden bereikt, de middelen die daarvoor nodig zijn en de manier waarop deze middelen worden ingezet. In de financiële begroting wordt met name aandacht geschonken aan de financiële positie van de gemeente.

De programmabegroting is bedoeld om op hoofdlijnen te sturen. Dit betekent dat er bij de begroting in een duaal stelsel minder onderwerpen en activiteiten uitgebreid aan de orde komen. De achterliggende gedachte hiervan is dat het voor de raad zeer lastig is om alle onderdelen van een gedetailleerde (producten-)begroting even intensief te beoordelen. Het is in het duale stelsel ook niet wenselijk om op detailniveau te sturen omdat anders de ontvlechting van de taken en bevoegdheden tussen de raad en het college van burgemeester en wethouders niet (ten volle) gerealiseerd kan worden. Het

sturen op hoofdlijnen wordt in deze nieuwe programmabegroting vorm gegeven door het autorisatieniveau op programmaniveau.

Dit wil overigens niet zeggen dat het voor de raad niet meer mogelijk is om op relevante details te sturen. Een detail kan immers een politiek onderwerp van de eerste orde zijn. Om die reden is per programma een onderverdeling naar pijlers gemaakt. Een verdere doorvertaling vindt plaats door de onderverdeling van de pijlers naar subpijlers en productgroepen. De productgroepen zijn op hun beurt opgebouwd uit producten welke zijn opgenomen in een apart boekwerk, de productenraming. De productenraming is het begrotingsdocument van het college van burgemeester en wethouders. Door deze opzet kan op de diverse niveaus worden ingezoomd.

Op bovenstaande wijze wordt het sturen op hoofdlijnen ingevuld, waarbij er van uit wordt gegaan dat hiermee wordt voldaan aan de informatiebehoefte van de raad.

2.

Basis

Missie, visie en lange termijnbeleid

De programmabegroting is een onderdeel van de planning & controlcyclus. Deze cyclus start ideaal gesproken met een missie en een visie. Deze worden vertaald in lange termijnbeleid en geconcretiseerd in meerjarige beleidsnota's. Over het meerjarig beleid wordt jaarlijks in de programmabegroting verslag gedaan over de stand van zaken en de plannen voor het komende begrotingsjaar. In de programmabegroting 2015 is een link gelegd tussen het meerjarig beleid en de programmabegroting door de relevante beleidsnota's (beleidskaders) op te nemen bij de programma's. De visie en missie voor de Noordoostpolder zijn weggelegd in de Toekomstvisie Noordoostpolder 2030, beleidsplanning 2014-2017, het coalitieakkoord 2014-2018 en de perspectiefnota 2015-2018.

Toekomstvisie 2030

De toekomstvisie 2030 voor de gemeente Noordoostpolder is vastgelegd in de nota "Ruimte voor kwaliteit". De visie biedt een duidelijke werkwijze om toekomstige ontwikkelingen te kunnen beoordelen. In voornoemde nota worden ontwikkelingsrichtingen per deelgebied en de omliggende dorpen aangegeven, waarbij wordt voortgebouwd op de aanwezige sterke punten. In 2002 heeft de raad besloten de nota Ruimte voor kwaliteit van de gemeente Noordoostpolder te beschouwen als toetsingskader voor toekomstige ontwikkelingen. In 2009 heeft de raad ingestemd met de geactualiseerde 10 richtinggevende stellingen uit de toekomstvisie 2030. Deze geactualiseerde stellingen zijn vastgesteld als kader voor de ontwikkeling van de 'structuurvisie Noordoostpolder'. De tien geactualiseerde stellingen, die als basis gelden voor de koers 2030 zijn:

1. Noordoostpolder creëert echte ruimte voor ontwikkeling.
2. De gemeente stimuleert, faciliteert en regisseert ontwikkelingen.
3. De essenties van het unieke ontwerp van de gemeente worden bij ontwikkelingen gerespecteerd.
4. Noordoostpolder blijft primair een open agrarisch gebied en geeft ruimte aan duurzame en innovatieve initiatieven.
5. De schaalgrootte van Noordoostpolder biedt de mogelijkheid tot zonering om de juiste functies op de juiste plaats te situeren.
6. 'Nieuw water' is zowel noodzaak als kans.
7. Noordoostpolder streeft naar een hoogwaardig woon-, werk- en leefklimaat voor al haar inwoners.
8. Interessante met elkaar verweven combinaties van wonen, recreëren en werken leiden tot differentiatie en een aantrekkelijk ruimtelijk contrast.
9. Noordoostpolder kiest voor leefbare dorpen en wijken met een eigen karakter en voorzieningenniveau.
10. Dorpen en wijken worden geherstructureerd met behoud van de authentieke kwaliteiten.

De toekomstvisie dient te worden beschouwd als een ontwikkelingsgerichte werkwijze om, recht doende aan de kernkwaliteiten van Noordoostpolder, daarmee de vragen van de toekomst te kunnen vertalen in concrete polderoplossingen. Dat betekent niet dat de visie een knellend keurslijf moet zijn. Het betekent ook niet dat de visie, zoals die is neergelegd in de nota Ruimte voor kwaliteit, tot het jaar 2030 bepalend zal zijn. De raad heeft daarom besloten de visie van Noordoostpolder iedere raadsperiode te bezien en, indien gewenst, te actualiseren.

3.

Programmaplannen

Totaaloverzicht programma's

De onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de ramingen van het begrotingsjaar 2015 en de mutaties in de reserves.

(alle bedragen x € 1.000 / - is nadelig saldo)

PROGRAMMA	BEGROTING 2015		
	Lasten	Baten	Saldo
1 Fysieke leefomgeving	38.815.810	19.329.496	-19.486.314
2 Sociale leefbaarheid	69.697.309	14.293.760	-55.403.549
3 Economische ontwikkeling	2.088.891	206.654	-1.882.237
4 Dienstverlening en besturen	5.825.309	789.543	-5.035.766
5 Financiën	1.260.081	79.902.155	78.642.074
Resultaat vóór bestemming	117.687.401	114.521.608	-3.165.793
Toevoegingen (last) en Onttrekkingen (bate) aan reserves	1.860.216	5.046.268	3.186.052
Resultaat na bestemming	119.547.617	119.567.876	20.259

Programma 1

Fysieke leefomgeving

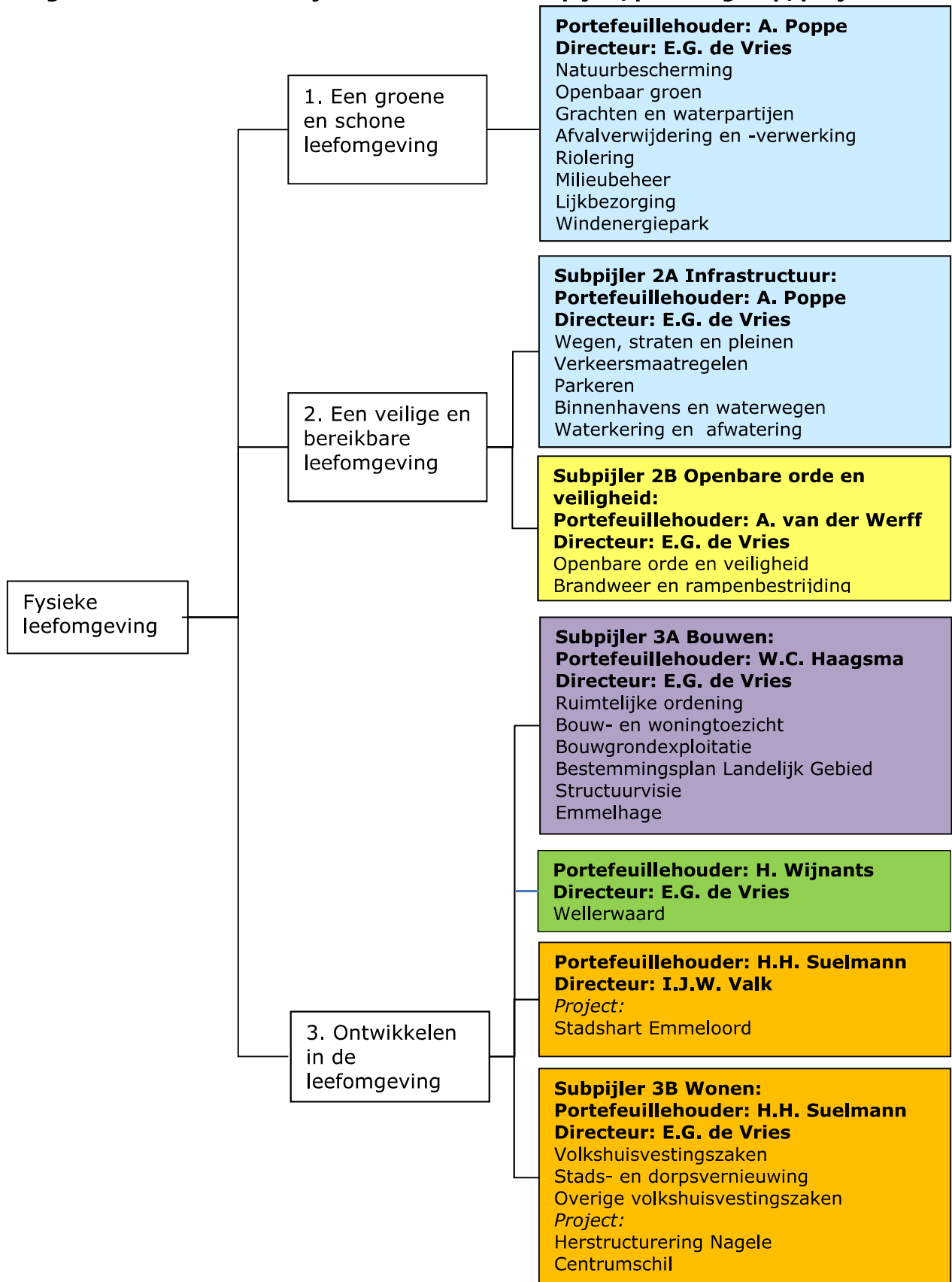
Programma 1 Fysieke leefomgeving

Raadscommissie: Woonomgeving

Programma

Pijler

Subpijler/productgroep/projecten

Programmadoel

We willen een groene, schone en veilige fysieke leefomgeving, met aandacht voor het behoud van waardevolle kenmerken en ruimte voor nieuwe ontwikkelingen.

Pijler 1:

We streven naar een groene en schone leefomgeving.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- Noordoostpolder blijft een schaliegasvrije vrije gemeente. We stellen samen met inwoners alles in het werk om (proef)winning in Noordoostpolder te voorkomen. Er zijn voldoende alternatieven voor het opwekken van duurzame energie voorhanden.
- Duurzaamheid en innovatie gaan hand in hand. We willen ons samen met onze inwoners blijven inzetten voor een duurzame Noordoostpolder. We ondersteunen initiatieven uit de samenleving. Onze ambitie is dat een duurzame leefwijze vanzelfsprekend is in Noordoostpolder.
- Inbreng van inwoners is belangrijk voor het aanzien van de openbare ruimte in een straat of buurt. We willen inwoners meer invloed geven op de inrichting en meer ruimte geven om mee te helpen in het beheer. Bij herinrichting van de openbare ruimte is ons uitgangspunt dat het in de toekomst goed te beheren moet zijn.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Uitvoering van duurzaam en efficiënt afvalbeheer, anticiperend op ontwikkelingen.
- Millenniumgemeente.
- Beleidsplan Openbare Ruimte.
- Beheersing ontwikkeling begraafleges.
- Uitvoeren monitoring en onderzoek om te voldoen aan de verplichtingen uit de Flora- en Faunawet (BP 2012-2015, nr. 1214).
- Fair Trade (BP 2013-2016, nr. 1301).
- Achterstallig onderhoud van groen buitenwegen opheffen (BP 2014-2017, nr. 1303).
- Vervangende aanplant van zieke bomen (BP 2014-2017, nr. 1401).
- Afvalbeleid, afsluiten van nieuwe overeenkomsten (BP 2014-2017, nr. 1402).

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1. Samen met de inwoners, bedrijven en (overheids)instanties, werken aan een duurzame Noordoostpolder.	<ul style="list-style-type: none">- Duurzaamheidsplan 2012-2015 toepassen en uitvoeren.- Duurzaamheidsprogramma 2015 uitvoeren.- Duurzaamheidsplan 2016-2020 opstellen.
2. Inrichting en beheer van gemeentelijke openbare ruimte conform de ambities uit het Beleidsplan Openbare Ruimte (BOR).	<ul style="list-style-type: none">- Beleidsplan Openbare Ruimte toepassen en uitvoeren, inclusief de beleidsregels en het uitvoeren van de omvorming van plantsoenen (BP 1006).- Openbaar groen: omvorming

	<p>heesterbeplanting naar gazon.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Implementatie van de beleidskeuzes Beleidsplan Openbare Ruimte. - Inwoners ruimte geven om zelf de openbare ruimte te onderhouden. - WWB-gerechtigden worden waar mogelijk ingezet in het onderhoud van de buitenruimte. Samenwerking met de Werkcorporatie om voor de onderhoudswerkzaamheden een optimale inzet van WWB-gerechtigden te bereiken. - De uitvoering van het groenonderhoud in de dorpen en de industrieterreinen in Emmeloord wordt met maximale inzet van medewerkers van Concern voor Werk uitgevoerd. - Het winterwerk (snoeien van heesters, rozen en singelbeplantingen) wordt door Concern voor Werk gedaan. - Onderhoud van de openbare ruimte wordt uitgevoerd op basis van de ambitieniveaus, zoals vastgesteld in het Beleidsplan Openbare Ruimte. - Om de soortenrijkdom te vergroten, worden de bermen die ecologisch worden onderhouden, twee keer per jaar gemaaid en wordt het gras afgevoerd.
<p>3. Een schone en nette leefomgeving.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren straatreinigingsactiviteiten (leggen afvalvuilbakken, verwijderen zwerfafval, verwijderen afvaldumpingen etc.), conform het Beleidsplan Openbare Ruimte. - Afvalbeleidsplan toepassen en uitvoeren. - Na overleg met de papier inzamelende verenigingen, besluitvorming voorbereiden en uitvoeren van het besluit over de rol voor maatschappelijke organisaties bij het inzamelen van oud papier. - Op basis van overleggen met de klankbordgroep afval met bewoners uit de Erven, Emmelhage, het Waterland en Tollebeek een besluit nemen over de toekomstige manier van inzamelen van afval in Noordoostpolder en het vormgeven van dit besluit. - Eventueel vormgeven aan het besluit over de positie van Noordoostpolder als aandeelhouder van HVC.

<p>4. Een technisch goed functionerende inzameling van afvalwater, waarbij stedelijk afvalwater en regenwater zoveel mogelijk worden gescheiden.</p>	<p>Uitvoeren van het beleid in het verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP). Het betreft de volgende werkzaamheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Emmeloord, Centrum Oost fase 2: Uitvoeringsplan 2014/2015. Betreft het gebied tussen de straten Prof. Ter Veenstraat, Van Diggelenstraat, Noordzijde en de Boslaan. - Emmeloord, Centrum Oost fase 3: Uitvoeringsplan 2015/2016. Betreft het gebied tussen de straten Blocq van Kuffelerlaan, Plein Almere, Wortmanlaan en de Sportlaan. - Emmeloord, De Zuidert: Uitvoeringsplan 2014/2015. Het aanleggen van een regenwater rioleringsstelsel naast het bestaande gemengde rioleringsstelsel in de Bunschotenlaan en Spakenburgstraat en Genemuiden-, Zwartsluis- en Weteringstraat. - Bant: maken van een afkoppelkansenkaart (een kaart waarop in beeld is gebracht in welke gebieden gescheiden systemen het meeste effect sorteren) in combinatie met sobere aanpassing middengebied. Mogelijke uitvoering 2015/2016. - Kraggenburg: maken van een afkoppelkansenkaart. Mogelijke uitvoering 2015/2016. - Creil: maken van een afkoppelkansenkaart. Mogelijke uitvoering 2015/2016. - In samenwerking met het waterschap Zuiderzeeland wordt uitvoering gegeven aan overeengekomen afspraken zoals die in 2009 bestuurlijk ondertekend zijn in het Afvalwaterakkoord Noordelijk Flevoland. De uit te voeren maatregelen vinden plaats in de periode 2009 t/m 2015. - Uitvoeringsplan 2015 realiseren, zoals opgenomen in de bijlage van het vGRP.
<p>5. Het stedelijk water conform het Beeldkwaliteitsplan Stedelijk Water onderhouden.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Waterschap Zuiderzeeland het beheer van de gemeentelijke waterpartijen te doen uitvoeren conform het Beeldkwaliteitplan Stedelijk water en de maatwerkovereenkomst.
<p>6. Zorgen dat begraafplaatsen hun functie vervullen tegen zo laag mogelijke kosten voor zowel inwoners als gemeente.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Toepassen en uitvoeren van het Beleidsplan begraafplaatsen gemeente Noordoostpolder 2012-2022.

Kanttekening

Openbare ruimte

Door de verdergaande vermindering van de budgetten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte bestaat de kans dat mensen ontevredener worden over de openbare ruimte, en het aantal klachten toeneemt. De mogelijkheid om onvoorziene zaken en calamiteiten op te vangen is steeds minder aanwezig. De kans dat er achterstallig onderhoud ontstaat is reëel. Het onderhoud wordt geprogrammeerd op de prioriteiten veiligheid en heel, en in veel mindere mate op schoon. Wel hebben bewoners ruimte om zelf meer onderhoud in de leefomgeving uit te voeren.

Hoe meten we dat?

Indicator	2013	2015	2018
- Cumulatief aantal m² omgevormd plantsoen	93.922	120.000	120.000
- Percentage huishoudelijk afval dat gescheiden wordt ingezameld (ten opzichte van de totale hoeveelheid ingezameld huishoudelijk afval)	56%	61%	65%

Wat zijn de kaders?

- Beeldkwaliteitplan Stedelijk water (april 2009).
- Maatwerk overeenkomst stedelijk water met waterschap (februari 2011).
- Integraal handhavingsbeleidsplan 2011.
- Afvalbeleidsplan 2011-2021.
- Duurzaamheidsplan 2012-2015.
- Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2012-2016.
- Beleidsplan begraafplaatsen gemeente Noordoostpolder 2012-2022.
- Nota Duurzame Mobiliteit gemeente Noordoostpolder (maart 2013).
- Toetsingsbeleid Bouwbesluit (maart 2013).
- Beleidsplan Openbare Ruimte 2014-2024.
- Handhavingsuitvoeringsprogramma 2015.

Subpijler 2A Infrastructuur

We streven naar een verkeersveilige en bereikbare leefomgeving

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- Iedereen moet gelegenheid krijgen om zelfstandig vanuit een dorp naar Emmeloord te reizen. De behoefte van inwoners, vooral van speciale groepen, gaan we in kaart brengen om te bepalen hoe we dat het beste kunnen regelen. Maatwerk en eigen initiatief zijn daarbij belangrijk.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Lobby voor verbetering openbaar vervoer; focus op Kampen-Hanzestation, Lelystad-Zuid en het Noorden (CP 2010-2014, nr. 10).
- Het opstellen van een parkeerbeleidsplan (BP 2012-2015, nr. 1206a).
- Het aanleggen van ontbrekende schakels in het recreatief fietsnetwerk (BP 2013-2016, nr. 1306).

Belangrijke ontwikkelingen

Openbaar vervoervisie

De provincie werkt momenteel aan de openbare vervoervisie. Dit naar aanleiding van de oplopende kosten en afnemende inkomsten. De nieuwe visie is gericht op rendement en zelforganisatie. De provincie hanteert het principe dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen vervoer. Het beschikbare geld wordt alleen besteed aan levensvatbare vervoersdiensten.

De nieuwe visie van de provincie betekent dat we moeten nadenken over de manier waarop mobiliteit binnen Noordoostpolder moet worden georganiseerd, vanuit het principe dat iedereen in staat moet zijn zelfstandig van A naar B te komen.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1. De infrastructuur is doelmatig en bevordert de verkeersveiligheid	<ul style="list-style-type: none">- Fietsbeleidsplan.- Parkeerbeleidsplan.- Studie Hoogwaardig Openbaar Vervoer.- Plan van aanpak duurzame mobiliteit.- Aanleg rotonde Moerasandijviestraat-Espelerlaan.- Aanleg rotondes Koningin Julianastraat.
2. Doeltreffend openbaar vervoer	<ul style="list-style-type: none">- Gemeentelijke mobiliteitsvisie aan laten sluiten op de provinciale visie op openbaar vervoer.

Wat zijn de kaders?

- Gemeentelijk Verkeer- en vervoersplan 2013-2020.
- Nota Duurzame Mobiliteit gemeente Noordoostpolder (maart 2013).
- Beleidsplan Openbare Ruimte 2014-2024.

Subpijler 2B Openbare orde en veiligheid

We streven naar een veilige leefomgeving, Noordoostpolder moet veilig blijven.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- Aanpak van jeugdcriminaliteit, woninginbraken en verkeersongevallen. Drugs en alcohol horen niet in het straatbeeld. We geven voorlichting over de gevaren van verslaving en treden streng op bij overlast. We hanteren de nuloptie als het gaat om coffeeshops.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Aansluiten bij de regiogemeenten met betrekking tot inzet burgernet (BP 2012-2015, nr. 1210).
- Inspelen op hogere kwaliteitseisen in de milieuhandhaving en het groeiende aantal handavingsverzoeken (BP 2012-2015, nr. 1211).
- Zorgen dat de gemeente aan alle noodzakelijke veiligheidsvoorwaarden voldoet om in aanmerking te komen voor C2000 (BP 2013-2016, nr. 1312).
- Voldoen aan de wettelijke taak met betrekking tot gevonden voorwerpen (BP 2013-2016, nr. 1313).
- Het uitvoeren van het BIBOB-beleid (BP 2013-2016, nr. 1314).

- Gewijzigd beleid vaststellen met betrekking tot de veiligheidsregio en brandweer waarbij bezuinigingen worden nagestreefd (BP 2013-2016, nr. 1315, gewijzigd).
- Budgetneutraal deelnemen aan de omgevingsdienst Flevoland (BP 2013-2016, nr. 1316 en 1316a).

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1. (Gevoel van) sociale en fysieke veiligheid vergroten en voorkomen van verloedering, overlast en criminaliteit.	<ul style="list-style-type: none"> - Het naleefgedrag van voorschriften uit de APV die betrekking hebben op kleine ergernissen te verbeteren door middel van het inzetten van minimaal twee buitengewoon opsporingsambtenaren. - Inzetten preventieteam Emmeloord, dat met gebruikmaking van 'gele kaarten' naleving bevordert. - Structurele deelname aan Bestuurlijke informatievoorziening ex-zeden-delinquenten en zware gewelds-delinquenten. - Deelname aan het Districtelijk Veiligheidscollege en aan het bestuur van de Veiligheidsregio. - Risico gestuurd toezicht op naleving van brandveiligheidseisen uit het Bouwbesluit 2012. - Uitvoering actiepunten uit het hennepconvenant om vestiging hennepkwekerijen zo ongunstig mogelijk te maken. - Voorstel indienen om zogenoemd Damoclesbeleid in te voeren (bevoegdheid om panden te sluiten waar drugs verkocht wordt)
2. Inwoners betrekken bij de veiligheid in hun eigen woon- en werkomgeving.	<ul style="list-style-type: none"> - Aansluiten bij de regiogemeenten met betrekking tot inzet burgernet. - We werken samen met andere gemeenten in wervings- campagnes voor wat betreft gebruikte materialen en afstemming van acties.
3. Voorkomen dat we ongewild criminele activiteiten faciliteren.	<ul style="list-style-type: none"> - Het uitvoeren van het Bibob-beleid.
4. Snel herstel van de openbare orde in geval van ramp of crisis, met zo min mogelijk slachtoffers.	<ul style="list-style-type: none"> - Deelname in regionaal verband aan de versterking van Bevolkingszorg, het gemeentelijk onderdeel van de Veiligheidsregio door samenwerking met andere gemeenten/regio's. - Meewerken aan een plan voor intergemeentelijke poulevorming voor een aantal gemeentelijke processen in de rampenbestrijding. - Mede opstellen van een plan voor de lokale aanpak van de nafase en informatiemanagement (projectorganisatie).

	<ul style="list-style-type: none"> - Up-to-date houden van lokale gegevens en functies in draaiboeken. - Bewaken van waarborgen voor autonomie bij de overgang van lokaal naar regionaal georganiseerde rampenbestrijding.
5. Goede naleving van de Drank- en horecawet.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren van het handhavingsbeleid op het gebied van de Drank- en horecawet.

Hoe meten we dat?

Indicator	2014	2015	2018
- Deelnemerspercentage burgernet	10%	10%	10%

Wat zijn de kaders?

- Kadernota Integrale Veiligheidszorg Noordoostpolder (2009, bijstellingsnota: september 2012).
- Integraal horecabeleid 2011.
- Regionale handreiking evenementenbeleid 2011.
- Regionaal Beleidsplan veiligheidsregio Flevoland (september 2011).
- Organisatieplan Bevolkingszorg 2013.
- Actieplan veiligheid 2013.
- Handhavingsbeleid Drank- en horecawet (juni 2013).
- APV-regels betreffende paracommercie (juni 2013).
- Handhavingsuitvoeringsprogramma 2015.

Subpijler 3A Bouwen

We streven naar een goede ruimtelijke ordening met ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en een woningvoorraad die kwalitatief op orde is.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- Ondernemers zijn samen verantwoordelijk voor de uitstraling en kwaliteit van hun werklocatie. Wij juichen initiatieven van het bedrijfsleven toe en brengen ondernemers samen als dat nodig is.
- De ontwikkeling van recreatiegebied Wellerwaard nadert zijn voltooiing. Nu het gebied is aangelegd, moet de markt zijn werk gaan doen. Om deze ontwikkeling betaalbaar te maken, willen we aan de noordkant van de plas beperkt woningbouw (circa 15 woningen). Het gebied ten noorden van de Burchttocht biedt ruimte aan circa 4 landgoederen.
- Een aantrekkelijk centrum is belangrijk voor de Noordoostpolder. Het is zaak om ook bebouwing op De Deel te realiseren. Daarmee voegen we kwaliteit toe aan het Stadshart van Emmeloord. Het woongebied rondom het Stadshart, de zogenaamde Centrumschil, verdient onze aandacht. Samen met woningcorporatie Mercatus willen wij tot een Masterplan Centrumschil komen.
- Grond die in het verleden is gekocht voor uitbreiding, verkopen we als zich kansen voordoen. Het is goed ons opnieuw te bezinnen op onze grondposities.
- Uitvoering geven aan de Structuurvisie, met als resultaat een vitaal platteland. Hiervoor moet het bestemmingsplan landelijk gebied snel aangepast worden. De belemmeringen die er nu zijn (programmatische aanpak stikstof, provinciaal beleid) proberen we via overleg weg te nemen.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Opstellen van bestemmingsplan landelijk gebied inclusief de noodzakelijke milieueffectrapportage (BP 2012-2015, nr. 1212).
- Besluit van de gemeenteraad tot invoering van de digitale balieomgevingsvergunning.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1. Goede ruimtelijke ordening, onder andere door actuele bestemmingsplannen	<ul style="list-style-type: none"> - Zichtbaar maken van keuzes bij de agendering van ruimtelijke planvorming. - Aanpassingen bestemmingsplannen Bant, Espel en De Munt B. - Aanpassing bestemmingsplan woonwagenkamp Emmeloord. (BP 2014-2017, nr. 1404).
2. Revitalisering van de glastuinbouw Luttelgeest.	<ul style="list-style-type: none"> - Opstellen van een Masterplan revitalisering Glastuinbouwgebied Luttelgeest Noordoost, als input voor nieuw bestemmingsplan.
3. Verbeteren van de dienstverlening aan aanvragers omgevingsvergunning.	<ul style="list-style-type: none"> - Invoeren van een digitale balie omgevingsvergunning.
4. Efficiënte dienstverlening aan burgers en bedrijven met betrekking tot vergunningverlening en toezicht & handhaving.	<ul style="list-style-type: none"> - Toezicht op vergunningplichtige bouwactiviteiten op basis van een protocol waarin constructieve veiligheid en brandveiligheid de hoogste prioriteit hebben. - Toezien op naleving van bouwtechnische eisen met betrekking tot binnenklimaat in scholen en kindercentra. - Aanvragen om een omgevingsvergunning binnen de wettelijke kaders afhandelen. - Het vergunningenproces verder optimaliseren door digitale indiening én afhandeling verder door te ontwikkelen. - Efficiënt samen werken met, en opdrachtgever zijn van, de Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtsteek voor wat betreft de taken die aan deze instantie zijn overgedragen. - Vastgesteld toetsingsbeleid voor bouwactiviteiten in een Bouwbeleidsplan met daarin de keuzes en prioriteiten de toetsing bij het verlenen van omgevingsvergunningen uitvoeren.
5. Voldoen aan de wettelijke verplichtingen aan de authentieke registraties (BAG (Basisregistraties Adressen en Gebouwen), BGT	<ul style="list-style-type: none"> - Implementeren van de volgende fase van de WKBP. - Processen optimaliseren voor het bijhouden van de BAG en koppelingen

<p>(Basisregistraties Grootchalige Topografie), WiOn (Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten), WKPB (Wet Kenbaarheid Publiek-rechtelijke Beperkingen), BRK (Basis Registratie Kadaster).</p>	<p>voor het verplicht gebruik van gegevens vanuit de BAG.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afstemming van de gegevens BAG en WOZ. - De BRK (Basis Registratie Kadaster) invoeren. - De transitie van GBKN naar BGT verder uitwerken. - Bijhouden van de BGT. Voldoen aan de wettelijke eisen qua inhoud en actualiteit. Hiervoor jaarlijks luchtfoto's, cyclorama's en mutatiesignalering laten maken.
---	--

Subpijler 3B Wonen

We streven naar een gevarieerd woningaanbod in een aantrekkelijke leefomgeving.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- De Woonvisie biedt houvast om wonen in de Noordoostpolder aantrekkelijk, passend en betaalbaar te maken. Onze speciale aandacht gaat uit naar starters en ouderen.
- Onze dorpen zijn sterk. Mensen weten elkaar te vinden en zorgen voor elkaar. Wij willen samen met de verenigingen van dorpsbelang deze sociale samenhang verder versterken.
- Met het opstellen van dorpsvisies is hier al een begin mee gemaakt. Het is zaak deze visies om te zetten naar realiteit. De dorpen krijgen ruimte om zelf mee te beslissen wat er in hun dorp gebeurt. Er is extra aandacht voor het ondersteunen van vrijwilligers.
- In de wijken van Emmeloord willen we de sociale samenhang stimuleren. Wij zoeken per wijk met de inwoners en de gebiedspartners (wijkplatforms, Carrefour, politie en Mercatus) naar de beste manier om dat te realiseren.
- Voorzieningen zijn mooi, maar moeten ook bereikbaar zijn. Iedereen moet de gelegenheid krijgen om zelfstandig vanuit een dorp naar Emmeloord te reizen. De behoefte van inwoners, vooral van speciale groepen, gaan we in kaart brengen om te bepalen hoe we dat het beste kunnen regelen. Maatwerk en eigen initiatief zijn daarbij belangrijk.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Het maken van dorpsvisies voor alle dorpen in Noordoostpolder (BP 2013-2016, nr. 1318).
- Het opstarten van processen/projecten door het dorp met relevante partijen (BP 2013-2016, nr. 1319).
- Duurzaamheidsregeling is aanwezig. Op grond hiervan worden duurzaamheidsleningen verstrekt (BP 2013-2016, nr. 1320).
- Subsidie voor uitvoering activiteiten in het kader van jubilea of lustrum van dorp of wijk (BP 2013-2016, nr. 1338).
- Actualisatie bestemmingsplannen (BP 2014-2017, nr. 1403).
- Aanpassing bestemmingsplannen Bant, Espel en De Munt B.

Wat willen we bereiken?	Wat willen we daarvoor doen?
1. Voldoende woningaanbod – afgestemd op de vraag – in een leefbare omgeving.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering geven aan de geplande activiteiten uit het actieplan (vanuit de woonvisie), prestatieafspraken en andere afspraken (tijd, middelen, geld). - Relatie leggen tussen beleid en uitvoering en wat er ontstaat bij het uitvoeren van de dorpsvisies (communicatie over en weer). - Maatwerk leveren bij nieuwbouw en herstructurering. - Flexibilisering van bestemmingsplannen, zodat beter op de marktsituatie kan worden ingespeeld. - Stimuleren van de startersmarkt. - Stimuleren van de woningmarkt.
2. Emmeloord als onbetwist centrum.	<ul style="list-style-type: none"> - Opstellen stedelijk vernieuwingsplan. - Opstellen ontwikkelperspectieven voor vernieuwingsgebieden in Emmeloord en relatie leggen met het stadsvernieuwingsplan.
3. Het verbeteren van de leefbaarheid met behulp van betrokken inwoners in hun straat, buurt, wijk of dorp.	<ul style="list-style-type: none"> - Ondersteunen van de dorpen bij het maken van dorpsvisies en uitvoeringsplannen. - Maken van ontwikkelperspectieven voor de dorpen waar vernieuwingsgebieden zijn (h)erkend. - Relatie leggen tussen ontwikkelperspectieven en wat er in de dorpsvisie naar voren komt. - Aandacht voor invulling vrijgekomen agrarische erven.
4. Ontwikkeling Nagele.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering geven aan het project 'Uitvoeringslab Nagele' 2013-2015.

Hoe meten we dat?

Indicator	2015	2016	2017
- Aantal nieuwe woningen Emmeloord	60	45	50
- Aantal nieuwe woningen overige kernen	20	15	20
Bovenstaande aantallen zijn gebaseerd op de prognoses in de Woonvisie.			

Wat zijn de kaders?

- Woonvisie Noordoostpolder 2.0: vernieuwing van binnenuit (februari 2013).
- Bestemmingsplannen.
- DNA voor de dorpen (2009).
- Nota Grondbeleid (september 2009).
- Verordening Startersleningen Noordoostpolder 2011.
- Duurzaamheidsplan 2012-2015.
- DNA Emmeloord (mei 2013).
- Structuurvisie Noordoostpolder (2013).
- Uitvoeringslab Nagele (november 2013).
- Verordening Duurzaamheidslening gemeente Noordoostpolder (2013).

Wat zijn de lasten?

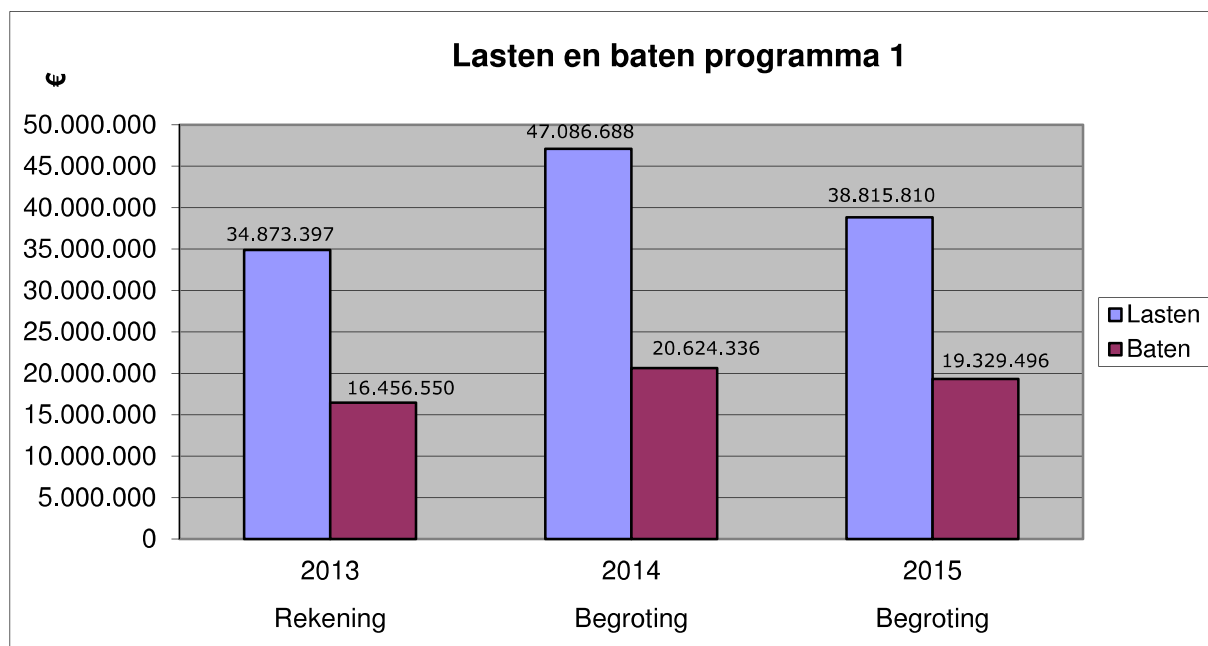
(in €)

Programma 1		FYSIEKE LEEFOMGEVING			Lasten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 1: EEN GROENE EN SCHONE LEEFOMGEVING							
B550	Natuurbescherming	312.568	446.656	351.351	351	351	351
B560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.845.708	3.098.567	2.621.015	2.520	2.370	2.369
B580	Overige recreatieve voorzieningen	225.180	209.284	166.405	166	166	166
B721	Afvalverwijdering en -verwerking	4.619.451	4.737.757	4.356.525	4.375	4.373	4.370
B722	Riolering	2.600.717	2.626.739	2.319.122	2.364	2.521	2.697
B723	Milieubeheer	1.413.213	1.792.613	1.690.666	1.658	1.619	1.659
B724	Lijkbezorging	626.504	749.303	742.497	730	746	744
B725	Baten afvalstoffenheffing	0	0	0	0	0	0
B726	Baten rioolheffing	0	0	0	0	0	0
B732	Baten begraafplaatsrechten	0	0	0	0	0	0
		12.643.341	13.660.919	12.247.581	12.165	12.146	12.358
Pijler 2: EEN VEILIGE EN BEREIKBARE LEEFOMGEVING							
Subpijler 2A: INFRASTRUCTUUR							
B210	Wegen, straten, pleinen	8.200.449	12.433.539	9.224.739	7.969	7.867	7.651
B214	Parkeren	81.974	73.356	10.921	11	11	11
B221	Binnenhavens en waterwegen	169	1.177	1.180	1	1	1
B240	Waterkeringen, afwatering	447.064	513.874	316.452	316	316	316
		8.729.656	13.021.946	9.553.292	8.298	8.195	7.980
Subpijler 2B: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID							
B120	Rampenbestrijding en brandweer	2.168.238	2.271.310	2.395.404	2.255	2.254	2.254
B140	Openbare orde en veiligheid	988.927	775.924	765.463	785	765	785
		3.157.165	3.047.234	3.160.867	3.040	3.020	3.040
PIJLER 3: ONTWIKKELEN IN DE LEEFOMGEVING							
Subpijler 3A: BOUWEN							
B810	Ruimtelijke ordening	1.347.529	2.163.157	1.668.609	1.635	1.635	1.635
B822	Overige volkshuisvesting	1.984.278	2.026.147	1.836.100	1.772	1.772	1.772
B823	Bouwvergunningen	0	0	0	0	0	0
B830	Bouwgrondexploitatie	5.783.302	9.108.140	9.165.728	9.166	9.166	9.166
		9.115.109	13.297.444	12.670.437	12.573	12.573	12.573
Subpijler 3B: WONEN							
B580	Overige recreatieve voorzieningen	502.436	563.968	457.582	508	458	458
B821	Stads- en dorpsvernieuwing	669.181	3.401.467	702.918	703	703	703
B822	Overige volkshuisvesting	56.509	93.710	23.133	23	23	23
		1.228.126	4.059.145	1.183.632	1.234	1.184	1.184
Totale lasten programma 1		34.873.397	47.086.688	38.815.810	37.310	37.118	37.134

Wat zijn de baten?

(in €)

Programma 1		FYSIEKE LEEFOMGEVING			Baten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 1: EEN GROENE EN SCHONE LEEFOMGEVING							
B550	Natuurbescherming	5.109	1.171	1.171	1	1	1
B560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	4.720	8.000	8.000	8	8	8
B580	Overige recreatieve voorzieningen	0	0	0	0	0	0
B721	Afvalverwijdering en -verwerking	454.434	593.202	543.001	543	543	543
B722	Riolering	4.805	10.000	10.000	10	10	10
B723	Milieubeheer	-28.634	2.661	1	60	60	60
B724	Lijkbezorging	0	0	0	0	0	0
B725	Baten afvalstoffenheffing	4.563.844	4.580.000	4.584.751	4.876	4.875	4.873
B726	Baten rioolheffing	3.347.079	3.368.000	3.373.568	3.419	3.608	3.822
B732	Baten begraafplaatsrechten	638.336	656.994	646.481	680	696	694
		8.989.693	9.220.028	9.166.973	9.598	9.801	10.011
Pijler 2: EEN VEILIGE EN BEREIKBARE LEEFOMGEVING							
Subpijler 2A: INFRASTRUCTUUR							
B210	Wegen, straten, pleinen	912.993	216.111	172.422	173	173	173
B214	Parkeren	8.315	30.000	10.000	10	10	10
B221	Binnenhavens en waterwegen	0	0	0	0	0	0
B240	Waterkeringen, afwatering	0	0	0	0	0	0
		921.308	246.111	182.422	183	183	183
Subpijler 2B: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID							
B120	Rampenbestrijding en brandweer	0	0	0	0	0	0
B140	Openbare orde en veiligheid	121.586	15.000	15.000	15	15	15
		121.586	15.000	15.000	15	15	15
PIJLER 3: ONTWIKKELEN IN DE LEEFOMGEVING							
Subpijler 3A: BOUWEN							
B810	Ruimtelijke ordening	228.825	159.137	146.706	134	129	129
B822	Overige volkshuisvesting	10.000	5.387	5.390	5	5	5
B823	Bouwvergunningen	797.346	638.960	820.404	845	870	870
B830	Bouwgrondexploitatie	5.349.300	8.962.116	8.949.781	8.950	8.950	8.950
		6.385.471	9.765.600	9.922.281	9.934	9.954	9.954
Subpijler 3B: WONEN							
B580	Overige recreatieve voorzieningen	0	0	0	0	0	0
B821	Stads- en dorpsvernieuwing	5.414	1.334.780	0	0	0	0
B822	Overige volkshuisvesting	33.078	42.817	42.820	43	43	43
		38.492	1.377.597	42.820	43	43	43
Totale baten programma 1		16.456.550	20.624.336	19.329.496	19.773	19.996	20.206

Gerelateerde toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

Omschrijving	(in €)	
	Toevoeging 2015	Onttrekking 2015
Pijler 1: een groene en schone leefomgeving		
Omgevingsdienst OFGV	16.543	
Egalisatiereserve afvalstoffenheffing		271.361
Vervangende aanplant zieke bomen		50.000
Egalisatiereserve begraven		46.016
Exploitatiebijdrage Windpark		67.500
Omvormen plantsoenen		100.000
Pijler 2: een veilige en bereikbare leefomgeving		
Bruggen	430.000	
MFC Tollebeek en MFC Nagele	12.000	
Verkeerssituatie Europalaan		400.000
Vervanging Marknesserbrug		1.017.500
N50 (areaaluitbreiding)		29.785
Nazorg onderhoud Tollebeek		21.850
Pijler 3: ontwikkelen in de leefomgeving		
Naleving flora- en faunawet		30.000
Structuurvisie		37.500
Luchtfoto's, cyclorama's en mutatiesignalering		16.000
Exploitatie Poldertoren		17.250
Totaal programma 1	458.543	2.104.762

Geplande investeringen

(in €)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Pijler 1: een groene en schone leefomgeving				
Rioolgemaal De Munt II (Florijn)	48.800			
Rioolgemaal Ambachtstraat Rутten	16.800			
Rioolgemaal Museum Schokland	6.000			
Rioolgemaal bedrijvenpark A6		25.000		
Rioolgemaal Noordermiddenweg, Espel		10.000		
Berg Bezink Bassin Hertogstraat, Creil		20.000		
Tunnelgemaal Urkerweg		12.000		
Rioolgemaal Dierenkliniek Espelerlaan			12.500	
Rioolgemaal Zorgboerderij Pilotenweg			15.000	
Rioolgemaal Waterland			15.000	
Rioolgemaal J. Marisstraat, Marknesse			25.000	
Rioolgemaal GJ Gillotstraat, Ens			20.500	
Berg Bezink Bassin Vaartweg, Espel			20.000	
Berg Bezink Bassin Zuiderkade Emmeloord				30.000
Berg Bezink Bassin Emmeloordseweg Marknesse				30.000
Vernieuwing vloeistofdichte verharding Montageweg	400.000			
Ondergrondse glascontainers	20.000			
Vervanging grafdelfmachine		72.300		
Vervanging trekker en aanhanger transport grafdelfmachine		67.000		
Pijler 2: een veilige en bereikbare leefomgeving				
Vervanging gladheidsbestrijding	94.970	67.485	51.000	
Vervanging kleine veegmachine Singo	145.000			
Afstandsbediening 4 bruggen Emmeloord	50.000			
Totaal programma 1	781.570	273.785	159.000	60.000

Programma 2

Sociale leefbaarheid

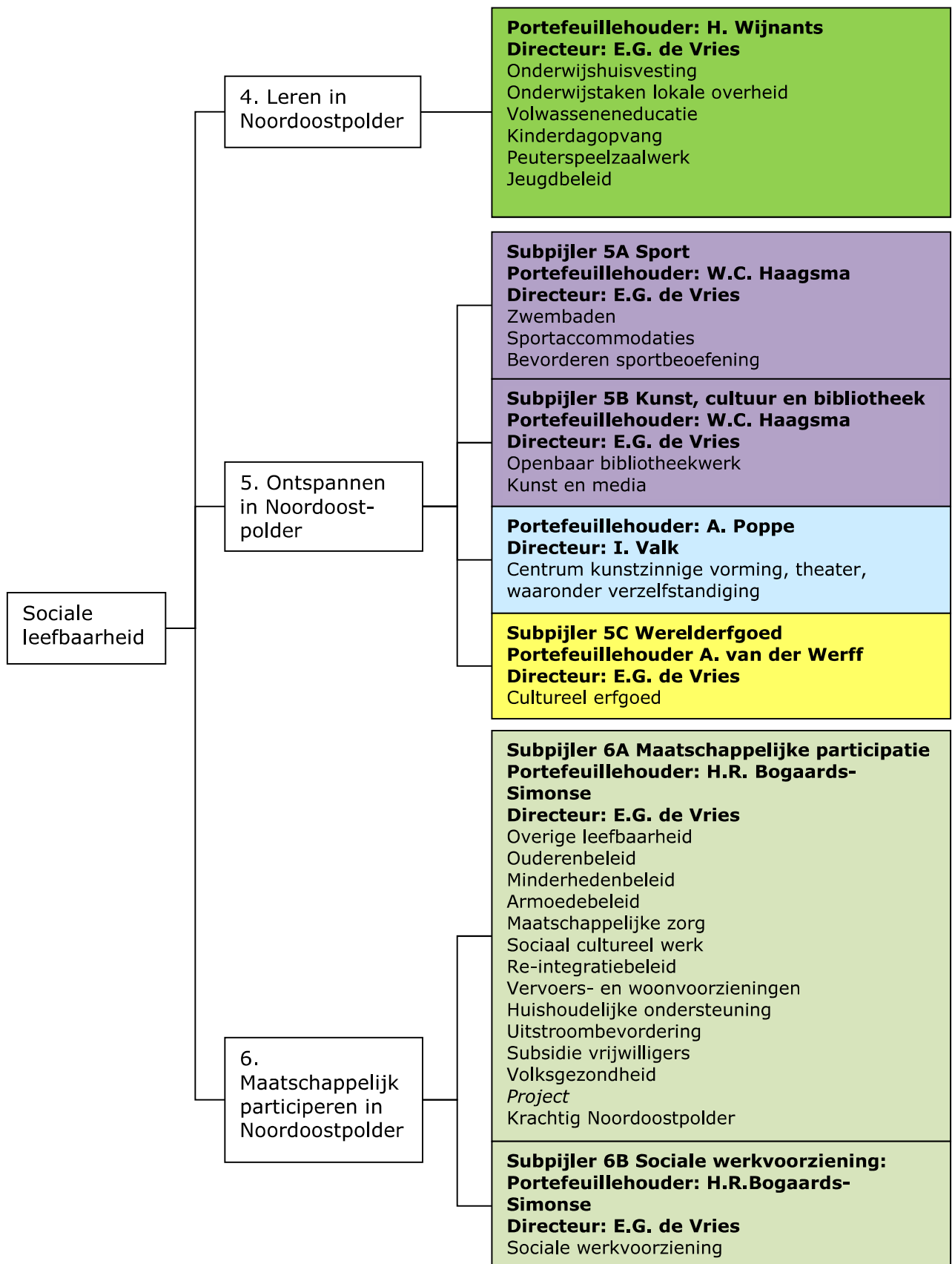
Programma 2 Sociale leefbaarheid

Raadscommissie: Samenleving (SML); Bestuur, Financiën en Economie

Programma

Pijler

Subpijler/productgroep/projecten

Programmadoel

Wij willen de sociale leefbaarheid in onze buurten, wijken en dorpen in stand houden. Op alle terreinen: leren, meedoen, activering, ontspanning, gezondheid en bewegen, ondersteuning bij psychische en lichamelijke beperkingen, mantelzorg, vrijwilligerswerk, cultuurparticipatie en informatievoorziening. We streven ernaar dat alle inwoners kunnen meedoen.

Pijler 4 Leren in Noordoostpolder

We creëren goede randvoorwaarden, zowel in kwalitatieve als in kwantitatieve zin, om inwoners optimale ontwikkelingskansen te bieden.

Speerpunten uit het Collegeprogramma 2014 – 2018:

- Wij stimuleren de totstandkoming van het Centrum voor Beroepsonderwijs c.q. Technische vakschool. Het is de manier om vaardigheden van leerlingen aan te laten sluiten op de vraag van het bedrijfsleven.
- Wij vinden het belangrijk dat elk dorp in ieder geval één basisschool houdt. Samenwerking met behoud van identiteit biedt daarvoor kansen.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Uitvoeren peuterspeelzaalwerk (BP 2013-2016, nr. 1321).
- Voorkomen van achterstanden bij risico kinderen (BP 2013-2016, nr. 1322).
- Toezicht en handhaving peuterspeelzalen en kinderopvang (BP 2013-2016, nr. 1323) →(cluster Handhaving).
- Opstellen visie en beleidsplan en uitbesteden gebouwenscan voor bepaling vereiste ingrepen (BP 2013-2016, nr. 1324) (accommodatiebeleid).
- Uitvoering geven aan nota Kindcentra door beoogde participanten bij elkaar te brengen en tot overeenkomsten brengen voor inhoudelijke en organisatorische samenwerking/-woning (BP 2013-2016, nr. 1325).
- Uitbreiding en aanpassing van bestaande huisvesting van het Voortgezet onderwijs in het kader van het Centrum voor Beroepsonderwijs en mogelijke landelijke ontwikkelingen (BP 2013-2016, nr. 1327).
- Modernisering opvangfunctie 0 – 12 jaar (collegebesluit) en toekomstbestendige voorschoolse educatie en peuterspeelzaalwerk.
- Evaluatie & aanbevelingen 4 pilots kindcentra.

Belangrijke ontwikkelingen

• Accommodatiebeleid

In Noordoostpolder is ruim aanbod van maatschappelijke accommodaties. Deze accommodaties bieden onderdak aan veel activiteiten op het gebied van onderwijs, welzijn, zorg, cultuur en sport. En daarmee dragen ze bij aan de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van Emmeloord en de dorpen. Daarnaast leveren de maatschappelijke accommodaties ook indirecte effecten als het gaat om sociale vorming, volksgezondheid, integratie en participatie. De gemeente staat nu voor de aanzienlijke opgave om het voorzieningenniveau ook in de toekomst toe op peil te houden. Dat verbinden we aan de vernieuwing van onderwijsaccommodaties en de ontwikkeling van kindcentra.

• Modernisering opvangfunctie 0 – 12 jaar

Bij de modernisering gaat het om een actieve samenwerking tussen een basisschool, de peuterspeelzaal en tussen- en naschoolse voorzieningen, eventueel aangevuld met

andere maatschappelijke voorzieningen in het dorp of de wijk, bij voorkeur in één gebouw.

- **Onderwijsachterstandenbeleid**

Voorschoolse educatie is een wettelijke taak van de gemeente en is onderdeel van de modernisering opvangfunctie. In 2015 faciliteert de gemeente de expertisebundeling van het basisonderwijs om onderwijsachterstand en uitval bij basisschoolleerlingen te voorkomen. Vanaf 2016 bouwt de gemeente de subsidie hiervoor af omdat het geen wettelijke taak is.

- **Leerlingenvervoer**

Vanwege de invoering van Passend Onderwijs wordt de verordening leerlingenvervoer aangepast. De aanpassing betekent dat kinderen vanaf 12 jaar en ouder zoveel mogelijk zelfstandig naar school gaan. Deze aanpassing sluit aan bij de ontwikkeling Krachtig Noordoostpolder.

- **Zorg voor jeugd 0 – 23 jaar valt onder het project Krachtig Noordoostpolder. Voor de aansluiting/afstemming met Passend Onderwijs (regie onderwijs) wordt het OOGO jeugdplan georganiseerd.**

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1. Acceptabele bezettingsgraad van maatschappelijke accommodaties, tegen redelijke kosten.	<ul style="list-style-type: none"> - Vastgoed(accommodaties) in beeld brengen. - Vraag in beeld brengen door voorzieningendiscussie met de raad. - Redelijke kosten in beeld brengen.
2. Centrum voor Beroepsonderwijs.	<ul style="list-style-type: none"> - Faciliteren door beschikbaar stellen van financiële middelen onderwijshuisvesting.
3. Eén kindcentrum per dorp, gefaseerd over vier jaar.	<ul style="list-style-type: none"> - Subsidiëren inhoudelijke ontwikkeling met regie bij het onderwijs. - Stimuleren modernisering opvangfunctie 0-12 jaar. - Start vernieuwing onderwijs-accommodaties (lange termijn).
4. Toekomstbestendige voorschoolse educatie en opvangfunctie.	<ul style="list-style-type: none"> - Subsidiëren Voorschoolse Educatie op basis van te realiseren maatschappelijke effecten (afbouw subsidie vanaf 2016) - Invoeren harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. - Randvoorwaarden ten aanzien van huisvesting/gebruik schoolgebouwen. - Bevorderen samenwerking peuterspeelzaalwerk, kinderopvang en onderwijs.
5. Efficiënt leerlingenvervoer.	<ul style="list-style-type: none"> - Nieuwe verordening vaststellen. - Communicatie met ouders en scholen over de gevolgen van deze verordening. - Faciliteren project Mee op Weg (leerlingen leren zelfstandig reizen naar school).

Hoe meten we dat?

Indicator	2013	2015	2018
- Aantal voortijdige schoolverlaters	74	74	74
- Aantal peuters met VVE-programma	150	150	150
- Aantal gerealiseerde kindcentra	4	6	8

Wat zijn de kaders?

Algemeen

- Sociale structuurvisie (2012).

Onderwijs taken lokale overheid

- Deelplan jeugd, inclusief preventief jeugdbeleid (verwachte vaststelling 6 oktober 2014).
- Ambtsinstructie leerplicht (2011).
- Nota Kindcentra (augustus 2011).
- Verordening leerlingenvervoer (2013).

Kinderopvang en Peuterspeelzaalwerk

- Doelgroep bepaling VVE (2008).
- Nota voorschoolse periode Noordoostpolder 2011-2014.
- Verbeterplan VVE (2013).

Subpijler 5A Sport

We streven naar een bewegende en sportende bevolking en een adequaat aanbod van aanbod van binnen- en buitensportaccommodaties.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- De verantwoordelijkheid voor de toekomst van de sport in Noordoostpolder ligt bij de verenigingen zelf. We kijken waar het onderhoud door de verenigingen kan worden gedaan en treden in overleg met de verenigingen als het gaat om de besteding van de beschikbare middelen voor sport. We willen in deze collegeperiode een onderzoek uitvoeren naar de meerwaarde van een Sportbedrijf in Noordoostpolder.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Taakstelling bezuiniging sportaccommodaties (BP 2014-2017, nr. 1405).

Belangrijke ontwikkelingen

Vitale verenigingen

Aandachtspunt zijn de dalende ledenaantallen van verenigingen. Een recente behoeftebepaling weerspiegelt de trends in sporten. Steeds minder (lang) binden mensen zich aan een vereniging en steeds minder lijken sporters gebonden aan hun eigen dorp. De afnemende ledenaantallen stellen verenigingen voor uitdagingen om hun organisatie op orde en vitaal te houden.

Bezuinigingen op sport

Vanaf 2017 moet er een structureel bedrag van € 295.000 bezuinigd worden op sport. Hier wordt gefaseerd naartoe gewerkt. De bezuinigingen liggen op schema omdat in 2014 het sporthalbeheer anders is ingericht en vanaf 2015 de overcapaciteit bij buitensportaccommodaties wordt afgestoten.

In 2015 zal een tariefsverhoging van 10% plaatsvinden. Voor de jaren daarna ligt er een taakstelling om te bezuinigen bij het zwembad en verder te bezuinigen bij sporthalbeheer. Vanaf 2017 moet er nog een taakstelling van € 75.000 structureel worden ingevuld. Hiervoor wordt in overleg met de partijen uit de sportwereld voorstellen gemaakt.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1. Een energieke sportgemeente zijn.	<ul style="list-style-type: none">- Inwoners enthousiasmeren voor sport door ondersteuning en facilitering van sportactiviteiten en -verenigingen zonder de verantwoordelijkheid over te nemen.- Incidentele subsidies verstrekken die bijdragen aan sportdeelname door onze inwoners.
2. Laagdrempelige en multifunctionele sportvoorzieningen voor alle bewoners.	<ul style="list-style-type: none">- Uitvoeren groot onderhoud en renovaties op sportvelden en binnensportaccommodaties.
3. Toewerken naar bezuinigingstaakstelling van € 295.000 vanaf 2017.	Bezuinigen door: <ul style="list-style-type: none">- Tarieven verhogen (2015). Onderzoeken: <ul style="list-style-type: none">- Pilot zelfwerkzaamheid onderhoud voetbalvelden.
4. Sportwereld meerwaarde bieden.	<ul style="list-style-type: none">- Onderzoek uitvoeren naar de kansen voor het oprichten van een Sportbedrijf.
5. Een goede zwemvoorziening.	<ul style="list-style-type: none">- Subsidie verstrekken.

Wat zijn de kaders?

- Sportnota 2008–2015; Bewegen naar een sportieve samenleving.
- Masterplan Sportaccommodaties Emmeloord, maart 2009.
- Uitvoeringsplan combinatiefuncties, juli 2011.
- Sociale structuurvisie, sociaal en vitaal op eigen kracht, 2012.
- Convenant gemeente – zwembad Bosbad 2013.

Subpijlers 5B Kunst, cultuur en bibliotheek en 5C Cultureel erfgoed

We streven naar een brede cultuurparticipatie van onze inwoners en het vergroten van de bewustwording en betrokkenheid bij het cultureel erfgoed.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- Ingrijpen is nodig om het Wereld Erfgoed Schokland te behouden. Als gemeente kunnen we dat niet alleen: we hebben provincie, Rijk en gebiedspartners hard nodig. We zetten in op het behoud van de waardevolle archeologie, tegengaan van verdroging en zorg voor de landbouw. Het Werelderfgoedcentrum Schokland moet het aantrekkelijker maken om een bezoek aan dit bijzondere gebied te brengen.
- Cultuur is belangrijk voor Noordoostpolder en verdient een toekomst. Wij zien een fusie van het Muzisch Centrum, het Theater en Museum Schokland tot één Cultuurbedrijf als dé manier om cultuur een goede plaats te geven. De toegankelijkheid van cultuur voor iedereen is een belangrijke randvoorwaarde. In 2018 bestaat de Zuiderzeewet 100 jaar. Dat willen we niet ongemerkt voorbij laten gaan.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Bij de toeristische promotie gebruik maken van de bijzondere waarde van werelderfgoed Schokland en wederopbouwgebied Noordoostpolder.
- Het uitvoeringsprogramma van de Erfgoednota uitvoeren en sturen op het eenduidig uitdragen van 'het verhaal van de polder' en het stimuleren van initiatieven die bijdragen tot het behoud van ons cultureel erfgoed.
- Groot onderhoud aan gemeentelijk museum of nieuwbouw.
- In 2014 zijn voorbereidende besluiten genomen betreffende het project Cultuurbedrijf. Verzelfstandiging van de gemeentelijke afdeling Culturele Zaken en de fusie met Theater, beide overgaand in een Cultuurbedrijf vraagt om een oplossing van de huisvestingsvraagstukken (renoveren Muzisch Centrum en Theater of nieuwbouw op de plek van het Theater).
- Hiervoor is een gezamenlijk proces met de raad ingericht en wordt uiterlijk mei 2015 besluitvorming verwacht.
- Steunfunctie onderwijs.
- Kunstcollectiebeheer gemeentelijk kunstbezit (BP 2013-2016, nr. 1332).
- Verzelfstandiging en samenwerking op gebied van kunst en cultuur (BP 2013-2016, nr. 1333)
- Verdere vormgeving Cultuurbedrijf Noordoostpolder (verzelfstandiging CuZa plus fusie met theater 't Voorhuys).
- CuZa, het serviceniveau van klanten en leerlingen, budgettair neutraal, te waarborgen (BP 2014-2017, nr. 1406).
- Nieuwe cultuurnota.
- Nieuw uitvoeringsplan Regeling combinatiefuncties sport-cultuur-onderwijs.

Belangrijke ontwikkelingen

Bibliotheek

Met ingang van 2015 treedt de nieuwe bibliotheekwet in werking: de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Het Rijk wordt verantwoordelijk voor de financiering van de digitale bibliotheek, die voor burgers zowel direct als via de fysieke bibliotheek toegankelijk zal zijn. De gemeente blijft verantwoordelijk (maar is daarin autonoom) voor de instandhouding van de fysieke bibliotheek. Hiervoor zal een uitname uit het gemeentefonds plaatsvinden. De uitname zal te zijner tijd in mindering gebracht moeten worden op de subsidie aan de lokale bibliotheek.

De nieuwe bekostigingsverdeling leidt in 2015 tot andere afspraken met de FlevoMeer-Bibliotheek in een subsidie-uitvoeringsovereenkomst.

Nieuwe periode Regeling Combinatiefuncties Sport, Cultuur en Onderwijs

Tot en met 2014 is het uitvoeringsplan Combinatiefuncties gerealiseerd. Er is een effectmeting gehouden waaruit blijkt dat er in de afgelopen periode goede resultaten zijn behaald en zowel onderwijs als sportverenigingen een blijvende meerwaarde ervaren. Door verschuiving naar en verbreding met jeugdzorg kan –anders dan in de vorige periode- worden voorzien in structureel budget voor cofinanciering vanuit middelen transitie jeugdzorg en buurtcoaches.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
Subpijler 5B Kunst, cultuur en bibliotheek	
1. Het met minder middelen in stand houden van de culturele voorzieningen.	<ul style="list-style-type: none"> - Cultuurbedrijf realiseren. - Bezuiniging op de bibliotheek in 2016 realiseren. - Beleid wijzigen, waarbij accenten komen te liggen op hoofdtaken. - Op sobere wijze handhaven van incidentele subsidies ten behoeve van amateurkunst en (semi)professionele culturele activiteiten.
2. Duidelijkheid over doelen kunst en cultuur	<ul style="list-style-type: none"> - Cultuurnota opstellen, in overleg met partners, zodat prioriteiten en criteria voor wat we als gemeente belangrijk vinden duidelijk zijn voor de periode 2015-2019
3. De opdracht die (mogelijk) is verleend aan het Cultuurbedrijf toetsen aan door het Cultuurbeleid gerealiseerde resultaten binnen de daarvoor gestelde kaders.	<ul style="list-style-type: none"> - Frequente afstemmingsmomenten op basis van tussenrapportages.
4. Het vergroten van de bewustwording en beleving op het terrein van de beeldende kunsten.	<ul style="list-style-type: none"> - Organiseren van tentoonstellingen, exposities. - Het, als gevolg van beperktere budgetten, beleidsarm uitvoeren van het beleid Beeldende Kunst in de Openbare Ruimte. - Het in stand houden van het aantal objecten van beeldende kunst in de openbare ruimte. - Beleid uitvoeren voor verplaatsingen kunstwerken in de openbare ruimte. - Beheer en opslag overdragen aan de facilitaire afdeling van de gemeente. - Het vaststellen van wat we zien als onze 'kerncollectie'. - Voor wat betreft het overige kunstbezit besluitvorming over 'ontzamelen' dan wel opslaan in een verantwoord depot.

5. Bijdragen aan leesbevordering en mediawijsheid	<ul style="list-style-type: none"> - Conform de Wet op het specifiek Cultuurbeleid een centrale en laagdrempelige basisbibliotheek in stand houden via structurele subsidie, op basis van een uitvoeringsovereenkomst die aansluit bij de bezuinigings-taakstelling.
6. Het bevorderen van actieve en passieve cultuurparticipatie onder jeugd en jongeren in scholen en in dorpen.	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren en monitoren regeling Brede Impuls Combinatiefuncties. - Een convenant sluiten met de onderwijskoepels Aves en SCPO: alle basisscholen zullen een vast bedrag per leerling inleggen zodat de continuïteit van cultuureducatie is gewaarborgd.
Subpijler 5C Cultureel erfgoed	
1. Vergroten van bewustwording cultureel erfgoed van de Noordoostpolder	<ul style="list-style-type: none"> - Stimuleren activiteiten die het verhaal van de polder uitdragen. - Evalueren beleid op het gebied van archeologie en monumenten. - Gemeentelijke monumentenlijst representatief maken (proces van meerdere jaren).
2. Realiseren plan nieuwe natuur in zuidelijk duingebied van het Werelderfgoed Schokland	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren managementplan 2014-2019. - Sturing geven aan het proces. - Bepalen financiële implicaties voor de gemeente.
3. Realiseren nieuw bestemmingsplan voor het Werelderfgoed Schokland en omgeving.	<ul style="list-style-type: none"> - Planologische procedure starten. - PARK-regels afstemmen met provincie Flevoland. - Gebiedsbijeenkomsten met betrokkenen organiseren.
4. Eenduidige aansturing en gebiedsprogrammering Schokland op het gebied van toerisme en recreatie.	<ul style="list-style-type: none"> - Bepalen organisatievorm voor aansturing activiteiten. - Uitvoering geven aan ondernemersloket. - Voortzetten van het VER-proces. - Nieuwe website schokland.nl.
5. Duidelijke visie over toekomst museum en haalbaarheid Werelderfgoedcentrum.	<ul style="list-style-type: none"> - Plan maken voor toekomst museum Schokland. - Programma van eisen voor Werelderfgoedcentrum. - Partners vinden voor Werelderfgoedcentrum.

Hoe meten we dat?

Indicator	2013	2015	2018
Aantal cursisten Muzisch centrum:			
- muziek	983	1.000	1.155
- dans	112	50	50
- beeldend/nieuwe media	230	240	280
- drama	30	40	50
Totaal	1.355	1.330	1.535
Verstreckte lespakketten kunsteducatie aan:			
- basisonderwijs	97%	97%	100%
- voortgezet Onderwijs	35%	40%	50%
Aantal bereikte leerlingen Primair Onderwijs	8.866	8.900	10.600
Aantal bereikte leerlingen Voortgezet Onderwijs	2.725	1.650	2.050
Aantal gesubsidieerde amateurverenigingen	25	25*	25*
Aantal subsidies podiumfonds	5	5*	5*
Aantal subsidies Cultureel Visitekaartje	3	3*	3*
Aantal bezoekers theater 't Voorhuys	24.715	34.000**	38.000**
Aantal leden FlevoMeer Bibliotheek NOP	14.046	14.000	14.000
Aantal bezoekers Schokland	33.144	32.000	32.000

*) afhankelijk van nieuwe cultuurnota

**) op basis van cijfers 'Het roer gaat om', Cultuurbedrijf, exclusief bereik podiumzaal Muzisch centrum, mogelijk nog bij te stellen. De daling van het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs wordt veroorzaakt door de substantiële tariefstijging

Wat zijn de kaders?

- Wet op het specifiek cultuurbeleid (bibliotheekwet) (1993).
- Mediawet 2008.
- Cultuurnota Vijftig meter boven NOP', cultuurbeleid gemeente Noordoostpolder 2010-2014.
- Beleidsnotitie Kunst in de Openbare Ruimte 'Beeldebepalend' (juli 2012).
- Erfgoednota 2013.
- Werelderfgoedste Schokland en zijn omgeving Managementplan 2014-2019.
- Gebiedsdocument 'Schokland en zijn omgeving' (december 2004, managementplan 2014-2019 vastgesteld 17 december 2013 door B&W).
- Ontwikkelingsplan Publieksparticipatie 2014-2017.
- Businesscase Verzelfstandiging Culturele Zaken 'Cultuurbedrijf Noordoostpolder'(juli 2014).
- Meerjarenbeleidsplan Cultuurbedrijf 2014-2016 'Het roer gaat om'.

Subpijler 6A Maatschappelijk participatie in Noordoostpolder:

We streven naar een gezond leefmilieu in Noordoostpolder, waarin economische en maatschappelijke zelfredzaamheid voorop staan.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- Wij geven het college de opdracht om de overheveling van taken van het Rijk naar gemeenten (decentralisaties) budgetneutraal uit te voeren. Wanneer dit niet toereikend blijkt te zijn, zal het college eerst de rijksoverheid aanspreken. Wanneer de kwaliteit van de geleverde zorg in Noordoostpolder desondanks op een onaanvaardbaar laag niveau komt te liggen, is lastenverzwaring de laatste optie.
- We organiseren de zorg zo dicht mogelijk bij de doelgroep: sociale teams zorgen voor het directe contact in de buurt, we doen lokaal wat lokaal kan en werken regionaal samen als dat voordeel oplevert. Ons doel is het aanbod zoveel mogelijk te laten aansluiten op de vraag en context van de individuele klant.
- Onze ouderen verdienen goede zorg en aandacht. Wij ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving die het contact met ouderen verbeteren dan ook van harte. Wij gaan in gesprek met de ouderenorganisaties om de vraag van ouderen goed in kaart brengen voor het maken van beleidskeuzes.
- Mantelzorgers verdienen alle steun en waardering. Zoals met respijtzorg of soepele regelgeving bij bijvoorbeeld een noodzakelijke aanpassing van de woning, maar ook door het geven van een compliment.
- Wij zien kindcentra als een belangrijke ontwikkeling in de samenwerking van alle instellingen die zich richten op de ontwikkeling van 0-12 jarigen in Noordoostpolder. Wij willen graag verder gaan op de ingeslagen weg.
- Wij verwachten dat iedereen zich maximaal inzet om aan het werk te zijn of aan het werk te gaan. Als iemand een uitkering ontvangt, verwachten wij daar een tegenprestatie voor (wederkerigheid). We doen ons best om die tegenprestatie zoveel mogelijk te laten aansluiten bij het opleidingsniveau en de arbeidsvaardigheden van de persoon.
- Vertrouwen is het uitgangspunt bij het verstrekken van uitkeringen. We zijn alert op misbruik van sociale voorzieningen en treden hier streng tegen op.
- Mensen die niet meewerken aan hun re-integratietraject voelen dat direct in hun uitkering.
- We willen dat het geld dat beschikbaar wordt gesteld vanuit het Rijk voor de bestrijding van armoede aan dat doel wordt besteed. Als inkomensgrens voor regelingen gaan we uit van 110% van het minimumloon. Verruiming van deze grens is te overwegen als er financiële ruimte voor is.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

Beleidsplan sociaal domein (in ontwikkeling)

Wij stellen ons ten doel om:

1. een (preventieve) sociale infrastructuur/voorzieningenstelsel te organiseren;
2. inwoners die het niet of niet geheel zelf redden te ondersteunen;
3. meedoen aan de samenleving én de arbeidsmarkt te stimuleren;
4. vrijwillige inzet te stimuleren en waarderen;
5. samenwerking tussen formele en informele zorg te ondersteunen;
6. mantelzorgers te ondersteunen en waarderen;
7. de verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven te stimuleren ten behoeve van divers onderwijsaanbod en diverse werkgelegenheid;
8. het gebruik van accommodaties te stimuleren.

Deelplan Jeugd

1. Er wordt een toename zichtbaar van het inschakelen van het eigen netwerk/informele zorg/vrijwilligersinzet/ervaringsdeskundigen.
2. Er vindt een beweging plaats van de zware vormen van jeugdhulp naar lichtere vormen van hulp.
3. Er vindt een beweging plaats van lichtere vormen van jeugdhulp naar preventie.
4. Er vindt een toename plaats van het aantal nieuwe ambulante vormen van hulp aansluitend in een gezin.
5. Er vindt een afname plaats van de traditionele residentiële kindplaatsen.
6. Er is een toename van (netwerk)pleegzorg.
7. Er is sprake van een afname van jeugdbeschermingsmaatregelen.
8. Er is sprake van afname van jeugdreclassering.

Deelplan Maatschappelijke Ondersteuning

1. Het bevorderen van sociale samenhang, veiligheid en leefbaarheid.
2. Het bevorderen van toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met een beperking.
3. Het voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld.
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers om hun taak uit te kunnen voeren.
5. Het vroegtijdig vaststellen dat inwoners maatschappelijke ondersteuning nodig hebben.
6. Het bieden van algemene voorzieningen aan inwoners die maatschappelijke ondersteuning nodig hebben.
7. Het bieden van maatwerkvoorzieningen ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie aan ingezetenen van de gemeente die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn.
8. Het bieden van maatwerkvoorzieningen aan personen die niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving en beschermd wonen of opvang behoeven in verband met psychische of psychosociale problemen of omdat zij de thuissituatie hebben verlaten, al dan niet in verband met risico's voor hun veiligheid als gevolg van huiselijk geweld.
9. Het bieden van cliëntondersteuning.
10. Het bieden van een luisterend oor en advies.

Deelplan Participatiewet

1. Iedereen naar vermogen aan het werk.
 2. Inwoners laten stijgen op de Participatieladder.
 3. De bijstand activerender maken.
- De bereikbaarheid van spoedeisende hulp voor onze inwoners moet op adequate wijze gewaarborgd zijn.
 - Samenwerking tussen de beide gevestigde (dependances van) ziekenhuizen zal waar mogelijk en realistisch (mededingingseisen NZA) worden gestimuleerd.
 - Iedereen naar vermogen aan het werk (Sociaal Economisch Beleidsplan 2012-2016).

Trends en ontwikkelingen

Uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden in het sociaal domein

Vanaf 2015 krijgen gemeenten er met de invoering van de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 een omvangrijk takenpakket bij in het sociaal domein. Daarnaast veranderen er een aantal zaken in de WWB, die onder meer de handhaving en het minimabeleid raken.

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1. Een goede bereikbaarheid van de spoedeisende hulp voor onze inwoners waarborgen.	<ul style="list-style-type: none">- Streven naar behoud van de derde ambulance voor Noordoostpolder in samenspraak met GGD en de zorgverzekeraar (afbouw voormalige kleinschaligheidstoelage IJsselmeer-ziekenhuizen).- Via GGD en Zorgverzekeraar monitoren en bewaken van de aanrijtijden van ambulances (45 minutengrens) naar ziekenhuizen in en buiten onze GGD-regio.
2. Vraag van ouderen goed in kaart krijgen voor het maken van beleidskeuzes.	<ul style="list-style-type: none">- Periodiek overleg met de gezamenlijke ouderenbonden benutten voor het op tafel krijgen van gesignaleerde wensen en behoeften.- Het woonzorgonderzoek (discrepancie aan kaart brengen tussen huidig aanbod en geprognosticeerde vraag) als bouwsteen gebruiken voor het woonzorgbeleid senioren.
3. Bevordering gezonde en vitale wijken	<ul style="list-style-type: none">- De projecten gezonde leefstijl voortzetten en eventueel bijstellen aan de hand van de uitkomst van tussentijdse evaluaties (2 keer per jaar) van de lopende projecten: preventie alcohol en jongeren en gezonde leefstijl in de wijk centrum/ De Zuidert.- Aansluiten op het rijksbeleid door deelname aan het stimuleringsprogramma "Gezond in de stad" gericht op inwoners met gezondheidsachterstanden.- Daarbij de extra financiële middelen van dit programma koppelen aan onze bestaande inzet tot en met 2016 (€ 35.000).
4. Herijken uitgangspunten subsidiebeleid	<ul style="list-style-type: none">- Vaststellen van nieuwe uitgangspunten voor subsidieverlening.- Ontwikkelen van nieuw subsidiebeleid.- Aanpassen van subsidieregelgeving en opstellen van nieuwe Algemene subsidieverordening.
5. Iedereen naar vermogen aan het werk	<ul style="list-style-type: none">- Ontwikkeling van de Werkcorporatie om mensen toe te leiden naar de

	<p>arbeidsmarkt.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking met de Werkkamer Arbeidsmarktregio Flevoland, de regionale werkgeversdienstverlening en naastgelegen arbeidsmarktregio's. - (Door)ontwikkelen van Publiek Private Samenwerking (PPS) met uitzendbureaus. - Tijdelijk werk aantrekkelijk maken voor mensen met een bijstandsuitkering. - Via de inzet van sociale teams bijstandsgerechtigden laten stijgen op de Participatieladder om doorstromen naar regulier werk te bevorderen of maximale participatie in de samenleving.
6. Een activerende bijstand	<ul style="list-style-type: none"> - Een passende tegenprestatie vragen van bijstandsgerechtigden. - Streng optreden tegen fraude en niet meewerken aan de verplichtingen van de wet waaronder de re-integratieplicht.
7. Belemmeringen voor participatie van inwoners met een inkomen tot en met 110% van het sociaal minimum opheffen dan wel compenseren	<ul style="list-style-type: none"> - Versterken van financiële competenties van inwoners ter bevordering van (financiële) zelfredzaamheid op gebied van thuisadministratie en financieel beheer, zowel na afloop van een schuldentraject als ter voorkoming van inzet van duurdere vormen van ondersteuning. Het organiseren van vrijwillige inzet is hierbij van belang. - Materiële ondersteuning van financieel kwetsbare groepen door middel van: <ul style="list-style-type: none"> a) actualiseren/aanpassen regelgeving op gebied van inzet van bijzondere bijstand; b) nader vormgeven van financiële compensatieregeling voor chronisch zieken en gehandicapten; c) aanpassen participatieregeling jongeren (meedoen bon-jongeren) ten behoeve efficiënter gebruik.
8. Een (preventieve) sociale infrastructuur/voorzieningsstelsel te organiseren	<p>Uitvoering deelprogramma WMO, waaronder*:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opzet regionaal AMHK; - tijdelijk huisverbod meerpreventief inzetten; - faciliteren van totstandkoming van dorpsvisies en ondersteuning bij de uitvoering; - speerpunten IGW formuleren - organiseren van cliëntondersteuning;

	<ul style="list-style-type: none"> - organiseren van luisterend oor en advies; - samenwerking politie, sociale teams en lokaal SHK bevorderen; - inrichten sociale wijkteams.
9. Inwoners die het niet of niet geheel zelf redden te ondersteunen	<p>Uitvoering deelprogramma WMO, waaronder*</p> <ul style="list-style-type: none"> - doorontwikkelen (boven)lokaal steunpunt huiselijk geweld en kindermishandeling Noordoostpolder en Urk en Interventie-overleg; - algemene voorzieningen ontwikkelen en activiteiten voor ontmoeting organiseren; - toegankelijkheid algemene voorzieningen vergroten; - maatwerkvoorzieningen organiseren.
10. Meedoen aan de samenleving én de arbeidsmarkt te stimuleren (zie ook punt 5)	<p>Uitvoering deelprogramma Participatiewet, waaronder*:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stimuleren en faciliteren van tijdelijk werk; - samenwerking met netwerken van ondernemers en uitzendorganisaties uitbouwen; - regionale samenwerking intensiveren - samenwerking met UWV ter voorkoming van doorstroom van WW naar bijstand; - stimuleren van zelfstandig ondernemerschap; - optimaliseren van het instrument "social return on investment"; - verbinding tussen sociale wijkteams en werkcorporatie organiseren; - werkgevers stimuleren om Buitengewone werkgever te worden.
11. Vrijwillige inzet te ondersteunen en stimuleren	<p>Uitvoering deelprogramma WMO, waaronder*:</p> <ul style="list-style-type: none"> - consolidatie van basisfuncties vrijwillige inzet.
12. Samenwerking tussen formele en informele zorg te ondersteunen;	<p>Uitvoeringsprogramma nog in ontwikkeling.</p>
13. Mantelzorgers te ondersteunen en waarderen	<p>Uitvoering deelprogramma WMO, waaronder*:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omvormen steunpunt naar expertisecentrum voor verwijzers / (zorg)aanbieders; - informeren en ondersteunen werkgevers op gebied van mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid en op verzoek; - stimuleren lotgenotengroepen zelfstandig te functioneren (zonder

	professional); - waarden mantelzorgers; - doorontwikkelen SamenInNop; - stimuleren samenwerking tussen formele- en informele zorg; - faciliteren organisaties bij passend aanbod van ondersteuning.
14. De verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven te stimuleren ten behoeve van divers onderwijsaanbod en diverse werkgelegenheid;	Uitvoering deelprogramma Participatiewet, waaronder: - doorontwikkeling Werkcorporatie.
15. Het gebruik van bestaande accommodaties te stimuleren	- Uitvoeringsprogramma nog in ontwikkeling.*
16. Kinderen gezond en veilig laten opgroeien tot zelfstandige mensen, die actief deelnemen aan de samenleving en zowel sociaal als economisch zelfredzaam zijn	- Uitvoering preventief jeugdbeleid - Uitvoering jeugdhulp, zowel lokaal als regionaal - Verbinding met onderwijsachterstanden - Verbinding met passend onderwijs - Verbinding met huisartsen - Actieve bijdrage in sociale teams, specialistenschil, specialistentafel, - Actieve bijdrage doorontwikkeling steunpunt huiselijk geweld (interventieteam/AMHK)

* Het uitvoeringsprogramma vormt de operationele vertaling van het meerjarige Beleidsplan sociaal domein 2015 - 2018 dat in oktober 2014 is vastgesteld. Vanwege de volgtijdigheid van de uitvoeringsprogramma's zijn deze nog niet definitief uitgewerkt en vastgesteld.

Hoe meten we dat?

Indicatoren / kengetallen

- Overgewicht volwassen deel bevolking stabiliseren op het niveau van 2012 in 2016
- Ervaren gezondheid jongeren: stabiliseren op het niveau van 2010: 78% voelt zich goed tot heel gezond
- Ervaren gezondheid volwassenen: stabiliseren op het niveau van 2012: 79% voelt zich gezond
- Ervaren gezondheid senioren 65+: stabiliseren op het niveau van 2012: 65% voelt zich gezond.
- De omvang van het bestand bijstandsgerechtigden is beter dan het landelijke gemiddelde.
- Percentage bijstandsgerechtigden dat is uitgestroomd naar de reguliere arbeidsmarkt is minimaal 20%.
- Het aantal mensen dat een beroep op bepaalde vorm van ondersteuning doet (waarbij in beeld wordt gebracht in welke mate de ondersteuning verschuift van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen en/of zelforganiserend vermogen).
- Kwantitatief (aantal inwoners, aantal signalen) en kwalitatief (verhalen van inwoners, professionals, vrijwilligers, IGW, sociale teams) in beeld brengen dat ondersteuningsstructuur ertoe bijdraagt dat minder mensen buiten de boot vallen.
- Het percentage vrijwilligers afgezet tegen het Flevolands gemiddelde.

- De ontwikkeling in samenwerking tussen formele en informele zorg en ondersteuning in beeld brengen via gesprekken (verhaal).
- Het percentage mantelzorgers dat zwaar belast is afgezet tegen landelijke ontwikkeling. (Cijfers 2012: 14% van mantelzorgers 65+ voelt zich zwaar belast en 10% van de mantelzorgers jonger dan 65 jaar)
- Clienttevredenheidsonderzoek WMO (cijfer).
- Het percentage werkloze jongeren (18-27 jaar) is gelijk aan of lager dan het landelijk gemiddelde (cijfer).
- De samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Achterhalen via gesprekken (verhaal).
- De aanwezigheid van divers aanbod onderwijs.
- Bezettingsgraad accommodaties in dorpen en wijken (cijfer).
- Toegankelijke en passende activiteiten in wijken en dorpen en functie accommodaties in beeld brengen op basis van verhaal van IGW en sociale teams en dorpsbelangen en wijkplatforms.

Wat zijn de kaders?

- Participatievisie Noordoostpolder 2011, mei 2011.
- Sociale structuurvisie, sociaal en vitaal op eigen kracht, 2012.
- Gemeenschappelijk kader, krachtig Noordoostpolder, 2012.
- Nota Minimabeleid 2012-2014.
- Beleidsplan Wmo en Volksgezondheid Noordoostpolder 2012-2015 en bijbehorend uitvoeringsprogramma.
- Verordening voorzieningen Wmo 2013.
- Beleidskader WWB/Wsw 2013-2017.
- Uitvoeringsplan Participatiewet 2015 (in ontwikkeling).
- Uitvoeringsprogramma Werkcorporatie (in ontwikkeling)
- Verordeningen Participatiewet en maatregelen WWB (in ontwikkeling)
- Verordening Wmo 2015 (in ontwikkeling)
- Nota schuldhulpverlening (in ontwikkeling).
- Beleidsplan sociaal domein 2015-2018 (in ontwikkeling)
- Deelplannen sociaal domein 2015-2018 (in ontwikkeling)

Subpijler 6B Sociale werkvoorziening

We streven naar optimale arbeidsparticipatie

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014-2018:

Voor deze subpijler zijn geen specifieke speerpunten opgenomen.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

Voor deze subpijler zijn geen specifieke speerpunten uit eerder vastgestelde documenten en/of de beleidsplanning 2014-2017 opgenomen.

Belangrijke ontwikkelingen

Sociale werkvoorziening

De Participatiewet voegt de Wet werk en Bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wajong samen. Vanaf 1 januari 2015 kunnen er geen nieuwe mensen meer instromen in de Wsw. Iedereen die al binnen de Wsw werkt, behoudt de rechten en plichten. Mensen die op de wachtlijst van de Wsw staan,

komen niet meer in de Wsw en kunnen een beroep doen op de Participatiewet als ze tot de doelgroep behoren. De Wsw houdt pas op te bestaan als de laatste Wsw'ers zijn uitgestroomd. De afbouw van de Wsw zal over een periode van circa 40 jaar gaan. Het budget voor de Wsw wordt samengevoegd met het re-integratiebudget tot één participatiebudget. De gemeente kan zelf bepalen welk deel hiervan besteed wordt aan de Wsw en welk deel aan de re-integratie. Op het budget voor de Wsw wordt door het Rijk een efficiencykorting toegepast, verspreid over zes jaar. De subsidie per werkplek daalt met ongeveer € 500 per jaar tot circa € 22.700 structureel vanaf 2019. In 2015 is er per SW-plek € 25.000 beschikbaar. Jaarlijks bepaalt het Rijk de bijdrage voor de Wsw op basis van de gerealiseerde uitstroom in het verleden.

De Wsw wordt in Noordoostpolder uitgevoerd door Concern voor Werk. Vanaf 2013 heeft Concern voor Werk tekorten welke zijn opgevangen met de eigen reserve. Het afnemen van het aantal Wsw'ers, de invoering van de Participatiewet en start van de Werkcorporatie én de financiële maatregelen van het Rijk zijn elementen die vragen om een herbezinning op de uitvoering van de Wsw en de positie van Concern voor Werk en de GR.

<u>Wat willen we bereiken?</u>	<u>Wat gaan we hiervoor doen?</u>
1. De uitstroom van Wsw'ers naar de reguliere arbeidsmarkt vergroten.	<ul style="list-style-type: none"> - Via de GR Concern voor Werk stimuleren Wsw'ers via detachering of begeleid werken te activeren op de reguliere arbeidsmarkt. - Samenwerking met de Regionale Werkkamer, regionale Werkgeversdienstverlening en Werkcorporatie stimuleren om kansen voor Wsw'ers op de reguliere arbeidsmarkt te benutten.
2. Een sluitende begroting van de GR IJsselmeergroep.	<ul style="list-style-type: none"> - In overleg met de GR het plan 'De Uitdaging' nader uitwerken. - Daar waar het binnen de uitgangspunten van de Werkcorporatie past, diensten van Concern voor Werk afnemen. - Daar waar mogelijk gemeentelijk werk onderbrengen bij Concern voor Werk voor de Sw-doelgroep.

Wat zijn de kaders?

- Verordeningen WWB/WSW.
- Beleidskader WWB/WSW 2013-2017.
- Sociaal Beleidsplan 2015-2018.

Hoe meten we dat?

Indicatoren / kengetallen

- Percentage Wsw'ers dat is gedetacheerd of begeleid werkt stijgt jaarlijks minimaal met 5% (2013 aantal geplaatste Wsw'ers: 208).

Wat zijn de lasten?

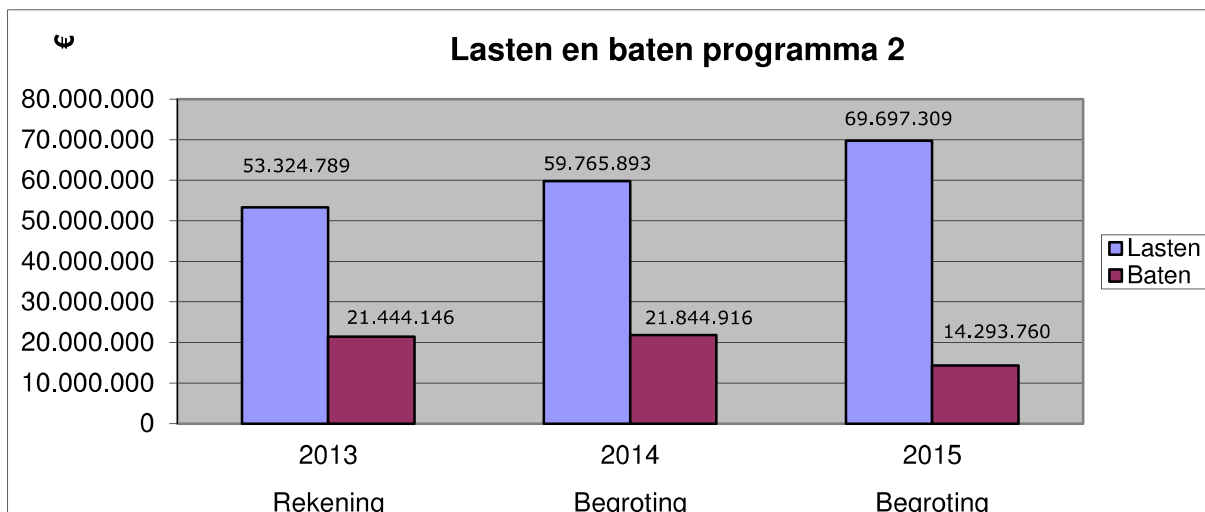
(in €)

Programma 2		SOCIALE LEEFBAARHEID			Lasten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 4: LEREN IN NOORDOOSTPOLDER							
B421	Basisonderwijs onderwijshuisvesting	2.083.739	4.302.474	1.604.581	1.654	1.618	1.593
B431	Spec. onderwijs, onderw huisvesting	473.749	423.708	400.884	395	389	383
B441	Voortgezet onderwijs, onderw huisv	994.444	971.674	831.878	820	808	796
B480	Gem. baten en lasten onderwijs	2.775.964	2.655.554	2.468.001	2.315	2.270	2.270
B650	Kinderdagopvang	604.507	973.563	528.203	528	528	528
		6.932.403	9.326.973	5.833.547	5.712	5.613	5.570
Pijler 5: ONTSPANNEN IN NOORDOOSTPOLDER							
Subpijler 5A: SPORT							
B530	Sport	4.481.853	4.198.287	3.803.335	3.668	3.652	3.637
B531	Groene sportvelden en terreinen	959.341	1.232.550	1.257.480	1.189	1.123	1.115
		5.441.194	5.430.837	5.060.815	4.857	4.775	4.751
Subpijler 5B: KUNST, CULTUUR EN BIBLIOTHEEK							
B511	Vorming- en ontwikkelingswerk	3.752.328	3.728.900	3.991.821	4.051	4.051	4.050
B540	Kunst	923.779	1.433.250	731.829	732	732	732
B580	Overige recreatieve voorzieningen	21.976	21.163	22.884	23	23	23
		4.698.083	5.183.313	4.746.534	4.806	4.805	4.805
Subpijler 5C: CULTUREEL ERFGOED							
B541	Musea	1.952.153	1.587.962	1.106.559	1.095	1.072	1.072
		1.952.153	1.587.962	1.106.559	1.095	1.072	1.072
Pijler 6: MAATSCHAPPELIJK PARTICIPEREN							
Subpijler 6A: MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE							
B482	Gem. baten en lasten onderwijs	137.396	127.478	22.982	23	23	23
B511	Vormings- en ontwikkelingswerk	6.000	6.000	6.075	6	6	6
B610	Bijstandsverlening	12.165.611	12.712.425	12.673.609	12.674	12.674	12.674
B614	Armoede- en schuldenbeleid	2.566.931	2.633.108	4.002.612	4.260	4.274	4.279
B620	Maatschappelijke zorg	1.106.787	986.290	1.006.911	1.007	1.007	1.007
B621	Vreemdelingen	123.904	97.071	83.524	84	59	59
B623	Re-integratie/participatie	1.649.110	2.191.920	2.542.276	2.550	2.561	2.572
B630	Jeugdbeleid	354.893	555.614	805.298	505	505	505
B661	Maatwerk vz Natura materieel WMO	1.042.295	1.083.079	1.069.851	1.070	1.070	1.070
B662	Maatwerk vz Natura immat WMO	5.583.420	7.964.755	8.372.295	8.366	8.172	8.153
B663	Opvang en beschermd wonen WMO	0	0	145.440	145	145	145
B670	Algemene vz WMO en Jeugd	1.419.064	1.460.085	1.613.673	1.614	1.564	1.564
B671	Eerste lijnsloket WMO en Jeugd	0	0	3.854.916	3.621	3.276	3.275
B672	PGB WMO en Jeugd	0	0	3.340.594	3.341	3.341	3.341
B682	Individuele vz Natura Jeugd	0	0	4.158.028	4.158	4.158	4.158
B683	Veiligheid, jeugdrecl, opvang jeugd	0	0	1.008.111	1.008	1.008	1.008
B710	Volksgezondheid	1.990.558	2.302.064	2.233.451	2.104	2.069	2.069
		28.145.969	32.119.889	46.939.645	46.535	45.912	45.908
Subpijler 6B: SOCIALE WERKVOORZIENING							
B611	Sociale werkvoorziening	6.154.987	6.116.919	6.010.209	5.610	5.224	4.914
		6.154.987	6.116.919	6.010.209	5.610	5.224	4.914
Totale lasten programma 2		53.324.789	59.765.893	69.697.309	68.614	67.402	67.020

Wat zijn de baten?

(in €)

Programma 2		SOCIALE LEEFBAARHEID			Baten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 4: LEREN IN NOORDOOSTPOLDER							
B421	Basisonderwijs onderwijshuisvesting	23.535	0	30.000	30	30	30
B431	Spec. onderwijs, onderw huisvesting	0	0	0	0	0	0
B441	Voortgezet onderwijs, onderw huisv	0	0	0	0	0	0
B480	Gem. baten en lasten onderwijs	1.210.244	1.058.099	952.075	952	952	952
B650	Kinderdagopvang	20.107	17.341	0	0	0	0
		1.253.886	1.075.440	982.075	982	982	982
Pijler 5: ONTSPANNEN IN NOORDOOSTPOLDER							
Subpijler 5A: SPORT							
B530	Sport	205.790	331.850	351.070	351	351	351
B531	Groene sportvelden en terreinen	193.879	199.570	209.460	209	209	209
		399.669	531.420	560.530	561	561	561
Subpijler 5B: KUNST, CULTUUR EN BIBLIOTHEEK							
B511	Vorming- en ontwikkelingswerk	361.165	332.198	299.929	300	300	300
B540	Kunst	58.476	67.418	67.841	68	68	68
B580	Overige recreatieve voorzieningen	0	0	0	0	0	0
		419.641	399.616	367.770	368	368	368
Subpijler 5C: CULTUREEL ERFGOED							
B541	Musea	391.883	407.806	257.758	258	258	258
		391.883	407.806	257.758	258	258	258
Pijler 6: MAATSCHAPPELIJK PARTICIPEREN							
Subpijler 6A: MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE							
B482	Gem. baten en lasten onderwijs	0	0	0	0	0	0
B511	Vormings- en ontwikkelingswerk	0	0	0	0	0	0
B610	Bijstandsverlening	10.669.355	11.269.500	11.265.500	11.266	11.266	11.266
B614	Armoede- en schuldenbeleid	25.844	61.410	61.410	61	61	61
B620	Maatschappelijke zorg	44.180	44.365	44.365	44	44	44
B621	Vreemdelingen	10.000	0.8.000	8	8	8	8
B623	Re-integratie/participatie	1.471.286	1.502.295	546.350	546	546	546
B630	Jeugdbeleid	48.142	20.312	0	0	0	0
B661	Maatwerk vz Natura materieel WMO	370	1.000	0	0	0	0
B662	Maatwerk vz Natura immat WMO	852.346	743.090	200.000	200	200	200
B663	Opvang en beschermd wonen WMO	0	0	0	0	0	0
B670	Algemene vz WMO en Jeugd	0	5.179	2	2	2	2
B671	Eerste lijnsloket WMO en Jeugd	0	0	0	0	0	0
B672	PGB WMO en Jeugd	0	0	0	0	0	0
B682	Individuele vz Natura Jeugd	0	0	0	0	0	0
B683	Veiligheid, jeugdrecl, opvang jeugd	0	0	0	0	0	0
B710	Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
		13.121.523	13.647.151	12.125.627	12.126	12.126	12.126
Subpijler 6B: SOCIALE WERKVOORZIENING							
B611	Sociale werkvoorziening	5.857.544	5.783.483	0	0	0	0
		5.857.544	5.783.483	0	0	0	0
Totale baten programma 2		21.444.146	21.844.916	14.293.760	14.294	14.294	14.294

Gerelateerde toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

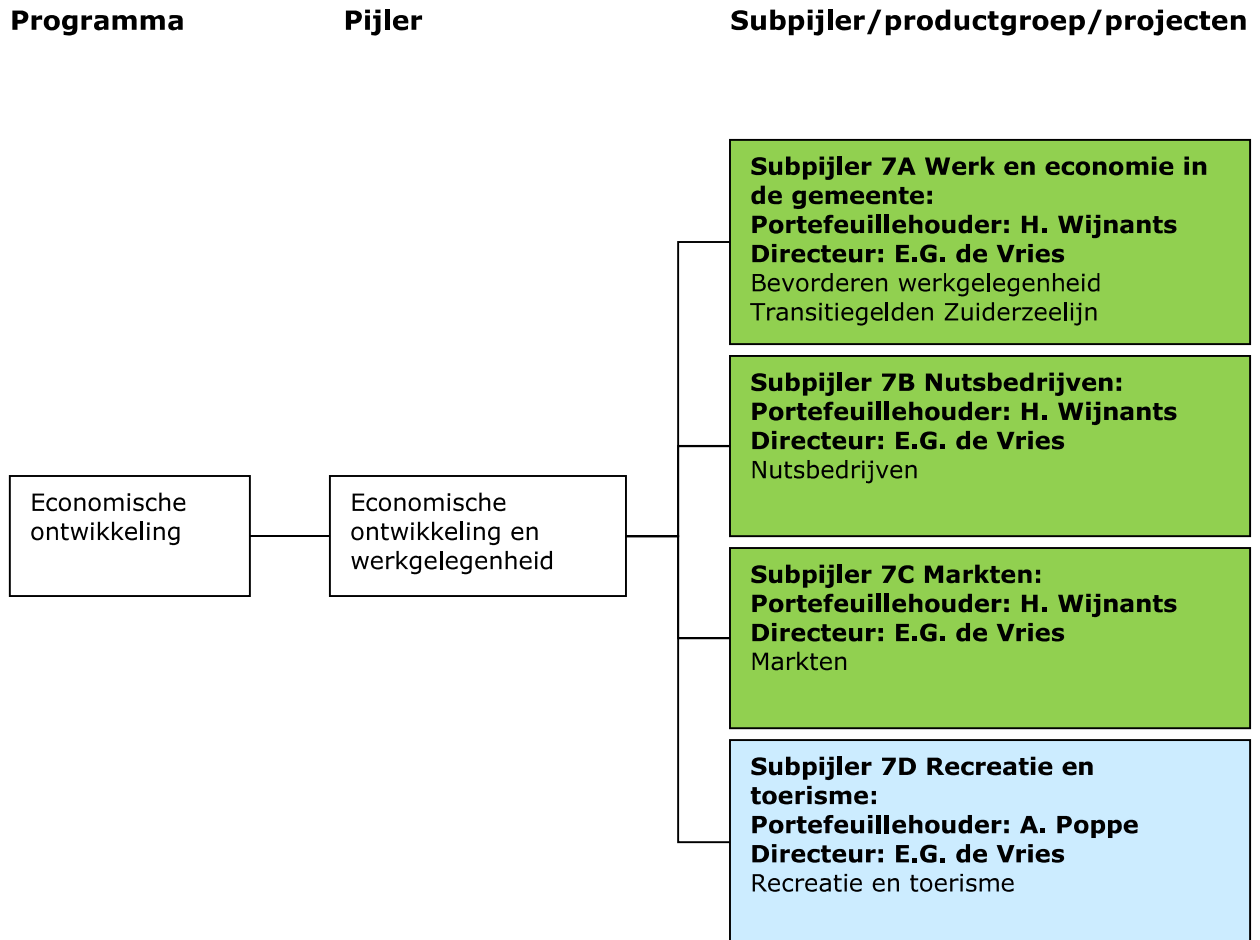
Omschrijving	Toevoeging 2015	Onttrekking 2015
Pijler 4: Ieren in Noordoostpolder		
Onderwijshuisvesting		55.539
Pijler 5: ontspannen in Noordoostpolder		
Exploitatie Golfbaan		24.000
Uitstel/fasering realisatie bezuinigingen sport		250.000
Culturele visitekaartjes		22.000
Promotie Schokland		23.000
Pijler 6: maatschappelijk participeren in Noordoostpolder		
WMO	482.053	
Ondersteuning vrouwencentrum		25.000
Implementeren sociaal teams		300.000
Nota volksgezondheid		35.000
Totaal programma 2	482.053	734.539

Programma 3

Economische ontwikkeling

Programma 3 Economische ontwikkeling

Raadscommissie: Bestuur, Financiën en Economische zaken (BFE)

Programmadoel

We willen een lokale economie realiseren, waarin het voor de bevolking en voor ondernemers mogelijk is om op een duurzame en maatschappelijk verantwoorde wijze te voorzien in hun behoeften, nu en in de toekomst. Daarvoor willen wij de economische ontwikkeling op de juiste manier stimuleren en zoeken naar alternatieve werkgelegenheid waaronder uitbreiding van de toeristisch-recreatieve sector. Dit moet leiden tot:

- Meer werkgelegenheid
- Meer mensen naar vermogen aan het werk
- Meer bestedingen in Noordoostpolder

Subpijler 7A Werk en economie in de gemeente

We stimuleren economische ontwikkeling en bieden een kader voor een duurzaam economisch klimaat en arbeidsmarkt.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- We willen een goed ondernemersklimaat voor het bestaande bedrijfsleven. De benadering van de individuele ondernemer door de gemeente is daarbij belangrijk: 'Ja, het kan, tenzij...' in plaats van 'Nee, mits...'. We streven naar de invoering van een (digitaal) ondernemersloket. We bieden ruimte voor de aanleg van glasvezelverbindingen.
- Noordoostpolder is nummer 1 in de agrofood sector. Samen met het bedrijfsleven en het onderwijs slaan we de handen ineen om World Potato City tot een begrip in heel Nederland en daarbuiten te laten uitgroeien!
- Onze eigen ondernemers zijn de beste ambassadeurs. We maken een ondernemersdenktank die helpt nieuwe bedrijven naar Noordoostpolder te halen. De Floriade 2022 biedt kansen om Noordoostpolder als Agrivalley op de kaart te zetten.
- De Zuiderzeelijngelden zijn nuttig voor de versterking van onze economie. We willen de mogelijkheden verruimen op basis van passende criteria zodat ook kleinere projecten kunnen profiteren van dit geld.
- Wij maken gebruik van de kansen in en rond ons gebied voor de economische ontwikkeling van de Noordoostpolder.
- Het grootste windpark van Europa wordt momenteel in Noordoostpolder gebouwd. We willen de kansen voor een spin-off van dit park ondersteunen.
- De buitendijkse haven Urk mag er wat ons betreft komen. We blijven meedenken bij de verdere ontwikkeling.
- De ontwikkeling van Lelystad Airport biedt kansen voor de bedrijvigheid in Noordoostpolder, daar hebben we aandacht voor.
- Samen met (vertegenwoordigers van) ondernemers bepalen we ieder jaar maximaal 12 collectieve koopzondagen.
- De behoefte aan uitbreiding van bedrijvigheid in en rond de dorpen ondersteunen we bijvoorbeeld door vrijkomende agrarische erven te benutten voor economische bedrijvigheid.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Sociaal Economische Beleidsplan 2012-2016:
 - Samenwerking tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid verbeteren voor een betere aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven
 - Iedereen naar vermogen aan het werk.
 - Toekomstvisie met betrekking tot de werklocaties
 - Stimuleren van de economie met behulp van financiële middelen en accountmanagers.
 - Profileren van de Noordoostpolder.
- Gemeentelijke vestigingsvisie 2013-2017

Belangrijke ontwikkelingen

Eind 2015 moet de N50 volgens planning gereed zijn, waardoor het wegvak tussen Emmeloord en Ens is verdubbeld. Dit heeft positieve effecten op de bereikbaarheid en het vestigingsklimaat en sluit aan op de uitbreiding van het bedrijventerrein van Ens. Daarnaast wordt in 2015 een uitspraak verwacht met betrekking tot het wel of niet doen van een proefboring naar schaliegas, wat mogelijk gevolgen heeft voor het vestigingsklimaat van Noordoostpolder.

<u>Wat willen we bereiken?</u>	<u>Wat gaan we daarvoor doen?</u>
1. Een goed ondernemersklimaat.	<ul style="list-style-type: none">- Samen met ondernemers maximaal 12 collectieve koopzondagen per jaar bepalen.- Uitbreiding in en rond dorpen ondersteunen.- (Stimuleren van) het opknappen van werklocaties- Invoeren van een (digitaal) ondernemersloket- (Pro) actief accountmanagement door faciliteren van en dienstverlening aan bedrijven.- Periodiek uitvoeren van benchmark ondernemersklimaat.
2. Imago en bekendheid Noordoostpolder verbeteren.	<ul style="list-style-type: none">- Positie en profilering van Emmeloord als World Potato City versterken.- Onderzoeken op welke wijze Noordoostpolder zich met behulp van de Floriade op de kaart kan zetten als Agrivalley.- Gebiedspromotie (Buitengewoon Noordoostpolder) verder doorontwikkelen
3. Nieuwe bedrijfsvestiging stimuleren.	<ul style="list-style-type: none">- Oprichten van een ondernemersdenktank.- Gerichte acquisitie, onder andere via 'warme' leads.- Via het zelfstandigenloket Flevoland ondersteunen bij opbouw en behoud van een onderneming.
4. Versterken van innovatief potentieel en ondernemerschap, het verbeteren van het arbeidspotentieel, vestigingsklimaat en diversiteit van het MKB.	<ul style="list-style-type: none">- Stimuleren van innovatie en research & development.- Inzetten op sterke sectoren: logistiek, composiet en agribusiness.- De mogelijkheden van inzet Zuiderzeelijngelden verruimen op basis van passende criteria.- Actieve communicatie over mogelijkheden inzet Zuiderzeelijngelden en ondernemers ondersteunen in proces van aanvraag tot verlening.
5. De economische ontwikkeling van Noordoostpolder stimuleren en	<ul style="list-style-type: none">- Ondersteunen spin-off indmolenpark.- Meedenken bij verdere ontwikkeling

creëren van werkgelegenheid.	<p>Buitendijkse Haven Urk.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aandacht voor ontwikkeling Lelystad Airport. - Stimuleren van de ontwikkeling van het agrofoodcluster. - Verkopen van bedrijventerreinen. - Behouden, stimuleren en aantrekken van jong ondernemerschap. - Samenwerken met omliggende gemeenten en ondernemersverenigingen. - Onderzoeken of gebruik kan worden gemaakt van gelden uit topsectorenbeleid en Europese EFRO gelden. - Composietcluster versterken en uitbreiden bij NLR en ICO.
6. Betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt.	<ul style="list-style-type: none"> - Stimuleren ontwikkeling Centrum voor Beroepsonderwijs. - Samenwerking tussen (HBO) onderwijs, bedrijfsleven en overheid stimuleren. - Het concept een Leven Lang Leren uitwerken. - Bovenbouw basisschool de werkgelegenheid in Noordoostpolder laten ontdekken.
7. Iedereen naar vermogen aan het werk.	<ul style="list-style-type: none"> - Werkgevers stimuleren om Buitengewone Werkgever te worden. - Ontwikkelen van sociale werkgelegenheidsprojecten. - Uitvoeren werkgeversbenadering binnen Werkcorporatie. - De SROI paragraaf bij aanbestedingen inzetten en laten uitvoeren, in samenwerking met Werkcorporatie - Sociaal ondernemerschap stimuleren bij nieuwe vestiging van bedrijven en uitbreiding van bedrijven.

Hoe meten we dat?

Indicator	2013	2015	2018
Werkgelegenheid in fte	23.400	23.500	24.000
Werkloosheidspercentage			
• Landelijk	9,7	8,0	7,0
• Noordoostpolder	9,1	7,5	6,5
Werkloosheidspercentage jongeren			
• Landelijk	11,3	10,0	8,0
• Noordoostpolder	12,5	9,5	7,5
Werkgelegenheidsgraad			
• Landelijk	86	86	88
• Noordoostpolder	85	86	88
Opleidingsniveau			
• Laag	20,5	20,0	19,0
• Middelbaar	51,1	49,0	47,0
• Hoog	27,3	30,0	32,0

Aantal Buitengewone Werkgevers	100	200	300
Aantal startende ondernemers	270	270	270
Uitgifte nieuwe bedrijventerreinen (ha.)	3	3	3

Wat zijn de kaders?

- Sociaal economisch beleid 2012-2016.
- Gemeentelijke visie vestigingsbeleid 2013.
- Provinciale Visie Werklocaties Flevoland 2030 +.
- Sociale structuurvisie.
- Beleidsplan sociaal domein.

Subpijler 7B Nutsbedrijven

We streven naar goed functionerende nutsbedrijven die gericht zijn op gemeentelijke belangen, en streven daarbij naar een goed rendement.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014-2018:

Voor deze subpijler zijn geen specifieke speerpunten opgenomen.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

Voor deze subpijler zijn geen specifieke speerpunten uit eerder vastgestelde documenten en/of de beleidsplanning 2014-2017 opgenomen.

Trends en ontwikkelingen

Nutsbedrijven

De gemeente is aandeelhouder van nutsbedrijven Vitens (water), Enexis (gas- en elektriciteitsleidingennetwerk) en een aantal vennootschappen dat bedoeld is voor de afwikkeling van de verkoop van het voormalige energiebedrijf Essent. In dit verband is in 2014 Attero verkocht (vm. Essent Milieu).

Verder is de gemeente aandeelhouder van Wadinko NV, een participatiemaatschappij welke ontstaan is uit de vroegere Waterleidingmaatschappij Overijssel (WMO).

De gemeente volgt op een proactieve manier de ontwikkelingen.

Netwerkbedrijven

Momenteel wordt er door netwerkbedrijven Enexis en Liander een ruil van energienetten onderzocht. Het energienet van gemeente Noordoostpolder is daar onderdeel van. Er bestaat dan ook een kans dat het huidige netwerkbedrijf Enexis veranderd in Liander. Op dit moment kan er door Enexis nog geen duidelijkheid worden gegeven over de stand van zaken en de mogelijke consequenties.

<u>Wat willen we bereiken?</u>	<u>Wat gaan we daarvoor doen?</u>
1. De gemeentelijke belangen in nutsbedrijven en participatiemaatschappij Wadinko behartigen.	<ul style="list-style-type: none"> - Proactief volgen van het door de partijen gevoerde beleid en waar nodig actie ondernemen. - Algemene verordening Ondergrondse infrastructuur (AVOI) en het handboek Kabels en leidingen implementeren en onderhandelen over de vergunningsvoorwaarden.

Subpijler 7C Markten

We streven naar aanbod en groei van bestedingen.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014-2018:

Voor deze subpijler zijn geen specifieke speerpunten opgenomen.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

Voor deze subpijler zijn geen specifieke speerpunten uit eerder vastgestelde documenten en/of de beleidsplanning 2014-2017 opgenomen.

Wat zijn de kaders?

- Marktverordening 2008.

Subpijler 7D Recreatie en toerisme

We streven naar een eigen identiteit en de uitstraling van Noordoostpolder als een aantrekkelijke toeristisch-recreatieve bestemming.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014-2018:

- Toerisme en recreatie groeien uit tot een interessante sector voor Noordoostpolder. Wij dagen toeristische bedrijven uit om het product Noordoostpolder nog meer op de kaart te zetten.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Toeristisch ondernemerschap stimuleren door een meer faciliterende, regisserende en participerende rol in te nemen (Recreatievisie Noordoostpolder 2012-2016).
- Verbetering van het imago van het toeristisch-recreatief product in Noordoostpolder. Het product kent meer samenhang en is daardoor beter herkenbaar (Recreatievisie Noordoostpolder 2012-2016).
- Verbetering van de samenwerking tussen de ondernemers onderling en tussen gemeente(n) en de ondernemers (Recreatievisie Noordoostpolder 2012-2016).
- Ontwikkelen van een meer samenhangend en kwalitatief hoogwaardig toeristisch-recreatief aanbod (meer recreatiemogelijkheden) (Recreatievisie Noordoostpolder 2012-2016).
- Uitvoering geven aan het actieplan behorende bij de Recreatievisie (BP 2012-2015, nr. 1227).
- Afbouw subsidie voor kinderboerderij met 25% met ingang van 2017 (BP 2013-2016, nr. 1339).

Belangrijke ontwikkelingen

Toerisme en recreatie

De toeristische sector in Flevoland groeit. Het belang van plattelands- en cultuurtoerisme neemt toe. Er is een (hernieuwde) waardering voor het platteland en het cultuurhistorisch erfgoed. Toerisme en recreatie dragen bij aan de vitaliteit van het platteland en kunnen uitgroeien tot een belangrijke economische pijler.

<u>Wat willen we bereiken?</u>	<u>Wat gaan we daarvoor doen?</u>
1. Een meer samenhangend en kwalitatief hoogwaardig toeristisch-recreatief aanbod (meer recreatiemogelijkheden)	<ul style="list-style-type: none"> - Verbetering van de samenwerking tussen ondernemers onderling, en tussen gemeente(n) en ondernemers in de sector. - Ondernemers stimuleren nieuwe projecten op te zetten, onder andere door het aanbieden van inspiratiesessies. - Ondernemers begeleiden in het opzetten van nieuwe projecten. - Arrangementsontwikkeling door ondernemers en VVV stimuleren. - Overleg voeren met omliggende gemeenten om kansen te signaleren voor productontwikkeling en kennisdeling. - Uitvoering intentieovereenkomst over samenwerking recreatie met gemeente Urk. - Organisatie van het Platform Recreatie en Toerisme Noordoostpolder. - Periodiek overleg voeren met vereniging recreatie ondernemers. - Doorvertaling nota toeristische verblijfsaccommodaties in ruimtelijke instrumenten zoals bestemmingsplan Landelijk Gebied.
2. Een sterker imago van Noordoostpolder als toeristisch-recreatief gebied	<ul style="list-style-type: none"> - Actieve deelname aan de activiteiten van Toerisme Flevoland. - Promotie toeristisch product Nagele-Urk-Schokland. - Promotie toeristisch product Oostrand. - Ontsluiting toeristisch-recreatieve informatie via relevante websites en optimalisatie digitale informatievoorziening. - Ontwikkelen van routes en voorzieningen. - Actualisatie en distributie van de Recreatiekaart. - Participatie in het evenement Uit-je-Tent.

Hoe meten we dat?

Indicator	2013	2015	2018
Besteding verblijfgasten en dagbezoekers in miljoenen euro's	28,12	31,00	35,89
Werkgelegenheid met betrekking tot verblijfgasten en dagbezoekers in aantallen fte's	371	409	473

Wat zijn de kaders?

- Recreatievisie 2012-2016 (oktober 2011)
- Nota Toeristische Verblijfsaccommodaties (2013).
- Sociale Structuurvisie (december 2013).)
- Beleidskader Structuurvisie 2014.

Wat zijn de lasten?

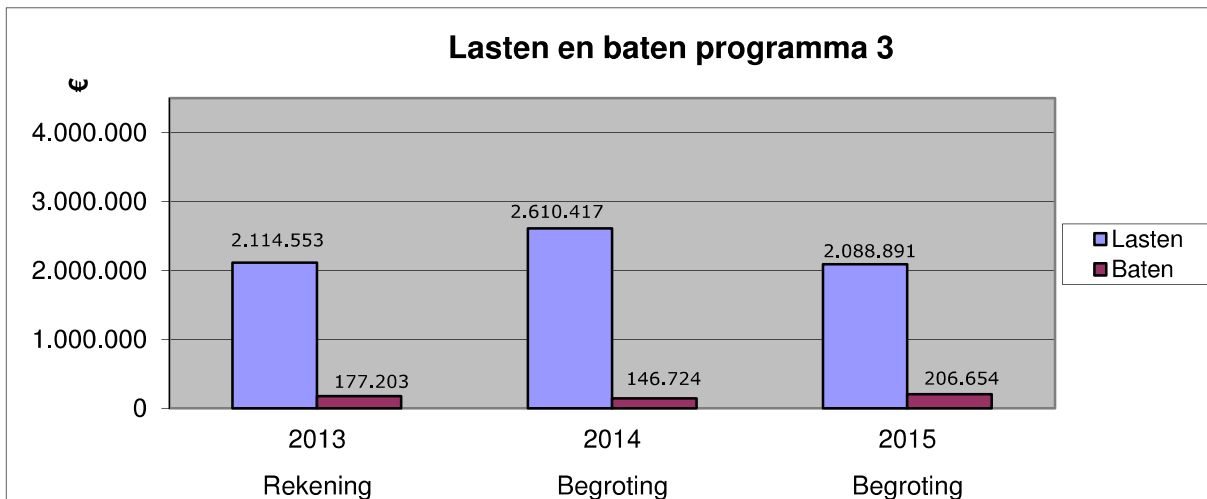
(in €)

Programma 3		ECONOMISCHE ONTWIKKELING			Lasten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 7: ECONOMISCHE ONTWIKKELING EN WERK-GELEGENHEID							
Subpijler 7A: WERK EN ECONOMIE IN DE GEMEENTE							
B310	Handel, ambacht, industrie	1.409.172	1.567.027	1.570.057	993	980	982
		1.409.172	1.567.027	1.570.057	993	980	982
Subpijler 7B: NUTSBEDRIJVEN							
B330	Nutsbedrijven	16.720	23.807	22.638	23	19	19
		16.720	23.807	22.638	23	19	19
Subpijler 7C: MARKTEN							
B310	markten	86.170	67.547	69.601	70	70	70
		86.170	67.547	69.601	70	70	70
Subpijler 7D: RECREATIE							
B560	Openluchtrecreatie	602.491	952.036	426.595	427	441	440
		602.491	952.036	426.595	427	441	440
Totale lasten programma 3		2.114.553	2.610.417	2.088.891	1.511	1.509	1.511

Wat zijn de baten?

(in €)

Programma 3		ECONOMISCHE ONTWIKKELING			Baten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 7: ECONOMISCHE ONTWIKKELING EN WERK-GELEGENHEID							
Subpijler 7A: WERK EN ECONOMIE IN DE GEMEENTE							
B310	Handel, ambacht, industrie	90.796	116.958	169.789	195	195	195
		90.796	116.958	169.789	195	195	195
Subpijler 7B: NUTSBEDRIJVEN							
B330	Nutsbedrijven	0	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0	0
Subpijler 7C: MARKTEN							
B310	markten	35.990	27.385	34.485	34	34	34
		35.990	27.385	34.485	34	34	34
Subpijler 7D: RECREATIE							
B560	Openluchtrecreatie	50.417	2.381	2.380	2	2	2
		50.417	2.381	2.380	2	2	2
Totale baten programma 3		177.203	146.724	206.654	232	232	232

Gerelateerde toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

Omschrijving	Toevoeging 2015	Onttrekking 2015
Pijler 7: economische ontwikkeling en werkgelegenheid		
Ondernemersloket en denktank		100.000
Sociale economische beleid 2012-2016		15.000
Vastgoedbeheer		10.000
Zuiderzeegelden		462.500
Totaal programma 3	0	587.500

Programma 4

Dienstverlening en besturen

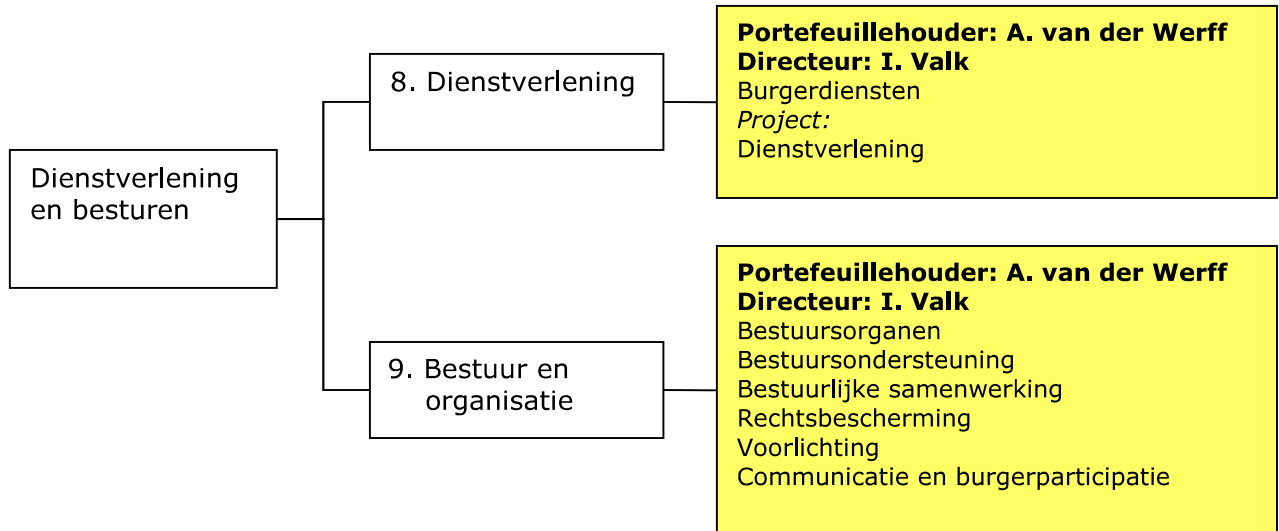
Programma 4 Dienstverlening en besturen

Raadscommissie : Bestuur, Financiën en Economische zaken (BFE)

Programma

Pijler

Subpijler/productgroep/projecten

Programmadoel

We streven naar continue verbetering van de kwaliteit van de (digitale) dienstverlening aan inwoners, bedrijven en instellingen. We willen de afstand tussen burger en bestuur verkleinen en burgerparticipatie versterken. We willen dat de gemeente bekend staat als een gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is en waar het bestuur samen werkt voor Noordoostpolder.

Pijler 8 Dienstverlening

We streven naar goede (digitale) dienstverlening voor onze inwoners, bedrijven en instellingen.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- Wij willen de regeldruk voor inwoners en bedrijven verminderen. Wij gaan uit van de landelijke regels en stellen alleen aanvullende regels als de lokale situatie daarom vraagt. Wij vinden het belangrijk dat helder is waar welke overheidslaag over gaat en willen een stapeling van regels voorkomen.
- Goede regels vragen om goede handhaving en communicatie met oog voor de situatie.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening aan burgers en bedrijven blijft in ontwikkeling. Dat is onder meer gericht op snelle, goede en persoonlijke dienstverlening waarbij burgers en ondernemers kunnen kiezen hoe ze contact zoeken met de gemeente: via telefoon, website of persoonlijk contact aan de balie. Steeds meer producten moeten digitaal verkrijgbaar zijn. De gemeente wordt hét (digitale) loket voor de overheid. Die ambitie is vastgelegd in een Nationaal UitvoeringsProgramma, het i-NUP. Hierin is de individuele (digitale) dienstverlening aan burgers vastgelegd (Perspectiefnota 2014-2017).
- De digitalisering van producten, dossiers en processen is een belangrijk speerpunt voor het Programmaplan Dienstverlening (Perspectiefnota 2014-2017).
- Ontwikkeling visie en strategie voor de informatiehuishouding. Aansluitend daarop realisatie en implementatie (BP 2014-2017).
- Het handhaven van de vastgestelde servicenormen (BP 2013-2016).

Belangrijke ontwikkelingen

i-NUP

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken heeft aangekondigd dat burgers en bedrijven vanaf 2017 de dienstverlening van gemeenten volledig digitaal zouden moeten kunnen afhandelen. Deze ambitie van het ministerie zorgt voor een landelijke versnelling van de invoering van de i-NUP bouwstenen en de ontwikkeling naar zaakgericht werken ondersteund door het Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten (KING).

<u>Wat willen we bereiken?</u>	<u>Wat gaan we daarvoor doen?</u>
1. Goede (digitale) dienstverlening	<ul style="list-style-type: none"> - Eenmalige gegevensuitvraag aan klanten, meervoudig gebruik van deze gegevens(integraal klantbeeld). - Implementeren van de nationale basisregistraties en koppelingen realiseren tussen deze registraties/landelijke voorzieningen met eigen applicaties. - Doorontwikkeling van regie binnen het KCC op de klantcontacten, door kanaalintegratie en kanaalsturing. - Uitbreiding van het digitaal loket met nieuwe e-diensten.
2. Een klantgerichte organisatie	<ul style="list-style-type: none"> - Optimaliseren van een klantgerichte en communicatieve houding bij alle medewerkers. - Periodieke rapportage en publicatie servicenormen. - Werken conform kwaliteitshandvest en servicenormen.

Hoe meten we dat?

Indicator	2015	2018
- Klanttevredenheid balie (Benchmark Publiekszaken VNG)	8,0	8,0
- Klanttevredenheid telefonie (Benchmark Publiekszaken VNG)	7,8	8,0
- Klanttevredenheid digitaal (Benchmark Publiekszaken VNG)	7,5	8,0

Wat zijn de kaders?

- Programmaplan Dienstverlening 2014.
- Implementatieagenda Nationaal Uitvoeringsprogramma (i-NUP) (april 2011).
- Inrichtingsplan Klantcontactcentrum 2012.
- Informatiearchitectuur gemeente Noordoostpolder 2014 (in ontwikkeling).

Pijler 9 Bestuur en organisatie

We streven naar een goede kwaliteit van het openbaar bestuur en het verkleinen van de afstand tussen burger en bestuur, en we willen de bekendheid van de gemeente en de gemeentelijke politiek vergroten.

Speerpunten uit het Coalitieakkoord 2014 – 2018:

- Wij zijn een bestuur dat ik een open verbinding wil staan met de samenleving, zonder afstand tot onze inwoners. Wij staan voor een overheid die zich dienstbaar opstelt: de gemeente is er voor onze inwoners en bedrijven en niet andersom.
- Door samen te werken met andere gemeenten kun je meer bereiken dan alleen. Wanneer die samenwerking overgaat in een formele samenwerkingsvorm vinden we het belangrijk dat de democratische invloed vanuit de raad van Noordoostpolder goed geregeld is.

- Lokale ondernemers verdienen een eerlijke kans. Als de gemeente inkoop maakt we waar dat kan en mag op basis van de wet en regelgeving meer gebruik van lokale ondernemers.
- Inwoners kunnen van de gemeente duidelijke en tijdige communicatie en heldere afspraken verwachten. Dat geldt ook voor onze samenwerkingspartners.
- De veranderende verhouding tussen overheid en inwoners leidt tot een andere manier van werken. Meer verantwoordelijkheid voor inwoners leidt ook tot een efficiënter en doeltreffender optreden van de gemeente.
- Wij herijken de uitgangspunten van het subsidiebeleid op doeltreffendheid en doelmatigheid.

Overige speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, perspectiefnota 2015-2018, beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Communiceren over activiteiten rondom de realisatie van Stadshart Emmeloord (BP 2012-2015, nr. 1228).
- Verstrekken microkredieten (BP 2013-2016, nr. 1345).
- Traject Passend Organiseren (BP 2013-2016, nr. 1346).
- Onderzoek regionale samenwerking Communicatie in Flevoland (BP 2014-2017, nr. 1413).
- Implementatie functiewaarderingsysteem (BP 2014-2017, nr. 1414).
- Internationalisering: beleid (BP 2014-2017, nr. 1415).

<u>Wat willen we bereiken?</u>	<u>Wat gaan we daarvoor doen?</u>
1. Een open, zichtbare en toegankelijke organisatie.	<ul style="list-style-type: none"> - Duidelijk communiceren over wat de gemeente doet en bereikt, vanuit legitimatie en niet vanuit profilering. Dit doen we onder andere via gemeentelijke publicaties in kranten, de website, persberichten en perscontacten, maar ook via de sociale media. - Bevorderen (onder andere door middel van opleiden en trainen) van helder, eigentijds taalgebruik en verwoorden van boodschap in brieven, e-mails en andere communicatiemiddelen, ook intern. - Advisering door een onafhankelijke adviescommissie op ontvangen bezwaarschriften. - Verder invoeren van de principes van Passend Organiseren en contextgericht werken in de organisatie.
2. Inwoners actief betrekken bij bestuur en beleidsvorming	<ul style="list-style-type: none"> - Organiseren politiek uurtje en rondetafelgesprekken (RTG's). - Aanbieden van mogelijkheden input te leveren op het gemeentelijk beleid via het burgerpanel. - Het instrument 'Waar staat je gemeente' wordt elke twee jaar benut. - Uitvoeren van het participatiebeleid

<p>3. Goede bekendheid van Noordoostpolder en de mogelijkheden van wonen, werken en recreëren in ons gebied</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerking met partijen als BAN, STEP, Ronop, OVG en andere ondernemers en de beleidsvelden economische zaken en toerisme/recreatie om samen kansen te benutten voor gebiedspromotie. - Communiceren over de realisatie van het Stadshart Emmeloord, woon- en recreatiegebieden als Wellerwaard en Emmelhage.
---	--

Hoe meten we dat?

Indicator / kengetal	2013	2015	2018
Aantal bezwaarschriften op grond van de AWB (excl. WOZ)	159	220	220
% gegrond verklaarde bezwaarschriften	4%	4%	4%
% bezwaarschriften dat wordt afgedaan door de organisatie	60%	60%	60%

De verwachte toename van het aantal bezwaarschriften komt voort uit:

- toename van het aantal klanten met circa 3600;
- de doelgroep P-wet neemt toe door afsluiten WSW;
- het inperken Wajong en studerenden voor studietoelage;
- aanscherping arbeidsverplichtingen;
- aanscherping boetes en sancties;
- invoering van de kostendelersnorm;
- doelgroep WMO neemt toe door overheveling AWBZ;
- doelgroep JW komt er bij door overheveling JW naar gemeente;
- bezuinigingen ten opzichte van huidige situatie.

Wat zijn de kaders?

- Van ambitie naar doen, naar een ingeburgerde huisstijl voor burgerparticipatie, december 2009.
- Visie op Passend Organiseren (2013).
- Strategische koers Communicatie, 2014-2018 (B&W, juni 2014).

Wat zijn de lasten?

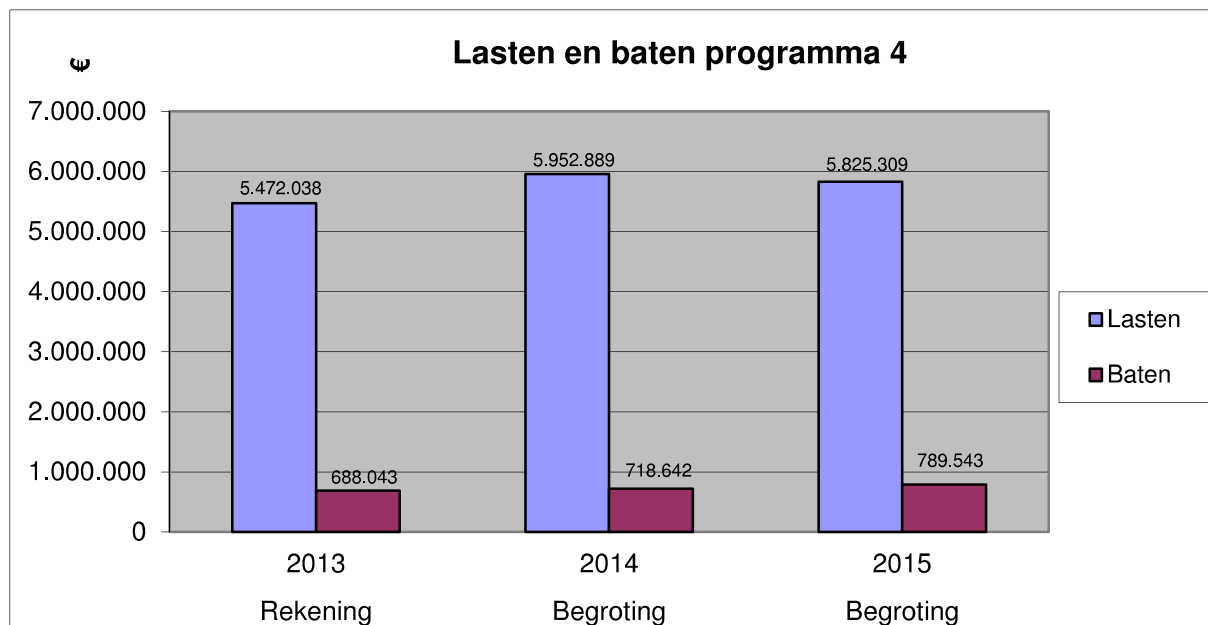
(in €)

Programma 4		DIENSTVERLENING EN BESTUREN			Lasten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x € 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 8: DIENSTVERLENING							
B003	Burgerzaken	1.784.960	1.773.821	1.919.452	1.979	1.929	1.829
B004	Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	227.017	260.438	324.000	324	324	324
		2.011.977	2.034.259	2.243.452	2.303	2.253	2.153
Pijler 9: BESTUUR EN ORGANISATIE							
B001	Bestuursorganen	1.698.906	1.933.250	1.572.456	1.572	1.475	1.425
B002	Bestuursondersteuning BenW	1.514.839	1.691.655	1.391.054	1.380	1.359	1.365
B005	Bestuurlijke samenwerking	124.883	162.969	145.295	145	105	105
B006	Bestuursondersteuning raad en rekenkamer	121.433	130.756	473.052	473	473	473
		3.460.061	3.918.630	3.581.857	3.571	3.413	3.369
Totale lasten programma 4		5.472.038	5.952.889	5.825.309	5.874	5.666	5.522

Wat zijn de baten?

(in €)

Programma 4		DIENSTVERLENING EN BESTUREN			Baten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x € 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 8: DIENSTVERLENING							
B003	Burgerzaken	5.882	0	0	0	0	0
B004	Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	651.418	706.279	753.100	753	753	753
		657.300	706.279	753.100	753	753	753
Pijler 9: BESTUUR EN ORGANISATIE							
B001	Bestuursorganen	2.346	0	0	0	0	0
B002	Bestuursondersteuning BenW	28.397	12.363	36.443	36	36	36
B005	Bestuurlijke samenwerking	0	0	0	0	0	0
B006	Bestuursondersteuning raad en rekenkamer	0	0	0	0	0	0
		30.473	12.363	36.443	36	36	36
Totale baten programma 4		688.043	718.642	789.543	790	790	790

Gerelateerde toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

Omschrijving	Toevoeging 2015	Onttrekking 2015
Pijler 8: dienstverlening		
Dienstverlening en digitalisering		50.000
Pijler 9: bestuur en organisatie		
Wachtgelden college		147.566
Internationalisering		40.000
Onderzoek regionale samenwerking		20.000
Communicatie		10.000
Totaal programma 4		267.566

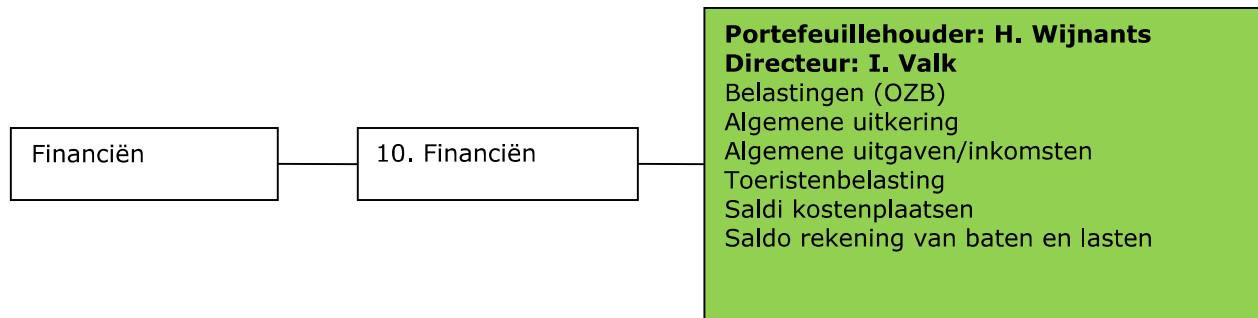
Programma 5

Financiën

Programma 5 Financiën

Raadscommissie : Bestuur, Financiën en Economische zaken (BFE)

Programma **Pijler** **Subpijler/productgroep/projecten**

Programmadoel

We streven naar een gezond en evenwichtig financieel (meerjaren-)beleid ter financiering van de gemeentelijke uitgaven, het creëren van voldoende ruimte voor onvoorziene uitgaven en een verdeling van de lasten over de verschillende programma's op basis van deugdelijke onderbouwingen en grondslagen.

Pijler 10 Financiën:

1. We streven naar een financieringsstructuur van de gemeentelijke exploitatie en balans die duurzaam en solide is tegen zo laag mogelijke kosten.
2. Een toewijzing van de algemene middelen die past binnen het rijksbeleid en de prioritering van Noordoostpolder.
3. Het beleid ten aanzien van belastingen dient zowel ondersteunend te zijn aan de doelstellingen die gemeentebreed moeten worden bereikt als billijk in omvang en druk voor burgers en bedrijven.
4. De (meerjaren)exploitatie is duurzaam materieel sluitend en de balans is duurzaam houdbaar.

Speerpunten uit eerder vastgestelde documenten, de beleidsplanning 2014-2017 (BP) en overige specifieke aandachtspunten:

- Invoeren decentralisaties op een budgettair neutrale wijze.
- Bezuinigingen fase IV A monitoring.
- Bezuinigingen fase IV B voorbereiding, scenarioplanning.
- Treasurybeleid, breed.
- Invulling Wet HOF en solvabiliteitsmonitoring.
- Investeringsplanning.
- Invoering vennootschapsbelasting per 2016.
- Transitie plus ontwikkeling budgetten onderhoud scholen.
- Decentralisaties WMO, participatie en Jeugdbeleid.

Trends en ontwikkelingen

Inleiding

In november 2013 heeft de gemeenteraad de programmabegroting 2014-2017 vastgesteld die op basis van informatie die was vrijgekomen na de meicirculaire materieel duurzaam in evenwicht was. Al snel bleek dat het rijk aanvullende besluiten had genomen die voor Noordoostpolder het effect hadden dat er een structureel begrotingstekort zou ontstaan van ongeveer € 1 miljoen.

In verband met de gemeenteraadsverkiezingen van 2014 had het "oude" college de verantwoordelijkheid op zich genomen om het inmiddels opgelopen tekort voor de (meerjaren)programmabegroting 2014 – 2017 voor het jaar 2014 op te heffen door dekkingsmogelijkheden te vinden en deze aan de nieuwe gemeenteraad aan te bieden door middel van de Lenterapportage voor de raadsvergadering van mei 2014, vóór dat hij zijn blik vooruit zou werpen over de jaren 2015 en verder.

Na het opheffen van het begrotingstekort 2014, het actualiseren van de meerjarenprogrammabegroting 2014 – 2017 voor de jaarschijven 2015 tot en met 2017, verwerking van het coalitieakkoord en de Perspectiefnota 2015 – 2018 gaf dit de startpositie voor de programmabegroting 2015 – 2018.

In verband met een juiste aanlevering van de begrotingsgegevens voor de middelen van de 3 decentralisaties aan het Centraal Planbureau zijn de uitkomsten van de septembercirculaire verwerkt in deze begroting.

Voor het vormen van een goed beeld van de startpositie is hier onder eerst een overzicht opgenomen van de bezuinigingsvoorstellen zoals deze waren opgenomen in de Perspectiefnota 2015 – 2018 als bijlage V.

Bijlage 5 bij Perspectiefnota

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Totaal financieel Perspectief	-2.650.414	-2.647.222	-2.532.108	-2.747.421
Inflatiecorrectie bijstelling naar 1,25% (gecorrigeerd bij effecten meicirculaire)	400.000	400.000	400.000	400.000
Effect renteverlaging	50.000	50.000	50.000	50.000
Extra taakstelling bestuursdienst ivm overhead verzelfstandiging Cultuurbedrijf	232.000	232.000	232.000	232.000
Bezuinigingsopdracht fase IVA	-1.968.414	-1.965.222	-1.850.108	-2.065.421
Bijstellen salarisramingen o.b.v. concept cao van 3,6% naar 2,5%	210.000	210.000	210.000	210.000
Volledig inboeken 1% garantieprovisie HVC	50.000	50.000	50.000	50.000
Parkeerdek/fietsenstalling De Deel niet opnemen in afwachting ontwikkelingen	-	250.000	250.000	250.000
Kostendeekkende evenementenvergunningen	20.000	20.000	20.000	20.000
Budgetten aankopen niet-duurzame goederen/diensten op trend 2010-2013 bijstellen	250.000	250.000	250.000	250.000
Bijdragen aan Gemeenschappelijke Regelingen verlagen	-	150.000	150.000	150.000
Doorlichting/heroverweging overige subsidies	-	150.000	150.000	150.000
Versneld invoeren zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen	20.000	25.000	25.000	25.000
Ondernemersloket ontwikkelen (i) en na besluitvorming in begroting opnemen (s)	100.000	100.000	100.000	100.000
Bezuinigingen Sport i.t.t. coalitieakkoord € 60.000 bijstellen tot € 30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
Sociale teams voor eerste opstart uit incidentele middelen, daarna budgetneutraal	300.000	300.000	300.000	300.000
Aanpassing op verwachte opbrengsten OZB windmolens	-118.000	-80.000	40.000	229.000
Egalisatie opbrengsten OZB	347.000	309.000	189.000	-
Verdere verlaging inflatiecorrectie	200.000	200.000	200.000	200.000
BOR: vastgestelde bezuiniging per 2016 structureel inboeken per 2015	225.000			
Incidenteel in verband met fasering bezuinigingsopdracht	325.000			
Totaal bezuinigingsvoorstellen	1.959.000	1.964.000	1.964.000	1.964.000
Verwacht meerjarenresultaat per vaststelling Perspectiefnota raad 8 september 2014	-9.414	-1.222	113.892	-101.421

Resultaten programmabegroting 2015 - 2018

De meerjarenbegroting moet duurzaam sluitend zijn en dat wordt met deze voorliggende begroting ook gerealiseerd. De verwerking van alle financiële effecten geeft het volgende beeld.

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Verwacht meerjarenresultaat per vaststelling Perspectiefnota raad 8 september 2014	9.414	1.222	-113.892	101.421
De definitieve begrotingsuitkomsten 2015 - 2018	-20.259	-36.812	-371.960	426
Verschil ten opzichte van uitgangspunt bij Perspectiefnota	-29.673	-38.034	-258.068	-100.995
1. Gedeeltelijk niet invullen inflatiecorrectie	72.836	72.836	72.836	72.836
2. Taakstelling scherper begroten ad € 250.000 voor € 210.000 ingevuld	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
3. Scherper begroten kapitaallasten en financieringslasten in relatie tot realisatie	200.000	200.000	200.000	200.000
4. Lagere kapitaallasten	351.845	323.348	270.949	270.949
5. Drempel rente reserve beleidsplan 2015	350.000			
6. Septembercirculaire 2014 en WOZ-stijging inkomensmaatstaf algemene uitkering	-285.000	-2.000	132.000	-310.000
7. Elimineren kasschuif 2014	-200.000			
8. Verlaging voorziene kasschuif 2016 plus storerling in 2017		-250.000	-150.000	
9. Verlaging voorziene onttrekking reserve beleidsplan	-70.000			
10. Elimineren voorzien incidenteel budget in verband met fasering bezuinigingsopdracht	-325.000			
11. Elimineren begroot voordeel versneld invoeren zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen	-20.000	-25.000	-25.000	-25.000
12. Stelpost bezuinigingen bestuursdienst	12.308	-159.758	-106.014	-104.135
13. Elimineren onttrekking reserve bovenformatief personeel	-115.917	-115.917	-115.917	-115.917
14. Algemene uitkering asielzoekers	42.000	42.000	42.000	42.000
15. Overige	56.601	-7.475	-22.786	110.262
	29.673	38.034	258.068	100.995

Samenvatting

Het opstellen van de begroting, met inachtneming van de Perspectiefnota en september-circulaire 2014, gaf aanleiding tot actualisering dan wel aanpassing van een aantal begrotingsonderdelen. De belangrijkste aanpassingen die daar uit voortvloeiden zijn in bovenstaand overzicht weergegeven.

Kort samengevat heeft het college werk gemaakt van de door de gemeenteraad aangegeven koers van scherp(er) begroten, maximaal gebruik maken van de huidige geldmarkt, zo min mogelijke incidentele dekkingsmiddelen inbrengen voor structurele dekking en bij voorkeur terugdringen van eerder begrote incidentele dekkingsmiddelen. Het college tekent daarbij aan dat enerzijds een begroting voorligt van hoogwaardige kwaliteit voor wat betreft financieel-technische en inhoudelijke duurzaamheid en anderzijds het uitgangspunt van de te voeren scenarioplanning voor de begroting 2016 - 2019.

Een korte toelichting op de belangrijkste punten:

Ad 1, 2 en 11.

De effecten van de ontwikkeling van de algemene uitkering gaan verder dan de lagere uitkering, zoals hiervoor geschetst. Het rijk gaat namelijk uit van een inflatiepercentage van 1,25%, terwijl zij per saldo kort op de algemene uitkering. Dit betekent dat Noordoostpolder extra dient te bezuinigen wanneer de inflatiecorrectie wel wordt doorgevoerd. Zoals in de bezuinigingsvoorstellen te zien was, blijft de inflatiecorrectie van Noordoostpolder beperkt tot € 2,5% voor salarissen en 1,25% netto en voor materiële en overige uitgaven. De verwerking in de begroting chronologisch weergegeven.

- oorspronkelijk bedrag op basis van 2,5% inflatiecorrectie	€	900.000	
- bijstelling inflatiepercentage van 2,25% naar 1, 25%	€	400.000	-/-
- bezuinigingsmaatregel	€	<u>200.000</u>	-/-
	€	300.000	
- inflatie hulpkostenplaatsen	€	50.000	-/-
- bijdragen instellingen, gesubsidieerde instellingen en subsidie	€	95.000	-/-
- inflatiecorrectie materiële budgetten	€	<u>82.164</u>	-/-
	€	72.836	

Het college heeft de budgetruimte van de inflatiecorrectie voor een bedrag van € 72.836 niet ingezet voor inflatiecorrectie. Voor € 40.000 wordt deze ruimte gebruikt om de niet gerealiseerde taakstelling van € 40.000 (op € 250.000) scherper begroten op te vangen en voor € 25.000 om de niet te realiseren kostenbesparing door het versneld invoeren van zonnepanelen te dekken.

Per saldo resteert hier een lagere last voor de begroting van € 7.836.

Ad 3 en 4. Door keuzes met een langjarig effect voor het aantrekken van geldleningen mee te nemen bij de scenarioplanning en door fasering van diverse investeringen, vallen de kapitaallasten en financieringslasten lager uit ad € 200.000.

Na actualisering van de jaarschijven 2015 – 2017, valt het totaal aan eerder begrote kapitaallasten lager uit ten opzichte van de begroting 2014.

Ad 5. Door fasering van investeringen die worden geactiveerd en door investeringen die worden gedekt uit de reserves valt de stand van de reserve beleidsplan per ultimo 2014 naar verwachting ongeveer € 10 miljoen hoger uit dan eerder was begroot. Voor rentetoerekening aan de reserve beleidsplan is om deze reden een rentetoerekeningsdrempel toegepast van € 10 miljoen voor 2015 om een onvoorziene en ongewenste druk op de begroting te vermijden.

Ad 6. De septembercirculaire bevat naast cijfers over de 3 decentralisaties een aanpassing voor de algemene uitkering voor de jaren 2015 – 2018. Daarbij is tevens rekening gehouden met verrekening van de WOZ-waarde stijging van de eigen inkomensmaatstaf voor 2018, het jaar dat nieuw aan de meerjarenbegroting is toegevoegd.

Ad 7 t/m 10 + 13. De uitkomsten van de begroting zijn door het scherp, doch voorzichtig en realistisch, begroten gewijzigd ten opzichte van het uitgangspunt bij de Perspectiefnota 2015 – 2018. Het college heeft deze insteek gekozen om te bewerkstelligen dat de kwaliteit van de begroting ten opzichte van de uitgangspunten van de Perspectiefnota op een hoger plan komt te liggen door incidentele dekkingsposten of te elimineren of te verkleinen. Zo is de bestaande kasschuif van 2015 geëlimineerd, de begrote onttrekking in de bestaande meerjarenbegroting 2015 aan de reservebeleidsplan van € 420.000 met € 70.000 verlaagd, de in de perspectiefnota opgenomen onttrekking aan de reserve ingroei bezuinigingen teruggebracht naar nihil, de kasschuif van €

400.000 voor 2016 is verlaagd naar € 150.000 en deze onttrekking wordt tevens teruggestort in de reserve beleidsplan in 2017.

De onttrekking aan de reserve beleidsplan voor bovenformatief personeel wordt geëlimineerd. Indien er tekorten ontstaan als gevolg van bovenformatief personeel zal dat moeten worden opgevangen binnen de bestuursdienst. Hiermee realiseert het college een verdere bezuiniging op de bestuursdienst.

Samenvattend is te zien dat er voor de komende jaren geen gebruik wordt gemaakt van nieuwe onttrekkingen aan de reserve voor het sluitend krijgen van de begroting en dat tevens de in eerdere jaren begrote onttrekkingen substantieel zijn teruggebracht.

Ad 12. Het college heeft voor de bestuursdienst nog een klein bedrag aan bezuinigingen te realiseren in 2015. Voor de jaren 2016 en verder heeft het college voorgesorteerd op verdere bezuinigingen ter grootte van circa € 100.000.

Ad 14. De begroting voor het aandeel 'koppengeld' als suppletie op de algemene uitkering wordt in overeenstemming gebracht met de actuele gegevens. Voor de begroting 2015 en verder geeft dit een hogere bate van € 42.000.

Overige ontwikkelingen meerjarenperspectief

Naast de hierboven verwerkte financiële consequenties zijn de volgende ontwikkelingen opportuun voor de programmabegroting 2015 – 2018.

Pm-posten Perspectiefnota 2015 - 2018

In de Perspectiefnota 2015-2018 is sprake van een aantal p.m.-posten. Dit betreft voorstellen / plannen en ontwikkelingen, waarvoor in een aantal gevallen incidenteel geld nodig is en in een aantal gevallen structureel geld en nog niet bekend is wat de kosten zullen zijn en wanneer en of zij zich zullen manifesteren. In het geval een p.m.-post moet worden omgezet in een budget, wordt hiertoe een voorstel gedaan aan de gemeenteraad. Een voorbeeld hiervan is vennootschapsbelasting.

Financieringskosten

Door een lagere rente en fasering van realisatie van diverse doelstellingen, waardoor een langere periode kan worden gekozen voor het aantrekken van kortlopende leningen in plaats van langlopende leningen, ontwikkelen de financieringskosten zich in de eerste jaren van de programmabegroting in gunstige zin. Onzekere factor blijft de rente. Het effect van de lagere rente nu is dat het bedrag aan rente van de totale leningenportefeuille oprekt van € 18 miljoen naar ruim € 30 miljoen. Concreet betekent dit dat de rentelasten voor een totale leningenportefeuille van ruim € 30 miljoen in de begroting zijn verwerkt. Dit bedrag op gebaseerd op de reeds door de gemeenteraad geaccordeerde investeringen.

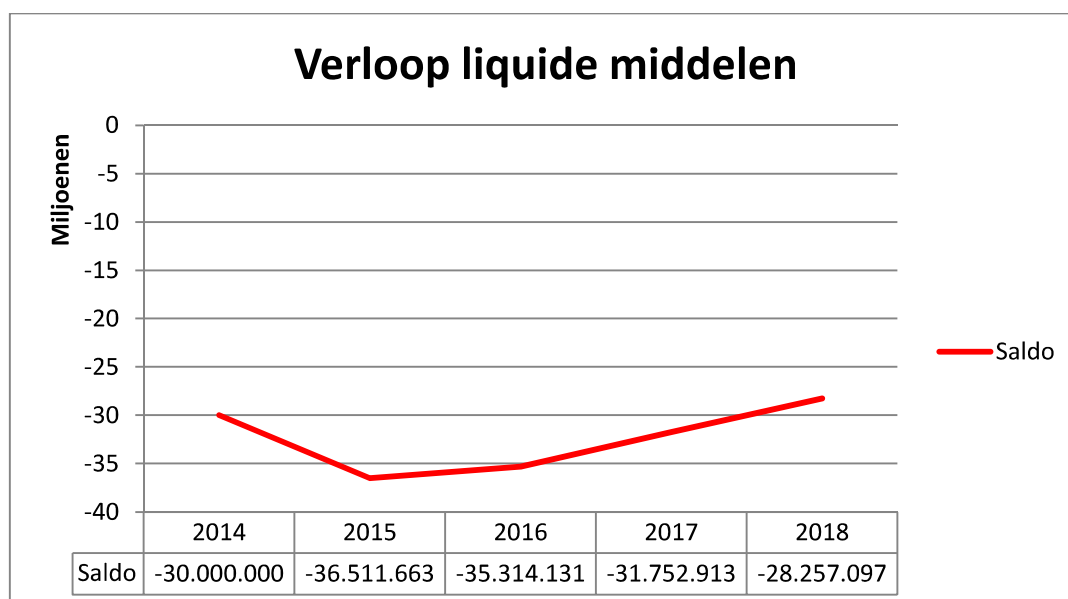
Langlopende geldleningen

In 2013 heeft gemeente Noordoostpolder een langlopende geldlening aangetrokken van € 4 miljoen in het kader van de totaalfinanciering. Dat was enerzijds noodzakelijk om aan de betalingsverplichtingen te kunnen voldoen en anderzijds om aan de wetgeving rondom het aantrekken van vreemd vermogen te voldoen. Hoe de leningenportefeuille zich de komende jaren zal ontwikkelen, hangt sterk af van het beleid dat wordt gevoerd. Vanwege de lage rente op dit moment, wordt er alles aan gedaan om de portefeuille en de investeringen zo te plannen dat zo lang mogelijk met kortlopende leningen kan worden gewerkt. Des te beter, lees gelijkmatiger, de investeringsplanning kan worden gerealiseerd, des te langer Noordoostpolder het aantrekken van langlopende geldleningen kan uitstellen of wellicht kan vermijden. Ontvangst van grote hoeveelheden liquide middelen vanwege grondverkoop, kunnen het huidige beeld in positieve zin

drastisch wijzigen. Hierbij valt te denken aan grondverkoopopbrengsten Stadshart, De Munt en van uit de verschillende woningbouwlocaties.

Liquiditeitsprognose 2015-2018				
Stand ultimo 2014:				
- rekening courant	-7.000.000			
- langlopende leningen	-10.500.000			
Verwachte stand per 1-1-2015	-17.500.000			
- nog uit te voeren investeringswerken 2014 (nader te bepalen in de decemberrapportage)	-12.500.000			
Baten	2015	2016	2017	2018
Algemene uitkering	41.606.625	41.126.018	40.816.963	40.368.920
Sociaal Deelfonds	25.295.807	25.001.382	24.077.838	23.747.814
Doeluitkering bijdragen	1.065.075	1.065.075	1.065.075	1.065.075
Vergoedingen sociale wetgeving	10.903.250	10.903.250	10.903.250	10.903.250
Gemeentelijke heffingen	20.200.615	21.091.230	21.889.304	22.288.127
<i>Afvalstoffenheffing</i>	<i>4.584.751</i>	<i>4.876.232</i>	<i>4.874.677</i>	<i>4.873.244</i>
<i>Rioolrechten</i>	<i>3.373.568</i>	<i>3.419.330</i>	<i>3.608.375</i>	<i>3.821.659</i>
<i>OZB</i>	<i>9.323.000</i>	<i>9.817.779</i>	<i>10.387.706</i>	<i>10.576.588</i>
<i>Liggeld woonschepen</i>	<i>6.195</i>	<i>6.195</i>	<i>6.195</i>	<i>6.195</i>
<i>Leges burgerdiensten</i>	<i>753.100</i>	<i>753.100</i>	<i>753.100</i>	<i>753.100</i>
<i>Leges titel 2: omgevingsvergunning</i>	<i>943.609</i>	<i>968.609</i>	<i>993.609</i>	<i>993.609</i>
<i>Overige leges</i>	<i>36.444</i>	<i>36.444</i>	<i>36.444</i>	<i>36.444</i>
<i>Lesgeld muzisch centrum</i>	<i>254.062</i>	<i>254.062</i>	<i>254.062</i>	<i>254.062</i>
<i>Begraafrechten</i>	<i>646.481</i>	<i>680.074</i>	<i>695.731</i>	<i>693.821</i>
<i>Marktgeden</i>	<i>29.405</i>	<i>29.405</i>	<i>29.405</i>	<i>29.405</i>
<i>Toeristenbelasting</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>	<i>250.000</i>
Bouwgrondexploitatie	2.500.000	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Overige inkomsten	3.878.525	3.942.574	3.891.384	3.891.871
Totaal	105.449.897	105.629.529	105.143.814	104.765.057

Lasten	2015	2016	2017	2018
Niet in te delen lasten	471.319	183.385	-	-
Loonbetalingen en sociale premies	21.935.426	21.935.426	21.837.860	21.787.860
Goederen en diensten	17.896.307	16.451.387	16.020.975	15.806.923
Vermogens/inkomensoverdrachten Rijk	324.000	324.000	324.000	324.000
Overige inkomensoverdrachten	34.977.652	33.689.477	33.224.280	32.931.283
Overige investeringsbijdragen en overige kapitaaloverdrachten	19.040.173	18.673.998	18.135.890	18.116.014
(Hulp)kostenplaatsen	4.953.823	4.953.823	4.953.823	4.953.823
Totaal exploitatie	99.598.700	96.211.496	94.496.828	93.919.903
Investeringsen vaste activa	1.726.570	1.174.085	1.143.200	1.200.418
<i>Riolering</i>	<i>71.600</i>	<i>67.000</i>	<i>108.000</i>	<i>60.000</i>
<i>Wagenpark</i>	<i>374.170</i>	<i>382.085</i>	<i>310.200</i>	<i>176.500</i>
<i>Machines apparaten en installaties</i>	<i>555.800</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>149.218</i>
<i>Overige materiele vast activa</i>	<i>725.000</i>	<i>725.000</i>	<i>725.000</i>	<i>814.700</i>
Voorzieningen	8.636.290	5.046.416	3.942.568	4.148.920
<i>Wegen, straten en pleinen</i>	<i>2.355.000</i>	<i>2.029.000</i>	<i>2.019.000</i>	<i>2.009.000</i>
<i>Gemeentelijke gebouwen</i>	<i>973.719</i>	<i>1.134.205</i>	<i>671.041</i>	<i>637.490</i>
<i>Museum Schokland</i>	<i>32.972</i>	<i>57.067</i>	<i>89.275</i>	<i>89.275</i>
<i>Riolering</i>	<i>5.274.599</i>	<i>1.826.144</i>	<i>1.163.252</i>	<i>1.413.155</i>
Bouwgrondexploitatie	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Totaal	111.961.560	104.431.997	101.582.596	101.269.241
Resultaat	-6.511.663	1.197.532	3.561.218	3.495.816
Saldo einde dienstjaar	-36.511.663	-35.314.131	-31.752.913	-28.257.097

Herijking gemeentefonds

Het gemeentefonds zal 2016 het vervolgdeel van de herijking krijgen. Het eerste deel van de herijking in 2014 gaf een nadeel te zien voor Noordoostpolder van € 200.000 structureel.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren is voor gemeente Noordoostpolder voor het uitzetten van middelen niet relevant omdat Noordoostpolder geen positief saldo heeft op haar bankrekeningen. Een forse economische opleving kan deze situatie doen veranderen. Voorsnog wordt hier terughoudendheid in beleid betracht. Overigens wordt bij alle transacties die Noordoostpolder verricht, bezien of er voordelen te behalen zijn uit schatkistbankieren. Dat kan aan de orde zijn bij het aantrekken van middelen.

Wet HOF

In het wetsvoorstel wordt geregeld dat medeoverheden een gelijkwaardige inspanning moeten leveren in het kader van het respecteren van de Europese begrotingsdoelstellingen. Over deze inspanningen wordt aan het begin van een kabinetsperiode bestuurlijk overleg gevoerd tussen het Rijk en de medeoverheden. In het wetsvoorstel wordt gestuurd op een macronorm voor het EMU-saldo van de medeoverheden gezamenlijk. Zo wordt voorkomen dat het toezicht zich richt op de individuele gemeente, provincie of waterschap. Het voorkomt ook dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van een medeoverheid als een knellende norm gaat werken. Voor wat betreft het toezicht op het EMU-saldo wordt volstaan met monitoring en toezicht op macroniveau. Dit laat onverlet dat de individuele referentiewaarde een aanknopingspunt kan bieden indien medeoverheden maatregelen moeten nemen vanwege een (dreigende) overschrijding van de macronorm voor het EMU-saldo. Het Rijk biedt ter ondersteuning van de medeoverheden de nodige informatie over de ontwikkeling van het macro EMU-saldo gedurende het jaar. Gemeenten dienen per kwartaal te rapporteren over de gerealiseerde en verwachte geldstromen.

Macroreferentiewaarde EMU-saldo medeoverheden

Het Rijk en medeoverheden hebben afgesproken dat het EMU-tekort van medeoverheden maximaal -0,5% BBP mag bedragen tot en met 2015. Deze beperking vloeit voort uit de Europese saldogrens van -3% BBP die geldt voor de volledige Nederlandse collectieve sector. De EMU-grens voor medeoverheden wordt de macroreferentie-waarde genoemd.

Per 2016 wordt de EMU-tekortruimte voor decentrale overheden beperkt tot 0,4% en per 2017 tot 0,3% van het BBP. Het aandeel in het toegestane tekort is voor gemeenten 0,38%, provincies 0,07 waterschappen 0,05% op € 620 miljard BBP. Hiermee komt het totaal maximaal toegestane tekort voor gemeenten uit op circa € 2,4 mld.

Dit kabinet heeft met gemeenten afgesproken dat zij tot 2016 bij overschrijding van de norm geen sancties toepast. Ofschoon er voorsnog geen dreiging van sancties speelt, zal gemeente Noordoostpolder er naar streven om na 2016 binnen de intentie van de doelstelling te kunnen plannen en handelen. Dit streven komt voort uit het willen voeren van een goed eigen liquiditeitsbeleid, liquiditeitsbeheer, solvabiliteitsbeheer en het willen hebben van een adequate investeringsplanning. Dit vraagt een zorgvuldige planning en monitoring van de meerjarenbegroting en een adequaat anticipatie-vermogen.

Onderstaand zijn de volgende overzichten opgenomen:

1. Investeringsplanning 2015 – 2018.
2. Berekningen EMU-saldo 2015 – 2018.

Investerings in vaste activa	2014 (overhevelingen)	2015	2016	2017	2018
Uitgangspunt overheveling 2014/2015	3.169.830				
Wagenpark		374.170	382.085	310.200	176.500
Machines, apparaten en installaties		555.800	0	0	149.218
Riolering		71.600	67.000	108.000	60.000
Overige materiele vast activa		725.000	725.000	725.000	814.700
Totaal vaste activa	3.169.830	1.726.570	1.174.085	1.143.200	1.200.418

Investerings ten laste van reserves	2014 (overhevelingen)	2015	2016	2017	2018
Programma 1	5.504.841				
Voorziening voor honden			30.000		
Onderzoek individuele mobiliteit dorpen-Emmeloord			50.000		
Luchtfoto's, cyclorama's en mutatiesignalering		16.000			
Nalevering Flora- en Faunawet		30.000			
Structuurvisie		37.500			
Omvorming van plantsoenen		100.000			
Vervangende aanplant bomen		50.000	50.000		
Veiligheidszorg			20.000		20.000
Marknesserbrug		1.017.500			
Verkeerssituatie Europalaan		400.000			
Vervanging verkeersregelinstantie			190.000	200.000	
Exploitatiebijdrage Windpark		67.500			
Nazorg onderhoud Tollebeek		21.850	21.850	21.850	21.850
Tekort afvalstoffenheffing 2015		271.361			
Tekort begraafplaatsen / egaliseringsreserve		46.016			
Exploitatie poldertoren		17.250	17.250	17.250	17.250
N50 - areaaluitbreiding		29.785	29.785	29.785	29.785
Totaal programma 1		2.104.762	408.885	268.885	88.885
Programma 2	3.484.797				
Uitstel/fasering realisatie bezuinigingen sport		250.000	150.000	75.000	
Exploitatie golfbaan		24.000	24.000	24.000	24.000
Promotie Schokland		23.000	23.000		
Onderwijshuisvesting		55.539	31.201		
Culturele visitekaartjes		22.000	22.000	22.000	22.000
Ondersteuning vrouwencentrum		25.000	25.000		
Nota volksgezondheid		35.000	35.000		
Implementatie sociaal teams		300.000			
Totaal programma 2		734.539	310.201	121.000	46.000
Programma 3	142.128				
Ondernemersloket en denktank		100.000			
Vastgoedbeheer		10.000	10.000		
Sociale economische beleid 12-16		15.000			
Zuiderzeelijngelden		462.500			

Totaal programma 3		587.500	10.000	-	-
Programma 4	225.873				
Gebiedspromotie zuiderzeewet					25.000
Onderzoek regionale samenwerking		20.000	20.000		
Internationalisering		40.000	40.000		
Communicatie		10.000			
Project dienstverlening		50.000	150.000	150.000	
Wachtgeld college uit reserve beleidsplan		147.566	147.566	50.000	
Totaal programma 4		267.566	357.566	200.000	25.000
Programma 5	15.347				
Egalisatie verwachte opbrengsten OZB windmolens		347.000	309.000	189.000	
Frictiekosten bestuursdienst		300.000	200.000	100.000	
Taskforce IIIB		350.000			
Iza-gelden		15.000	15.000	15.000	
Kasschuif			150.000		
Kasschuif NUP		331.580			
Afschr res elektrische dienstauto		2.275	2.275	2.275	2.275
Afschrijvingsreserve hardware		6.046	5.950	5.854	5.759
Totaal programma 5		1.351.901	682.225	312.129	8.034
Totaal programma's 1 t/m 5	9.372.986	5.046.268	1.768.877	902.014	167.919

Resumé

Totale investeringen t.l.v. reserves uit overhevelingen 2014	€	9.372.986
Totale investeringen t.l.v. reserves 2015-2018	€	7.885.078
Totale investeringen in vaste activa uit overheveling 2014	€	3.169.830
Totale investeringen in vaste activa 2015-2018	€	<u>5.244.273</u>
	€	25.672.167

Referentiewaarden EMU-saldo Noordoostpolder

Op basis van de overeengekomen macroreferentiewaarde van -0,5% BBP wordt per jaar een berekening gemaakt van de individuele referentiewaarden. De referentiewaarden kunnen worden gebruikt als benchmark bij de EMU-enquête, waarin het EMU-saldo van individuele medeoverheden wordt geraamd. De individuele referentiewaarde voor 2015 voor Noordoostpolder is door het ministerie berekend op € 4.691.000.

Het begrotingstotaal 2014 (T-1) van Noordoostpolder na bestemming is € 106.448.000. De referentiewaarde van Noordoostpolder 2015 bedraagt op basis van deze begrotingsuitkomst € 4.691.000.

Concreet kan Noordoostpolder op kasbasis € 4.691.000 meer uitgeven dan er binnenkomt. Voor het dienstjaar 2015 worden geen belemmeringen verwacht bij het van kracht zijn van de wet. In 2015 wordt er nader beleid ontwikkeld dat wordt afgestemd op de scenarioplanning om zo effectief en flexibel mogelijk te kunnen inspelen op de wet- en regelgeving rondom het EMU-saldo en de wet HOF.

EMU saldo 2015-2018

(x €1.000)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
	Volgens meerjaren- raming in begroting 2015	Volgens meerjaren- raming in begroting 2015	Volgens meerjaren- raming in begroting 2015	Volgens meerjaren- raming in begroting 2015
1 Exploitatiesaldo vóór toevoegingen aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-3.166	-66	1.208	2.510
2 Afschrijvingen ten laste van exploitatie.	3.518	3.594	3.581	3.496
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	4.122	4.229	4.277	4.467
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	1.727	1.174	1.143	1.200
7 Aankoop grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan).	2.000	2.000	2.000	2.000
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord.	2.500	2.500	2.500	2.500
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	8.636	5.046	3.943	4.149
11 Verkoop van effecten:				
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	Nee	Nee	Nee	Nee
b Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op exploitatie?				
Berekend EMU-saldo (1+2+3-4-7+8-9)	-5.389	2.037	4.480	5.624

Wat willen we bereiken?	Wat gaan we daarvoor doen?
1. Een structureel sluitende begroting en verantwoorde meerjarenramingen, die jaarlijks tijdig worden vastgesteld.	<ul style="list-style-type: none"> - Het voorzieningenniveau voor onze inwoners wordt zoveel mogelijk op peil gehouden. In de bezuinigingsdiscussie voor de jaren 2016 – 2019 wordt door middel van scenario's bezien hoe Noordoostpolder haar voorzieningen naar de toekomst projecteert. - Het beheer en onderhoud in vervangings- en investeringsplannen dient financieel te zijn geregeld en opgenomen in de normale bedrijfsvoering. - Financieel vertalen van het in letterlijke en figuurlijke zin ruimte bieden aan ontwikkelingen in Noordoostpolder die elders in Nederland niet meer verantwoord in te passen zijn. Nieuwe investeringen / wensen worden afgewogen tegen bestaand beleid of er

	<p>wordt gezocht naar extra inkomsten.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Als voorbereiding op de begroting wordt jaarlijks een Perspectiefnota vastgesteld in de juni-/juli-raadsvergadering. - De Taskforce bezuinigingen heeft voor de begroting 2015 – 2018 fase IVA uitgewerkt, die in deze begroting is verwerkt. Ambtelijk worden de bezuinigingen fase IVB voorbereid die breed zullen worden uitgewerkt met gemeenteraad, inwoners en instanties in scenario's. De resultaten worden gepresenteerd in de Perspectiefnota 2016 – 2019. De scenario's betreffen niet in de eerste plaats een methodiek om bezuinigingen te realiseren, maar vooral om helder te krijgen wat gemeente Noordoostpolder belangrijk vindt. "Wat voor gemeente willen wij zijn?".
2. De gemeentelijke middelen op een zorgvuldige en democratisch afgewogen wijze aanwenden en een behoorlijk beleid ten aanzien van belastingen die worden aangemerkt als algemene middelen	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks wordt al het bestaande beleid plus voorgestane wijzigingen hierop samen met nieuwe inzichten en wet- en regelgeving integraal tegen elkaar afgewogen. - Het nieuwe beleid dat wordt gepresenteerd in de circulaire van het ministerie van BZK wordt onderzocht op relatie met de algemene uitkering. - De lasten die de doelstellingen en prioriteitstellingen genereren, worden gewogen met al het beleid in relatie tot tarieven en gewenst voorzieningenniveau.
3. Een situatie waarin lasten van onverwachte gebeurtenissen kunnen worden opgevangen zonder dat dit ten koste gaat van de realisatie van de vastgestelde beleidsdoelen	<ul style="list-style-type: none"> - In de begroting is een budget opgenomen voor onvoorziene lasten. - Actuele ontwikkelingen kunnen binnen zekere grenzen nog relatief laat (september) worden opgenomen in de primitieve begroting. - De begroting wordt opgesteld op basis van de septembercirculaire. - Zorgen voor een goede weerstandscapaciteit, bestaand uit het budget Onvoorzien, en een weerstandsvermogen dat solide is geborgd door diverse (bestemmings)reserves.
4. Een transparant beeld van de te realiseren en van de werkelijk gerealiseerde bezuinigingen fase IVA	Het realiseren van de vastgestelde bezuinigingen wordt gemonitord. De stand van zaken wordt weergegeven in de Voor- en Najaarsrapportage.

Hoe meten we dat?

Indicator	Jaarrekening	Begroting	Meerjarenbeeld		
	2013	2015	2016	2017	2018
Begrotingsresultaat	€ 2.235.534	€ 20.259	€ 36.812	€ 371.960	€ 426-
Current ratio	2,18	2,13	2,19	2,19	2,19
Quick ratio	0,49	0,59	0,59	0,59	0,59
Netto werkkapitaal	€ 28 mln	€ 20 mln	€ 19 mln	€ 21 mln	€ 23 mln
Solvabiliteit	0,62	0,55	0,59	0,59	0,60
Gouden balansregel	0,72	0,75	0,77	0,74	0,70

Ad 1 tot en met 3.

Met de ratio's 1 tot en met 3 wordt de mate van liquiditeit aangegeven. Anders gezegd: in hoeverre gemeente Noordoostpolder in staat is aan haar kortlopende verplichtingen te voldoen. Het verschil tussen *current-* en *quick ratio* zit in het wel (current) en niet (quick) meetellen van voorraden. Gemeente Noordoostpolder heeft relatief veel woningbouwgrond- en bedrijventerreinvoorraden die op korte termijn moeilijk of niet zijn om te zetten in liquide middelen en daarom heeft het hoge getal van de current ratio relatief gezien beperkt waarde.

De *quick ratio*. Voor een gezonde private onderneming hoort deze minimaal 1 te zijn, maar voor gemeenten moet er verder worden gekeken. De waarde van 0,59 lijkt aan te geven dat Noordoostpolder niet in staat is om met eigen middelen aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn te voldoen. Echter, gemeente Noordoostpolder is prima in staat aan haar betalingsverplichtingen te voldoen. De verklaring is te vinden in de debetstand bij de bank (roodstand) en de mogelijkheid deze debetstand verder te laten oplopen. Voor gemeenten is dat heel normaal en hier is specifieke wetgeving voor vastgesteld.

Het *netto werkkapitaal* geeft het verschil aan tussen de vlottende activa en het kort vreemd vermogen. De uitkomst dient groter te zijn dan 0. Voor Noordoostpolder is dat ruimschoots het geval, namelijk € 28 miljoen. Het netto werkkapitaal is aan te merken als solide. Noordoostpolder is in de gelegenheid om vreemd vermogen aan te trekken in de vorm van langlopende geldleningen en zodoende het werkkapitaal te vergroten indien daartoe noodzaak bestaat.

Wat zijn de kaders?

- Financiële beheersverordening.
- Controleverordening.
- Wet Houdbare Overheids Financiën.
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en gemeenten.
- Burgerlijk wetboek Boek 2.
- Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden.
- Gemeentewet.
- Treasurystatuut 2011.
- Nota Reserves en Voorzieningen 2013.
- Nota Waardering, activerings- en afschrijvingsbeleid 2013.
- Nota Weerstandsvermogen en risicomangement 2013.
- Nota Geldleningen, Gewaarborgde geldleningen en Garantstellingen 2014.

Wat zijn de lasten?

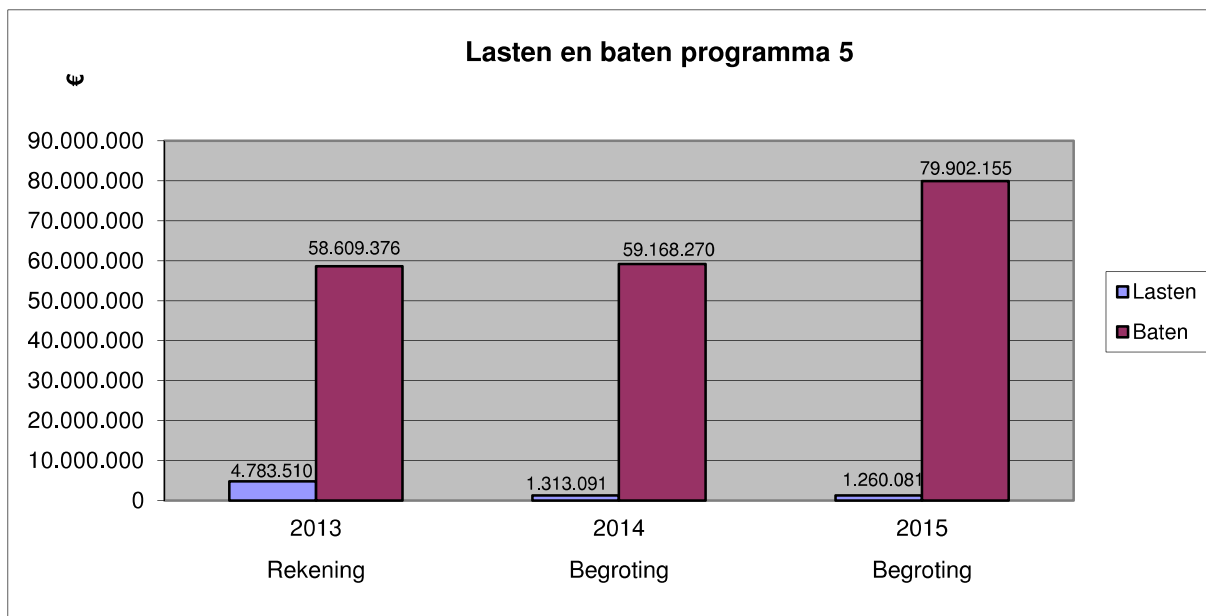
(in €)

Programma 5		FINANCIEN			Lasten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x € 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 10: FINANCIEN							
B913	Overige financiële middelen	822.456	206.933	162.227	156	150	143
B921	Uitkeringen gemeentefonds	3.944	5.186	5.663	6	6	6
B922	Algemene baten en lasten	231.356	310.269	425.365	425	425	425
B923	Uitkeringen deelfonds sociaal domein	0	0	0	0	0	0
B930	Uitvoering Wet WOZ	454.417	499.962	491.027	491	491	491
B931	Baten OZB gebruikers	0	0	0	0	0	0
B932	Baten OZB eigenaren	0	0	0	0	0	0
B934	Baten Baatbelasting	0	0	0	0	0	0
B936	Baten Toeristenbelasting	0	0	4.000	4	4	4
B940	Heffingen invordering gem. belastingen	98.222	83.583	51.339	51	51	51
B960	Saldo van kostenplaatsen	3.173.115	207.158	120.460	-108	-262	-378
		4.783.510	1.313.091	1.260.081	1.026	866	742
Totale lasten programma 5		4.783.510	1.313.091	1.260.081	1.026	866	742

Wat zijn de baten?

(in €)

Programma 5		FINANCIEN			Baten		
Product groep	Pijler en subpijler	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Meerjarenraming (x € 1.000)		
					2016	2017	2018
Pijler 10: FINANCIEN							
B913	Overige financiële middelen	4.404.623	3.193.963	3.252.814	2.795	2.752	2.752
B921	Uitkeringen gemeentefonds	44.474.968	46.369.859	41.736.625	41.274	40.947	40.550
B922	Algemene baten en lasten	413.782	292.447	0	0	0	0
B923	Uitkeringen deelfonds sociaal domein	0	0	25.295.807	25.001	24.078	23.748
B930	Uitvoering Wet WOZ	0	0	0	0	0	0
B931	Baten OZB gebruikers	1.592.312	1.630.000	1.714.000	1.824	2.006	2.122
B932	Baten OZB eigenaren	7.292.058	7.381.000	7.609.000	7.994	8.382	8.455
B934	Baten Baatbelasting	0	0	0	0	0	0
B936	Baten Toeristenbelasting	183.750	249.000	250.000	250	250	250
B937	Baten Hondenbelasting	199.699	0	0	0	0	0
B940	Heffingen invordering gem. belastingen	0	0	0	0	0	0
B960	Saldo van kostenplaatsen	48.184	52.001	43.909	44	44	44
		58.609.376	59.168.270	79.902.155	79.181	78.458	77.920
Totale baten programma 5		58.609.376	59.168.270	79.902.155	79.181	78.458	77.920

Gerelateerde toevoegingen/onttrekkingen aan reserves

Omschrijving	Toevoeging 2015	Onttrekking 2015
Pijler 10: financiën		
Rentebijdrage	919.620	
Frichtiekosten bestuursdienst		300.000
IZA-gelden		15.000
Egalisatie opbrengsten OZB		347.000
Afschrijvingsreserve		8.321
Taskforce IIIB		350.000
Nationaal uitvoeringsprogramma		331.580
Totaal programma 5	919.620	1.351.901

Geplande investeringen

(in €)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018
Pijler 10: Financiën, inclusief (hulp)kostenplaatsen				
GPS en TPS (tachymeter)	53.800			
Smartrover GPS geo-informatie	20.000			
Klepel knipschaar	12.000			
Vervanging bestelauto landmeetbus	20.000			
Vervanging veegbestelauto	46.800			
Vervanging veegbestelauto	46.800			
Vervanging 2 actiewagens en oprijwagen	20.600			
Trekker Volvo Valtra		51.600		
Vervanging vorkheftruck		18.600		
Vervanging Mercedes Sprinter (48-VNS-9)		46.800		
Haakarmsysteem Mercedes Sprinter		21.300		
Vervanging Ford Ranger (79-VPH-7		37.000		
Vervanging versnipperaar			92.500	
Vervanging Aanhangers			31.100	
Vervanging Kipper			25.000	
Vervanging Mercedes (6-VFS-73)			46.800	
Haakarmsysteem Mercedes Sprinter			21.300	
Vervanging trekker klein John Deere			42.500	
band transportsysteem kipper				11.000
Data en telefonie gemeentehuis				89.700
Vervanging paternosterkasten				56.100
Vervanging vaste inrichting centrale hal				76.300
Vervanging keukenapparatuur gemeentehuis				16.818
Vervanging vrachtauto				140.500
Vervanging trekker groenvoorziening				25.000
Vervanging hardware automatisering	300.000	300.000	300.000	300.000
Vervanging software automatisering	425.000	425.000	425.000	425.000
Totaal programma 5	945.000	900.300	984.200	1.140.418

4.

Paragrafen

4. Inleiding

De begroting kent acht paragrafen, te weten:

- 4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- 4.2 Onderhoud kapitaalgoederen
- 4.3 Financiering
- 4.4 Bedrijfsvoering
- 4.5 Verbonden partijen
- 4.6 Grondbeleid
- 4.7 Lokale heffingen
- 4.8 Handhaving

De paragrafen geven een beleidsmatig inzicht in beheersmatige zaken. Door ook over minder toegankelijke onderwerpen op hoofdlijnen te berichten, krijgt de raad een beter inzicht in de risico's en de financiële positie van de gemeente. De paragrafen bij de begroting en de rekening geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting en rekening. Onderwerpen, die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een kort overzicht, waardoor u voldoende inzicht verkrijgt.

In de gemeentelijke verordening ex artikel 212 gemeentewet is de verplichting vastgelegd om met betrekking tot de onderdelen weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, grondbeleid en lokale heffingen eens per vier jaar een nota op te stellen c.q. bij te stellen, waarin de beleidslijnen worden uitgezet. Besluitvorming omtrent kaders en uitgangspunten vindt dan plaats bij de vaststelling van desbetreffende nota.

Een dergelijke nota geeft dan aan de ontwikkelingen die van belang zijn, uitgangspunten, een visie, een lange termijn aanpak en prioriteiten. De paragrafen bij begroting en rekening gaan dan telkens in op datgene wat is vastgesteld in de nota en behandelen vervolgens de relevante ontwikkelingen, de voortgang van de beleidsuitvoering en de vraag of de inhoud van het beleid nog steeds van toepassing is. De paragrafen krijgen op die manier, evenals de programma's, een functie in het planning en control proces van de raad. Het is bij deze benadering wel van belang dat de desbetreffende nota actueel blijft door deze eens in de vier jaar bij te stellen.

Voor wat betreft het onderdeel verbonden partijen merken wij op dat, gezien het feit dat in de gemeente Noordoostpolder sprake is van weinig verbonden partijen, is besloten om voornoemde verplichting niet in de verordening op te nemen. De benodigde informatie wordt aangeboden via de paragraaf verbonden partijen in begroting en rekening.

Naast de door de BBV voorgeschreven zeven verplichte paragrafen is er voor gekozen om nog een paragraaf toe te voegen. Dit betreft de paragraaf handhaving.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf is een verder ontwikkelde risicoparagraaf en bevat ook de weerstandscapaciteit. Met weerstandscapaciteit wordt bedoeld: al die elementen waar tegenvallers eventueel mee bekostigd kunnen worden. Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's. De paragraaf weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is en de mate waarin je als organisatie in staat bent risico's op te vangen.

Onderhoud kapitaalgoederen

Dit onderdeel gaat in op de onderhoudstoestand en de kosten van wegen, riolering, gebouwen, water en groen. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel

deel van de begroting. Een goed overzicht is van essentieel belang voor een juist inzicht in de financiële positie.

Financiering

Het doel van deze paragraaf is om de uitvoering van de treasuryfunctie te kunnen volgen.

Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering bestaat traditioneel uit de onderdelen personeel, informatisering, automatisering, communicatie, organisatie, financieel beheer en huisvesting. De bedrijfsvoeringsparagraaf dient inzicht te geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens omtrent de bedrijfsvoering. Dit met het oog op het uitvoeren van de programma's in de programmabegroting.

Verbonden partijen

Deze paragraaf moet inzicht geven in de relaties van de gemeente in derde rechtspersonen, waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en financiële belangen gemoeid zijn.

Grondbeleid

De hoofdlijnen van het gemeentelijk grondbeleid komen in deze paragraaf aan de orde. De paragraaf grondbeleid geeft de visie op het grondbeleid.

Lokale heffingen

Het overzicht lokale heffingen heeft betrekking op de belastingen en op de heffingen. Het bevat de beleidsvoornemens voor de lokale lasten en een overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingen en heffingen. De belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. De lokale lasten zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. De uitgangspunten van het beleid, de tarieven, de kostendekkendheid, kwijtschelding en het "lastenplaatje" zijn de centrale onderwerpen van dit onderdeel.

Handhaving

Het doel van deze paragraaf is meer inzicht te krijgen op de manier waarop handhaving is verankerd in deze programmabegroting.

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen is te definiëren als "het vermogen van de gemeente Noordoostpolder om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten". Deze risico's zijn kosten die niet zijn gedekt middels de begroting of waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Bij het weerstandsvermogen gaat het om de mate waarin de gemeente in staat is middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd moet worden. In het Besluit begroting en verantwoording 2004 is opgenomen dat de gemeente dient aan te geven welke risico's spelen, welke capaciteit (middelen) beschikbaar is bij tegenvallers en ook wat het beleid is ten aanzien van de risico's, de capaciteit en de relatie tussen beide.

Het gaat om die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden zoals de algemene reserve, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves.

Onderscheid kan worden gemaakt in incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Met het eerste wordt bedoeld het vermogen om calamiteiten en andere eenmalige tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de uitvoering van het bestaande beleid. Met structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld, die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken.

De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's, die niet anderszins zijn ondervangen. Reguliere risico's (risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn) maken geen deel uit van de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hiervoor kunnen verzekeringen worden afgesloten of voorzieningen worden gevormd. Voorbeelden van risico's die wel tot de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing behoren zijn bedrijfsrisico's en hangen vooral samen met de grondexploitatie, sociale structuur, grote projecten en openeinde regelingen.

In artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording wordt het belang aangegeven van het voeren van een risicomanagementbeleid. In 2013 is de nota weerstandsvermogen en risicomanagement herzien en vastgesteld. Met deze herziene nota is bepaald welke instrumenten ingezet worden voor de financiering van de incidentele en structurele risico's. Deze risico's kwantificeren en daarmee een passende reserve vormen is omstreven. Het gaat immers om schattingen en deze kunnen worden betwist. Vooralsnog is hieronder de weerstandscapaciteit uitgelicht en zijn de risico's geïnventariseerd. Het gaat om een inventarisatie op hoofdlijnen. De inventarisatie krijgt voor het bepalen van het weerstandsvermogen zijn waarde als de risico's financieel worden vertaald en in relatie worden gebracht met de weerstandscapaciteit. Om verantwoord en onderbouwd een minimumniveau van de algemene reserve vast te kunnen stellen is er een risico-inventarisatie en -analyse gemaakt. De resultaten zijn meegenomen in deze paragraaf. Verder wordt verwezen naar de nota weerstandsvermogen en risicomanagement.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

- de opgenomen ruimte in de stelpost voor onvoorziene uitgaven;
- het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve;
- het overige deel van de algemene reserve, mits bij onttrekking aan de reserve tegelijkertijd middelen worden vrijgemaakt om het gemis aan bespaarde rente structureel op te kunnen vangen;
- de stille reserves, zijnde die activa waarvan de boekwaarde lager is dan de werkelijke waarde en die direct verkoopbaar zijn;
- de eventuele ruimte in de belastingcapaciteit.

Onvoorzien

Een sluitende begroting impliceert weliswaar dat er evenwicht is tussen de uitgaven en inkomsten, maar ook dat er geen ruimte is voor tegenvallers. Een buffer is daarom wenselijk. Als stelpost is in de programmabegroting 2015 € 250.000 opgenomen, waarvan € 35.000 voor structurele en € 215.000 voor incidentele onvoorziene uitgaven.

Reserves

Eens in de vier jaar wordt een (bijgestelde) nota reserves en voorzieningen opgesteld. In de nota zijn, conform lid twee van artikel 12 van de financiële verordening, richtlijnen opgenomen over de vorming en besteding van reserves en voorzieningen. De nota reserves en voorzieningen is voor het laatst in januari 2013 bijgesteld en vastgesteld door de raad.

Het eigen vermogen van Noordoostpolder (algemene reserve en bestemmingsreserves) is aan het begin van 2015 berekend op € 57,5 miljoen. Hierin zit een bedrag van € 15,5 miljoen als algemene reserve.

Algemene reserve

De algemene reserve heeft voor de bedrijfsvoering een financieringsfunctie. Dit wil zeggen dat deze reserve ingezet kan worden voor het opvangen onvoorziene uitgaven bij calamiteiten, rekening tekorten en ter dekking van incidentele risico's. Voor 2015 is de rente toevoeging aan de algemene reserve becijferd op € 430.968. Dit bedrag wordt niet meegenomen bij de bepaling van de weerstandscapaciteit van de exploitatie.

Bestemmingsreserves

Ten aanzien van bestemmingsreserves (€ 41,9 miljoen) zijn al verplichtingen aangegaan of liggen er plannen ter uitvoering aan ten grondslag vanuit vastgesteld beleid (beleidsplanningen). Tevens worden bestemmingsreserves ingezet om tarieven zoals afvalstoffenheffing, rioolbelasting en begraafrechten te egaliseren. De raad heeft als mogelijkheid de bestemming van een reserve te wijzigen. Als een reserve wordt ingezet voor een ander doel betekent dit wel dat op het desbetreffende beleidsterrein het beleid dient te worden aangepast. Voor de weerstandscapaciteit worden alleen die bestemmingsreserves meegenomen waar geen verplichting op rust.

Stille reserves

Stille reserves ontstaan als de marktwaarde van vaste activa hoger is dan de boekwaarde. Bij de beoordeling van stille reserves dient rekening gehouden te worden met de beschikbaarheid op korte termijn. Kanttekening hierbij is dat de waardering van een bezitting een momentopname is. Bij werkelijke verkoop kan de prijs hier sterk van afwijken. Binnen de gemeente Noordoostpolder wordt een onderscheid gemaakt tussen de stille reserves onder de materiële vaste activa, de financiële vaste activa en de voorraden.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit is de ruimte om belastingen en heffingen te kunnen verhogen. Dit is vooral afhankelijk van de keuzes die de raad hierin wil maken.

Inventarisatie Risico's

Het overzicht van de risico's is in twee hoofdstukken opgeknipt. Het eerste deel bevat een aantal risico's dat al langer bestaat en onderdeel uitmaakt van de reguliere bedrijfsvoering. Het tweede deel bevat de resultaten van de opgestelde risico-inventarisatie en -analyse.

1. Langer bestaande risico's die deel uitmaken van de normale bedrijfsvoering

Bouwgrondexploitatie

De exploitatie van de meeste complexen is een proces van meerdere jaren, waarbij diverse factoren van invloed zijn op het uiteindelijk resultaat. Voorbeelden van factoren die de gemeente niet in de hand heeft zijn:

- teruglopende afzet(mogelijkheden) door verslechterde economische omstandigheden;
- schommelingen in de rentestand waardoor oorspronkelijk berekende uitkomsten kunnen afwijken;
- extreem hoge aankoopkosten in verband met ontwikkelingen op de inkoopmarkt;
- milieuaspecten zoals kosten van bodemonderzoek en bodemverontreiniging;
- het onverkoopbaar raken van bouwgronden onder andere als gevolg van beperkende voorzieningen;
- vertraging bij de ontwikkeling van plannen bijvoorbeeld als gevolg van inspraak- en bezwarenprocedures.

De gemeente kan hier risico's lopen. Hierbij valt te denken aan de relatief lange(re) looptijd van de complexen Emmelhage, Wellerwaard, Stadshart Emmeloord (worden separaat toegelicht) en complexen van bedrijventerrein De Munt, complexen van forse omvang.

De risico's zijn moeilijk in te schatten, maar zullen zoveel mogelijk binnen de complexen zelf afgedekt worden. Een reserve Grex/erfpachtgronden is gevormd voor complexen, waarvan op grond van actuele projectcalculaties een verlies wordt geprognosticeerd. Jaarlijks wordt deze reserve geactualiseerd.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente participeert in enkele gemeenschappelijke regelingen. Dit brengt financiële risico's met zich mee, omdat het uitgavenbeleid door het bestuur van het samenwerkingsverband wordt bepaald en niet door een individuele gemeente of diens vertegenwoordiger, een en ander uiteraard binnen de kaders van het goedkeuringsrecht op de begroting door de deelnemende gemeenten.

De gemeente participeert in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Flevoland (GGD)
- Veiligheidsregio Flevoland
- IJsselmeergroep (Concern voor Werk)
- Omgevingsdienst Flevoland en Gooi en Vechtstreek

De gemeenteraad heeft een besluit tot participatie in de volgende gemeenschappelijke regeling genomen, waarschijnlijk wordt dit in de loop van 2014 geëffectueerd:

- GR Nieuw Land Erfgoedcentrum te Lelystad

De gemeente kan zijn zienswijze kenbaar maken op de ontwerpbegroting van bovenstaande gemeenschappelijke regelingen.

Deelnemingen

De gemeente heeft aandelen in een aantal vennootschappen en het risico dat daarbij wordt gelopen beperkt zich in principe tot het geld dat gemoeid was met de aanschaf van de aandelen. Met betrekking tot de Huisvuilcentrale Noord-Holland NV wordt dat risico verhoogd met een eventueel te lijden verlies. Het resultaat van HVC in 2013 is € 4,9 miljoen negatief. Volgens artikel 7 van de ballotageovereenkomst met HVC kan een negatief resultaat verhaald worden op de aandeelhouders. In het geval van Noordoostpolder betekent het dat het aandeel van 2,12% tot een claim op de gemeente Noordoostpolder van ongeveer € 104.000 zou kunnen leiden. In de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) is door de directie aangegeven dat geen gebruik zal worden gemaakt van dit artikel. Dit betekent voor de toekomst echter geen garantie. Mogelijk dat banken (BNG) HVC in de toekomst steviger kunnen aanspreken op deze claim. Dit risico dient ingecalculeerd te worden en in de programmabegroting te worden vermeld.

Claims (aansprakelijkheidsstellingen)

De gemeente wordt steeds vaker geconfronteerd met schadeclaims; ook landelijk gezien blijft het aantal claims stijgen. Uiteraard heeft onze gemeente een verzekering afgesloten tegen het aansprakelijkheidsrisico.

Voor vermogensschade geldt een verzekerde som van € 2.500.000 en een eigen risico van € 12.500 en voor personen- en zaakschade geldt een verzekerde som van € 5.000.000 en een eigen risico van € 5.000.

Daarnaast blijft de gemeente risico lopen in die gevallen waarbij de verzekering géén dekking geeft. Dit speelt zich vooral af bij privaatrechtelijk handelen van de gemeente. De gemeente loopt het risico om bij planologische procedures geconfronteerd te worden met claims tot schadevergoeding als bedoeld in artikel 49 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (planschade). Dit heeft zeker financiële risico's tot gevolg, maar die zijn van tevoren moeilijk in te schatten. Beleid is dat hierover afspraken worden gemaakt met de initiatiefnemer.

Gemeentegaranties

Onze gemeente staat garant voor diverse geldleningen, waarvan de meest recente gegevens zijn opgenomen in de jaarrekening 2013 in een apart overzicht "gewaARBorgde geldleningen". Uit dat overzicht blijkt dat de gemeente per 1 januari 2014 garant staat voor in totaal € 92.221.195. Voor het grootste deel (€ 91.601.997) geldt, dat de gemeente enkel een tertiaire achtervanger functie vervult. Voor het restant geldt dat de gemeente zelf direct voor € 619.198 garant staat. Het gaat daarbij om leningen voor de financiering van de flat Toutenburgh en borgtochtovereenkomsten van Zelfstandigen Loket Flevoland.

2. Risico-inventarisatie

Naast de reguliere risico's in de bedrijfsvoering is er een risico-inventarisatie opgesteld in verband met de gemeentelijke ambities voor de komende jaren in relatie tot de exploitatie en ontwikkeling van de reservepositie. In deze paragraaf zijn voor de belangrijkste zaken met enige omvang, risico-inventarisaties en risicoanalyses gemaakt. Zaken die binnen aanvaardbare grenzen onderdeel vormen van het normale bedrijfsrisico van de gemeente zijn niet in deze paragraaf opgenomen. Een adequaat risicomangement ondervangt de noodzaak hiertoe.

De risico-inventarisatie en -analyse wordt gebruikt voor:

- *Een betere beheersing van risico's*

De risicoanalyse richt zich op het inzichtelijk maken van de belangrijkste risico's. Om deze risico's aan te pakken worden vervolgens maatregelen in kaart gebracht. Een éénmalige inventarisatie van de risico's is echter niet voldoende en daarom wordt voor een betere beheersing van risico's risicomangement steeds meer integraal ingebed, waarvan de risicoanalyse een belangrijk onderdeel is.

- *Het stellen van prioriteiten*
Door het uitvoeren van een risicoanalyse ontstaat inzicht in de belangrijkste, meest risicovolle onderwerpen. Hierdoor kunnen vragen worden beantwoord als: aan welke onderdelen moet meer aandacht besteedt worden?
- *Het ondersteunen van een beslissing*
Het uitvoeren van een risicoanalyse kan helpen om te komen tot de keuze voor bijvoorbeeld een alternatief, een bepaalde contractvorm of een strategie.
- *Het kwantitatief onderbouwen van de marges in een raming, planning of project*
In dit geval wordt een risicoanalyse gebruikt om de haalbaarheid van de planning, de raming of het project aan te tonen. Daarnaast kan op basis van de risicoanalyse worden vastgesteld hoe groot de post onvoorzien zou moeten zijn.

Risico-inventarisatie

In de onderstaande matrix staan de 10 grootste risicogebieden opgenomen, gesplitst naar de reserve waar een manifestatie van het risico met financiële gevolgen uit gedekt zou moeten worden.

Nr.	Omschrijving	Bedrag x € 1 mln	Categorie 1 Algemene reserve	Categorie 2 (Specifieke) bestemmingsreserve	Categorie 3 Grond-exploitaties
1	Stadshart Emmeloord	€ 4,75	X Bij ontoereikend categorie 3.		X
2	Grondexploitaties algemeen	Nihil tot positief			X
3	Wellerwaard	Nihil			X
4	WMO/WWB/Minima/GGD/ IJsselmeer groep/ Re-integratie plus de 3 decentralisaties	€ 6 in 2 jaren tijd		X	
5	Onderwijshuisvesting	Nihil		X	
6	Lening ziekenhuis	2,4 mln	X	€ 0,5	
7	Garantstellingen/GR-ren/deelnemingen	€ 12 – € 15 mln	X	X Bij ontoereikendheid categorie 1.	
8	Achternvang WSW (soc. woningbouw)	€ 25	X	X	
9	Poldertoren (positief risico)	€ 3		X	
10	Achterstallig onderhoud openbare ruimte	€ 1	X		

Ad 1) Voor het Stadshart is een bedrag van € 2,7 miljoen opgenomen in de reserve grondexploitatie en voor € 1 miljoen is een voorziening getroffen. Samen met het niet uitvoeren van geplande werkzaamheden indien het project geen doorgang vindt, kan als gevolg van deze maatregelen de boekwaarde worden teruggebracht tot de per begin 2014 getaxeerde marktwaarde van € 4,75 miljoen. Hiermee zijn alle directe financiële risico's van Stadshart Emmeloord gedekt.

Voor het Stadshart Emmeloord in de begroting met ingang van 2016 een structureel exploitatiebudget opgenomen van € 250.000 voor beheer van de fietsparkeergarage. Gewijzigde plannen of een andere fasering zullen worden gerelateerd aan dit exploitatiebudget.

Ad 2) → Per ultimo 2013 heeft Noordoostpolder voor € 38 miljoen aan grondvoorraad op de balans staan. In deze waardering is in totaal voor een bedrag aan € 21 miljoen begrepen aan voorzieningen.

- Voor de gronden van het project Wellerwaard is een bedrag in de overlopende passiva opgenomen van € 3 miljoen.
- De reserve grondexploitaties bedraagt € 3,7 miljoen.
- In de bestemming van het rekeningresultaat is een bedrag begrepen van € 0,6

miljoen voor aanvulling op de reserve grondexploitaties.

Met inachtneming van deze begrotingsposten zijn de financiële risico's op de grondexploitaties naar een lager niveau gebracht dat vereist is op grond van waardering naar de huidige omstandigheden. In totaal is financieel voor een bedrag van € 3 + € 3,7 + € 0,6 = € 7,3 in de balans opgenomen waarvan het voor een deel mogelijk is om dit aan te wenden voor verlaging van boekwaarden, mocht dat noodzakelijk worden en voor een ander deel betreft het een balansverkortings die wordt doorgevoerd door de overlopende passiva met het equivalent in de boekwaarde te elimineren. Per saldo vormt deze € 7,3 miljoen een vermindering van het risico op alles wat met grondexploitaties te maken heeft.

- Ad 3) De voorziene herziening van de grondexploitatie Wellerwaard in 2014 behelst onder andere dat de inbreng van de grond kan worden gedekt uit de gereserveerde investeringsmiddelen. Dit leidt tot zowel afname van de boekwaarde van de Wellerwaard als een afname van de reservepositie en de overlopende passiva. Het resterende risico is gedekt middels de reserve grondexploitaties.
- Ad 4) De risico's die worden gelopen met de 3 decentralisaties (WMO, Jeugdzorg en Participatie) zijn totnogtoe gekwantificeerd op € 3 miljoen per jaar. Hiervoor is een reserve aanwezig om twee jaren de maximale verliezen op te vangen en tevens in deze periode maatregelen te kunnen ontwikkelen en doorvoeren om het beleid zodanig aan te passen dat het beleid weer in evenwicht komt met de beschikbare financiële middelen. Voort heeft Noordoostpolder een bedrag van structureel € 500.000 in de begroting opgenomen voor het geval of beleid en financiële middelen niet met elkaar in evenwicht te brengen zijn of dat de gemeenteraad het niet verantwoord of wenselijk acht om beleid en beschikbare middelen met elkaar in evenwicht te brengen.
- Ad 7) Indien verder wordt gegaan met het laten uitvoeren van taken door "entiteiten op afstand", nemen voor de gemeente de risico's toe, omdat de gemeente in alle gevallen verantwoordelijk blijft. Bij opzetten en aangaan van nieuwe entiteiten / relaties is hiervoor extra aandacht om juist aan de voorkant de risico's, risicobeheersing en het risicomanagement goed af te hechten.

Samenvatting risicoparagraaf

In het zwartste scenario, waarbij niet wordt gerekend met kansen, maar waarbij alle risico's zich daadwerkelijk in volle omvang voordoen binnen een periode van 2 jaren ziet dat er als volgt uit:

- negatief effect op bezittingen € 7,15 miljoen.
- betalingsverplichtingen (aantrekken Vreemd vermogen) € 47 miljoen.

De mogelijkheid dat deze situatie zich überhaupt voor kan doen, is puur hypothetisch en praktisch uitermate onwaarschijnlijk. Ondanks deze onwaarschijnlijkheid is het van belang om in beeld te hebben wat in een rampenscenario ondanks alle risicomanagement het effect om de gemeentelijke exploitatie en balans kan zijn.

Vraag: kan Noordoostpolder dit zwarte scenario aan? Antwoord:

- voor de negatieve effecten op bezittingen/vermogen: ja. De incidentele weerstandscapaciteit omvat een Algemene Reserve van € 10 + € 6 = € 16 miljoen. Verder heeft Noordoostpolder niet al haar bestemmingsreserves (al volledig) verplicht en kunnen (delen van) bestemmingsreserves worden herbestemd, bijvoorbeeld tot risicoreserve of dekkingsmiddel in geval van het zich manifesteren van een groot of grote risico's.
- betalingsverplichtingen. De structurele weerstandscapaciteit is onvoldoende om in alle gevallen waarin Noordoostpolder genoopt zou zijn tot de maximale verplichtingen betalingen te verrichten. Zonder verkoop van activa dient vreemd vermogen te worden aangetrokken voor € 47 miljoen, wat een structurele renteverplichting met zich meebrengt voor een bedrag tussen € 1,5 en € 2

miljoen. Hoe en of daarop moet worden voorzien in aflossing van de schuld is facultatief. Een van de mogelijkheden de schuld af te lossen of te beperken is verkoop van activa (grond en leningen u/g), waarbij Noordoostpolder dan impliciet ook afziet toekomstige positieve resultaten. In dat geval is alles gericht op de korte termijn en kan een bedrag tussen de € 10 en € 20 miljoen opbrengst worden gegenereerd. De nadelige financiële gevolgen die niet door verkoop van activa kunnen worden gerealiseerd, gaan mogelijk ten koste van voorzieningen en op dat moment vastgestelde doelstellingen.

- Noordoostpolder kruipt in het rampenscenario richting de als maximaal aangehouden netto schuldquote van 100% van de exploitatie, zonder reservemutaties (€ 97 miljoen). Echter, de kritieke ondergrens voor de solvabiliteitspositie van 20% zal dan niet meer worden gehaald en uitkomen op circa 15%. Verkoop van activa ter grootte van € 5 miljoen kan deze minimale ondergrens weer doen bereiken, zo dat voldaan kan blijven worden aan de minimum solvabiliteitseis.

	Beleidsveld/Project	-/-	-	-/+	+	+/+	Welk risico?	Wat zijn de risico's?
1	Project Emmeloord Centrum		x				3	Stopzetting plan door het niet kunnen vinden van een be...
2	Project Poldertoren					x	2	Onderhoudskosten hoger dan begroot
3	Project Wellerwaard			x			2/3	Planning wordt niet gehaald in verband met subsidieterm...
4	Project Emmelhage							
	- boekwaarde grondexploitatie			X			1.	Lage verkoop (25 à 30 kavels), hierdoor beperkte ontwik...
	- aankoop kavels Megahome			X			2.	Betaald uit exploitatie Emmelhage, negatieve invloed op l...
	- beroep RvS, herziening bestemmingsplan		X				2.	Vertraging uitgifte omgevingsvergunning voor bijzondere Mogelijke vernietiging, door de RvS, van de herziening (o...
	- start 5e fase woonrijpmaken				X		1.	Pluksgewijs woonrijpmaken zorgt voor mogelijke extra ko...
	- bewonersparticipatie				X		1.	Lage bewonerstevredenheid is slechte reclame voor de wi...
5	Cultuurbedrijf			X			1	De verzelfstandiging en realiseren Cultuurbedrijf gaat nie...
6	Participatiewet (WWB)			x			3	Het inkomensdeel kan ontoereikend zijn indien de instroo... naar werk) laag is. Daarnaast kan vanaf 2015 ook de loon... om de werkgever te compenseren voor het verlies aan pr... om zelf het wettelijk minimumloon te verdienen en recht...
6	Participatiewet (WWB)				x		3	Vanaf 2015 is het Participatiebudget een bundeling van z... de gelden voor re-integratie. Op de Wsw bijdrage zit een... integratiebudget van 8%. Tevens neemt de omvang van o... wachtlijst Wsw) én heeft deze nieuwe doelgroep meer en... moet worden vanuit het Participatiebudget. Met de Partici... gemeente aanspreekt op de re-integratieplicht groter wor... maar wel met arbeidsvermogen eerst een Wajong uitkering... op een uitkering WWB maar hebben ze wel ondersteuning...
7	Wmo			x				De korting van 25% op de Begeleiding per 1 januari 2015... het niet overhevelen van Persoonlijke Verzorging maakt r... waardoor keuzes in het voorzieningenniveau gemaakt mo...
8	Achtervangregeling woningbouw				x		2	Voor het grootste deel vervult gemeente een tertiaire ach... Bijvoorbeeld eerst het WSW aangesproken. Op het mome... van een waarborgfonds te laag is geworden verplicht de g... waarborgfonds te verstrekken
9	Ziekenhuis Emmeloord			x				Als gevolg van het negatieve eigen vermogen van het Do... aflossing van de achtergestelde lening. De reserve voor...
10	Minimabeleid			X			3	Het aantal mensen met problematische schulden, waaron... ondernemers, vertoont nog steeds een stijgende lijn en a... regeling is, kan het beschikbare budget voor materiële sc... Met de decentralisatie van de vergoedingsregelingen Wtc...

							ziekte en handicap zijn de overgehevelde budgetten ontoonverkort voort te zetten. Het is nog niet bekend of een vWmo hiervoor een afdoende oplossing is.
11	Onderwijsachterstandenbeleid		X			3	Onzekerheid vervolg brede doeluitkering per 1-1-2016
12	Lokaal onderwijsbeleid		X			3	Invoering Passend Onderwijs/decentralisatie jeugdzorg →
13	Jeugdbeleid			X		3	Preventieve maatregelen/decentralisatie van de jeugdzorg
14	Startersleningen					x 3	Vanaf 2014 geldt voor geldgevers van de starterslening e gemeente heeft uitgeleend. Dat betekent dat als een verl ingediend, de geldgever daar 10% van moeten betalen. D de voorwaarden daarvoor wordt voldaan (zoals bijv. niet gedaan om betalingsachterstanden te vermijden; niet me echtscheiding, overlijden partner; hypotheek verstrekker verkopen; woning is verkocht met behulp van makelaar; Stimuleringsfonds Volkshuisvesting neemt de 10%, als di Vanaf 2017 is dit een risico voor de gemeente.
15	Leerlingenvervoer		X			1	Leerlingenvervoer is open eind regeling; bezuiniging 2015 van het aantal leerlingen wat door het onderwijs wordt do Noordoostpolder. Invoering Passend Onderwijs zou moete Noordoostpolder naar school gaat afneemt.
16	Onderwijshuisvesting		X			3	Verwacht wordt een lagere uitname uit het gemeentefonc onderhoud PO per 1.1.2015 dan waarmee in 2013 is gere € 850.000 structureel (naast de huidige rijkskorting van € oplossen van het verwachte tekort en extra investeringsr Wordt naar alle noodzakelijk (te vernieuwen) onderwijs c investeringsruimte (omgezet naar kapitalisatie) dan zijn o mogelijkheden/ruimte zoals die voor Onderwijs in de AUG
17	Project MSB		X			2	Herziening bestemmingsplan Landelijke Gebied kan plans
18	Invoering vennootschapsbelasting per 1-1-2016		X			2	Per 1 januari 2016 worden overheidsbedrijven die e dezelfde wijze als private bedrijven onderworpen aa Prinsjesdag heeft het rijk aangegeven welke gemeee worden beschouwd. Er wordt een projectgroep inge goede banen te leiden. Het is de bedoeling om de b

-/- = hoog risico - = hoger dan gemiddeld risico -/+ = gemiddeld risico += lager dan gemiddeld

Onder welk risico valt het project?

1. Risico's die feitelijk geen risico's zijn, maar het gevolg van keuzes.
2. Risico's die onderdeel van besluitvorming uitmaken/uitmaakten en "geaccepteerd" zijn
3. Risico's die geheel buiten de gemeentelijke invloedssfeer liggen.

Toelichting risico's Projecten

1 Project Stadshart Emmeloord

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

Voor het project Emmeloord-Centrum is een risicomatrix opgesteld. Een groot risico, namelijk vernietiging van het bestemmingsplan door de Raad van State, is in 2013 getackeld. In januari 2014 heeft Provast gemeld dat het contract tussen Emmeloord Centrum C.V. en belegger Altera door de rechter is ontbonden. Op moment van schrijven – augustus 2014 - is een nieuwe belegger in beeld, al lijkt het afbreukrisico groot te zijn. Pas medio september 2014 zal – na betaling – blijken of de belegger al dan niet instapt.

Het grootste en op dit moment sterk dreigende risico is dan ook als volgt:

- stopzetting van het huidige plan door Provast aangezien zij geen belegger hebben (gevonden).

Overige risico's hebben voornamelijk te maken met een mogelijke vertraging ten opzichte van de planning, wat leidt tot renteverlies.

Voor wat betreft stopzetting van het plan door Provast: de mogelijkheden om dit risico te beperken zijn beperkt. Een rechtszaak tegen Provast lijkt alsdan waarschijnlijk. Om de *gevolgen* te beperken is excellente juridische expertise ingehuurd.

2 Project Poldertoren

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

In 2013 is er een einde gekomen aan de exploitatie van de Poldertoren. Het verlies is genomen en de huurders zijn vertrokken. In de begroting is ruimte opgenomen voor regulier en groot onderhoud. Een risico is dat dit onderhoud (veel) hoger uit zal vallen dan begroot, al is dit niet waarschijnlijk. Een ander risico is dat een nieuwe raad een koers gaat varen en beslissingen neemt die leiden tot negatieve financiële effecten.

3 Project Wellerwaard

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

In de risicomatrix per 1-1-2014 is een aantal risico's genoemd. Het grootste financiële risico is gelegen in teleurstellende grondverkopen. Nu moet aangetekend worden dat er in het najaar van 2014 een nieuw gebiedsconcept / een nieuwe ontwikkelstrategie aan de raad wordt aangeboden, waarbij met minder woningen toch tot een sluitende exploitatie gekomen kan worden. Bij vaststelling hiervan zal het genoemde risico dan ook sterk beperkt worden.

4 Project Emmelhage

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

In 2014 is samen met bewoners en marktpartijen gewerkt aan een nieuw communicatie- en marketingplan. Met de verschillende partijen is gekeken naar de gewenste uitstraling van de wijk en de bijpassende uitingen. Door de bewoners te betrekken bij dit proces is met enthousiasme gewerkt aan meer draagvlak vanuit de buurt. Het heeft ook inzicht gegeven in de knelpunten in de wijk, o.a. de lege plekken in fase 1a (de Megahome kavels) en het uitblijven van het woonrijpmaken voor losse bebouwde kavels in een straat.

Voor 2015 staan voor de onderstaande 4 thema's de reacties en acties op de risico's weergegeven:

- Financieel:
De boekwaarde van het project Emmelhage is positief, ook na de aankoop van de kavels van Megahome in fase 1a. De verkoop van kavels, vooral particulier, loopt nog steeds boven verwachting. De verwachting is dat in 2014 al een deel van de

gemaakte kosten voor de aankoop terugverdiend kunnen worden. De aangekochte kavels worden per tranche onder de aandacht gebracht, zo wordt er vraag gecreëerd.

- Juridisch:
In juni 2014 is de herziening van het bestemmingsplan Emmelhage 2004 vastgesteld. Verwacht wordt dat er door een aantal indieners van zienswijzen een beroep ingesteld wordt bij de Raad van State. Door in overleg te treden met de indieners van het beroep kan er in 2015 hopelijk gewerkt worden aan een voor een ieder passende oplossing. Er bestaat ook een kans dat het beroep door de Raad van State terzijde gelegd wordt, omdat de nieuwe voorgestelde situatie gunstiger is dan de situatie in het vigerende bestemmingsplan.
- Technisch:
Om de herstelwerkzaamheden van net woonrijp gemaakte gebieden tot een minimum te beperken wordt er zoveel mogelijk maatwerk geleverd in het in 2015 uit te voeren bestek voor de 5^e fase.
- Maatschappelijk:
In 2013 is er voor Emmelhage een klankbordgroep opgestart. Met een groep van ongeveer 15 bewoners wordt themagewijs de problemen en vraagstukken in de wijk besproken. In 2015 is het de bedoeling om de klankbordgroep om te vormen naar een wijkplatform. Dit gebeurt onder begeleiding van IGW en de buurtwerker van Carrefour. Reden voor de omvorming is onder andere om het platform meer status te geven.

5 Project Cultuurbedrijf

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

Hier spelen in ieder geval risico's. Het zijn er drie, afhankelijk van besluitvorming.

1. Indien niet wordt besloten CuZa te verzelfstandigen inclusief fusie met theater, zullen beide instellingen los van elkaar verder gaan, maar zonder de synergievoordelen te bereiken. Aangezien zij ook beiden een taakstellende bezuiniging hebben, zal deze of niet of slechts deels worden gehaald. Het gevolg kan zijn dat er gesneden moet worden in de dienstverlening.
2. Indien CuZa en Theater overgaan in het Cultuurbedrijf zullen er structurele lasten bijkomen als gevolg van investeringen in de gebouwen c.q. nieuwbouw.
3. Het theater is verlieslijdend. Zowel bij risico 1 als bij risico 2 werkt dit door.

Wat wordt er aan gedaan?

1. Er wordt ingestoken op verzelfstandiging en realiseren Cultuurbedrijf. Indien anders wordt besloten, zal de omvang van de CuZa-begroting en de hoogte van de subsidie aan het theater aangepast moeten worden, waarbij het voor de hand ligt dat de dienstverlening van beide instellingen omlaag zal gaan.
2. In de septemberraad zal worden voorgesteld de verschillende huisvestingsscenario's en de structurele lasten die deze met zich meebrengen uit te werken en samen met de raad te zoeken naar dekking voor deze structurele extra lasten.
3. Met het bestuur van het theater wordt frequent de financiële stand van zaken besproken aan de hand van tussenrapportages. In het bedrijfsplan Cultuurbedrijf worden de cijfers hierop aangepast. Indien er geen Cultuurbedrijf komt, zal de raad een apart besluit moeten nemen hoe al dan niet het theater in stand kan worden gehouden.

Toelichting overige risico's

6 WWB en WSW

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

Met de ontwikkeling van de Werkcorporatie en de werkgeversbenadering wordt sterk ingezet op uitstroom naar reguliere werkgevers. Instroom is grotendeels afhankelijk van de economische ontwikkelingen en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Indien er wel instroom naar de WWB wordt voorzien, is de procedure bij de Poort streng.

Nieuwe doelgroepen die instromen, worden bij voorkeur zo snel mogelijk uitgeplaatst naar reguliere werkgevers met behulp van de Werkkamer Arbeidsmarkt Flevoland waarbij deze nieuwe doelgroep prioriteit heeft in verband met de mogelijke quotumregeling.

Wanneer de Participatiewet per 1 januari 2015 van start gaat, is nieuwe instroom in de Wsw niet meer mogelijk. De Wsw gaat 'op slot'. Dit gaat gepaard met een efficiencykorting vanuit het Rijk. De GR heeft de uitvoerder van de Wsw al opdracht gegeven om besparingen te realiseren. Daarnaast ontwikkelt de gemeente een visie op de toekomst van de Sw welke toekomstbestendig moet zijn.

7 WMO

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is een compensatieverplichting opgenomen die gemeenten verplicht om mensen met beperkingen te compenseren zodat zij mee kunnen doen aan de samenleving. Verder is er sprake van een open-einde regeling. Dit betekent dat als het budget niet toereikend is, mensen toch gecompenseerd moeten worden voor de beperkingen die zij hebben. Er is een managementrapportage ontwikkeld om de uitgaven en inkomsten te kunnen monitoren. Op basis hiervan kunnen beleidsinterventies plaatsvinden. Het doel is om binnen het beschikbare Wmo-budget te blijven. Het risico voor de nieuwe taken die onder de Wmo komen te vallen wordt beperkt door met maatschappelijke organisaties in gesprek te gaan over de mogelijkheden van samenwerking en ontschotting waardoor een acceptabel voorzieningenniveau in stand gehouden kan worden. Het gevolg van de kortingen op de budgetten is dat er keuzes in het voorzieningenniveau gemaakt moeten worden. Dit kan een versobering betekenen. Het gevolg van een overschrijding van het budget is dat dit ten laste wordt gebracht van de reserve sociaal domein. Een structurele overschrijding van het budget moet voorkomen worden.

8 Achtervangregeling woningcorporatie

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

Voor het grootste deel vervult gemeente een tertiaire achtervang. Bij corporaties wordt voor borgstellingen eerst het WSW aangesproken. De woningcorporaties moeten vanaf 2014 een jaarlijkse verhuurdersheffing betalen. Dit kan invloed hebben op de continuïteit van corporaties. Hierdoor kan het risico voor de gemeente ook oplopen. De nota geldleningen en garanties vormt kaders waarbinnen aanvragen moeten vallen, om de risico's te beperken en de volkshuisvestelijke doelen te behalen. Op basis van landelijke ontwikkelingen, zoals de Vestia-kwestie, zijn de eisen van het WSW aangescherpt. Er loopt een parlementaire enquête om het functioneren van corporaties te verbeteren.

9 Ziekenhuis Emmeloord

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

De reserve voor aflossing van de lening is opgeheven. Het risico is niet beperkter maar ook niet groter geworden.

Wij houden periodiek overleg met de directie van het ziekenhuis en monitoren door middel van de jaarcijfers.

10 Minimabeleid

Wat is/wordt er aangedaan om het risico te beperken?

Om te voorkomen dat mensen in problematische financiële situaties geraken (en daardoor van "dure" materiele schuldhulp gebruik moeten maken, wordt meer dan voorheen ingezet op preventiemaatregelen zoals vroegtijdige signalering van schulden bij mensen. Hierbij wordt samengewerkt met woningcorporatie en nutsbedrijven. Ook de inzet van vrijwilligers als budgetmaatje of ondersteuning bij thuisadministratie en nazorg bij afloop van het budgetbeheer en saneringstraject behoort tot het spectrum van preventieve maatregelen die ingezet worden.

Met betrekking tot de compensatieregeling voor kosten in verband met chronische ziekte of handicap wordt met een sobere lokale regeling gewerkt in vergelijking met de oorspronkelijke compensatieregeling die door het Rijk werd uitgevoerd.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente beheert een groot deel van de openbare ruimte. Deze ruimte is bedoeld om verschillende functies mogelijk te maken, zoals verkeer, wonen, werken en recreëren. Daarom bestaat de openbare ruimte uit een aantal kapitaalgoederen, zoals wegen, bruggen, steigers, watergangen, riolering, groenvoorzieningen, verlichting, sportaccommodaties en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen moeten onderhouden worden. Gezien het blijvende karakter van de kapitaalgoederen is dat een taak waar doorlopend budgettaire middelen voor nodig zijn. Enerzijds voor het reguliere beheer van de kapitaalgoederen (structureel een bedrag per jaar) en anderzijds voor periodieke vervanging en renovatie/groot onderhoud (eens per x aantal jaren één groot bedrag). Bij dit laatste gaat het meestal om hoge bedragen die eens per vele jaren nodig zijn. In het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) is verwoord dat de goederen die de gemeente heeft ook op een minimum niveau moeten worden onderhouden, waarbij achterstallig onderhoud moet worden voorkomen.

Beleidsplan Openbare Ruimte 2014-2024

Het Beleidsplan Openbare Ruimte (kortweg BOR) beschrijft voor de periode 2014-2024 jaar de ambitie voor de openbare ruimte van de gemeente Noordoostpolder. Daarmee geeft het plan antwoord op de vragen:

- Waar is openbare ruimte geschikt voor
- Welke kwaliteit verlangen wij in onze openbare ruimte
- Hoe zorgen wij ervoor dat de openbare ruimte die kwaliteit heeft en blijft houden

Het BOR vormt een brug tussen aan de ene kant de visies van de gemeente, zoals onder andere vastgelegd in de structuurvisie, het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan en de plannen op tactisch en operationeel niveau zoals sectorale beheer- en uitvoeringsplannen. In de beheer- en uitvoeringsplannen wordt verder uitgewerkt hoe de integrale ambities worden verankerd in de uitvoering en bijbehorende processen. De openbare ruimte is belangrijk voor de bewoners van gemeente Noordoostpolder. Het is immers de leefomgeving waarin ze wonen, werken en verblijven. De bewoners horen zich thuis en veilig te voelen in hun leefomgeving, de openbare ruimte. De openbare ruimte is een integraal samenspel van verschillende functies zoals verkeer, groen, wonen en ondernemen en heeft een sterke samenhang met de rest van de omgeving. Het straatbeeld en de beleving van de ruimte stoppen niet op het punt waar het trottoir overgaat in particuliere voortuinen, het gaat verder. De gemeente staat er voor om de openbare ruimte zo in te richten en te beheren dat elk van deze functies goed tot zijn recht komt. Vertrekpunt is het bedienen van de functies en het behouden en versterken van de aanwezige kwaliteiten. Daarnaast wil de gemeente invulling geven aan doelen die voortkomen uit opgaven en kansen. Hierbij spelen onder andere de dorpsvisies en burgerpanel-enquête een prominente rol.

De openbare ruimte is opgedeeld in zes gebieden:

- centrumgebieden
- woonwijken
- bedrijventerreinen
- (dorps)bossen en parken
- hoofdinfrastructuur (wegen en waterwegen)
- landelijk gebied.

Per gebied is er een integrale ambitie die leidend is voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Uitgangspunten daarbij zijn aantrekkelijk, uitnodigend, schoon, veilig en duurzaam. Hierbij houden wij rekening met de identiteit en cultuurhistorie van de polder, zoals beschreven in het DNA en de Erfgoednota.

Bij de planvorming worden de bewoners zo veel mogelijk betrokken door "passend organiseren". Hoe groter het individuele belang van de bewoners, hoe meer ruimte er is voor eigen inbreng. Zo krijgen inwoners de ruimte om mee te denken en mee te doen in

de openbare ruimte. Meedoen kan bijvoorbeeld door het nemen van initiatieven voor het beheren van de openbare ruimte.

Inrichting en beheer van de openbare ruimte vormen een duidelijke post in de gemeentelijke begroting. Een bedrag waar onze inwoners aan meebetalen. Het is in ieders belang om dit bedrag zo laag mogelijk te houden. Daarom zijn in het BOR duidelijke en bewuste keuzes gemaakt over de kwaliteit. De ambities in dit BOR passen bij de middelen die beschikbaar zijn de komende jaren. Hierbij is rekening gehouden met de bezuinigingen tot en met fase 3B.

Dit betekent dat vanaf 2015 het groot-onderhoud aan elementenverhardingen teruggebracht tot alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud. Dit zal een toename geven van klachten. Het onderhoud aan de asfaltwegen wordt ook beperkt, maar wordt wel op een minimaal niveau onderhouden. De kans dat er achterstallig onderhoud zal optreden is reëel aanwezig. Onvoorziene zaken als vorstschade aan wegen, kunnen niet worden opgevangen. Ook het verzorgende onderhoud, zoals straatreiniging en onkruidbestrijding zullen een duidelijke verlaging in kwaliteit laten zien. Tevens zal de bijdrage aan rioleringsprojecten etc. verminderd worden.

Begraven

Het Beleidsplan begraafplaatsen gemeente Noordoostpolder 2012-2022, bevat de uitgangspunten voor (her)inrichting, beheer, onderhoud en gebruik van de begraafplaatsen in gemeente Noordoostpolder.

Iedere gemeente is wettelijk verplicht een begraafplaats te hebben, de mogelijkheid te geven tot begraven, zorg te dragen voor een begrafenis als een overledene geen nabestaanden heeft en een register te voeren.

Dit is opgenomen in de Wet op de Lijkbezorging en het Besluit op de Lijkbezorging.

Het wettelijke gemeentelijke kader is vastgelegd in de Beheersverordening begraafplaatsen en de Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten.

In het beleidsplan is de visie op de begraafplaatsen en het daaruit voortvloeiende beleid van gemeente Noordoostpolder voor de begraafplaatsen opgenomen.

De begraafplaatsen dienen in alle gevallen te voldoen aan de hoofdfunctie begraven/asbezorgen en rouwverwerking/gedenken/herinneren. Daarnaast is ook medegebruik mogelijk zoals recreatie, natuurbehoud- en ontwikkeling en aandacht voor landschap en cultuurhistorie.

Binnen de gemeentelijke begroting wordt het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen als een gesloten huishouding beschouwd. Dat betekent dat de (jaarlijkse) inkomsten de (jaarlijkse) kosten van de begraafplaatsen dienen te dekken.

Civiele kunstwerken en duikers

Het beleidsplan voor de openbare ruimte geeft ook kaders voor de civiele kunstwerken, waaronder de bruggen. Door een jaarlijkse dotatie aan de vervangingsreserve wordt "gespaard" voor de vervanging van de vaste bruggen tot en met 2025. Met de instandhouding van de dotatie zijn de middelen voor onderhoud en vervanging tot en met 2025 toereikend.

Voor de vervangingsopgave vanaf 2026 wordt nog niet gereserveerd. Een afweging kan gemaakt worden om in plaats van hiervoor te reserveren, voor activeren en afschrijven te kiezen.

De duikers worden als onderdeel van de wegconstructie zonodig gelijktijdig vervangen met groot onderhoud aan de wegen. De kwaliteit van de duikers is steekproefsgewijs in beeld en grootschalige vervanging op korte termijn is niet aan de orde.

Riolering

Op grond van de Wet milieubeheer (artikel 4.22 en 4.23) heeft de gemeente de wettelijke verplichting om te beschikken over een geldend gemeentelijk rioleringsplan. In het (verbreed) gemeentelijk rioleringsplan 2012-2016 wordt onder andere getoetst in hoeverre de bestaande gemeentelijke rioleringsstelsels voldoen aan de voorgeschreven

doelen en functionele eisen. Dit betreft ook beleid voor de invulling van de zorgplicht voor hemelwater en grondwater.

De kosten van het beheer van de riolering worden gedekt door de inkomsten uit de rioolheffing.

Stedelijk water

De beeldkwaliteit van het stedelijke water in de gemeente Noordoostpolder is vastgelegd in het 'Beeldkwaliteitplan stedelijk waterbeheer'. Dit plan is de basis voor het onderhoud en beheer en is uitgewerkt in de bestuursovereenkomst met waterschap Zuiderzeeland.

Gemeentelijke gebouwen

In het "Gemeentelijk Gebouwen Plan 2010 t/m 2019" zijn onder meer de onderhoudsniveaus (heel en veilig) en de daarbij behorende kosten voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen opgenomen. Het sterk verouderende gebouwenbestand zorgt voor de nodige fluctuaties in de onderhoudskosten. Voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke (openbare) gebouwen wordt daarom gewerkt met een voorziening.

Omschrijving kapitaalgoederenbeheer	Beleids- en beheerplan	Vastgesteld in jaar	Te actuali- seren per
Beleidsplan Openbare Ruimte	Ja	2014	2024
Stedelijk water	Ja	2009	n.v.t.
Bruggen en steigers (opgenomen in BOR)	Ja	2011	nvt
Gemeentelijk Rioleringsplan	Ja	2012	2016
Groenvoorzieningen (opgenomen in BOR)	Ja	2010	nvt
Gemeentelijke gebouwen	Ja	2010	2019
Begraafplaatsen	Ja	2012	2022

Omschrijving kapitaalgoederenbeheer in meerjarenramingen	In de begroting opgenomen	Storting in voorziening	Storting toereikend?
Wegen	Ja	Ja	Ja
Stedelijk water	Ja	Nee	n.v.t.
Bruggen en steigers	Ja	Nee	n.v.t.
Riolering	Ja	Ja	Ja
Groenvoorzieningen	Ja	Nee	n.v.t.
Speelplaatsen	Ja	Nee	n.v.t.
Openbare verlichting	Ja	Nee	n.v.t.
Openbare gebouwen	Ja	Ja	Ja
Schoollocaties	Ja	Ja	Ja
Buitensportaccommodaties	Ja	Nee	n.v.t.

4.3 Financiering

Algemene ontwikkelingen

De financieringsparagraaf geeft informatie over de algemene ontwikkelingen en de concrete beleidsplannen omtrent het risicobeheer, de gemeentefinanciering en het kasbeheer.

Rentevisie

De rentepercentages in de begroting en meerjarenraming worden vastgesteld op grond van renteverwachtingen voor de geld- en kapitaalmarkt. In de nota reserves en voorzieningen is bepaald dat:

- De geldende marktrente op 1 januari van ieder jaar (t) voor een lening van 25 jaar bij de Bank Nederlandse Gemeenten als basis dient voor de berekening van de rente over de investeringen en reserves;
- De basis, genoemd onder het vorige punt, vermeerderd met een risico-opslag tussen de 0,5 tot 1,0% als rekenrente over de investeringen en reserves dient voor de programmabegroting die volgt op het jaar van de berekening (t+1). De hoogte van de risico-opslag is afhankelijk van de verwachte marktontwikkelingen.

Gezien de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt is een percentage van 3,5% voor de vaste activa een reëel percentage als uitgangspunt voor de begroting 2015.

Het rentepercentage dat op dit moment geldt voor langlopende geldleningen is ook 3,5% en daarmee is duidelijk dat de marge nihil is.

Veiligheidshalve hanteert Noordoostpolder een rentepercentage dat duurzaam is. Dat betekent dat er een percentage wordt gekozen dat meerdere jaren houdbaar is en niet de resultante is van opportunistische gerelateerd aan dagkoersen.

Indien de renteontwikkelingen van het laatste jaar doorzetten, zal de rente verder stijgen en krijgt Noordoostpolder te maken met hogere lasten. Dit vormt een risico.

Bij de berekening van de rente over de eigen financieringsmiddelen wordt gerekend met een percentage van 3,5%. Dit gebeurt om te voorkomen dat er een "gat" in de begroting ontstaat bij het aantrekken van financiering van uit de kapitaalmarkt.

In 2013 heeft gemeente Noordoostpolder een langlopende geldlening aangetrokken van € 4 miljoen in het kader van de totaalfinanciering.

Risicobeheer

Het kernonderdeel van de financieringsparagraaf is het risicoprofiel. Onder risico's worden hier verstaan:

- renterisico (van vaste schuld en vlottende schuld)
- koersrisico
- kredietrisico
- intern liquiditeitsrisico
- valutarisico

De wet FIDO geeft een aantal verplichte elementen aan die het risico beperken.

In het treasury statuut wordt aangegeven hoe de gemeente Noordoostpolder deze wet in de praktijk toepast. Het doel van dit statuut is, naast het beperken van deze risico's, het verhogen van een slagvaardig beleid bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van gelden.

Een belangrijke eis uit de wet FIDO is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer prudent (voorzichtig) dient te zijn.

De gemeente Noordoostpolder heeft geen beleggingen die niet in het verlengde van de publieke taak liggen.

Renterisico vaste schuld

De rentegevoeligheid (het renterisico) kan worden gedefinieerd als de mate waarin het saldo van de rentelasten en rentebaten verandert door wijziging in het rentepercentage

op leningen en uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer. In de wet FIDO wordt het begrip 'renterisiconorm' genoemd. Het doel van deze norm is om zoveel mogelijk spreiding in de looptijden van leningen aan te brengen. De nieuwe renterisiconorm houdt in dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Daarnaast wordt de renterisiconorm bepaald voor de komende vier jaren.

(x € 1.000)

Renterisiconorm				
Variabelen Renterisico(norm)	2015	2016	2017	2018
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	0	0	0	0
Renterisico	0	0	0	0
Renterisiconorm	23.914	23.208	22.934	22.722
Ruimte onder renterisiconorm	23.914	23.208	22.934	22.722
Overschrijding renterisiconorm				
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	119.548	116.001	114.299	113.608
Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	23.910	23.200	22.860	22.722

Renterisico vlottende schuld

Voor het bepalen van de liquiditeitspositie (dat is de mate waarin op korte termijn aan de opeisbare verplichtingen kan worden voldaan) is de zogenaamde kasgeldlimiet belangrijk. Hieronder wordt verstaan het bedrag dat maximaal als kasgeld mag worden opgenomen. Dit bedrag wordt berekend door middel van een door het Ministerie van Financiën vastgesteld percentage vermenigvuldigd met het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het jaar. Voor 2015 is de omvang van de kasgeldlimiet bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal. De informatie over de kasgeldlimiet wordt opgenomen in de financieringsparagraaf bij de begroting en het jaarverslag.

De kwartaallimietberekening blijft van belang voor het signaleren van overschrijdingen. Als in drie achtereenvolgende kwartaalrapportages de kasgeldlimiet wordt overschreden dient de toezichthouder daarvan op de hoogte te worden gesteld.

(x € 1.000)

Omschrijving	Boekjaar 2015	Boekjaar 2016	Boekjaar 2017	Boekjaar 2018
Begrotingstotaal	119.548	116.001	114.299	113.608
Vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	10.162	9.860	9.715	9.657

Koersrisico

Ter beperking van koersrisico's op uitzettingen uit hoofde van de treasuryfunctie zijn uitsluitend de volgende beleggingsinstrumenten toegestaan: rekening courant, spaarrekening, daggeld, deposito, onderhandse geldlening, commercial paper,

certificaten van deposito, obligatie, medium note en garantieproduct.

De gemeente heeft in totaal voor een bedrag van € 5.544.380 aan leningen uitstaan (verwachte stand per 1 januari 2015). Deze leningen betreffen:

IJsselmeerziekenhuizen	€	2.400.000
Flevomeerbibliotheek	€	446.000
Geldlening MFC Tollebeek	€	700.000
Achtergestelde lening Vitens	€	994.604
Achtergestelde lening Essent	€	45.378
Startersleningen	€	394.411
Fietsregeling personeel	€	16.679
Glastuinbouw Nieuwland	€	40.000
Lening Bosbad	€	150.912
Vordering RWE inzake Enexis	€	183.598
Verkoop Vennootschap B.V.	€	<u>172.798</u>
	€	5.544.380

Door de verkoop van de aandelen Essent aan RWE hebben de aandeelhouders de lening van Essent aan Enexis overgenomen. Voor de gemeente gaat het om een leningbedrag van € 388.796. Deze lening is opgebouwd uit 4 tranches met looptijden van 3 tot 10 jaar en met verschillende rentepercentages. Begin 2012 is de eerste tranche met een looptijd van 3 jaar, voor een bedrag van € 97.199 afgelost. In 2013 is de tweede tranche voor een bedrag van € 107.999 vervroegd afgelost. In 2013 is in verband met verbouwing van de bibliotheek de lening aan de flevomeerbibliotheken verhoogd met € 200.000.

Daarnaast is er nog een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld in de vorm van startersleningen als stimuleringsmaatregel voor de woningmarkt.

In 2013 is ook besloten om € 200.000 beschikbaar te stellen voor de invoering van duurzaamheidsleningen.

Het koersrisico dat de gemeente loopt is zeer beperkt aangezien deze uitzettingen geen tot weinig fluctuerende rentes opleveren, die boven de huidige rentestand liggen.

Tevens neemt de gemeente voor een bedrag van € 76.781 deel in het aandelenkapitaal van bedrijven. Deze deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de aanschaffingswaarde en worden afgewaardeerd indien nodig. De aandelen zijn niet genoteerd op de effectenbeurs waardoor er geen koersbewegingen zichtbaar zijn.

Kredietrisico

Ter beperking van kredietrisico's zijn in het treasurystatuut richtlijnen opgenomen voor de minimale kredietwaardigheid van de partijen waar de gemeente middelen kan uitzetten/beleggen. Uitzettingen vinden uitsluitend plaats bij instellingen waarvan voor het waardepapier een solvabiliteitsratio van 0% geldt en bij financiële instellingen met tenminste een A-rating.

Intern liquiditeitsrisico

De gemeente Noordoostpolder beperkt haar interne liquiditeitsrisico's door haar treasuryactiviteiten te baseren op een korte en een lange termijn liquiditeitenplanning. Om een goed inzicht te krijgen op de vragen of er een vaste geldlening afgesloten moet worden en hoeveel moet worden geleend en met welke looptijd, is er veel gedaan om het treasurybeheer te verbeteren. Door het dagelijks bijhouden van een liquiditeitenplanning worden goede inzichten verkregen in ontvangsten en uitgaven en voor de lange termijn worden periodiek overleggen gevoerd met budget- en kredietbeheerders.

Valutarisico

Valutarisico's worden uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in de geldeenheid die in Nederland van toepassing is.

Gemeentefinanciering

Bij de financiering van de gemeentelijke activiteiten wordt de gemeente als één geheel beschouwd. Dit houdt in dat bij het bepalen van de financieringsbehoefte alle inkomsten en uitgaven betrokken worden. De achterliggende gedachte daarbij is dat tijdelijke overschotten van de ene activiteit een andere activiteit kunnen financieren.

Deze wijze van financieren wordt ook wel aangeduid als 'totaal financiering'. Hierdoor worden de rente kosten beperkt. Bij de toelichting vermogenspositie wordt in de investerings- en financieringsstaat het financieringssaldo berekend per ultimo 2015.

Kasbeheer

Het kasbeheer omvat in het kort het saldo- en liquiditeitenbeheer en het beheer van de geldstromen ter zake van debiteuren en crediteuren.

Het elektronisch betalingsverkeer is efficiënt ingericht door alle betalingen via één bank (de Bank Nederlandse Gemeenten) af te wikkelen. Om de tijdelijke overschotten en tekorten in de financieringsbehoefte op te vangen is met de BNG een financiële dienstverleningsovereenkomst afgesloten. Doel van deze overeenkomst is de optimalisering van het liquiditeitenbeheer tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden. De kashandelingen bij een plaatselijke bank worden beperkter door de inschakeling van een geldtransportbedrijf. Tevens worden, vanuit het verleden, nog bankrekeningen aangehouden bij de ING. Betalingsopdrachten worden door middel van elektronisch bankieren aangeleverd bij de huisbankier. De inning van belastingdebiteuren geschiedt zoveel mogelijk door middel van automatische incasso, waar meer dan 80% van de belastingdebiteuren gebruik van maakt.

Standaard uitgaande facturen zijn voorzien van een acceptgiro met een optisch leesbare regel waardoor de overgemaakte bedragen automatisch van de openstaande vordering kunnen worden afgeboekt. Bij de huisbankier worden meerdere bankrekeningen aangehouden die zijn opgenomen in een rente-compensatiecircuit.

Bij het uitzetten van deposito's worden meerdere financiële instellingen benaderd om een aanbieding te doen waardoor, met inachtneming van de bepalingen in het treasury statuut, een weloverwogen keuze gemaakt kan worden.

Overzicht van de berekening van de kasgeldlimiet per kwartaal.

	BUDGET	Begroting 2015				
		Kwartaal				Jaar
	Jaar	1: jan- mrt	2: apr- jun	3: jul- sep	4: okt- dec	
Vlottende schuld						
Opgenomen gelden < 1 jaar		0	0	0	0	0
Schuld in rekening-courant		0	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar		0	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		0	0	0	0	0
Totaal vlottende schuld	0	0	0	0	0	0
Vlottende middelen						
Uitgeleende gelden < 1 jaar		0	0	0	0	0
Contante gelden in kas		0	0	0	0	0
Tegoeden in rekening-courant		0	0	0	0	0
Overige uitstaande gelden < 1 jaar		-8.562	-2.402	-4.699	-9.671	-6.334
Totaal vlottende middelen	0	-8.562	-2.402	-4.699	-9.671	-6.333
Toets kasgeldlimiet						
Totaal netto vlottende schuld	0	8.562	2.402	4.699	9.671	6.334
Toegestane kasgeldlimiet	10.162	10.162	10.162	10.162	10.162	10.162
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	10.162	1.600	7.760	5.463	491	3.829

EMU-saldo

Door het besluit van 10 juli 2007 tot wijziging van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is het voorgeschreven om de berekening van het aandeel van de gemeente in het EMU saldo over het vorig begrotingsjaar, het geraamde bedrag over het begrotingsjaar en het geraamde bedrag van het jaar volgend op het begrotingsjaar, op te nemen in de programmabegroting.

(x € 1.000)

Omschrijving	2014	2015	2016
	Volgens realisatie aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2015	Volgens meerjarenraming in begroting 2016
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-11.765	-3.166	-66
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie.	3.388	3.518	3.594
3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie.	5.919	4.122	4.229
4 Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd.	6.532	1.727	1.174
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4.			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voorzover niet op exploitatie verantwoord.			
7 Aankoop grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan).	1.955	2.000	2.000
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord.	2.000	2.500	2.500
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen.	5.237	8.636	5.046
11 Verkoop van effecten: a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee) b Zo ja, wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?	nee	nee	nee
Berekend EMU-saldo (1+2+3-4-7+8-9)	-14.182	-5.389	2.037

4.4 Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft volgens artikel 14 BBV ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering. De primaire processen betreffen het opstellen en uitvoeren van beleid ten aanzien van de feitelijke activiteiten van een gemeente en worden veelal vormgegeven binnen programma's. Secundaire processen bieden veelal ondersteuning aan deze primaire processen. U wordt in deze paragraaf geïnformeerd over dat laatste.

Organisatieontwikkeling

- **Organisatiestructuur en sturing**

In 2014 is na een interim situatie definitief besloten tot een tweekoppige directie. Door het meer strategisch sturen van deze directie zijn verantwoordelijkheden lager in de organisatie gelegd. Het middenmanagement gaat zelfstandiger opereren en krijgt meer verantwoordelijkheid. Daarbij is sprake van een dalend aantal clusters door de samenvoeging van Vergunningen en Handhaving 2015 en naar verwachting in 2015 een samenvoeging van de clusters FPC en Belasting. Ter ondersteuning van deze verandering is in 2014 gestart met een management developmenttraject, dat in 2015 een vervolg zal krijgen.

- **Organisatievisie en passend organiseren**

Het bestuur en de directie van gemeente Noordoostpolder oriënteerden zich de afgelopen twee jaar op andere manieren van organiseren en werken. Het begrip Passend Organiseren ligt hieraan ten grondslag. In 2014 heeft de directie een nieuwe organisatievisie en strategie opgesteld en deze wordt verder uitgerold. Het passend organiseren is hierin opgenomen als een nieuwe vorm van werken en organiseren. Het uitgangspunt is om daar waar nodig en gewenst oor en oog te hebben voor de mens in zijn of haar context en te reageren vanuit die context in plaats vanuit de regels. Dat klinkt simpel en voor de hand liggend, maar dat is het allerminst. Het vereist een totaal andere manier van denken en doen. De kernwaarden lef, verantwoordelijkheid, creativiteit en samenwerken passen hierbij. Ook in 2015 wordt gewerkt aan deze omslag.

- **Dienstverlening en digitalisering processen**

Het ministerie van Binnenlandse Zaken zet richting 2017 in op de uitbreiding en verbetering van de e-dienstverlening door de overheid. De organisatie zal moeten blijven inzetten op de (e-)dienstverlening en de bijbehorende informatiesystemen om te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen in het kader van de basisregistraties, i-NUP en Antwoord©. Adequate implementatie van e-dienstverlening, inzetten van kanaalsturing kan op termijn leiden tot een verbetering van efficiency in de totale bedrijfsvoering. De gemeentelijke website zal in 2015 heringericht zijn: op de homepage zullen de meest gevraagde producten direct zichtbaar zijn voor onze websitebezoekers. Ook interne processen worden verder gedigitaliseerd, zo zal met ingang van 2015 het bestuurlijk besluitvormingsproces en de inkoop meer digitaal gaan verlopen.

- **Invoering decentralisaties**

Na intensieve voorbereiding in de afgelopen jaren is 2015 het jaar van de waarheid: met het doorvoeren van de decentralisatie van de jeugdzorg, de invoering van de Wmo 2015 en de invoering van de Participatiewet krijgt de gemeente er veel nieuwe taken en verantwoordelijkheden bij in het sociaal domein. Uitvoering van de nieuwe taken gaat gepaard met een groei van het gemeentelijke budget, maar tegelijkertijd is de overheveling gepaard gegaan met een enorme korting op de hiervoor beschikbare budgetten. Uitgangspunt is dat de gemeente de decentralisatie budgetneutraal doorvoert. In 2015 zal moeten blijken hoe zich dit in de praktijk ontwikkelt.

- **Intergemeentelijke samenwerking**

Samenwerken met andere gemeenten wordt voor de gemeente steeds belangrijker en met decentralisaties op diverse terreinen zelfs onontkoombaar. Maar er wordt ook steeds intensiever samengewerkt met bijvoorbeeld de gemeente Urk. De steeds verdergaande samenwerkingen en de grotere aantallen van samenwerkingspartners vraagt om een sterke visie op dit punt, om met behulp van de ervaringen tot nog toe de kwaliteit van samenwerken verder te verbeteren. Deze zal in 2015 opgesteld worden.

- **Bezuinigingen**

Noordoostpolder is inmiddels bezig met een 4^e bezuinigingsronde. In 2014 is met de raad afgesproken dat deze ronde een debat over de principiële keuzes in beleid ("Wat voor gemeente wil je zijn?") zal worden gevoerd en daaruit voortvloeiend structurele keuzes te maken voor de begrotingen vanaf het begrotingsjaar 2016. Dit omdat de kaasschaafmethode niet meer werkt. De uitvoering via de methodiek van scenarioplanning is gestart in 2014 en loopt door tot medio 2015.

- **Personeel**

Het aantal medewerkers is sinds de start van de bezuinigingen aanzienlijk verlaagd van 368 fte (eind 2010) naar nog 322,5 fte per 1-1-2015 (berekende formatiebegroting medio 2014). Deze bezuinigingen zijn tot nu toe gerealiseerd door het niet verlengen van tijdelijke contracten, niet invullen van vacatures, prepensionering en/of outplacement. Een dergelijke afname was mogelijk door efficiënter en effectiever werken (digitalisering) en de invoering van Het Nieuwe Werken. In het Werving & selectiebeleid is opgenomen dat medewerkers, op wiens functie een bezuinigingstaakstelling ligt, als voorkeurskandidaat aangewezen worden. Wanneer er (tijdelijk) een functie vrijvalt wordt bij geschiktheid een voorkeurskandidaat met voorrang benoemd. Ook wordt via het openstellen van de interne arbeidsmarkt binnen de deelnemende gemeenten aan SWiF (SamenWerkeninFlevoland) gewerkt aan arbeidsmobiliteit. De werkdruk is wel opgelopen. Hier moet aandacht voor zijn en dit vraagt om het maken van keuzes en/of prioritering in werkzaamheden. Bij verdere bezuinigingen is het de vraag of gedwongen ontslagen voorkomen kunnen. Friciekosten kunnen dan niet meer binnen bestaande budgetten opgevangen worden.

- **Communicatie**

Er is onder andere vanuit dienstverleningsperspectief een steeds verdergaande behoefte aan communicatie via digitale kanalen. Vanuit de samenleving is behoefte aan inhoudelijke en snellere reactie op (digitaal gestelde) vragen. Bovendien is er een verschuiving van offline naar online. We zetten sociale media intensiever in voor communicatieve doelen.

- **Juridische zaken**

Via mediation wordt het gesprek met de burgers aangegaan wanneer zij bezwaar willen indienen. Er is op deze manier aandacht voor eventueel onderliggende ongenoegens en conflicten die bij het doorlopen van procedures niet of te weinig zichtbaar worden. Dit via zogenaamde ronde-tafel-gesprekken. Deze methodiek sluit aan bij het organisatiedoel van passend organiseren. Uit de evaluatie(s) blijkt dat mediation een positief effect heeft. Reden dus om deze aanpak ook in 2015 te continueren en daar waar mogelijk verder in te zetten.

- **213a onderzoeken**

Op basis van de Verordening ex artikel 213a gemeentewet is vastgelegd dat er jaarlijks door het college onderzoek wordt gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door het college gevoerde beleid. Voor het doen van 213a-onderzoeken moet intern capaciteit vrijgemaakt worden om een onderzoek uit te voeren. Dat betekent dat waar mogelijk aansluiting gezocht wordt met al geplande onderzoeken, audits of benchmarks die aangemerkt kunnen worden als 213a-onderzoek. In 2015 zal een nog een onderzoek inzake meldingen openbare ruimte uitgevoerd worden als 213a-onderzoek.

4.5 Verbonden partijen

Deze paragraaf geeft inzicht in doelstellingen, activiteiten en financiële positie van de organisaties waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft; zij worden de Verbonden Partijen genoemd.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: het hebben van een zetel in het bestuur of van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die verloren kunnen gaan in geval van faillissement of financiële problemen of wanneer financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Wanneer er alleen sprake is van een financieel of een bestuurlijk belang, is er geen sprake van een "verbonden partij".

De gemeente participeert in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- GR Gemeenschappelijke GezondheidsDienst Flevoland 2008 te Lelystad
- GR Veiligheidsregio Flevoland 2008 te Lelystad
- GR IJsselmeergroep (met uitvoeringsbedrijf Concern voor Werk) te Emmeloord
- GR Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek te Lelystad

De gemeenteraad heeft een besluit tot participatie in de volgende gemeenschappelijke regeling genomen, waarschijnlijk wordt dit in de loop van 2014 geëffectueerd:

- GR Nieuw Land Erfgoedcentrum te Lelystad

De gemeente neemt deel in het maatschappelijk kapitaal van:

- Bank Nederlandse Gemeenten NV te Den Haag
- Vitens NV te Utrecht
- Wadinko NV te Zwolle
- Huisvuilcentrale Noord-Holland NV te Alkmaar
- Enexis Holding NV te 's-Hertogenbosch
- als gevolg van de verkoop van het voormalige Essent NV:
 - Vordering op Enexis BV te 's-Hertogenbosch
 - Verkoop Vennootschap BV te 's-Hertogenbosch
 - Publiek Belang Electriciteitsproductie BV te 's-Hertogenbosch
 - CBL Vennootschap BV te 's-Hertogenbosch
 - Claim Staat Vennootschap BV te 's-Hertogenbosch
- Technofonds Flevoland BV te Lelystad

De gemeente is enig aandeelhouder van:

- Werkcorporatie Noordoostpolder BV te Emmeloord

In de loop van 2014 is de deelneming beëindigd in het maatschappelijk kapitaal van:

- Attero Holding NV te Arnhem

Volgens de voorschriften uit het BBV moet van iedere verbonden partij het (geschatte) resultaat plus de stand van het eigen en vreemd vermogen per het begin en het einde van het begrotingsjaar worden aangegeven. In veel gevallen kan een verbonden partij die gegevens niet aanleveren en als het wél gebeurd is het de vraag wat de waarde ervan is. Alleen wanneer er majeure ontwikkelingen zijn, zoals het liquideren van een deelneming, kan er een gerichtere prognose gedaan worden. Hiervoor is een opgaaf ontvangen ten aanzien van de deelnemingen die uit de verkoop van Essent voortkwamen. Deze opgaaf is opgesteld door het secretariaat van de aandeelhouderscommissie dat is ondergebracht bij de provincie Noord Brabant.

In de volgende twee tabellen staan de kerngegevens van de verbonden partijen, die daarna worden toegelicht.

Gemeenschappelijke regelingen			
Gemeenschappelijke gezondheidsdienst Flevoland 2008	Werkelijk 2013	Verwacht (begin) 2015	Verwacht (eind) 2015
Participanten	Alle Flevolandse Gemeenten		
Eigen vermogen	€ 4.828.376	€ 4.800.000	€ 4.800.000
Vreemd vermogen	€ 10.466.775	€ 10.000.000	€ 10.000.000
Resultaat	€ 471.466		€ 0
De gegevens zijn afgeleid uit de begroting van 2015 of geëxtrapoleerd vanuit de jaarrekening 2013 (vreemd vermogen).			
Veiligheidsregio Flevoland 2008			
Participanten	Alle Flevolandse gemeenten		
Eigen vermogen	€ 6.744.119	€ 6.644.000	€ 6.544.000
Vreemd vermogen	€ 13.622.526	€ 12.800.000	€ 11.900.000
Resultaat	(€ 57.630)		(€ 100.000)
De gegevens zijn afgeleid uit de begroting van 2015 of geëxtrapoleerd vanuit de jaarrekening 2013 (vreemd vermogen).			
IJsselmeergroep			
Participanten	Gemeenten Lelystad, Noordoostpolder, Urk en Zeewolde		
Eigen vermogen	€ 1.046.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Vreemd vermogen	€ 2.827.000	€ 2.627.000	€ 2.527.000
Resultaat	(€ 383.000)		€ 0
In de meerjarenbegroting wordt een sluitende exploitatie voorzien (brief bestuur van 6 maart 2014).			
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek			
Participanten	Alle gemeenten uit Flevoland en Blaricum, Bussum, Hilversum, Huizen, Laren, Muiden, Naarden, Weesp, Wijdmeren en de provincies Flevoland en Noord-Holland		
Eigen vermogen	€ 2.105.534	€ 559.000	€ 559.000
Vreemd vermogen	€ 2.358.090	€ 2.350.000	€ 2.350.000
Resultaat	€ 1.781.806		€ 0
De algemene reserve mag maximaal € 559.000 bedragen in 2015; in de begroting 2015 is geen resultaat voorzien.			

Deelnemingen			
Bank Nederlandse Gemeenten NV	Werkelijk 2013	Verwacht (begin) 2015	Verwacht (eind) 2015
Participatie	0,0350%	0,0350%	0,0350%
Eigen vermogen	€ 2.918.000.000	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	€ 128.265.000.000	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	€ 283.000.000		n.v.t.
BNG heeft beursgenoteerde leningen uitgegeven en verstrekt daarom geen prognoses die van invloed kunnen zijn op de koers.			
Vitens NV			
Participatie	0,5613%	0,5613%	0,5613%
Eigen vermogen	€ 438.300.000	€ 438.000.000	€ 438.000.000
Vreemd vermogen	€ 1.273.500.000	€ 1.274.000.000	€ 1.274.000.000
Resultaat	€39.300.000		€ 39.000.000
Vitens maakt geen prognoses openbaar, aangenomen is dat de resultaten voor 2015 gelijk blijven aan die uit 2013.			
Wadinko NV			
Participatie	2,9300%	2,9300%	2,9300%
Eigen vermogen	€54.291.960	€ 54.300.000	€ 54.300.000
Vreemd vermogen	€ 1.317.230	€ 1.300.000	€ 1.300.000
Resultaat	€ 1.664.635		€ 1.200.000
Wadinko heeft een prognose afgegeven, aangenomen is dat de resultaten voor 2015 iets lager zijn dan in 2013; vanwege de jaarlijkse winstuitkering (tm 2017) van € 1,2 miljoen is er geen verandering in het eigen vermogen.			
Huisvuilcentrale Noord-Holland NV			
Participatie	1,8725%	1,8725%	1,8725%
Eigen vermogen	€ 63.178.000	€ 63.000.000	€ 63.000.000
Vreemd vermogen	€ 967.307.000	€ 967.000.000	€ 967.000.000
Resultaat	(€ 4.940.000)		€ 0
HVC heeft geen prognose afgegeven, er wordt geen negatief exploitatiesaldo verwacht voor 2015.			
Enexis Holding NV			
Participatie	0,0216%	0,0216%	0,0216%
Eigen vermogen	€ 3.370.100.000	€ 3.500.000.000	€ 3.625.000.000
Vreemd vermogen	€ 2.895.000.000	€ 2.895.000.000	€ 2.895.000.000
Resultaat	€ 239.100.000		€ 200.000.000
Vordering op Enexis BV			
Participatie	0,0216%	0,0216%	0,0216%
Eigen vermogen	€ 82.250	€ 72.000	€ 62.000
Vreemd vermogen	€ 862.176.944	€ 862.000.000	€ 862.000.000
Resultaat	(€ 11.918)		(€ 10.000)
Verkoop Vennootschap BV			
Participatie	0,0216%	0,0216%	0,0216%
Eigen vermogen	€ 347.336.890	€ 380.000.000	nihil
Vreemd vermogen	€ 98.127.539	€ 500.000	nihil
Resultaat	(€ 62.097.725)		nihil
Naar verwachting wordt Verkoop Vennootschap BV eind 2015/begin 2016 geliquideerd.			
Publiek Belang Electriciteitsproductie BV			
Participatie	0,0216%	0,0216%	0,0216%
Eigen vermogen	€ 1.616.680	€ 1.600.000	€ 1.600.000
Vreemd vermogen	€ 111.272	€ 111.272	€ 111.272
Resultaat	(€ 18.114)		(€ 5.000)

CBL Vennootschap BV	Werkelijk 2013	Verwacht (begin) 2015	Verwacht (eind) 2015
Participatie	0,0216%	0,0216%	0,0216%
Eigen vermogen	\$ 9.877.738	\$ 9.800.000	nihil
Vreemd vermogen	\$ 103.732	\$ 103.000	nihil
Resultaat	\$ 9.877.609		nihil
Naar verwachting wordt CBL Vennootschap eind 2015/begin 2016 geliquideerd.			
CSV Amsterdam BV (voorheen Claim Staat vennootschap BV)			
Participatie	0,0216%	0,0216%	0,0216%
Eigen vermogen	€ 52.387	€ 10.500.000	€ 4.000.000
Vreemd vermogen	€ 12.484	€ 25.000	€ 25.000
Resultaat	(€ 14.095)		(€ 3.000.000)
Technofonds Flevoland BV			
Participatie	3,7421%	3,7421%	3,7421%
Eigen vermogen	€ 11.920.167	€ 12.000.000	€ 12.000.000
Vreemd vermogen	€ 320.540	€ 320.000	€ 320.000
Resultaat	€ 1.706.806		€ 350.000
Technofonds had op het moment van het samenstellen van de begroting geen prognoses voor 2015 beschikbaar. De gegevens voor 2015 zijn gelijk aan 2013; het resultaat voor 2015 is afgeleid van 2011 en 2012 omdat 2013 een uitzonderlijk jaar was.			
Werkcorporatie Noordoostpolder BV			
Participatie	n.v.t.	100,0000%	100,0000%
Eigen vermogen	n.v.t.	n.b.	n.b.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.b.	n.b.
Resultaat	n.v.t.		€ 0
Het is de bedoeling dat de Werkcorporatie start per 1 januari 2015. Dit beperkt de gegevens die op dit moment kunnen worden weergegeven.			

* Verlies wordt (tussen haakjes) vermeld.

* Het financiële resultaat betreft het resultaat van de organisatie als geheel, dus niet het aandeel van Noordoostpolder daarin.

Toelichting per verbonden partij.

GR Gemeenschappelijke GezondheidsDienst Flevoland 2008

Het doel van deze verbonden partij is een sterke en efficiënte gezondheidsdienst die belast is met de organisatie en de coördinatie van de uitvoering van de openbare gezondheidszorg. De wethouders van de deelnemende gemeenten die belast zijn met de portefeuille gezondheidszorg, zijn lid van het algemeen bestuur.

De deelnemers betalen elk een jaarlijkse bijdrage in de kosten van de GR. Het belangrijkste financiële risico dat de deelnemers in de GR lopen is een bijdrage in een eventueel exploitatietekort. Wanneer de GR zou worden opgeheven wordt een eventueel overblijvend tekort eveneens gedragen door de deelnemende gemeenten.

In 2013 is een einde gekomen aan de fusieontwikkelingen met de GGD Gooi- & Vechtstreek. Het reeds samengevoegde onderdeel (Ghor) is weer ontvlochten.

GR Veiligheidsregio Flevoland 2008

Het doel van deze verbonden partij is een efficiënte en sterke regionale voorbereiding op en samenwerking tijdens rampen en grootschalige calamiteiten tussen de direct verantwoordelijke organisaties, te weten de Regionale Brandweer, Politie, Ghor en de deelnemende gemeenten. Vanuit deze gemeenschappelijke regeling behartigt de Veiligheidsregio Flevoland de belangen van de gemeenten in brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (Ghor), samenwerking bij (gemeentelijke) rampenbestrijding en crisisbeheersing en beheer van de gemeenschappelijke meldkamer. De Ghor Flevoland valt onder de bestuurlijke

verantwoordelijkheid van de Veiligheidsregio Flevoland. De uitvoering van de Ghor-taken is belegd bij de GGD Flevoland 2008.
Het bestuur van de GR bestaat uit de burgemeesters van de zes gemeenten in Flevoland.

De deelnemers betalen elk een jaarlijkse bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling. Het belangrijkste financiële risico dat de deelnemers in de GR lopen is een bijdrage in een eventueel exploitatietekort. Wanneer de Veiligheidsregio en daarmee de GR zou worden opgeheven, wordt een eventueel overblijvend tekort eveneens gedragen door de deelnemende gemeenten.

De Veiligheidsregio Flevoland werkt samen met de Veiligheidsregio Gooi & Vechtstreek. Eerder waren nog niet alle taken vanuit de gemeenten formeel bij de Veiligheidsregio belegd. Vanaf 1 januari 2014 is dat wel het geval.

GR IJsselmeergroep

Deze verbonden partij voert de Wet Sociale Werkvoorziening uit. De GR heeft een werkmaatschappij waar de feitelijke uitvoering van de Wsw is ondergebracht: Concern voor Werk NV.

Twee wethouders van de gemeente hebben zitting in het bestuur.

Jaarlijks wordt een bijdrage in het exploitatietekort van de GR verleend. Het belangrijkste financiële risico dat de deelnemers in de GR lopen is een bijdrage in een eventueel exploitatietekort. Wanneer de GR zou worden opgeheven wordt een eventueel overblijvend tekort eveneens gedragen door de deelnemende gemeenten.

Op 1 januari 2015 wordt de Participatiewet ingevoerd. Daarmee wordt de Wsw ingetrokken maar behouden de mensen met een Wsw dienstverband hun rechten en plichten. De Participatiewet betekent ook een forse bezuiniging op het gebundelde re-integratiebudget (samenvoeging Sw budget en re-integratiebudget WWB). Bij ongewijzigd beleid zal de GR vanaf 2015 te maken krijgen met forse tekorten. De deelnemende gemeenten en Concern voor Werk onderzoeken hoe de tekorten beperkt kunnen worden.

In 2013 zijn minder trajecten uitgevoerd dan begroot. Gemeenten hebben te maken met een dalend participatiebudget en kopen daardoor minder trajecten in. Dit is een structureel risico voor de GR.

De algemene reserve van de GR daalt door het exploitatietekort in 2013. Met komende ontwikkelingen rondom de invoering van de Participatiewet en de daarbij behorende bezuinigingen brengt dit risico's voor de gemeente met zich mee.

GR Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek

Deze GR voert vanaf 1 januari 2013 taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving uit het omgevingsrecht uit. Deelname wordt wettelijk verplicht op basis van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht (WABO). Doel is om te komen tot kwaliteitsverbetering.

De gemeente Noordoostpolder heeft het minimaal verplichte takenpakket ingebracht (basistakenpakket). Dit pakket behelst voornamelijk milieutaken.

Het belangrijkste financiële risico dat de deelnemers in de GR lopen is een bijdrage in een eventueel exploitatietekort. Wanneer de GR zou worden opgeheven wordt een eventueel overblijvend tekort eveneens gedragen door de deelnemende gemeenten.

De bijdragen van de deelnemers zijn gebaseerd op het takenpakket dat door de deelnemers is opgedragen aan de GR.

GR Nieuw Land Erfgoedcentrum

Deze GR beheert de collecties en bescheiden uit de archiefbewaarplaatsen van de deelnemers.

Deelnemers zijn het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, de provincie Flevoland, de gemeenten Lelystad, Urk, Dronten en Zeewolde, het waterschap Zuiderzeeland, de stichting Nieuw Land en de Stichting voor het Bevolkingsonderzoek in de drooggelegde Zuiderzeepolders.

Reden van aansluiting bij deze GR zijn primair de eisen die in de Archiefwet 1995 worden gesteld aan het bewaren van archieven die ouder zijn dan 20 jaar. Wanneer de gemeente zelfstandig wil voldoen aan de eisen van de archiefwet, moet eerst fors geïnvesteerd worden in het verbeteren van de bestaande archiefbewaarplaats en het inrichten van een aparte bezoekersruimte. Ook moet er een eigen archivaris worden aangesteld. De meerwaarde van het aansluiten bij deze GR is dat zij al het grootste deel van het archief over het ontstaan en de eerste jaren van de "Noordoostelijke Polder" tot aan het oprichten van de gemeente Noordoostpolder in beheer heeft en de collectie door de aansluiting completer wordt en beter raadpleegbaar.

Vrijwel meteen na met de raadsvergadering waarin het besluit tot aansluiting bij deze GR werd genomen, werd bericht ontvangen dat het NLE zich wil bezinnen op deelname aan toekomstige culturele/recreatieve projecten.

De deelname van Noordoostpolder heeft nadrukkelijk uitsluitend tot doel om te voldoen aan de archiefwettelijke taken. Voorkomen moet worden via een GR deelgenoot te worden in ontwikkelingen waar geen behoefte aan is en waarvan de mogelijke financiële consequenties niet te overzien zijn.

Om toch uitvoering te kunnen geven aan het genomen raadsbesluit en te kunnen voldoen aan de archiefwettelijke eisen, is in 2013 een DienstverleningsOvereenkomst (DVO) afgesloten waarmee voldaan wordt aan de eisen uit de Archiefwet. Deze DVO is in 2014 met een jaar verlengd.

Naar verwachting komt er in de loop van 2014 duidelijkheid over een nieuwe GR en kan daarna worden besloten tot definitieve aansluiting bij de GR (en de wijze waarop).

De bijdrage aan deze GR wordt berekend op basis van het aantal inwoners.

Balanstotaal	€	8.124.403	Jaarrekening 2013
Eigen vermogen:	€	227.854	Jaarrekening 2013
Financieel resultaat:	€	(133.995)	Verlies, jaarrekening 2013

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) NV

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De BNG biedt financiële dienstverlening, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren.

Overheden en andere instellingen in de publieke sector zijn aandeelhouder van deze bank. Jaarlijks wijst het college van Burgemeester en Wethouders een vertegenwoordiger aan voor de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Noordoostpolder bezit 19.656 van de 55.690.720 aandelen BNG (0,035%). Gemeenten, provincies en de staat zijn de eigenaars/aandeelhouders van de BNG; het werkterrein van de bank is beperkt tot overheden en overheidsgerelateerde instanties. De bank bezit hoge credit-ratings van kredietbeoordelaars. De risico's voor de gemeente worden dan ook als zeer klein geschat en beperken zich tot de nominale waarde van het aandelenbezit en de eventueel aan de bank uitgeleende middelen. De waarde waarvoor het aandelenpakket op de balans is opgenomen is € 49.140.

Een hoge status betekent niet dat er voortdurend een stabiele winst en daaraan gerelateerde dividenduitkering gerealiseerd kan worden. De bank zal moeten voldoen aan de eisen die een maximum stellen aan de verhouding tussen eigen vermogen en balanstotaal. In 2011 heeft de bank een plan opgesteld om aan de minimumeis van het Baselse Comité voor Banktoezicht te voldoen en uiterlijk 2017 het vermogen te versterken. De noodzakelijke groei van het eigen vermogen zal voornamelijk opgebracht

moeten worden door een groter deel van de winst in te houden. Het dividendpercentage bedraagt daarom slechts 25% van de winst.

Vitens NV

Vitens voorziet in de behoefte aan drinkwater en industriewater binnen en buiten het distributiegebied en beheert de waterketen. Betrokken zijn gemeenten in het verzorgingsgebied en de provincies Flevoland, Friesland, Overijssel, Gelderland en Utrecht. De gemeente heeft stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Noordoostpolder bezit 32.430 van de 5.777.247 (0,5613%) gewone aandelen. Het risico van de gemeente is beperkt tot de nominale waarde van het aandelenbezit plus het bedrag dat als achtergestelde lening aan Vitens is verstrekt. Het bedrag waarvoor de aandelen in de balans zijn gewaardeerd is € 4.765; het restant van de lening bedroeg op 31 december 2013 € 1.136.691. Aangezien Vitens een monopolie op waterlevering via een vast netwerk heeft in haar verzorgingsgebied en inwoners en bedrijven altijd water nodig blijven hebben, wordt het financiële risico als zeer klein geschat.

Wadinko NV

Wadinko NV neemt langdurig deel in nieuwe of bestaande kansrijke ondernemingen in de regio Overijssel, Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe. De deelname bestaat uit de inbreng van kapitaal, kennis en managementondersteuning.

Betrokken zijn de gemeenten die aandeelhouder waren van de voormalige Waterleiding Maatschappij Overijssel en de provincie Overijssel. Jaarlijks wijst het college van Burgemeester en Wethouders een vertegenwoordiger aan voor de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

De gemeente bezit 70 (2,93%) van de 2.389 aandelen, deze aandelen zijn niet op de balans geactiveerd. Het risico dat de gemeente zou kunnen lopen, namelijk het verminderen van of zelfs het tenietgaan van de waarde van deze aandelen, is daarmee nihil.

Wadinko heeft, gezien de doelstellingen, lange tijd geen dividend uitgekeerd. De aandeelhouders hebben in de algemene vergadering van april 2013, besloten om in de periode 2014-2017 jaarlijks een dividend uit te keren van € 1.194.500.

In 2016 gaan de aandeelhouders hun deelname in Wadinko evalueren (zoals in 2010).

Huisvuilcentrale Noord-Holland NV (HVC)

HVC is een samenwerkingsverband van gemeenten en waterschappen, dat actief is op het gebied van afvalinzameling, -scheiding en -recycling, compostering, afval- en slibverbranding en de opwekking en benutting van duurzame energie uit biomassastromen en andere bronnen.

48 gemeenten in Flevoland, Friesland, Noord- en Zuid-Holland (eventueel in de vorm van een daarmee gelijk te stellen gemeenschappelijke regeling) en 6 waterschappen uit Noord- en Zuid-Holland en Gelderland zijn betrokken bij deze NV.

Jaarlijks wijst het college van Burgemeester en Wethouders een vertegenwoordiger aan voor de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

HVC voert op basis van een dienstverleningsovereenkomst taken uit waarvoor via jaarlijks vastgestelde tarieven wordt betaald. Een eventuele winst wordt aan de aandeelhouders uitgekeerd. Tevens ontvangen de aandeelhouders een zogenaamde garantstellingsprovisie omdat zij garant staan voor (een deel van) de leningen die HVC heeft afgesloten. De garantstellingsprovisie bedraagt 1% van het garantstellingsbedrag (uit het voorgaande jaar).

De gemeente bezit 62 (1,8725%) van de 3.311 aandelen, die voor € 2.813 op de balans zijn geactiveerd.

HVC heeft in totaal 3.311 aandelen uitgegeven, waarvan 2.914 aandelen A (voor aandeelhouders die garant staan voor de financieringsverplichtingen inzake

afvalactiviteiten en 397 aandelen B voor aandeelhouders die garant staan voor slibverwerkingsactiviteiten, deze laatste zijn de aangesloten waterschappen). In verband met de financiële positie van HVC is in de aandeelhoudersvergadering van december 2012 besloten om de garantstelling voor leningen voor bijna alle activiteiten van HVC te laten gelden, tot een maximum van € 670 miljoen (bedoeld voor (her)financieringen van vervangingsinvesteringen en modificaties aan bestaande activa). Over de financiering van nieuwe investeringen vindt aparte besluitvorming plaats. Ten aanzien van duurzame energie geldt dat de financiële resultaten van nieuwe projecten op het gebied van duurzame energie die niet zijn verbonden met afvalbeheer, alleen gelden voor de aandeelhouders die daarin participeren.

Garantstellingsbedrag	€	12.623.915	Garantstelling op basis van 62 aandelen A, na toepassing ballotageovereenkomst, jaarrekening 2013
Garantstellingsprovisie	€	125.772	In 2013 ontvangen garantstellingsprovisie

Het resultaat over 2013 bedroeg € 4,9 miljoen negatief. Dit is € 14,5 miljoen minder dan het verlies in 2012. HVC verwacht voor 2014 een verdere verbetering van het resultaat.

Het risico bestaat dat de aandeelhouders van HVC gevraagd worden om het tekort op de exploitatie aan te vullen naar rato van het aandelenpercentage. Deze bepaling is opgenomen in de ballotageovereenkomst (artikel 7). Vorig jaar heeft HVC geen beroep gedaan op deze bepaling, maar bij blijvend slechte resultaten en eventuele druk vanuit financiers is dit verzoek op enig moment mogelijk.

Noordoostpolder acht deze stap niet opportuun. Bezuinigingen, herziening van de leningenportefeuille en een investeringsstop bieden op basis van de door HVC gepresenteerde cijfers, voldoende soelaas.

Daarnaast staan de aandeelhouders garant voor de leningen van HVC. Voordat HVC niet meer aan haar aflossingsverplichtingen kan voldoen, zal zij waarschijnlijk eerst een beroep doen op het hiervoor genoemde artikel 7 van de ballotageovereenkomst. In een dergelijk geval zullen er waarschijnlijk ook aanvullende bijdragen gedaan moeten worden door de aandeelhouders om HVC de kans te geven de zaken weer op orde te krijgen, bijvoorbeeld door overname van leningen of bijstorting in het aandelenkapitaal.

Vooralsnog is de verwachting van HVC dat het ingezette ombuigingsprogramma, de investeringsstop en het eventueel oprekken van aflossingstermijnen van leningen afdoende zijn om daarmee in 2015 weer in de zwarte cijfers te komen.

De gemeente Noordoostpolder heeft 1,8725 % van de aandelen en heeft daarmee beperkte invloed. Het is van belang om HVC kritisch te blijven volgen en hen deelgenoot te maken van onze zorgen.

De gemeenteraad heeft budget beschikbaar gesteld om, samen met de gemeente Urk, te onderzoeken of het mogelijk is om de deelname in HVC te beëindigen.

HVC heeft, op verzoek van de Flevolandse gemeenten, de strategie en de haal –en houdbaarheid van de meerjarenprognose, in het licht van de landelijke hergebruikdoelstelling van 65%, extern getoetst. Het massaal scheiden van herbruikbare afvalstromen heeft (financiële) consequenties voor de hoeveelheid te verbranden restafval. Het onderzoek concludeert dat vollast van de verbrandingsovens tot 2020 goed te realiseren is. Het gekozen scenario zal leiden tot minder restafval en recycling tot hogere inkomsten. Het benodigd deel brandbaar afval, om de verbrandingsovens 100% te vullen, zal uit het buitenland worden gehaald, tegen veel lagere tarieven. Het gevolg hiervan is dat de prijs die aandeelhoudende gemeenten moeten betalen voor het verbranden van afval, zullen gaan stijgen, terwijl er minder restafval wordt aangeleverd door aandeelhoudende gemeenten. HVC stelt dat, door een lagere aanvoer van restafval tegen een hoger tarief, de kosten niet zullen gaan stijgen voor gemeenten ten opzichte van nu. Het versneld afschrijven van verbrandingslijnen is volgens HVC geen zinvolle optie.

HVC wil een belangrijke rol spelen op het gebied van gescheiden inzameling en het nuttig toepassen van de materiaalstromen. De landelijke doelstellingen op het gebied van gescheiden inzameling zijn recent verhoogd naar 65%. Om dit doel te behalen zijn fundamentele veranderingen noodzakelijk in de wijze van inzamelen. HVC ziet een maatwerk aanpak en een grondstoffenplan voor iedere aandeelhoudende gemeente. Investerings hiervoor vallen onder de collectiviteit van garantstelling

Enexis Holding NV

Enexis Holding NV is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud en het beheer van de transport- en distributienetten voor elektriciteit (kabels en leidingen) en gas (buizen en leidingen) en daaraan gelieerde activiteiten (met name meetdiensten, openbare verlichting, verhuur van middenspanningsinstallaties en de aanleg en het beheer van particuliere energiedistributienetten).

Provincies en gemeenten zijn de enige aandeelhouders in de NV en behartigen daarmee de publieke belangen. Zij kunnen deelnemen aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

Het nominaal aandelenkapitaal van deze vennootschap bedraagt € 149.682.196, verdeeld over evenzoveel aandelen waarvan Noordoostpolder er 32.331 (0,0216%) bezit. Op grond van de wet (art 2:81 BW) zijn de verplichtingen en daarmee de aansprakelijkheid van de aandeelhouders in totaliteit jegens Enexis Holding beperkt tot de nominale waarde van dit aandelenpakket. De waarde waarvoor deze aandelen op de balans staan is € 20.045. Het risico dat de gemeente met deze deelneming loopt, wordt als klein beoordeeld.

Enexis Holding opereert onder toezicht van de Energiekamer.

Essent NV

Essent NV was de houdstermaatschappij van een aantal groepsmaatschappijen in Nederland, Duitsland en België die zich bezighielden met het opwekken, transporteren en leveren van energie en het verrichten van milieudiensten (afvalverwerking). Aandeelhouders van Essent waren gemeenten en provincies in Nederland. In september 2009 is Essent (op een voor de gemeente, financieel gezien, achteraf zeer gunstig moment) verkocht aan de Duitse energieonderneming RWE. Hierbij zijn een aantal nieuwe vennootschappen opgericht die direct te maken hebben met de afwikkeling van de verkoop; het gaat daarbij om de volgende vennootschappen:

- Vordering op Enexis BV

Essent heeft indertijd, nog vóór de verkoop aan RWE, het netwerkbedrijf afgesplitst en de gas- en elektriciteitsnetten overgedragen aan Enexis. Enexis beschikte over onvoldoende middelen om de koopprijs te kunnen betalen en ontving hiervoor een lening van Essent. Aangezien het niet mogelijk was om die lening mee te verkopen aan RWE of extern te financieren is deze (als vordering op Enexis) overgedragen aan de aandeelhouders.

De vordering op Enexis is vastgelegd in een leningovereenkomst die bestaat uit vier tranches (3, 5, 7 en 10 jaar), de eerste tranche verviel in 2012, de tweede tranche is in 2013 (vervroegd) afgelost. De eerstvolgende tranche vervalt op 30 september 2016 en de laatste op 30 september 2019. Enexis mag de derde tranche ook vervroegd aflossen en de vierde tranche converteren in eigen vermogen van Enexis Holding NV. Het gemiddelde rentepercentage dat op de lening wordt vergoed, bedraagt 4,65%. Vanwege de aflossing van de tweede leningtranche is het balanstotaal van Vordering op Enexis ten opzichte van 2012 gedaald met iets meer dan € 500.000.000.

De provincies en gemeenten behartigen met hun aandeelhouderschap de publieke belangen. Zij kunnen deelnemen aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

Het risico voor de aandeelhouders beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000) plus de waarde van de leningen aan Vordering op Enexis BV. De boekwaarde van de aandelen op de balans van de gemeente is € 4. De boekwaarde van de leningen was op 31 december 2013 € 183.598.

Noordoostpolder bezit 432 van de in totaal 2.000.000 aandelen (0,0216 %).

Vordering op Enexis BV loopt beheerste risico's op Enexis Holding voor de niet-tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis Holding.

- Verkoop Vennootschap BV

In het kader van de transactie met RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties gegeven aan RWE. Het overgrote merendeel van deze garanties is overgedragen aan deze deelneming.

De verkopende aandeelhouders hebben een deel van de verkoopopbrengst op een aparte bankrekening gestort die gedurende een bepaalde tijd zal worden aangehouden (in jargon: in *escrow* zal worden gehouden). Verder zijn de verkopende aandeelhouders niet aansprakelijk voor inbreuken op garanties.

De provincies en gemeenten behartigen met hun aandeelhouderschap de publieke belangen. Zij kunnen deelnemen aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

Het risico voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000) plus het bedrag van de vordering op Verkoop Vennootschap BV. De waarde van de aandelen op de balans van Noordoostpolder is € 4.

Noordoostpolder bezit 432 van de 2.000.000 (0,0216 %) geplaatste en volgestorte aandelen.

De looptijd van Verkoop Vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims kunnen worden ingediend en afgewikkeld. Op het beheerde geld wordt een rentevergoeding ontvangen. Deze rente wordt in eerste instantie aangewend als werkkapitaal voor de afwikkeling van de verkoop van Essent.

Er is sprake van een claim vennootschapsbelasting waarvoor in 2013 € 67.300.000 in een voorziening is gestort; dit verklaart het bijzonder negatieve resultaat over 2013. Daarnaast kan RWE tot een periode van 6 jaar na de verkoop nog claims indienen. Een eventueel overschot op het einde komt geheel ten goede aan de verkopende aandeelhouders.

- Publiek Belang Electriciteitsproductie BV

In 2009 mocht Essent haar economische belang van 50% in NV Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland EPZ ("EPZ") niet mee verkopen aan RWE. EPZ was eigenaar van de kernenergiecentrale in Borssele, een kolen- en biomassa-centrale en een windmolenpark. Dit eigendom werd ondergebracht in Publiek Belang Electriciteitsproductie BV (PBE).

In juli 2011 werden de verkoopbeperkingen opgeheven en is het belang in EPZ verkocht aan RWE. Na deze verkoop resteren nog een beperkt aantal rechten en plichten in PBE zoals die zijn vastgelegd bij de verkoop van EPZ en in het convenant met het rijk over de borging publieke belangen kerncentrale Borssele. Dit convenant geldt tot de sluitingsdatum van de kerncentrale die is voorzien in 2034. PBE heeft gedurende 8 jaar een positie richting de nieuwe eigenaren van de kerncentrale.

De provincies en gemeenten behartigen met hun aandeelhouderschap de publieke belangen. Zij kunnen deelnemen aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

Het aantal uitgegeven aandelen (van € 0,01) van deze vennootschap bedraagt 149.682.196 waarvan Noordoostpolder er 32.331 (0,0216%) bezit. Op grond van de wet

(art 2:81 BW) zijn de verplichtingen en daarmee de aansprakelijkheid van de aandeelhouders in totaliteit beperkt tot de nominale waarde van de aandelen. Na de verkoop van EPZ in 2011 is de waarde van deze aandelen op de balans van Noordoostpolder teruggebracht tot € 0.

- CBL Vennootschap BV

CBL's (Cross Border Leases) zijn lange termijn lease contracten met, in dit geval, Amerikaanse investeerders. CBL Vennootschap vertegenwoordigt de verkopende aandeelhouders (gemeenten en provincies) in het CBL Fonds (waarin ook RWE AG, Enexis Holding NV en Essent NV zijn vertegenwoordigd) en fungeert als "doorgeefluik" voor betalingen namens de aandeelhouders in en uit het CBL Fonds. Het CBL Fonds is een bankrekening waarop een adequaat bedrag wordt aangehouden voor de afwikkeling van nog lopende CBL-contracten. CBL Vennootschap is voor 50% economisch eigenaar van dit fonds.

Deelname in de Vennootschap was een noodzakelijke randvoorwaarde voor de maximalisatie van de verkoopopbrengst van Essent en een optimale (financiële) risico-afdekking voor eventuele aansprakelijkheid van de publieke aandeelhouders.

De provincies en gemeenten behartigen met hun aandeelhouderschap de publieke belangen. Zij kunnen deelnemen aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt zich tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000). Noordoostpolder bezit 432 van de 2.000.000 (0,0216%) uitgegeven aandelen. De waarde van deze aandelen op de balans is € 4.

Het grootste deel van de cross-border leasecontracten is inmiddels beëindigd. Het hoge resultaat in 2013 is een gevolg van de vrijval van het bedrag dat op de balans was opgenomen voor de afwikkeling van deze contracten. Het resultaat is conform de statuten, toegevoegd aan de reserves van CBL Vennootschap. Voor zover na beëindiging van alle CBL's (dit kan nog jaren in beslag nemen) geld overblijft in het CBL Fonds, wordt het resterende bedrag weer in de verhouding 50%-50% verdeeld tussen RWE en de verkopende aandeelhouders.

- CSV Amsterdam BV (voorheen: Claim Staat Vennootschap BV)

In februari 2008 zijn Essent NV en Essent Nederland BV, met toestemming van de publieke aandeelhouders, een procedure begonnen tegen de Staat der Nederlanden om bepaalde bepalingen van de splitsingswetgeving (splitsing in een netwerk- en een productie-/handelsbedrijf) onverbindend te laten verklaren. De gerechtelijke procedure wordt door Essent en Essent Nederland gevoerd. Essent en Essent Nederland hebben de eventuele schadevergoedingsvordering op de Staat der Nederlanden gecedeerd aan Claim Staat Vennootschap

Inmiddels heeft de Rechtbank te 's-Gravenhage de vordering van Essent en Essent Nederland afgewezen. Essent en Essent Nederland zijn tegen deze uitspraak in hoger beroep gegaan.

Deelname in de Claim Staat Vennootschap was een noodzakelijke randvoorwaarde voor de maximalisatie van de verkoopopbrengst van Essent en een optimale (financiële) risico-afdekking voor eventuele aansprakelijkheid van de publieke aandeelhouders.

De provincies en gemeenten behartigen met hun aandeelhouderschap de publieke belangen. Zij kunnen deelnemen aan de algemene vergadering van aandeelhouders.

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000), (0,0216%). Op de balans van Noordoostpolder staan deze aandelen gewaardeerd op € 4.

De looptijd van de vennootschap is afhankelijk van de uitspraak in de gerechtelijke procedure. Een eventuele schadevergoeding komt geheel ten goede aan de verkopende aandeelhouders.

- Technofonds Flevoland BV

Het Technofonds Flevoland verstrekt risicodragend kapitaal in de vorm van leningen en aandelenkapitaal aan (door)startende ondernemingen binnen Flevoland ter bevordering van technologische en innovatieve ontwikkelingen. Het is een revolverend fonds, dat wil zeggen dat de middelen die vrijkomen door bijvoorbeeld verkoop van participaties of aflossing van leningen, opnieuw binnen het fonds worden uitgezet.

De gemeenten Almere, Dronten, Lelystad, Urk en Noordoostpolder en de Ontwikkeling Maatschappij Flevoland (=provincie Flevoland) zijn bij dit fonds betrokken. De directie van het fonds wordt gevoerd door Beheer Flevoland Participaties BV dat ook de directie voert over het MKB fonds Flevoland (dat participeert in traditionele MKB bedrijven) en het beheer voert over De Aanjager BV (voor participaties en leningen uit het Financieringsfonds Regionaal Economische Ontwikkeling Flevoland). Dit zijn alle drie fondsen waar de OMFL in deelneemt.

Alle deelnemende gemeenten en de OMFL hebben zitting in de raad van commissarissen die uit 5 leden bestaat.

Een exploitatietekort wordt ten laste gebracht van de reserves van het Technofonds en een voordelig resultaat wordt daar in gestort. Tekorten die zouden kunnen bestaan bij een eventueel opheffen van het Technofonds komen volgens een bepaalde verdeelsleutel ten laste van de deelnemende gemeenten en de OMFL.

Het forse resultaat van 2013 is het gevolg van het beëindigen van de participatie in IASO International uit Emmeloord. Het bedrag is toegevoegd aan de algemene reserve van waaruit vervolgens een herwaarderingsreserve is gevormd in verband met een reële waardering van de participaties.

De gemeente bezit 819 (3,7 %) van de 21.886 aandelen. Deze verleende steun valt binnen de minimumgrenzen die volgens de Europese regels zijn gesteld aan staatssteun. Verleende achtergestelde geldleningen zijn tevens marktconform.

Het Technofonds is in eerste instantie opgezet als "venture capital fund" voor het doorgeven van EPD (Europese) subsidie in de vorm van risicodragend kapitaal. De middelen worden inmiddels ook verkregen uit leningen van o.a. het ministerie van Economische Zaken en deelnemingen van de aangesloten gemeenten en de OMFL.

Het risico voor de gemeente beperkt zich tot de aan het Technofonds verstrekte middelen waarvoor geen waarde in de balans is opgenomen.

Attero Holding NV

Het aandeelhouderschap van Attero was een gevolg van de verkoop van Essent in 2009. Attero (Essent Milieu) maakte geen onderdeel uit van de verkoop van Essent en het bedrijf werd verzelfstandigd met dezelfde aandeelhouders als bij Essent. Attero verzorgde de grootschalige verwerking van huishoudelijk, organisch en mineraal afval.

In mei 2014 hebben de aandeelhouders van Attero het bedrijf verkocht aan Recycleco BV, een vennootschap die gecontroleerd wordt door Waterland Private Equity Investment BV, waardoor het niet langer een verbonden partij is.

Werkcorporatie Noordoostpolder BV

De werkcorporatie wordt per 1 januari 2015 opgericht naar aanleiding van het inwerkingtreden van de Participatiewet op dezelfde datum. De Werkcorporatie gaat mensen die het op eigen kracht niet redden, aan het werk helpen en houden. Met als doel dat iedereen die kan werken aan het werk is.

De Werkcorporatie is een zelfstandig samenwerkingsverband tussen gemeente, ondernemers en onderwijs waarvan de gemeente de enige aandeelhouder is. De Werkcorporatie voert een taak uit waarvoor het gemeentebestuur verantwoordelijk is en blijft. De gemeente heeft zeggenschap over de financiële, beleidsmatige en uitvoeringskaders. Voor de financiering is de Werkcorporatie volledig afhankelijk van de gemeente. Het personeel dat werkzaam is bij de Werkcorporatie wordt gedetacheerd vanuit de gemeente en Concern voor Werk.

Vertegenwoordigers van onderwijs en ondernemers nemen zitting in de Raad van Toezicht. Deze houdt toezicht op het functioneren van de Werkcorporatie en adviseert over het behalen van de doelstellingen.

Het is de taak voor de Werkcorporatie om de werkgevers en werkzoekenden met elkaar in contact te brengen en om een match te realiseren tussen een vacature en de kandidaat. De taken van de Werkcorporatie zijn:

- De vraag van de werkgever op het gebied van personeel beantwoorden, mogelijk door het invullen van vacatures.
- Werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleiden naar duurzaam werk, eventueel door het inzetten van tijdelijk werk, activiteiten en scholing.
- Het aanjagen van werkgelegenheid voor werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Het regisseren en (laten) begeleiden en coördineren van werkprojecten (bijvoorbeeld Groen Doen en toezichthouders).
- Opleggen van maatregelen aan werkzoekenden die verplichtingen niet nakomen.
- Afstemming zoeken met andere organisaties, zoals het UWV, de re-integratiebureaus en uitzendbureaus.
- Het invulling geven aan en controle op de SROI paragraaf (Social Return On Investment) die de gemeente met derden in overeenkomsten afspreekt.
- Bewaken van de overgang van leerplicht naar niet-leerplicht in samenwerking met onderwijsinstellingen.
- Lokale invulling van de regionale werkgeversbenadering op basis van ' lokaal wat lokaal kan' en ' regionaal daar waar regionaal een meerwaarde heeft'.
- Samenwerking met sociale teams van de gemeente.

4.6 Grondbeleid

Grondexploitatie is het proces waarbij grond wordt aangekocht, bouwrijp gemaakt (aanleg van wegen, riolering enzovoort) en vervolgens wordt verkocht voor de bouw van woningen of bedrijven.

Grondbeleid is om twee redenen belangrijk voor de gemeenteraad. Door het voeren van een actief grondbeleid enerzijds kan een nadere invulling worden gegeven aan het uitvoeren van bepaalde programma's. Hierbij kan gedacht worden aan groen, water, wonen, werken en recreëren. De eventuele baten, maar vooral ook de financiële risico's van het grondbeleid zijn anderzijds van belang voor de financiële positie van de gemeente en voor de exploitatie zelf.

In de Financiële Verordening is vastgelegd dat indien nodig eens in de vier jaar een nota Grondbeleid opgesteld of bijgesteld moet worden. De nota Grondbeleid 'Op de voorgrond' dateert van 2010. In deze nota zijn (vrijwel) alle aspecten van het grondbeleid nader toegelicht en is waar nodig aangegeven hoe de gemeente met deze aspecten omgaat. Omdat de huidige nota Grondbeleid voldoet aan de wettelijke en beleidsuitgangspunten van de gemeente wordt in 2017 de nota herijkt.

Begin 2010 is de nota Bovenwijkse voorzieningen vastgesteld. Hiermee wordt een andere wijze van fondsafdracht vastgesteld ten bate van bovenwijkse voorzieningen. Voor de vaststelling van de nota werd er per m² uitgeefbaar een afdracht bepaald. Met de vaststelling van de nota gebeurt afdracht op basis van drie toetsingscriteria: profijt, toerekenbaarheid en proportionaliteit. De afdracht aan geplande bovenwijkse voorzieningen wordt in 2014 herijkt.

Wetgeving

Het juridische kader van de grondbeleid zijn verankerd in afdeling 6.4 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Deze wet biedt de gemeenten een meer op de eisen van vandaag toegesneden publiekrechtelijk instrumentarium voor kostenverhaal, verevening en locatie-eisen bij particuliere grondexploitatie. Kostenverhaal kan enerzijds publiekrechtelijk middels een exploitatieplan waarin eisen voor kostenverhaal, bouwrijp maken, inrichting voor de openbare ruimte en de nutsvoorzieningen kunnen worden opgenomen. Het kostenverhaal vindt plaats via de bouwvergunning. Anderzijds kan kostenverhaal plaatsvinden door het afsluiten van privaatrechtelijke overeenkomsten. In de nota grondbeleid is deze laatstgenoemde vorm het uitgangspunt om kostenverhaal te verzekeren. Komen partijen er privaatrechtelijk niet uit, dan biedt het publiekrecht dus nu de mogelijkheid voor het vaststellen van een exploitatieplan, als stok achter de deur. Dit plan wordt tegelijkertijd met het ruimtelijk plan (bestemmingsplan, projectbesluit) vastgesteld om daarmee de economische uitvoerbaarheid te borgen.

Relatie grondbeleid met andere beleidsvelden

Met name de relaties met ruimtelijke ontwikkeling en economische ontwikkeling zijn van belang. Grondbeleid is er op gericht zoveel mogelijk van de gemeentelijke doelstellingen te realiseren. Hierbij is sprake van een wederzijdse goede afstemming middels een interactief proces. De onderlinge samenhang tussen de verschillende beleidsvelden met betrekking tot ruimtelijke plannen is met de komst van de Grondexploitatiewet verder toegenomen.

Doelstelling rondom de exploitatie van bouwgrond

Veel van de doelstellingen rondom de grondexploitatie zijn mede ingegeven vanuit beleidsdoelstellingen die in een aantal strategische beleidsnota's zijn vastgelegd.

Hoofddoelstellingen van het grondbeleid van de gemeente Noordoostpolder zijn:

- de wens om locaties met een strategische betekenis actief te realiseren;
- de wens om publieke doelen beter en sneller te bereiken;
- de wens maximaal winst af te romen om daarmee tekorten op andere projecten te kunnen verevenen;
- de mogelijkheid om maximaal kostenverhaal toe te kunnen passen.

De hiervan afgeleide subdoelstellingen, randvoorwaarden, instrumenten en hiervoor in te zetten middelen worden beschreven in de nota Grondbeleid 'Op de voorgrond'.

Reserves voor grondzaken

Om niet onverwacht een beslag te hoeven leggen op de algemene middelen verdient het aanbeveling om ervoor te zorgen dat Grondzaken zelf een toereikende financiële buffer heeft. Tot 2011 was dat ook het geval. Echter, in 2011 zijn de reserves bij Grondzaken dusdanig gedaald, dat de Algemene Dienst financieel diende bij te springen. Oorzaak hiervan is dat bij de in exploitatie genomen gronden sprake is van vertraging in de uitgifte, waardoor het langer duurt om de boekwaarde van het complex terug te verdienen. Bij diverse grondexploitaties is zelfs sprake van verlies op de in de toekomst liggende einddatum. Indien dit voorkomt dient onmiddellijk een zogenoemde voorziening getroffen te worden.

In september 2012 is de Strategische nota grondvoorraad geaccordeerd. Hierin is per grondexploitatie aangegeven wat het te verwachten eindresultaat is met verregaande risico-inschatting per (actieve) grondexploitatie en nog niet in exploitatie genomen grond (NIEGG). Daar waar tekorten zouden ontstaan zijn financiële middelen bij de Algemene Dienst vrijgemaakt om voorzieningen te treffen.

Bij strategische aankopen worden de gronden aangekocht tegen een prijs, als ware er al sprake van een gewijzigde bestemming (onder meer woningbouw of bedrijventerrein) en een op de gronden rustend onherroepelijk bestemmingsplan.

Het risico bestaat dat de gronden in het geheel niet of later dan voorzien in exploitatie genomen worden. In het meest ongunstige geval zullen de gronden weer verkocht dienen te worden tegen de waarde bij ongewijzigde (in de regel agrarische) bestemming. Het verschil tussen de agrarische waarde en de waarde bij woon- of industriebestemming is tamelijk fors. Bijna alle strategische gronden zijn afgewaardeerd naar agrarische waarde. Ook hiervoor zijn financiële middelen van de Algemene Dienst ingezet. Bij de jaarrekening 2013 en de daarin opgenomen Paragraaf Grondbeleid is, met uitzondering van de in complex 1 opgenomen "ruwe gronden" (hierin zijn de strategische grondaankopen ondergebracht), voor het bepalen van het weerstandsvermogen van Grondzaken gebruik gemaakt van de zogenaamde "Monte-Carlo-simulatie".

Per 1 januari 2014 is de stand van de reserve en de benodigde buffer (het weerstandsvermogen), als volgt:

Omschrijving	Bedrag
Berekend weerstandsvermogen in exploitatie genomen gronden (methodiek "Monte Carlo Simulatie")	0
Ruwe gronden complex 1 (50%-regel)	0
Nog niet in exploitatie genomen gronden (50%-regel)	0
Wellerwaard (n.a.v. risicoanalyse)	897.500
Stadshart Emmeloord (n.a.v. risicoanalyse)	2.683.760
Toenemende verkeersdruk Emmeloord-Centrum (raadsbesluit d.d. 26 mei 2011)	730.000
Totaal benodigde risicobuffer	4.311.260
Daadwerkelijke buffer per 1-1-2014	3.713.985
Tekort	600.000

Uit de bovenstaande tabel blijkt dat de Reserve Grondexploitatie niet toereikend is voor de noodzakelijk aan te houden buffer. Via bestemming van het resultaat over 2013 is het tekort in het weerstandsvermogen € 600.000 aangezuiverd.

In het voorjaar van 2015 zal het benodigde weerstandsvermogen opnieuw bepaald worden aan de hand van de stand van zaken per 1 januari 2015 (boekwaarden en toekomstperspectieven).

Verderop in deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van het verloop van de boekwaarden van 1 januari 2014 naar 1 januari 2015 met een doorkijk naar het verwachte eindresultaat.

In exploitatie genomen complexen of op korte termijn in exploitatie te nemen

Voor alle in exploitatie genomen complexen is in de jaarrekening 2013 en bij de herzieningen inclusief meerjarenperspectief een toekomstperspectief gegeven.

Beleidsmatig sluiten de grondexploitaties voor woningbouw aan op de Woonvisie en de uitgangspunten in de strategische nota grondvoorraad. Per deelvoorraad, woningbouw Emmeloord, woningbouw dorpen, bedrijventerreinen Emmeloord en bedrijventerreinen dorpen ziet de verwachting er als volgt uit. Een negatief bedrag betekent kapitaalschuld/tekort.

Woningbouw Emmeloord

(in €)					
Complex	Boekwaarde 1 jan. '14	Boekwaarde 1 jan. '15 (prognose)	Eind- waarde (prognose)	Opm	Afsluiting complex (prognose)
11A – Emmelhage-Oost	2.586.037	2.000.000	13.400.000		1-1-2022
Woningbouw Emmeloord	2.586.037	2.000.000	13.400.000		

Toelichting bij Emmelhage (complex 11).

In 2009 is het complex gesplitst in 2 gedeelten --> complex 11A Boswonen en complex 11B Voorzieningenknop. Indien de stedenbouwkundige opzet voor complex 11B bekend is wordt een grondexploitatie opgesteld.

Fase Boswonen is vanaf maart 2007 bouwrijp. In 2014 heeft de gemeente kavels gekocht die via een veiling te koop werden aangeboden ten laste van Megahome. De verwachting is dat deze kavels binnen 4 jaar zijn verkocht aan particulieren c.q. ontwikkelaars.

Door de substantieel lagere inbrengwaarde van het voormalige vliegveld en het vooralsnog niet aanleggen van een rondweg, is het huidige verwachte eindresultaat ten opzichte van het oorspronkelijk verwachte resultaat naar boven bijgesteld.

Woningbouw dorpen

(in €)				
Complex	Boekwaarde 1 jan. '14	Boekwaarde 1 jan. '15 (prognose)	Eindwaarde (prognose)	Afsluiting complex (prognose)
65 – Ens-Zuidoost	-2.471.062	-2.500.000	324.000	1-1-2026
67-1 - Bant-Zuidoost	-769.495	-610.000	4.000	1-1-2021
68 - Espel-West	-193.737	-107.000	596.000	1-1-2021
69 - Rutten-Valeriaan	138.893	173.000	173.000	1-1-2015
71 - Creil-Oost	-247.147	-119.000	349.000	1-1-2022
72 - Luttelgeest-Zuid	633.404	757.000	843.000	1-1-2020
Woningbouw dorpen	-2.909.144	-2.406.000	2.289.000	

Toelichting bij deelvoorraad "Woningbouw dorpen"

Complex 65 (Ens-Zuidoost) betreft een uitbreidingslocatie voor woningbouw. Deze locatie is in 2 fasen 'geknippt'. Het bouwrijpmaken van de eerste fase zal pas worden gestart als de verkoop van kavels voldoende volume heeft. In 2012 is met de vaststelling van de

strategische nota grondvoorraad een voorziening van in totaal € 2.000.000 getroffen. Deze voorziening wordt ingezet om het tekort op deelfase 1 te dekken en om deelfase 2 af te waarderen naar agrarische waarde. Tot op heden is de deze woninguitbreiding in Ens niet gestart omdat er geen animo blijkt voor woningbouwkwavels.

Voor de woningbouwuitbreiding Bant-Zuidoost (complex 67) geldt dat dit complex ook in 2 fasen is geknipt. Complex 67-1 is fase 1 en is inmiddels in exploitatie genomen. Vooral de kavels voor de bouw van 2 onder 1 kapwoningen en vrijstaande woningen resteren nog. Ook al gaat de verkoop van kavels traag, de verwachting is nog steeds dat de grondexploitatie met een positief resultaat kan worden afgesloten. Van fase 2, complex 67-2, is ervan uitgegaan dat deze geen doorgang vindt. Daartoe is voor de kavel een voorziening getroffen.

De uitbreidingslocatie Espel-West (complex 68) bestaat uit 2 fasen, waarvan fase 1 reeds geruime tijd in de verkoop is. Binnen fase 1 is nog volop ruimte voor woningbouw. Voor wat betreft fase 2 is in de strategische nota grondvoorraad voorgesteld deze niet in ontwikkeling te brengen en de grondpositie te verkopen als landbouwgrond. Dit betekent tegelijk dat de ontsluiting van fase 1 gewijzigd moet worden (deze loopt nu deels over fase 2). Ook dient fase 1 stedenbouwkundig te worden 'afgerond' door een groene singel. Voor deze maatregelen is een voorziening van € 160.000 getroffen.

Voor Rutten-Valeriaan geldt dat er nog steeds één kavel beschikbaar is, maar in 2014 is deze in optie genomen door een particulier.

Creil-Oost (complex 71) is in 2010 in verkoop gebracht. Het zuidwestelijk deel van het plangebied is in optie genomen door een ontwikkelaar voor de ontwikkeling van rijwoningen. Gelet op de huidige verkoopsituatie is het lastig de wijk versneld af te ronden. Voor het eventueel niet ontwikkelen van het zuidelijk plandeel en de inrichtingskosten van een dorpsweide is een voorziening van € 200.000 getroffen.

Bedrijventerrein Emmeloord

(in €)

Complex	Boekwaarde 1 jan. '14	Boekwaarde 1 jan. '15 (prognose)	Eindwaarde (prognose)	Afsluiting complex (prognose)
34 - De Munt II fase 2	-7.508.661	-7.500.000	456.000	1-1-2026
38 - De Munt II fase 1	-6.294.121	-5.650.000	964.000	1-1-2024
Bedrijventerrein Emmeloord	-13.802.782	-13.150.000	1.420.000	

Toelichting bij deelvoorraad bij "bedrijventerreinen Emmeloord"

Voor de complexen 34 en 38 (De Munt II fase 1 en 2) geldt dat de verkopen achterblijven bij de verwachtingen. Dit heeft geleid tot het treffen van voorzieningen, het faseren van de verkopen verder in de tijd en de verwachting dat bij afsluiting van het complex er geen (groot) positief resultaat wordt behaald. Om toekomstige voorzieningen uit te sluiten blijft het van belang de verkoopdoelstelling van 2-3 hectare bedrijfsgrond per jaar, zoals omschreven in de gemeentelijke vestigingsvisie en strategische nota grondvoorraad te halen.

Bedrijventerrein dorpen

(in €)

Complex	Boekwaarde 1 jan. '14	Boekwaarde 1 jan. '15 (prognose)	Eindwaarde (prognose)	Afsluiting complex (prognose)
40 - Ens (vanaf 2009)	-739.285	-562.000	604.000	1-1-2023
41 - Dorpen	132.630	309.000	2.213.000	1-1-2022
42 - Ens-uitbreiding	-233.865	-230.000	536.276	1-1-2022
43 - Creil-Noord	-599.494	-561.000	475.000	1-1-2021
Bedrijventerrein dorpen	-1.440.014	-1.044.000	3.828.000	

Toelichting bij deelvoorraad bij "bedrijventerreinen dorpen"

Complex 40 (Ens vanaf 2009) is de nieuwste grondexploitatie voor bedrijventerrein. In 2009 is er grond aangekocht en gedeeltelijk verkocht ten behoeve van één bedrijf (2009 en 2011). In de exploitatie is er rekening mee gehouden dat eerst de vrije kavels in complex 42 verkocht gaan worden, alvorens de kavels in complex 40 verkocht gaan worden.

Complex 41 bestaat uit restgronden voor bedrijfsgrond in Marknesse, Rutten, Creil en Espel.

Voor complex 43 Creil Noord is het bestemmingsplan aangepast/de bestemming verruimd om daarmee de vestigingsmogelijkheden te vergroten en daarmee de verkoop te bespoedigen.

Bijzondere complexen

(in €)

Complex	Boekwaarde 1 jan. '14	Boekwaarde 1 jan. '15 (prognose)	Eindwaarde (prognose)	Afsluiting complex (prognose)
80 - Stadshart Emmeloord	-8.394.173	-9.000.000	0	1-1-2017
82 - Wellerwaard	-9.471.021	-10.000.000	0	1-1-2026
Bijzondere complexen	-17.865.194	-19.000.000	0	

Voor beide projecten geldt dat het risicovolle projecten zijn. Voor Stadshart Emmeloord stonden de inkomsten voor 2014 geprognosticeerd, maar inmiddels is duidelijk geworden dat deze niet eerder dan 2015 behaald worden. Hierop is de grondexploitatie aangepast, maar heeft nog geleid tot het treffen van een hogere voorziening.

Voor Wellerwaard wordt eerst gerekend op inkomsten uit subsidies (Rijk en provincie). De Rijkssubsidie van € 5 miljoen is in 2010 ontvangen. De provinciale subsidie is in 2011 toegekend. Het blijft van belang om de subsidies te benutten voor de doelstellingen van de Wellerwaard en eveneens de verdere ontwikkeling van Wellerwaard ter hand te nemen door uitgifte van kavels, omdat anders een tekort op deze exploitatie gaat ontstaan.

'Ruwe gronden' / nog niet in exploitatie genomen gronden

Complex (nummer + naam)	WB BT	Vaststelling exploitatieopzet	Boekwaarde per 1-1-14	Prognose per 1-1-2015
1 - Marknesse 3,5 ha *	Wb	nvt	22.787	23.000
1 - Marknesse 8,8 ha	Wb	2015	-957.875	-950.000
1 - Luttelgeest 6 ha	Wb	nnt	-995.034	-995.000
1 - Espel (De Kaghe)	Wb	2007	-71.162	-72.000
1 - Reserveringsstrook De Munt	BT	nnt	-279.310	-279.000
1 - Overige gronden	Div	nvt	143.899	143.000
11B - Emmelhage Voorzieningsknoop	Wb+	2017	-1.493.046	-1490.000
32 - Euro (De Munt III)	BT	2014	-13.931.726	-13.835.000
46 - Bedr.ter. Marknesse (vanaf 2014)	BT	2014	-3.496.507	-3.500.000
66 - Kraggenburg-West	Wb	2011	-3.322.386	-3.325.000
67-2 - Bant fase 2	Wb	2009	-940.275	-940.000
Totaal			- 25.320.635	-25.220.000

*) Betreft een project dat wordt uitgevoerd door een ontwikkelaar. Reeds gemaakte gemeentelijke kosten worden financieel gedekt door ontwikkelaar.

In de Strategische nota grondvoorraad (september 2012) zijn voor de meeste van deze gronden voorzieningen getroffen, waarmee ze zijn afgewaardeerd naar agrarische waarde.

Totaal bouwgrondexploitatie

(in €)

Deelvoorraad	Boekwaarde 1-1-2014	Boekwaarde 1-1-2015 (prognose)	Eindwaarde (prognose)
Woningbouw Emmeloord	2.586.037	2.000.000	13.400.000
Woningbouw dorpen	-2.909.144	-2.406.000	2.289.000
Bedrijventerrein Emmeloord	-13.802.782	-13.150.000	1.420.000
Bedrijventerrein dorpen	-1.440.014	-1.044.000	3.828.000
Bijzondere complexen	-17.865.194	-19.000.000	0
"Ruwe gronden" / nog in exploitatie te nemen gronden	-25.320.635	-25.220.000	nrb
Totaal	-58.751.732	-58.820.000	20.937.000

De boekwaarde per 1-1-2014 moet nog steeds als fors worden omschreven al moet in ogenschouw worden genomen dat tegenover de boekwaarde inmiddels voorzieningen voor verlieslatende complexen zijn getroffen van in totaal € 21,0 mln. In de komende jaren is de opgave om deze boekwaarde aanzienlijk lager te krijgen. Er dient vooral gekeken te worden naar de te maken kosten en het evenwicht van kosten en baten in de komende jaren. Bijvoorbeeld de kosten voor bouwrijpmaken dienen dan te worden gemaakt als ook duidelijk is dat er opbrengsten tegenover staan.

Het totaal van de hierboven weergegeven prognoses op eindwaarde bedraagt circa € 20,9 miljoen positief. Hierbij moet een nuancering gemaakt worden doordat dit resultaat voor een groot deel veroorzaakt wordt door pas op de langere termijn af te sluiten complexen: Emmelhage-Oost (complex 11A / € 13,4 miljoen per 1 januari 2022) en bedrijventerreinen dorpen (complex 41 / € 2,2 miljoen per 1 januari 2021). Grootschalige verwervingen zijn voor 2015 niet voorzien. Te vroege aankoop leidt tot extra rentelasten. Voor de woningbouw in Emmeloord biedt Emmelhage de komende jaren voldoende bouwcapaciteit. Vanwege de tegenvallende uitgifte, als gevolg van de sterk gewijzigde woningmarkt, is het jaarlijks aantal uit te geven woningen teruggeschroefd. Vooral de verkoop van de projectmatige woningbouw valt (nog) tegen. Voor de dorpen Bant, Espel, Ens, Creil, Rutten en Luttelgeest is voor de komende 7 à 10 jaren voldoende bouwgrond op voorraad. Voor de woninguitbreiding in Kraggenburg en Marknesse heeft de gemeente vooralsnog te maken met een projectontwikkelaar die een grondpositie heeft op de eerstkomende uitbreidingslocatie. Middels "zelfrealisatie" kan de nieuwe woonwijk worden ontwikkeld. Al dient beoordeeld te worden of woningbouwtoevoeging door uitbreiding markttechnisch wenselijk is. De gemeente heeft in Marknesse ook 'positie' door middel van het in eigendom hebben van een kavel, maar deze kan eventueel vanaf 2015 ontwikkeld worden.

Wat betreft de voorraad bedrijventerreinen in Emmeloord is er naar de huidige inzichten en verwachte afzet voldoende voorraad tot en met 2030. Zoals reeds gememoreerd is het van belang om voldoende aandacht te houden voor de verkoop van bedrijfskavels. Nieuwe aanleg van bedrijventerreinen in de dorpen beperkt zich volgens bestuurlijke besluitvorming tot Ens en Marknesse. Met betrekking tot de grondvoorraad in Marknesse wordt momenteel bezien hoe van de nood (te veel voorraad) een deugd gemaakt kan worden door het zoeken naar een passende en bredere invulling.

Al met al is er de komende jaren geen forse investering te verwachten in grond-aankopen. De investeringen liggen met name in het bouwrijp- en woonrijpmaken van de nodige plangebieden.

4.7 Lokale heffingen

Inleiding

De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. De lokale heffingen die de gemeente Noordoostpolder heft en bij de algemene dekkingsmiddelen horen zijn de onroerende- zaakbelastingen(OZB) en de toeristenbelasting. Daarnaast zijn er nog heffingen die niet tot de algemene dekkingsmiddelen horen, maar wel in het beleidsmatige deel van het overzicht betrokken worden. De belangrijkste zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Individuele prijzen zoals toegangsprijs theater, zwembad etc. komen niet voor in het overzicht lokale heffingen.

De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijke beleid. Zij raken namelijk de burger heel direct in de portemonnee. Lokale belastingen en heffingen staan dan ook sterk in de politieke belangstelling. De raad beslist op diverse momenten over onderdelen van lokale heffingen. Een belangrijke reden hiervoor is dat gemeenten belastingverordeningen moeten maken.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de beleidsvoornemens ten aanzien van de lokale heffingen. Tevens geeft het verslag van de opbrengsten per lokale heffing, de ontwikkeling van de gemeentelijke heffingen, de kostendekkendheid en de opbouw van de kosten.

Omvang, samenstelling en kostendekkendheid van het pakket gemeentelijke belastingen en overige heffingen

Het pakket aan gemeentelijke belastingen en overige heffingen is voor 2015 begroot op € 20.200.615. De OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing vormen samen het gemeentelijke woonlastenplaatje. Deze drie heffingen zijn goed voor 86% van de totale opbrengst van gemeentelijke belastingen en heffingen.

Onderstaand overzicht geeft een totaalbeeld van de begroting en rekening 2013, en van de in de begroting 2014 en 2015 geraamde inkomsten van de lokale heffingen (belastingen en retributies). Deze bedragen zijn exclusief kwijtschelding. Met betrekking tot de geraamde opbrengsten voor de begroting 2015 is rekening gehouden met:

- een trendmatige verhoging voor 2015 van de tarieven met 1,25% in overeenstemming met de begrotingsrichtlijnen ter compensatie van algemene kostenstijgingen;
- het tarievenplan 2012-2015 voor de HARO-heffingen;
- het raadsbesluit van 28 juni 2012 waarbij de beleidsplanning 2013- 2016 is vastgesteld;
- meeropbrengst diverse belastingen e.d. als gevolg van groei van de gemeente (waar tegenover door de gehele begroting ook meer kosten staan).

Samenstelling inkomstenpakket gemeentelijke heffingen:

(in €)

Omschrijving heffing	Begroting 2013	Rekening 2013	Dek.% 2013	Begroting 2014	Dek.% 2014	Begroting 2015	Dek.% 2015
Hondenbelasting	211.201	199.699	alg	-	-	-	-
Afvalstoffenheffing	4.561.855	4.563.844	100%	4.580.000	89%	4.584.751	94%
Rioolheffing	3.340.001	3.347.079	100%	3.368.000	93%	3.373.568	100%
OZB	8.877.000	8.884.370	alg	9.011.000	alg.	9.323.000	alg.
Liggeld woonschepen	6.072	3.535	-	6.193	-	6.195	-
Leges burgerdiensten	676.625	651.418	47%	706.279	43%	753.100	47%
Leges titel 2: omgevingsvergunning	972.552	926.300	38%	761.112	37%	943.609	51%
Overige leges	38.776	56.096	-	17.550	-	36.444	-
Lesgelden Muzisch Centrum	313.801	254.062	10%	292.331	12%	254.062	10%
Begraafrechten	650.644	638.336	100%	652.994	95%	646.481	93%
Marktgeden	23.925	28.690	33%	24.404	45%	29.405	42%
Toeristenbelasting	184.000	183.750	alg.	260.000	alg.	250.000	alg.
Totaal	19.856.452	19.737.179		19.679.863		20.200.615	

De formele vaststelling van de tarieven voor 2015 vindt plaats door het vaststellen van de belasting- en retributieverordeningen. Bij alle heffingen waar een relatie is tussen het gebruiken van een bepaalde voorziening/dienst en het betalen voor deze voorziening/dienst zijn kostendekkende tarieven het uitgangspunt van beleid. Op basis van historie en uit het oogpunt van efficiency is bij de gemeente Noordoostpolder een situatie ontstaan, waarbij voor de beoordeling van de mate van kostendekkendheid de tarieven uit de legesverordening in enkele grote groepen van producten en diensten worden beoordeeld. Dit vindt aansluiting bij de producten en productgroepen in de programmabegroting. Met betrekking tot de kostenopbouw is voor de belangrijkste producten een afzonderlijk overzicht in deze paragraaf opgenomen.

Ontwikkelingen Gemeentelijke heffingen

Hondenbelasting

De hondenbelasting is met ingang van 1 januari 2014 afgeschaft.

Afvalstoffenheffing

Het beleid van de afvalstoffenheffing is gericht op het ophalen, verwerken en afvoeren van huishoudelijk afval, waarbij getracht wordt om door middel van gescheiden inzameling en gerichte voorlichting de afvalstroom zoveel mogelijk te beperken. De inzameling hiervan is uitbesteed aan HVC-inzameling. Het tarief voor de afvalstoffenheffing blijft, zoals opgenomen in het tarievenplan 2012-2015, voor komend jaar gelijk. Voor de belastingjaren 2010 t/m 2014 is er voor de afvalstoffenheffing een teruggave geweest in de vorm van een éénmalige korting. Aan deze teruggave is thans een einde gekomen. Als gevolg van stijgende kosten voor afvalverwerking dient er rekening mee te worden gehouden dat de tarieven per 2016 worden verhoogd.

Het tariefverschil tussen een één- en een meerpersoonshuishouden bedraagt sinds 2009 15% (raadsbesluit 8 november 2007). Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van de tarieven over de afgelopen jaren weer. Het aantal éénpersoonshuishoudens waar bij de raming rekening mee is gehouden bedraagt 4.964 en het aantal meerpersoonshuishoudens 13.470.

(in €)

Omschrijving	2012	2013	2014	2015
Eenpersoonshuishouden	219,30*	219,30*	219,30*	219,30
Meerpersoonshuishouden	258,00*	258,00*	258,00*	258,00
Extra container 240 liter	162,96	162,96	162,96	162,96
Extra container 140 liter	95,04	95,04	95,04	95,04

*tarieven exclusief de éénmalige korting van respectievelijk € 40,-, € 27,- en € 13,17

(in €)

Omschrijving	Meerjarenperspectief		
	2016	2017	2018
Eenpersoonshuishouden	233,24*	233,17*	233,10*
Meerpersoonshuishouden	274,40*	274,32*	274,23*
Extra container 240 liter	173,32*	173,27*	173,21*
Extra container 140 liter	101,08*	101,05*	101,02*

*op basis van tarief 2015

Rioolheffing

Bij de rioolheffing is het beleid gericht op het in stand houden van het gemeentelijk rioleringsstelsel. Uitsluitend die percelen worden in de heffing betrokken die zijn aangesloten op het gemeentelijk rioleringsstelsel. De doelstelling is een doelmatig beleid en beheer van een goed gebruik van de riolering om daarmee de volksgezondheid te beschermen, de kwaliteit van de leefomgeving op peil te houden en de bodem, het grond- en oppervlaktewater te beschermen. Het tarief voor de rioolheffing blijft voor 2015 gelijk, conform het tarievenplan 2012-2015.

Bij de raming is uitgegaan van 15.889 woningaansluitingen en 1.404 niet-woningaansluitingen.

Onderstaande tabellen geven de ontwikkeling van de tarieven voor een huishouden over de afgelopen jaren weer en over de jaren tot en met 2018. Het tarievenverloop is conform het vGRP.

(in €)

Omschrijving	2012	2013	2014	2015	Meerjarenperspectief		
					2016	2017	2018
Eén- en meerpersoonshuishouden	193,44	193,44	193,44	193,44	203,11	213,17	223,93

Onroerende zaakbelasting

Het beleid bij de onroerendezaakbelastingen is erop gericht om alle belastbare feiten op basis van de ingestelde verordening in de heffingen te betrekken met als doel het verkrijgen van algemene dekkingsmiddelen. De percentages voor de onroerendezaakbelastingen (OZB) worden vastgesteld aan de hand van het totaal aan waarden van de objecten die in deze belasting worden betrokken.

Door dalende prijzen op de woningmarkt in 2013 zijn de WOZ-waarden voor woningen verder gedaald. Tussen de waardepeildata 1 januari 2013 en 1 januari 2014 zijn de woningen in Noordoostpolder gemiddeld met 1,6% gedaald en de niet-woningen met 3,4%. Met deze neerwaartse waardeontwikkeling wordt bij de berekening van de percentages rekening gehouden. Om dezelfde opbrengst te kunnen realiseren zijn de percentages verhoogd. Bij de berekening van de percentages is echter geen tariefverhoging doorgevoerd. Er wordt dus geen meeropbrengst gerealiseerd.

In onderstaande tabel zijn de percentages OZB over de afgelopen jaren weergegeven. Vanwege een waardedaling bij zowel de woningen als de niet-woningen, zijn de percentages voor 2015 gestegen. De gemiddelde aanslag OZB is echter niet gestegen. Per saldo is de opbrengst voor de gemeente hetzelfde en ontstaat er alleen een meeropbrengst door areaalmutatie.

(in €)

Omschrijving	2012	2013	2014	2015
Woning eigenaar	0,1384%	0,1439%	0,1526%	0,1551%
Niet-woning eigenaar	0,1563%	0,1628%	0,1714%	0,1774%
Niet-woning gebruiker	0,1238%	0,1289%	0,1357%	0,1405%
Totaal niet-woningen	0,2801%	0,2917%	0,3071%	0,3179%

(in €)

Omschrijving	Meerjarenperspectief		
	2016	2017	2018
Woning eigenaar	+ inflatiecorr. van 2,2%	+ inflatiecorr. van 2,2%	+ inflatiecorr. van 2,2%
Niet-woning eigenaar			
Niet-woning gebruiker			
Totaal niet-woningen	+ inflatiecorr. van 2,2%	+ inflatiecorr. van 2,2%	+ inflatiecorr. van 2,2%

Kwijtscheldingsbeleid

Gemeenten kunnen bij de kwijtschelding van gemeentelijke belastingschulden maximaal 100% van de bijstandsnorm als kosten van bestaan in aanmerking nemen. Bij het verlenen van kwijtschelding is de gemeente gebonden aan de beleidsregels zoals die zijn vastgelegd in de "Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990". In Noordoostpolder wordt kwijtschelding verleend voor de volgende heffingen:

- Afvalstoffenheffing;
- Rioolheffing particulieren;
- Onroerende- zaakbelastingen.

De aantrekkende economie is nog niet terug te zien bij de kwijtschelding. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken blijft nog stijgen. Huishoudens met een eigen woning kwamen voorheen nagenoeg niet in aanmerking voor kwijtschelding. Door de economische crisis en de dalende prijzen van de afgelopen jaren op de woningmarkt, is een deel van deze groep in de financiële problemen geraakt. Zij doen niet meer en met succes een beroep op kwijtschelding van de gemeentelijke heffingen.

De verwachting is dat door deze groep kwijtscheldingsgerechtigden het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor 2015 zal stijgen naar 1.228 verzoeken. Ondanks de gelijkblijvende tarieven voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing neemt, naast de OZB, voor deze heffingen de kwijtscheldingsbedragen toe.

Het verloop van de kosten van het kwijtscheldingsbeleid over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

(in €)

Soort heffing	Rekening 2012	Rekening 2013	Begroting 2014	Rekening 2014 (verwacht)	Begroting 2015
Afvalstoffenheffing	245.607	251.648	270.000	270.000	280.000
Rioolheffing	192.361	199.095	215.000	214.000	220.000
OZB		3.882	3.200	9.000	11.000
Totaal	437.968	454.625	488.200	493.000	511.000

Lokale lastendruk

Voor alle huishoudens zal door het wegvallen van de korting de belastingdruk licht stijgen. De korting op de afvalstoffenheffing bedroeg voor 2014 nog € 13,17 per huishouden.

Voor huishoudens die een eigen woning bezitten is de belastingdruk verder afhankelijk van de WOZ-waarde. De hoogte van de stijging van de belastingdruk is afhankelijk van de ontwikkeling van de WOZ-waarde van de woning. Hoe sterker de daling van de WOZ-waarde van een woning, des te minder sterk zal de belastingdruk stijgen.

In onderstaande voorbeelden wordt een benadering gegeven van de ontwikkeling van de lokale lastendruk in Noordoostpolder over een aantal jaren.

Voorbeeld 1:

Hierbij wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden, die een eigen woning bezit met een WOZ-waarde voor 2012 van € 183.000, voor 2013 van € 176.000, voor 2014 van € 166.000 en voor 2015 van € 163.000.

(in €)

Belastingsoort	2012	2013	2014	2015
OZB	253,27	253,27	253,27	253,27
Afvalstoffenheffing	258,00	258,00	258,00	258,00
Rioolheffing	193,44	193,44	193,44	193,44
Eénmalige korting	-40,00	-27,00	-13,17	-
Totaal	664,71	677,71	691,54	704,71
Stijgings% t.o.v. voorgaand jaar	7,1	1,95	2,04	1,9

Tabel: ontwikkeling lokale lastendruk voor standaard meerpersoonshuishouden

Voorbeeld 2:

Hierbij wordt uitgegaan van een éénpersoonshuishouden, dat een huurwoning heeft. In verband met de afschaffing van het gebruikersdeel OZB voor woningen betaalt een huurder sinds 2006 geen OZB meer.

(in €)

Belastingsoort	2012	2013	2014	2015
Afvalstoffenheffing	219,30	219,30	219,30	219,24
Rioolheffing	193,44	193,44	193,44	193,44
Eénmalige korting	-40,00	-27,00	-13,17	-
Totaal	372,74	385,74	399,57	412,68
Stijgings% t.o.v. voorgaand jaar	-7,04	3,49	3,58	3,28

Tabel: ontwikkeling lokale lastendruk voor standaard éénpersoonshuishouden

Transparantie kostenopbouw leges

In onderstaand overzicht de kostenopbouw 2015 van de begraafrechten, de afvalstoffenheffing, de bouwleges en de rioolrechten.

AFVALSTOFFENHEFFING (in €)**Lasten**

Inzamelen en verwerken gescheiden componenten	350.000
Inzamelen en verwerken klein gevaarlijk afval	45.000
Inzamelen en verwerken papier	260.000
Inzamelen van glas	45.000
Inzamelen van restafval en gft	870.000
Inzamelen van restafval ondergronds	125.000
Inzamelen van textiel	38.000
Inzamelen van kunststof	110.000
Verwerken groente-, fruit- en tuinafval	225.000
Inzet extern personeel	41.620
Inzet intern personeel (incl. tractiemiddelen en overhead)	668.890
Verbranden en storten restafval	1.160.000
Overige kosten inzake inzameling en verwerking	205.937
Onderhoud en schoonmaak gemeentelijk afvalscheidingstation	53.380
Ontwikkeling en onderzoek	25.000
Voorziening groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	2.171
Rente en afschrijving investeringen	138.540
Belasting en verzekeringen	5.304
Energie en water	5.620
kwijtschelding afvalstoffenheffing	280.000
Toerekenbare compensabele btw	731.651
	<hr/>
	5.386.113

Baten

Inkomsten afvalstoffenheffing	-4.584.751
Oninbare afvalstoffenheffing	13.000
Inkomsten uit o.a. papier, glas, kunststof, textiel	-543.001
Onttrekking uit egalisatiereserve afvalstoffenheffing (i.v.m. negatief saldo baten en lasten)	-271.361
	<hr/>
	-5.386.113

Saldo 0**BEGRAAFRECHTEN** (in €)**Lasten**

Beheer en onderhoud	193.900
Belastingen en verzekeringen	1.940
Energie en water	7.500
Inzet intern personeel (incl. tractie en overhead)	444.800
Overige kosten	12.605
Rente en afschrijving investeringen	81.752
	<hr/>
	742.497

Baten

Begraafrechten algemeen	-464.738
Begraafrechten gedenktekens	-34.425
Begraafrechten eigen graf	-147.318
Onttrekking uit de egalisatiereserve begraven	-46.016
	<hr/>
	-692.497

Saldo 50.000
(cf. raadsbesluit 18 oktober 2012)

RIOOLHEFFING

(in €)

Lasten

Belasting en verzekeringen	24.820
Energiegebruik gemalen	35.000
Grondwateroverlastbestrijding en monitoring riooloverstorten	70.000
Inzet extern personeel	10.615
Inzet intern personeel (incl. tractie en overhead)	532.468
Kwijtschelding rioolheffing	220.000
Onderhoud dubbelbelang gemalen	57.000
Onderhoud en beheer gemalen	71.780
Onderhoud en beheer kolken	87.000
Onderhoud en beheer riolering	140.550
Onderhoud en beheer rioolstrengen	5.000
Ontwikkeling en onderzoek	18.000
Overige uitgaven	25.360
rente en afschrijving investeringen	139.619
Toerekenbare compensabele btw	379.992
Toevoeging aan de voorziening renovatie bestaande riolering	1.091.910
Straatreiniging (50% van de lasten)	464.454
	<hr/>
	3.373.568

Baten

Rioolrecht niet-woning	-300.000
Rioolrecht woning	-3.073.568
	<hr/>
	-3.373.568

Saldo

0

LEGES TITEL 2 (DIENSTVERLENING VALLEND ONDER FYSIEKE LEEFOMGEVING / OMGEVINGSVERGUNNING)

(in €)

Lasten

Advertentiekosten	13.524
Inhuur specialistische kennis	67.561
Inzet intern personeel (incl. overhead)	1.634.396
Software onderhoud	51.000
Toerekenbare compensabele btw	27.620
	<hr/>
	1.794.101

Baten

Leges omgevingsvergunning	-912.969
	<hr/>
	-912.969

Saldo

881.132

Nota bene

In dit overzicht is uitsluitend gekeken naar de activiteiten bouw, welstand en afwijking bestemmingsplannen. De overige activiteiten zoals milieu, monumenten, kappen en uitweg/inrit zijn buiten beschouwing gelaten.

4.8 Handhaving

Inleiding

Handhaving heeft betrekking op activiteiten die bedoeld zijn om naleving van rechtsregels te bevorderen. Rechtsregels waarbij de gemeente een wettelijke handhavingstaak heeft, kunnen voortkomen uit landelijke regelgeving zoals bouwtechnische eisen of uit gemeentelijke regelgeving, zoals de algemene plaatselijk verordening of bestemmingsplannen.

Om naleving te bereiken heeft de gemeente verschillende middelen tot haar beschikking. Via gerichte communicatie kan voorkomen worden dat overtredingen ontstaan. Daarnaast proberen toezichthouders door herkenbare aanwezigheid, informatieoverdracht, het maken van afspraken en het geven van aanwijzingen te bereiken dat overtredingen worden voorkomen of ongedaan worden gemaakt. In het uiterste geval kan de gemeente een dwangsom opleggen, bestuursdwang toepassen of een bestuurlijke boete opleggen. Daarnaast kan de gemeente in bepaalde gevallen ook privaatrechtelijke handhaving toepassen.

Handhaving is een gemeentelijke basistaak die gezien moet worden als een afzonderlijke discipline, waar specifieke kennis en kunde voor nodig is. Doordat handhaving beschouwd moet worden als een specifieke taak zijn alle handhavingsprocessen in de meeste gemeenten zoveel mogelijk gebundeld in één organisatieonderdeel. In Noordoostpolder is dat vanaf 2005 het geval.

Hoewel handhaving beschouwd wordt als een vakdiscipline, waarvan het logisch is om het organisatorisch te concentreren in een organisatieonderdeel, snijdt het in de begroting dwars door verschillende programma's heen. Handhaving is in begrotingstermen geen programma, geen productgroep, noch een product. Een afzonderlijk programma of programmadeel voor handhaving vergt een behoorlijke vergaande wijziging van de begrotingssystematiek. Om toch meer inzicht te krijgen op de manier waarop het verankerd is in deze programmabegroting, is er voor gekozen om een paragraaf te wijden aan dit onderwerp.

Deze paragraaf is als volgt opgebouwd. Allereerst wordt de visie op handhaven in de gemeente Noordoostpolder beschreven. Daarna volgt een toelichting op de handhavingsorganisatie van de gemeente Noordoostpolder. Vervolgens wordt ingegaan op de handhavingsbeleidscyclus en de wijze waarop handhaving is terug te vinden in de programmabegroting.

Visie op handhaven

In de visie op handhaving van de gemeente Noordoostpolder, treden een aantal onderwerpen op de voorgrond, namelijk een eenduidige sturing- en verantwoordingskolom, preventie, integraal werken en burgergericht werken. Hieronder worden deze onderwerpen nader toegelicht.

Eenduidige sturings- en verantwoordingskolom

Voor handhaving wordt gestreefd naar een eenduidige sturings- en verantwoordingskolom. Deze kolom begint er mee dat handhavingstaken in de programmabegroting in onderlinge samenhang opgenomen worden, zodat de gemeenteraad een integrale afweging kan maken over de inzet van middelen. Vervolgens is het van belang dat er voor handhaving binnen het college een coördinerend wethouder aanwezig is, dat er een integraal handhavingsbeleidsplan en een handhavingsuitvoeringsprogramma worden gemaakt en dat er een organisatieonderdeel is waar alle handhavingstaken in gebundeld zijn.

Preventie

De nadruk ligt op het voorkomen van overtredingen en wanneer er sprake is van een overtreding, voorkomen dat repressieve middelen nodig zijn om de overtreding ongedaan te maken. Naast communicatie en voorlichting hebben herkenbaarheid en aanwezigheid van de gemeente in de fysieke leefomgeving een preventieve werking.

Integraal werken

Handhavingsacties worden op elkaar afgestemd en bij controles in het veld wordt niet alleen naar het eigen terrein gekeken maar ook naar eventuele ongeregelheden op andere werkterreinen die vervolgens gerapporteerd worden aan de betreffende handhavers. Ook de organisatie is zodanig ingericht dat integraal werken daardoor beter mogelijk is. Door integraal werken wordt capaciteit efficiënter ingezet en krijgen ondernemers minder controlemomenten.

Burgergericht

Handhaving maakt het niet in alle gevallen mogelijk om een gevoel van klantentevredenheid over te brengen. Een gevoel van klanttevredenheid wordt zoveel mogelijk bevorderd door: handhavingsbesluiten duidelijk en goed te motiveren, korte doorlooptermijnen, overleg te voeren voordat repressieve middelen worden toegepast, burgers te informeren over regels, regels en voorwaarden aan vergunningen eenduidig te maken en gelijke gevallen gelijk te behandelen.

Passend organiseren

Ook binnen de vakdiscipline Handhaving geeft ons college vorm aan het beginsel van "passend organiseren". Handhaving is een "gejuridiseerde" taak van ons college. Rechten en plichten liggen meestal goed omschreven vast. Handhaving van het recht is volgens in Nederland een plicht. Het beginsel van "passend organiseren" passen wij toe bij de besluitvorming over handhaving. Wij zijn er ons daarbij van bewust dat de marges bij toepassing van dat beginsel zeer smal (kunnen) zijn. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen kan van handhaving worden afgezien. Daar waar wij met respect voor de wettelijke regels en rechten van derden een oplossing kunnen vinden waardoor van handhaving kan worden afgezien zullen wij dat zeker doen. Het betreft hier een discretionaire bevoegdheid van het college. De discretionaire ruimte van ons college is afhankelijk van de beoordelingsruimte en de beleidsvrijheid die wij hebben. In situaties waarin wij ontdekken dat de eigen gemeentelijke regels in zijn algemeenheid klemmen en draagvlak en noodzaak voor de regels ontbreekt, zullen wij voorstellen doen tot deregulering/afschaffing daarvan.

Handhavingsorganisatie Noordoostpolder

Hieronder wordt antwoord gegeven op de vraag welke handhavingstaken zijn samengebracht in een organisatieonderdeel, welke taken zijn uitbesteed en welke ontwikkelingen hebben geleid tot de huidige vorm en omvang.

Een organisatieonderdeel voor handhavingstaken

Het merendeel van de gemeentelijke handhavingstaken is ondergebracht in één organisatieonderdeel, het team handhaving van het cluster Vergunningen, toezicht en handhaving. Het team is belast met de handhaving van het omgevingsrecht, Wet kinderopvang, Wet OKE, de wet tijdelijk huisverbod en de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Het team bestaat uit een 'frontoffice' en een 'backoffice'. De frontoffice bestaat uit bouwinspecteurs, allround toezichthouders en BOA's. De backoffice bestaat uit een aantal juristen en een beleidsmedewerker die zich onder anderen bezig houden met communicatieactiviteiten.

Zwaartepunt bij omgevingsrecht

Het omgevingsrecht is qua omvang, uitgedrukt in uren en budget, het grootste bestanddeel. Handhavingstaken die geschaard kunnen worden onder 'omgevingsrecht' zijn: bouwen en slopen zonder of in afwijking van een vergunning, gebruik in strijd met het bestemmingsplan en brandveiligheidsvoorschriften, naleving milieuvoorschriften en toepassen bouwmaterialen in strijd met het besluit Bodemkwaliteit.

Uitbested aan externe organisaties

Een aantal taken zijn uitbested aan externe organisaties. Het gaat om de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV), Concern voor werk en de GGD.

De provincies Flevoland en Noord-Holland en de gemeenten uit Flevoland en de Gooi en Vechtstreek hebben op 11 juni 2012 de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) opgericht. Deze dienst is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling op grond van de WGR. Binnen deze dienst, worden voornamelijk milieuhandhavingstaken verricht.

Met de samenwerking in de OFGV volgt de gemeente de landelijke lijn om de kwaliteit van de uitvoering van milieuvergunning, milieutoezicht en handhaving te verhogen.

Op 1 januari 2013 is de OFGV van start gegaan.

Alle deelnemers aan de OFGV hebben minimaal het basistakenpakket ondergebracht bij de omgevingsdienst. Sommige partijen brengen een aantal extra taken in. De gemeente Noordoostpolder heeft de taken van het landelijk vastgestelde "basistakenpakket" ingebracht en de toezichtstaken op milieugebied die voorheen bij de Milieusamenwerking Flevoland waren ondergebracht. De begroting van OFGV wordt –voordat deze wordt vastgesteld door het Algemeen Bestuur- voorgelegd aan de gemeenteraad voor een zienswijze.

APV, Drank- en Horecawet

Voor de aanpak van kleine ergernissen (APV-gedragingen) worden toezichthouders (BOA's) ingezet. De gemeente beschikt over drie BOA's (buitengewone opsporingsambtenaren) die in staat zijn om boetes op te leggen. Deze BOA's worden ook ingezet om te controleren op het gebied van parkeren (handhaven blauwe zone). In 2014 is door de raad het handhavingsbeleid voor de Drank- en Horecawet vastgesteld. Ook hiervoor worden de BOA's ingezet.

Kinderopvang

De GGD voert het toezicht uit op de naleving van de kwaliteitseisen uit de Wet op de kinderopvang en de wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie. Volgens een wettelijk vastgestelde controlefrequentie worden kinderopvangverblijven, buitenschoolse opvang, gastouderbureaus, gastouders, en peuterspeelzalen bezocht voor een controle. De wet verplicht de gemeente om de GGD in te zetten voor de toezichttaken. De bestuursrechtelijke handhaving wordt uitgevoerd door de backoffice van het team handhaving van het cluster Vergunningen, toezicht en handhaving.

Landelijke kwaliteitseisen

Over de kwaliteit van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op het gebied van het omgevingsrecht is landelijk al jaren veel discussie, omdat de regelgeving in het domein van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) complex is. Om tot verbetering van de uitvoeringskwaliteit te komen hebben de VNG, het IPO en het Rijk (I&M) in 2009 bestuurlijke afspraken gemaakt (package deal) om door middel van een *bottom-up* proces de kwaliteit te gaan verbeteren. Een deel van de afspraken ging over het hebben van kwaliteitscriteria voor de uitvoering en het andere deel ging over waar deze taken worden uitgevoerd.

De in 2009 bestuurlijk gemaakte afspraken over de kwaliteitscriteria hebben geleid tot de ontwikkeling van landelijke kwaliteitseisen en een verdeling van de activiteiten uit het omgevingsrecht in een lokale en bovenlokale opgave, waarbij de uitvoering van de taken met een bovenlokale opgave (basistakenpakket) plaats vindt in een regionale uitvoeringsorganisatie. Voor de gemeente Noordoostpolder wordt daartoe samengewerkt in de OFGV.

De landelijke kwaliteitseisen zijn vastgelegd in de set kwaliteitscriteria 2.1, waarin de afspraken zijn vastgelegd over de minimale kwaliteit van de uitvoering. De set geldt voor de VTH-taken met betrekking tot het bepaalde bij en krachtens de Wabo en de in artikel 5.1 Wabo genoemde wetten voor zover dat in die wetten is bepaald (dit betreft milieu, bouw, ruimtelijke ordening, monumenten, natuurbescherming, flora en fauna, water).

De set kwaliteitscriteria bevat criteria voor kritische massa, inhoud en proces en gaan zoals gezegd niet over waar de taken worden uitgevoerd. Taken kunnen uitgevoerd worden door het bevoegd gezag, binnen een samenwerkingsverband of door een omgevingsdienst. Voorwaarde is wel dat de uitvoering aan de kwaliteitscriteria voldoet. De criteria hebben zowel betrekking op de kwaliteit van de organisatie als de kwaliteit van de medewerkers.

Vermoedelijk zal medio 2015 de wetswijziging van de Wabo in werking treden waardoor de resultaten van de afspraken uit de package deal wettelijk worden geborgd. Tot die tijd krijgen de uitvoerende organisaties de gelegenheid om hun organisatie en inzet zo te regelen dat zij aan die criteria kunnen voldoen, waarbij het overeengekomen kwaliteitsniveau is behaald en geborgd. Als gemeenten niet kunnen aantonen dat zij op een adequaat niveau toetsen, toezicht houden en/of grip hebben op werkprocessen, dan dreigt ingrijpen door provincies en/of het Rijk. Uiterste consequentie kan zijn dat gemeenten gedwongen worden een groot deel, zo niet al haar Wabo-taken over te hevelen aan de omgevingsdiensten.

Stand van zaken

De implementatie van de kwaliteitscriteria 2.1 binnen de gemeente Noordoostpolder is in 2013 gestart met een 'startmeting' om de uitvoeringskwaliteit te meten door middel van een landelijk ontwikkelde zelfevaluatietool. Het resultaat hiervan is verwoord in het 'Verbeterplan implementatie VTH-kwaliteitscriteria gemeente Noordoostpolder'. Samengevat wordt in het verbeterplan geconcludeerd dat de gemeente Noordoostpolder op een aantal deskundigheidsgebieden en op een aantal procescriteria niet voldoet aan de kwaliteitscriteria 2.1. Landelijk gezien is de gemeente echter geen uitzondering, gezien alleen de grote gemeenten (> 150.000 inwoners) in Nederland kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria.

In 2014 heeft het college van burgemeester en wethouders besloten om een onderzoek te doen naar de mogelijkheden om door middel van de vorming van een netwerksamenwerkingsverband om te kunnen voldoen aan de kwaliteitscriteria 2.1.

Handhavingsbeleidscyclus

De uitvoering van handhavingstaken die vallen onder de noemer 'omgevingsrecht' worden uitgevoerd op basis van een beleidscyclus. Het werken op basis van een beleidscyclus is verplicht op basis van de kwaliteitscriteria van de Wabo.

De beleidscyclus, ook wel 'de BIG-8' genoemd ziet er als volgt uit: Elke twee jaar wordt een risicoanalyse gemaakt. De resultaten van deze risicoanalyse worden vertaald naar een jaarlijks handhavingsuitvoeringsprogramma, waarin staat welke handhavingstaken de gemeente het komende jaar uitvoert en welke capaciteit daar mee is gemoeid. Na afloop van het jaar wordt een jaarverslag gemaakt waarin verantwoording wordt afgelegd over de uitvoering van het jaarprogramma.

Belangrijk onderdeel in de beleidscyclus is dat naleefgedrag gemonitord wordt. Kennis over het naleefgedrag is van belang bij het bepalen van prioriteiten. Wanneer het naleefgedrag goed is, zijn de risico's lager en kan een lagere prioriteit toegekend worden.

Handhaving in de programmabegroting

Handhaving zit in verschillende programma's en binnen de programma's in verschillende pijlers van de programmabegroting verwerkt in combinatie met vergunningen.

5.

Toelichting

exploitatiebegroting

5 Inleiding

Gezien het belang van inzicht in de financiële positie, mede met het oog op de continuïteit van de gemeente, dient in de programmabegroting voldoende aandacht te worden geschonken aan de financiële positie. In dit hoofdstuk krijgt een aantal onderdelen speciale aandacht: de (vervangings)investeringen, het nieuw beleid, het begrotingsresultaat, de meerjarenramingen en de reservepositie.

Samen met het overzicht van baten en lasten is de uiteenzetting van de financiële positie het deel van de begroting dat de basis vormt voor de controle van de rechtmatigheid door en het getrouwe beeld van de jaarrekening van de accountant.

Achtereenvolgens behandelen we:

- 5.1 Begrotingsrichtlijnen
- 5.2 Bijzondere ontwikkelingen
- 5.3 Algemene uitkering Gemeentefonds
- 5.4 Vervangingsinvesteringen
- 5.5 Nieuw beleid
- 5.6 Meerjarenramingen 2015 - 2017
- 5.7 Reservepositie

5.1 Begrotingsrichtlijnen

Voor het opstellen van de begroting 2015 – 2018 worden de volgende richtlijnen (=kader) in acht genomen:

1. het prijspeil in de materiële sector is hetzelfde als in de begroting 2014. Alleen indien gemotiveerd kan worden aangegeven dat een (inflatie)correctie opportuun is, wordt deze doorgevoerd met een maximum van € 300.000;
2. het prijspeil van de begroting 2014 plus 1,25% inflatiecorrectie voor subsidies en dergelijke, tenzij deze rechtstreeks zijn gekoppeld aan (bepaalde) personeelskosten of vallen onder budgetfinanciering, exclusief de zogenaamde waarderingssubsidies;
3. de begrotingsbedragen voor de Gemeenschappelijke Regelingen worden opgenomen conform vastgestelde begroting van de betreffende Gemeenschappelijke Regelingen;
4. de salariskosten ramen op het niveau van de werkelijkheid 2014, op basis van de toegestane formatieomvang plus 2,51% inflatiecorrectie voor het jaar 2015.
5. een loonsomstijging van 1,25% (was 0%) voor de gesubsidieerde instellingen hanteren;
6. rekening houden met de door de gemeenteraad vastgestelde Perspectiefnota en dekkingsplannen;
7. rekening houden met de in de begroting 2014 – 2017 vastgestelde bezuinigingen en actualisaties hier op;
8. vervangingsinvesteringen en nieuw beleid ramen in de primitieve programmabegroting;
9. de grondprijzen woningbouw en bedrijventerreinen worden separaat, uiterlijk in de decemberraad van 2014, behandeld;
10. een rentepercentage van 3,5% (was 4,0%) hanteren voor (nieuwe) investeringen en voor reserves/voorzieningen;
11. een rentepercentage van 3,5% (was 4,0%) hanteren voor grondexploitaties;
12. de gevolgen van areaalvergroting reëel ramen en de overige ontwikkelingen uit de meerjarenramingen ramen;
13. de toerekening van apparaatskosten van de bestuursdienst aan investeringen, bouwgrondexploitaties en derden op basis van urentoerekening op het niveau van 2014 ramen en de vastgestelde bezuinigingen;
14. per 1 januari 2015 een inwonertal van 46.450 (was 46.866) (werkelijk per 1 april 2014 is 46.435) hanteren voor uitgaaf- en inkomstenramingen (inclusief het AZC Luttelgeest voor circa 1.000 inwoners).

5.2 Bijzondere ontwikkelingen

Ieder jaar blijkt weer dat zich ontwikkelingen voordoen die bij het opstellen van de begrotingsrichtlijnen niet waren voorzien of die er toe leiden dat die richtlijnen niet altijd (volledig) kunnen worden gevolgd. Daarnaast zijn er zaken die een nadere toelichting vergen dan wel waarvoor het goed is de aandacht er op te vestigen, bijvoorbeeld omdat er wordt afgeweken van de in de meerjarenramingen opgenomen ontwikkelingen. De essentiële "bijzondere ontwikkelingen" met betrekking tot de programmabegroting 2015 worden hieronder (in willekeurige volgorde) behandeld.

Formatie bestuursdienst

Bij de bepaling van de formatie van de bestuursdienst is rekening gehouden met de besluitvorming tot en met de eerste helft van 2014. De formatieomvang van de bestuursdienst is ten opzichte van de in de primitieve begroting 2014 geformaliseerde formatieomvang van de bestuursdienst afgenomen met 5,5 fulltime-eenheden (fte).

	2011	2012	2013	2014	2015
Aantal fte's per 1 januari	370,0	362,0	348,0	328,0	322,5
Afname fte's ten opzichte van het vorige jaar	-	-8,0	-14,0	-20,0	-5,5

ARO-heffingen

Onder de ARO-heffingen vallen de afvalstoffenheffing, rioolheffingen en onroerendezaakbelastingen (OZB). De tarieven voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de OZB zijn niet verhoogd. In het eerder vastgesteld tarievenplan 2012-2015 is opgenomen dat deze heffingen tot en met 2015 niet zullen stijgen om zo de lastendruk voor de burgers enigszins te beperken.

Uitbreiding van taken en verantwoordelijkheden in het sociaal domein

Vanaf 2015 krijgen gemeenten er met de invoering van de Participatiewet, de Jeugdwet en de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 een omvangrijk takenpakket bij in het sociaal domein. Daarnaast veranderen er een aantal zaken in de WWB, die onder meer de handhaving en het minimabeleid raken. De Participatiewet voegt de Wet werk en Bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wajong samen. Doel van de Participatiewet is om meer mensen actief te krijgen op de reguliere arbeidsmarkt. Vanaf 2015 wordt ook de zorg voor jeugd helemaal ondergebracht bij de gemeente. De verantwoordelijkheden van de gemeente zijn vastgelegd in de nieuwe Jeugdwet. Uitgangspunt van de wet is de hulpvraag van kinderen, jongeren en hun ouders en opvoeders. Doel van de wet is een vraaggerichte jeugdzorg. Ten slotte treedt per 1 januari 2015 de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) in werking en gelijktijdig worden zorgtaken vanuit de AWBZ onder Wmo 2015 gebracht. De Wmo 2015 maakt gemeenten verantwoordelijk voor de ondersteuning van zelfredzaamheid en participatie van inwoners met een beperking, gericht op het zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kunnen blijven én beschermd wonen of opvang, gericht op herstel als de thuissituatie (tijdelijk) geen optie is of ontbreekt (onveiligheid of psychische / psychosociale problemen).

Wet markt en overheid

Op 1-7-2014 is de Wet Markt en Overheid volledig in werking getreden. Deze wet geeft een aantal gedragsregels voor overheden. Het doel van deze gedragsregels is om concurrentievervalsing tegen te gaan in die situaties waarin overheden goederen en/of diensten aanbieden op een bepaalde markt. Een van de gedragsregels verplicht bestuursorganen de afnemer van een product of dienst ten minste de integrale kosten van dat product of die dienst in rekening te brengen. De Wet Markt en Overheid maakt het wel mogelijk om per aangewezen economische activiteit af te wijken van deze

gedragsregel. De gemeenteraad moet dan per economische activiteit een besluit nemen, de zogenaamde algemeen belangverklaring. Met dit besluit spreekt de raad dan uit dat de daarin genoemde economische activiteiten worden verricht in het algemeen belang. Daarmee is het toegestaan dat deze activiteiten tegen een lagere prijs dan de integrale kostprijs blijvend door de gemeente wordt aangeboden.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 wordt de vennootschapsbelasting voor overheidsbedrijven ingevoerd. Dat betekent dat overheidsbedrijven die economische activiteiten uitoefenen op dezelfde wijze als private bedrijven aan vennootschapsbelasting zullen worden onderworpen. Wat de gevolgen hiervan zijn voor de gemeentefinanciën, wordt de komende periode nader in beeld gebracht.

5.3 Het gemeentefonds

Inleiding

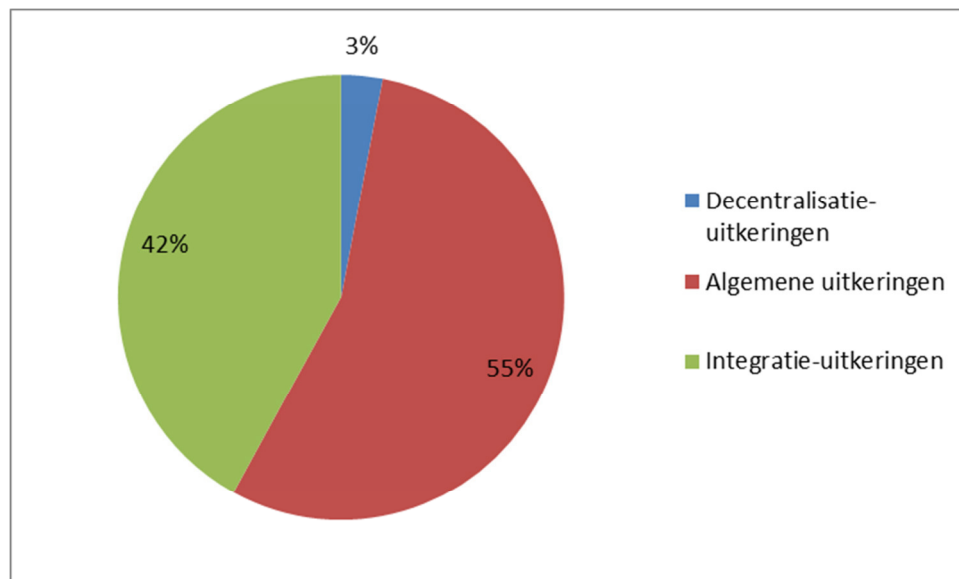
Het Gemeentefonds is een rijksfonds, waaruit gemeenten worden gesubsidieerd. Het Rijk stopt jaarlijks een deel van haar belastingopbrengsten in het Gemeentefonds.

Gemeenten ontvangen geld van het Rijk om hun taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, decentralisatie-uitkeringen en integratie-uitkeringen. Gemeenten ontvangen naast de uitkering uit het Gemeentefonds van het Rijk ook nog specifieke uitkeringen. Ook hebben gemeenten nog eigen bronnen van inkomsten, zoals de gemeentelijke belastingen / heffingen.

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeenten. De ontwikkeling ervan bepaalt daarom in belangrijke mate de financiële ruimte van de gemeente. De uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn voor de gemeenten in principe vrij besteedbaar, hoewel er een aantal wettelijke taken tegenover staan. Gemeenten zijn, met inachtneming van de wet- en regelgeving, autonoom in het voeren van hun beleid bekostigd uit het gemeentefonds.

Voor Noordoostpolder liggen de verhoudingen tussen algemene uitkering, decentralisatie-uitkering en integratie-uitkering als volgt:

Aandeel uitkeringssoorten in gemeentefonds 2015

Algemene uitkering

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de netto gecorrigeerde rijksuitgaven (NGRU). Wijzigingen in de rijksuitgaven hebben door de gehanteerde normeringssystematiek (samen de trap op, samen de trap af) direct invloed op de omvang van de algemene uitkering. De groei of krimp als gevolg van deze normeringssystematiek wordt accres genoemd.

De ontwikkeling van het nominale accres op basis van de septembercirculaire 2014 is hieronder weergegeven, waarbij de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP) onder andere wordt gebruikt om het reële accres (dus gecorrigeerd met de prijsontwikkeling) weer te geven.

Uitkeringsjaar	2015	2016	2017	2018
Nominaal accres	0,12%	1,85%	0,96%	0,46%
Prijsontwikkeling BBP	1,25%	0,75%	0,50%	0,50%
Reëel accres	-1,13%	1,10%	0,46%	-0,04%

In vergelijking met de meicirculaire van 2014 is het reële accres voor 2015 lager (-0,5%) maar voor de jaren 2016-2018 juist hoger (2016: + 0,68%, 2017: 0,04% en 2018: + 0,26%).

Decentralisatie-uitkeringen

Noordoostpolder krijgt voor een vijftal beleidsterreinen een decentralisatie-uitkering te weten:

- Centrum voor Jeugd en Gezin.
- Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches.
- Peuterspeelzaalwerk (Wet Oké).
- Decentralisatie provinciale taken VTH.
- Gezond in de Stad.

Centrum voor Jeugd en Gezin

Het macrobudget is hetzelfde gebleven, echter de verdeling tussen de gemeenten is wel aangepast. Voor de jaren 2015 t/m 2018 is de verdeling van het jaar 2014 gehanteerd.

Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches

Het structurele karakter van de huidige Impuls brede scholen sport en cultuur, zoals verwoord in de Bestuurlijke Afspraken Impuls brede scholen, sport en cultuur van december 2007- inclusief de aanpassingen van oktober 2009 en juni 2011- blijft behouden. Het budget van 2014 is structureel doorgetrokken naar 2018.

Peuterspeelzaalwerk (Wet Oké)

Ten opzichte van eerdere ramingen zijn er geen wijzingen.

Decentralisatie provinciale taken VTH

Vanwege de overdracht van taken aan gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) bij provinciale inrichtingen is voor de jaren 2014 en verder budget aan het gemeentefonds toegevoegd.

Gezond in de Stad

In het kader van het stimuleringsprogramma Gezond in de Stad (GIDS) ontvangen gemeenten met wijken/buurtten met een relatief hoge achterstandsproblematiek GIDS-gelden. Voor 2014 ontvangt Noordoostpolder € 20.000 (het minimumbedrag), voor 2015 is voornamelijk € 94.000 toegekend. In december 2014 worden de definitieve budgetten bekend gemaakt.

Integratie-uitkeringen

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De integratie-uitkering (Wmo-oud) handelt voornamelijk over de huishoudelijke hulp. In het regeerakkoord is opgenomen dat het budget voor huishoudelijke hulp vanaf 2016 met € 1,1 miljard (macro gezien) wordt gekort. Later is dit teruggebracht naar een korting van € 610 miljoen. In het meerjarenbeeld is deze korting (bezuiniging) verwerkt waarvan de jaren 2016-2018 een rekenkundige afgeleide zijn van wat thans bekend is.

De werkelijkheid kan wellicht hiervan (licht) afwijken.

Sociaal domein

Het kabinet heeft besloten de tijdelijke bestedingsvoorwaarde voor de decentralisaties te laten vervallen. Het laten vervallen van de bestedingsvoorwaarde heeft consequenties voor de uitkeringsvorm waarmee de nieuwe middelen worden verstrekt. De middelen zullen vanaf 2015 voor drie jaar worden verstrekt via één integratie-uitkering en blijven apart zichtbaar op de gemeentebegroting. Er is dus geen sprake meer van een deelfonds Sociaal Domein maar van de integratie-uitkering Sociaal Domein.

De bedragen voor de integratie-uitkering Sociaal Domein voor 2015 zijn geactualiseerd. Daarnaast is het onderzoek naar het objectieve verdeelmodel Wmo 2015 afgerond. De uitkomsten per gemeente is in de septembercirculaire 2014 opgenomen en laat voor Noordoostpolder ten opzichte van het huidige budget Wmo 2015 een forse daling zien. Werd er tot nu toe gerekend met een integratie-uitkering voor de Wmo 2015 van € 6.630.756, het objectieve verdeelmodel dat straks wordt gehanteerd komt uit op € 5.403.796. Een daling van ruim € 1,2 miljoen (!) Het Rijk hanteert vanaf 2016 een ingroeipad wat inhoudt dat de gemeenten vanaf 2016 geleidelijk te maken krijgen met de nieuwe verdeling en tijd krijgen het gemeentelijke beleid bij te stellen. Het ingroeipad is thans nog niet bekend en derhalve ook nog niet verwerkt in de programmabegroting 2015-2018.

Ook voor het onderdeel Jeugdzorg is een objectief verdeelmodel opgesteld. De afronding hiervan wordt tegen het eind van dit jaar verwacht.

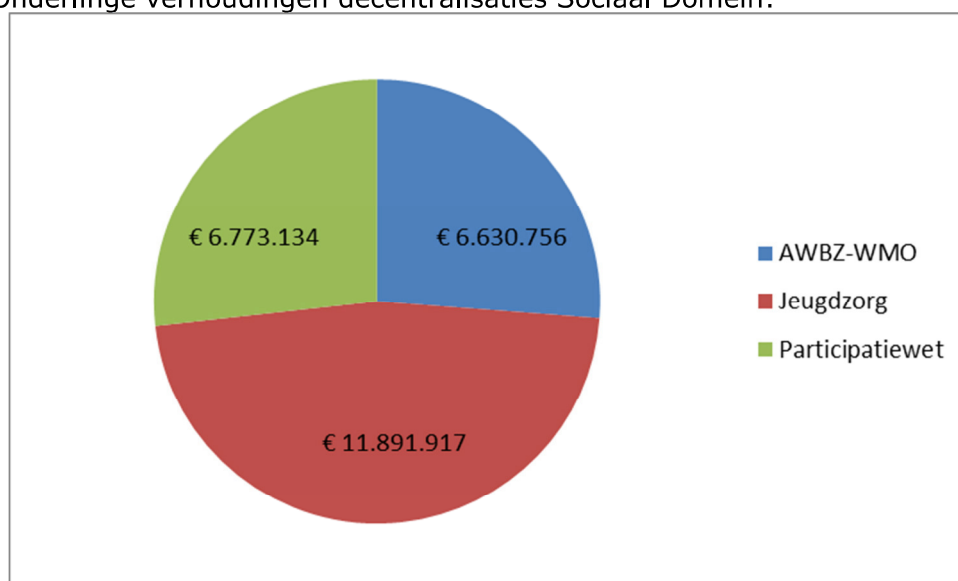
Thans zijn de volgende budgetten voor de drie decentralisaties opgenomen in de programmabegroting 2015-2018:

	2015	2016	2017	2018
AWBZ-WMO (*)	6.630.756	6.976.398	6.782.580	6.763.762
Jeugdzorg	11.891.917	11.657.600	11.313.310	11.312.252
Participatiewet	6.773.134	6.367.384	5.981.948	5.671.800

(in €)

(*) Zonder rekening te houden met het thans aangekondigde objectieve verdeelmodel met ingroeipad.

Onderlinge verhoudingen decentralisaties Sociaal Domein:

Informatievoorziening vanuit het Rijk

Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar de informatie over de Gemeentefondsuitkeringen, te weten in mei op basis van de Voorjaarsnota, in september op basis

van de Miljoenennota en in december, ter afronding van het lopende jaar, op basis van de Najaarsnota. De circulaire bevatten ook actuele informatie die op een later tijdstip in de rijksbegroting wordt verwerkt.

Basis begroting en meerjarenraming Noordoostpolder

Doorgaans wordt de begroting van een jaar met betrekking tot het gemeentefonds gebaseerd op de informatie van het Rijk welke gepubliceerd wordt in de meicirculaire. Gezien echter de actuele ontwikkelingen in het bijzonder rondom de drie decentralisaties is voor deze programmabegroting gekozen de ontwikkelingen gemeld in de septembercirculaire 2014 volledig mee te nemen en als uitgangspunt voor de begroting 2015 en meerjarenraming 2016-2018 te nemen.

De uitkomsten van de berekening van de algemene uitkering zijn als volgt:

Uitkering gemeentefonds 2015-2018: stand septembercirculaire 2014

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven				
Maatstaf	2015	2016	2017	2018
Waarde niet-woningen eigenaren	-1.659.212,80	-1.772.553,04	-1.888.032,56	-1.932.940,80
Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	-1.190.013,65	-1.281.424,36	-1.374.560,44	-1.410.779,65
Waarde woningen eigenaren	-2.884.262,00	-2.884.262,00	-2.884.262,00	-2.884.262,00
Subtotaal	-5.733.488,45	-5.938.239,40	-6.146.855,00	-6.227.982,45
Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is				
OZB waarde niet-woningen	393.015,00	419.861,72	447.215,16	457.852,50
WWB schaalnadeel	72.836,18	73.133,01	73.420,99	73.703,31
WWB schaalvoordeel	1.035.176,35	1.039.385,39	1.043.468,75	1.047.473,91
Bijstandsontvangers	1.098.223,92	1.112.518,80	1.125.848,16	1.133.669,52
Eén-ouder-huishoudens	172.823,04	172.823,04	172.823,04	172.823,04
Huishoudens	1.787.731,20	1.785.763,20	1.780.843,20	1.780.843,20
Inwoners	6.594.971,00	6.778.448,50	6.758.475,00	6.757.081,50
Inwoners: jongeren < 20 jaar	2.404.983,20	2.404.983,20	2.404.983,20	2.404.983,20
Inwoners: ouderen > 64 jaar	565.502,40	561.350,40	550.970,40	550.970,40
Inwoners: ouderen > 74 en < 85 jr	56.598,03	56.157,66	55.046,25	55.046,25
Lage inkomens	488.555,50	489.572,50	490.589,50	491.606,50
Lage inkomens (drempel)	1.231.342,62	1.231.713,35	1.228.376,78	1.229.970,92
Minderheden	490.795,20	490.795,20	490.795,20	490.795,20
Uitkeringsontvangers	297.946,88	296.888,83	293.926,29	294.137,90
Klantenpotentieel lokaal	1.770.516,00	1.770.516,00	1.770.516,00	1.770.516,00
Klantenpotentieel regionaal	567.302,40	567.664,20	590.819,40	591.181,20
Leerlingen VO	961.640,00	982.862,40	982.862,40	982.862,40
Leerlingen (V)SO	439.460,51	439.460,51	439.460,51	439.460,51
Bedrijfsvestigingen	296.212,88	296.212,88	296.212,88	296.212,88
ISV (a) stadsvernieuwing	631,42	631,42	631,42	631,42
ISV (b) herstructurering	9.892,07	9.892,07	9.892,07	9.892,07
Meerkernigheid	121.669,35	121.669,35	121.669,35	121.669,35
Meerkernigheid * bf buitengebied	226.946,58	226.946,58	226.946,58	226.946,58
Kernen met 500 of meer adressen	136.708,15	136.708,15	136.708,15	136.708,15
Oeverlengte * bf gemeente	104.840,19	104.840,19	104.840,19	104.840,19
Oeverlengte * bf gemeente * dichtheidsfactor	53.030,07	53.030,07	53.030,07	53.030,07
Omgevingsadressendichtheid	1.024.031,75	1.023.634,27	1.022.706,83	1.022.706,83
Oppervlakte bebouwing buitengebied	486.947,31	486.947,31	486.947,31	486.947,31

* bf buitengebied				
Oppervlakte bebouwing woonkernen * bf woonkernen	712.400,95	712.400,95	712.400,95	712.400,95
Oppervlakte bebouwing	315.428,70	315.428,70	315.428,70	315.428,70
Oppervlakte binnenwater	111.771,52	112.000,56	112.573,16	113.804,25
Oppervlakte buitenwater	232.100,00	232.100,00	232.100,00	232.100,00
Oppervlakte land	1.763.985,06	1.763.985,06	1.763.985,06	1.763.985,06
Oppervlakte land * bf gemeente	1.225.320,89	1.229.075,22	1.238.461,06	1.258.640,61
24 Woonruimten	1.077.227,15	1.077.227,15	1.077.227,15	1.077.227,15
25 Woonruimten * bf woonkernen	1.007.552,21	1.007.552,21	1.007.552,21	1.007.552,21
39 Vast bedrag	280.127,82	280.127,82	280.127,82	280.127,82
Subtotaal	29.616.243,51	29.864.307,89	29.899.881,21	29.945.829,06
Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)				
Jaren	2015	2016	2017	2018
Uitkeringsfactor	1,4260	1,4270	1,4220	1,4080
Subtotaal (B x C (=uf))	42.232.763,25	42.616.367,36	42.517.631,08	42.163.727,32
Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is				
Suppletieregeling OZB	56.776,00	45.421,00	34.066,00	22.710,00
Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel	145.294,00	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	202.070,00	45.421,00	34.066,00	22.710,00
Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is				
Centra voor jeugd en gezin (DU)	1.091.598,00	1.091.598,00	1.091.598,00	1.091.598,00
Impuls Brede scholen combinatiefuncties (DU)	189.120,00	189.120,00	189.120,00	189.120,00
Peuterspeelzaalwerk (DU)	155.268,00	155.268,00	155.268,00	155.268,00
Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	336.657,00	336.657,00	336.657,00	385.737,00
Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	3.038.637,00	2.647.510,00	2.639.478,00	2.639.478,00
Gezond in de stad (DU)	94.000,00	0,00	0,00	0,00
Subtotaal	4.905.280,00	4.420.153,00	4.412.121,00	4.461.201,00
Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein				
Decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)	6.630.756,00	6.976.398,00	6.782.580,00	6.763.762,00
Decentralisatie jeugdzorg (IU)	11.891.917,00	11.657.600,00	11.313.310,00	11.312.252,00
Decentralisatie Participatiewet (IU)	6.773.134,00	6.367.384,00	5.981.948,00	5.671.800,00
Subtotaal	25.295.807,00	25.001.382,00	24.077.838,00	23.747.814,00
Totaal	66.902.431,80	66.145.083,96	64.894.801,07	64.167.469,87

5.4 Vervangingsinvesteringen

De vervangingsinvesteringen 2015-2018 zijn de verwachte vervangingen van de "bedrijfsmiddelen" van de gemeente voor de komende vier jaar. Deze zijn gebaseerd op de lopende vervangingsinvesteringen 2014 – 2017.

Deze vervangingsinvesteringen zijn voor de jaren 2015 – 2018 bijgesteld. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten in acht genomen:

- rekening houden met actualisering door college;
- investeringen lager dan € 10.000 worden ineens ten laste van de exploitatie gebracht;
- investeringen van € 10.000 of meer worden over een reeks van jaren afgeschreven (conform de daarvoor geldende afschrijvingstermijn). Afschrijving vindt plaats vanaf het jaar volgende op het jaar van in gebruik name.

In onderstaand overzicht is aangegeven welke investeringen het betreft. Voorgesteld wordt de investeringen vast te stellen en daarmee tegelijkertijd deze kredieten voor 2015 te voteren.

(x € 1.000)	
Omschrijving	Investering
Rioolgemalen	71,6
Vervanging veeg- bestelauto's	113,6
Vervanging 2 actiewagens en oprijwagen	20,6
Vernieuwing vloeistofdichte verharding Montageweg	400,0
Vervanging hardware automatisering	300,0
Audio en video apparatuur tbv afstandbediening bruggen	50,0
Gladheidsbestrijding	95,0
Kleine veegmachine	145,0
Vervanging software automatisering	425,0
Totaal	1.620,8
Vervangingsinvesteringen doorgeschoven vanuit voorgaande jaren	Investering
Klepel knipschaar	12,0
GPS en TPS (tachymeter)	53,8
Smartrover GPS geo-informatie	20,0
Ondergrondse glascontainers	20,0
Totaal	105,8

5.5 Nieuw beleid

Met betrekking tot het nieuw beleid is aangegeven welke beleidsvoornemens het gemeentebestuur voor de komende periode (in geval tot en met 2018) ter uitvoering van het lopende collegeprogramma heeft en wat daarvan de financiële gevolgen zijn. Het in de primitieve programmabegroting 2015 opgenomen nieuw beleid is onder andere ontleend aan de perspectiefnota 2015-2018.

Ondanks dat de financiële gevolgen reeds meegenomen zijn in de thans voorliggende programmabegroting, zal op de hieronder genoemde prioriteiten bij afzonderlijke raadsvoorstellen worden teruggekomen.

Het gaat om de volgende prioriteiten:

- Vervangen aanplant zieke bomen (BP 2014-2017, nr. 1401)
- Bestemmingsplannen: actualisatie van het bestemmingsplanbestand (BP 2014-2017, nr. 1403)
- Communicatie: onderzoek regionale samenwerking Communicatie in Flevoland (BP 2014-2017, nr. 1413)
- Verkeerssituatie Europalaan (perspectiefnota 2015-2018)
- Vervanging verkeersregelinstallatie (perspectiefnota 2015-2018)
- Gebiedspromotie zuiderzeewet (coalitieakkoord 2014-2018)
- Luchtfoto's, cyclorama's en mutatiesignalering (perspectiefnota 2015-2018)
- Onderzoek individuele mobiliteit dorpen-Emmeloord (Coalitieakkoord 2015-2018)

5.6 Meerjarenramingen 2016-2018

De meerjarenramingen zijn samengesteld op basis van uitgangspunten en gegevens die op het moment van samenstelling bekend waren. Op deze basis wordt het verloop van gemeentelijke middenstroom voorspeld. Dit betekent dat aan deze informatie geen absolute waarde mag worden toegedacht, hoogstens kan een beeld gevormd worden van trends die voortvloeien uit prognoses. Hierbij komt nog dat door voortgaande ontwikkelingen veelal uitgangspunten aan verandering onderhevig zullen zijn, zodat een detailvergelijking weinig zinvol is.

Onderstaande algemene uitgangspunten zijn voor de meerjarenramingen 2016-2018 gehanteerd:

- prijs- en loonpeil in overeenstemming met begroting 2015;
- voorzieningenniveau in overeenstemming met begroting 2015, evenals areaal-uitbreidingen voor zover die de begrotingsuitkomst beïnvloeden;
- (vrijvallende) kapitaallasten in overeenstemming met begroting 2015, met inachtneming van investeringen op basis van de vervangingsinvesteringen 2016-2018, voor zover deze niet moeten worden toegevoegd aan het budget onderwijshuisvesting of wegvallen tegen corresponderende (en dus dalende) inkomsten;
- bespaarde rente en rente wegens kort geld in overeenstemming met begroting 2015;
- subsidies en dergelijke en bijdragen gemeenschappelijke regelingen op het niveau van de begroting 2015;
- belastingen en dergelijke op niveau begroting 2015, rekening houdende met meeropbrengst als gevolg van areaaluitbreidingen en volledige kostendekkendheid, voor zover die de begrotingsuitkomst beïnvloeden en de beleidsplanning 2016-2018;
- onderwijslasten binnen de ter zake te ontvangen rijksvergoedingen dan wel het vastgestelde budget onderwijshuisvesting;
- toerekening lasten aan grondexploitatie, investeringen en derden op het niveau van de begroting 2015.

Er wordt bij de programma's van de programmabegroting geen nadere toelichting gegeven bij de meerjarenramingen.

Als meer specifieke punten, welke in deze meerjarenramingen zijn verwerkt, kunnen worden genoemd:

- met betrekking tot de leerlingenprognoses in het financieel kader onderwijshuisvesting in relatie met de groei van de algemene uitkering een jaarlijks toenemende last van € 30.700;
- afbouw "voordeel" kapitaallasten onderwijshuisvesting in 25 jaar vanaf 1998, met een toeneming van de jaarlijkse last met € 17.698.

5.7 Vermogenspositie

In de loop der jaren is met betrekking tot de gemeentelijke reserves en de daarmee gepaard gaande rentebewegingen een zodanig beleid ontwikkeld dat de gemeentelijke begrotingspositie niet bij de minste of geringste ontwikkeling binnen die reserves of rente in gevaar komt. De omvang, samenstelling en bestemming van de reserves zijn het laatst aan de orde geweest bij het opstellen bij de nota reserves en voorzieningen in 2013.

Totale reservepositie

In het kader van deze begroting wordt in de eerste plaats een overzicht van de verwachte (uitgaande van realisering van beleid conform de planningen) gemeentelijke reservepositie gegeven:

(x € 1 mln)

	<u>2015</u>
Algemene reserve	15,7
Specifieke bestemmingsreserves	30,4
Reserve beleidsplan	15,0
Reserves bouwgrondexploitatie	<u>4,3</u>
Totaal reserves	65,4
Voorzieningen	<u>8,6</u>
Totaal voorzieningen	8,6

Begrotingsresultaat na bestemming

Onder hoofdstuk 7.1 van deze programmabegroting wordt een overzicht gegeven van het begrotingsresultaat voor en na bestemming. De mutaties in de reserves zijn daar opgenomen.

Verloop reserve beleidsplan

Een belangrijke rol binnen het gemeentelijk financieel beleid wordt gespeeld door de reserve beleidsplan. Deze reserve wordt ingezet voor realisering van nieuw beleid en is tevens een buffer voor het opvangen van "rampen" en "incidenten". Ieder jaar wordt bij de vaststelling van de Voorjaarsrapportage op uitvoerige wijze aangegeven hoe het verloop van deze reserve gedurende de planningsperiode eruit ziet.

Meerjarig verloop reserves en voorzieningen

In onderstaand overzicht is geen rekening gehouden met rentetoevoeging aan de reserves.

(x € 1 mln)

Omschrijving	2016	2017	2018
Algemene reserve	15,7	15,9	16,0
Specifieke bestemmingsreserves	26,2	27,2	28,4
Reserve beleidsplan	9,4	8,1	7,7
Reserves bouwgrondexploitatie	3,6	3,6	3,6
Totaal reserves	54,9	54,8	55,7
Voorzieningen	6,0	5,3	5,7
Totaal voorzieningen	6,0	5,3	5,7
Totaal	60,9	60,1	61,4

6.

**Toelichting
vermogenspositie**

6.1 Investerings- en financieringsstaat

(in €)

	Ultimo vorig begrotingsjaar	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Ultimo begrotingsjaar
Immateriële vaste activa	-	-	-	-
Materiële vaste activa				
- met economisch nut	60.353.597	2.386.092	3.518.168	59.221.521
- met maatschappelijk nut	-	-	-	-
Financiële vaste activa	5.821.161	-	201.663	5.619.498
Vlottende activa	58.820.000	-	-	58.820.000
Vaste financieringsmiddelen				
- eigen vermogen	65.449.631	940.596	12.532.927	53.857.300
- voorzieningen	8.556.693	4.118.567	6.636.290	6.038.970
- vaste schulden > 1 jr	12.396.255	-	-	12.396.255

7.

Overzicht van baten en lasten

7.1 Overzicht baten en lasten inclusief meerjarenperspectief

De onderstaande tabellen geven een totaaloverzicht van de ramingen van het begrotingsjaar en het meerjarenperspectief.

De verdere onderverdeling per productgroep staat op de volgende bladzijden.

Ramingen begrotingsjaar

(alle bedragen x 1.000, - is nadelig saldo)

PROGRAMMA	BEGROTING 2015		
	Lasten	Baten	Saldo
1 Fysieke leefomgeving	38.816	19.329	-19.486
2 Sociale leefbaarheid	69.697	14.294	-55.404
3 Economische ontwikkeling	2.089	207	-1.882
4 Dienstverlening en besturen	5.825	790	-5.036
5 Financiën	1.260	79.902	78.642
Resultaat vóór bestemming	117.687	114.522	-3.166
Toevoegingen (last) en onttrekkingen (bate) aan reserves	1.860	5.046	3.186
Resultaat na bestemming	119.548	119.568	20

Ramingen in het meerjarenperspectief

(alle bedragen x 1.000, - is nadelig saldo)

PROGRAMMA	MEERJARENRAMINGEN		
	Saldo 2016	Saldo 2017	Saldo 2018
1 Fysieke leefomgeving	-17.537	-17.122	-16.928
2 Sociale leefbaarheid	-54.320	-53.109	-52.726
3 Economische ontwikkeling	-1.280	-1.277	-1.280
4 Dienstverlening en besturen	-5.085	-4.877	-4.733
5 Financiën	78.156	77.592	77.177
Resultaat vóór bestemming	-66	1.208	1.511
Toevoegingen (last) en onttrekkingen (bate) aan reserves	103	-836	-1.511
Resultaat na bestemming	37	372	0

LASTEN							
Programma, (sub)pijler of productgroep		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Omschrijving		2013	2014	2015	2016	2017	2018
PROGRAMMA 1: FYSIEKE LEEFOMGEVING							
PIJLER 1: EEN GROENE LEEFOMGEVING							
B550	Natuurbescherming	312.568	446.656	351.351	351.351	351.351	351.351
B560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	2.845.708	3.098.567	2.621.015	2.520.464	2.369.913	2.369.362
B580	Overige recreatieve voorzieningen	225.180	209.284	166.405	166.405	166.405	166.405
B721	Afvalverwijdering en -verwerking	4.619.451	4.737.757	4.356.525	4.374.812	4.372.565	4.370.318
B722	Riolering	2.600.717	2.626.739	2.319.122	2.364.255	2.520.751	2.697.258
B723	Milieubeheer	1.413.213	1.792.613	1.690.666	1.657.583	1.619.045	1.659.349
B724	Lijkbezorging	626.504	749.303	742.497	730.074	745.731	743.821
B725	Baten afvalstoffenheffing	0	0	0	0	0	0
B726	Baten rioolheffing	0	0	0	0	0	0
B732	Baten begraaftplaatsrechten	0	0	0	0	0	0
		12.643.341	13.660.919	12.247.581	12.164.944	12.145.761	12.357.864
PIJLER 2: EEN VEILIGE EN BEREIKBARE LEEFOMGEVING							
SUBPIJLER 2A: INFRASTRUCTUUR							
B210	Wegen, straten, pleinen	8.200.449	12.433.539	9.224.739	7.969.347	7.866.769	7.650.954
B214	Parkeren	81.974	73.356	10.921	10.921	10.921	10.921
B221	Binnenhavens en waterwegen	169	1.177	1.180	1.180	1.180	1.180
B240	Waterkeringen, afwatering	447.064	513.874	316.452	316.452	316.452	316.452
		8.729.656	13.021.946	9.553.292	8.297.900	8.195.322	7.979.507
SUBPIJLER 2B: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID							
B120	Rampenbestrijding en brandweer	2.168.238	2.271.310	2.395.404	2.254.766	2.254.488	2.254.209
B140	Openbare orde en veiligheid	988.927	775.924	765.463	785.463	765.463	785.463
		3.157.165	3.047.234	3.160.867	3.040.229	3.019.951	3.039.672
PIJLER 3: ONTWIKKELEN IN DE LEEFOMGEVING							
SUBPIJLER 3A: BOUWEN							
B810	Ruimtelijke ordening	1.347.529	2.163.157	1.668.609	1.635.109	1.635.109	1.635.109
B822	Overige volkshuisvesting	1.984.278	2.026.147	1.836.100	1.772.100	1.772.100	1.772.100
B823	Bouwvergunningen	0	0	0	0	0	0
B830	Bouwgrondexploitatie	5.783.302	9.108.140	9.165.728	9.165.728	9.165.728	9.165.728
		9.115.109	13.297.444	12.670.437	12.572.938	12.572.938	12.572.938
SUBPIJLER 3B: WONEN							
B580	Overige recreatieve voorzieningen	502.436	563.968	457.582	507.582	457.582	457.582
B821	Stads- en dorpsvernieuwing	669.181	3.401.467	702.918	702.918	702.918	702.918
B822	Overige volkshuisvesting	56.509	93.710	23.133	23.133	23.133	23.133
		1.228.126	4.059.145	1.183.632	1.233.632	1.183.632	1.183.632
TOTAAL PROGRAMMA 1		34.873.397	47.086.688	38.815.810	37.309.644	37.117.604	37.133.614
PROGRAMMA 2: SOCIALE LEEFBAARHEID							
PIJLER 4: LEREN IN NOORDOOSTPOLDER							
B421	Basisonderwijs onderwijshuisvesting	2.083.739	4.302.474	1.604.581	1.653.714	1.617.893	1.592.629
B431	Speciaal onderwijs, onderwijshuisvesting	473.749	423.708	400.884	394.801	388.719	382.637
B441	Voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting	994.444	971.674	831.878	820.049	808.220	796.391
B480	Gem. baten en lasten onderwijs	2.775.964	2.655.554	2.468.001	2.315.001	2.270.001	2.270.001
B650	Kinderdagopvang	604.507	973.563	528.203	528.203	528.203	528.203
		6.932.403	9.326.973	5.833.547	5.711.768	5.613.036	5.569.861
PIJLER 5: ONTSPANNEN IN NOORDOOSTPOLDER							
SUBPIJLER 5A: SPORT							
B530	Sport	4.481.853	4.198.287	3.803.335	3.667.756	3.652.177	3.636.597
B531	Groene sportvelden en terreinen	959.341	1.232.550	1.257.480	1.188.900	1.123.319	1.114.809
		5.441.194	5.430.837	5.060.815	4.856.656	4.775.496	4.751.406
SUBPIJLER 5B: KUNST, CULTUUR EN BIBLIOTHEEK							
B511	Vorming- en ontwikkelingswerk	3.752.328	3.728.900	3.991.821	4.051.303	4.050.786	4.050.268
B540	Kunst	923.779	1.433.250	731.829	731.829	731.829	731.829
B580	Overige recreatieve voorzieningen	21.976	21.163	22.884	22.884	22.884	22.884
		4.698.083	5.183.313	4.746.534	4.806.016	4.805.499	4.804.981
SUBPIJLER 5C: CULTUREEL ERFGOED							
B541	Musea	1.952.153	1.587.962	1.106.559	1.094.817	1.071.817	1.071.817
		1.952.153	1.587.962	1.106.559	1.094.817	1.071.817	1.071.817

BATEN							
Programma, (sub)pijler of productgroep		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Omschrijving		2013	2014	2015	2016	2017	2018
PROGRAMMA 1: FYSIEKE LEEFOMGEVING							
PIJLER 1: EEN GROENE LEEFOMGEVING							
B550	Natuurbescherming	5.109	1.171	1.171	1.171	1.171	1.171
B560	Openbaar groen en openluchtrecreatie	4.720	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
B580	Overige recreatieve voorzieningen	0	0	0	0	0	0
B721	Afvalverwijdering en -verwerking	454.434	593.202	543.001	543.001	543.001	543.001
B722	Riolering	4.805	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
B723	Milieubeheer	-28.634	2.661	1	60.001	60.001	60.001
B724	Lijkbezorging	0	0	0	0	0	0
B725	Baten afvalstoffenheffing	4.563.844	4.580.000	4.584.751	4.876.232	4.874.677	4.873.244
B726	Baten rioolheffing	3.347.079	3.368.000	3.373.568	3.419.330	3.608.375	3.821.659
B732	Baten begraafplaatsrechten	638.336	656.994	646.481	680.074	695.731	693.821
		8.989.693	9.220.028	9.166.973	9.597.809	9.800.956	10.010.897
PIJLER 2: EEN VEILIGE EN BEREIKBARE LEEFOMGEVING							
SUBPIJLER 2A: INFRASTRUCTUUR							
B210	Wegen, straten, pleinen	912.993	216.111	172.422	172.767	172.767	172.767
B214	Parkeren	8.315	30.000	10.000	10.000	10.000	10.000
B221	Binnenhavens en waterwegen	0	0	0	0	0	0
B240	Waterkeringen, afwatering	0	0	0	0	0	0
		921.308	246.111	182.422	182.767	182.767	182.767
SUBPIJLER 2B: OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID							
B120	Rampenbestrijding en brandweer	0	0	0	0	0	0
B140	Openbare orde en veiligheid	121.586	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
		121.586	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
PIJLER 3: ONTWIKKELEN IN DE LEEFOMGEVING							
SUBPIJLER 3A: BOUWEN							
B810	Ruimtelijke ordening	228.825	159.137	146.706	133.706	128.706	128.706
B822	Overige volkshuisvesting	10.000	5.387	5.390	5.390	5.390	5.390
B823	Bouwvergunningen	797.346	638.960	820.404	845.404	870.404	870.404
B830	Bouwgrondexploitatie	5.349.300	8.962.116	8.949.781	8.949.781	8.949.781	8.949.781
		6.385.471	9.765.600	9.922.281	9.934.281	9.954.281	9.954.281
SUBPIJLER 3B: WONEN							
B580	Overige recreatieve voorzieningen	0	0	0	0	0	0
B821	Stads- en dorpsvernieuwing	5.414	1.334.780	0	0	0	0
B822	Overige volkshuisvesting	33.078	42.817	42.820	42.820	42.820	42.820
		38.492	1.377.597	42.820	42.820	42.820	42.820
TOTAAL PROGRAMMA 1		16.456.550	20.624.336	19.329.496	19.772.677	19.995.824	20.205.765
PROGRAMMA 2: SOCIALE LEEFBAARHEID							
PIJLER 4: LEREN IN NOORDOOSTPOLDER							
B421	Basisonderwijs onderwijshuisvesting	23.535	0	30.000	30.000	30.000	30.000
B431	Speciaal onderwijs, onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
B441	Voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
B480	Gem. baten en lasten onderwijs	1.210.244	1.058.099	952.075	952.075	952.075	952.075
B650	Kinderdagopvang	20.107	17.341	0	0	0	0
		1.253.886	1.075.440	982.075	982.075	982.075	982.075
PIJLER 5: ONTSPANNEN IN NOORDOOSTPOLDER							
SUBPIJLER 5A: SPORT							
B530	Sport	205.790	331.850	351.070	351.070	351.070	351.070
B531	Groene sportvelden en terreinen	193.879	199.570	209.460	209.460	209.460	209.460
		399.669	531.420	560.530	560.530	560.530	560.530
SUBPIJLER 5B: KUNST, CULTUUR EN BIBLIOTHEEK							
B511	Vorming- en ontwikkelingswerk	361.165	332.198	299.929	299.929	299.929	299.929
B540	Kunst	58.476	67.418	67.841	67.841	67.841	67.841
B580	Overige recreatieve voorzieningen	0	0	0	0	0	0
		419.641	399.616	367.770	367.770	367.770	367.770
SUBPIJLER 5C: CULTUREEL ERFGOED							
B541	Musea	391.883	407.806	257.758	257.758	257.758	257.758
		391.883	407.806	257.758	257.758	257.758	257.758

LASTEN							
Programma, (sub)pijler of productgroep		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Omschrijving		2013	2014	2015	2016	2017	2018
PIJLER 6: MAATSCHAPPELIJK PARTICIPEREN IN NOORDOOSTPOLDER							
SUBPIJLER 6A: MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE							
B482	Gem. baten en lasten onderwijs	137.396	127.478	22.982	22.982	22.982	22.982
B511	Vormings- en ontwikkelingswerk	6.000	6.000	6.075	6.075	6.075	6.075
B610	Bijstandsverlening	12.165.611	12.712.425	12.673.609	12.673.609	12.673.609	12.673.609
B614	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	2.566.931	2.633.108	4.002.612	4.260.372	4.274.386	4.279.216
B620	Maatschappelijke zorg	1.106.787	986.290	1.006.911	1.006.911	1.006.911	1.006.911
B621	Vreemdelingen	123.904	97.071	83.524	83.524	58.524	58.524
B623	Reintegratie/participatie	1.649.110	2.191.920	2.542.276	2.549.518	2.561.129	2.571.924
B630	Jeugdbeleid	354.893	555.614	805.298	505.298	505.298	505.298
B660	Vrijwilligers	0	0	0	0	0	0
B661	Maatwerkvoorzieningen Natura materieel WMC	1.042.295	1.083.079	1.069.851	1.069.851	1.069.851	1.069.851
B662	Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel W	5.583.420	7.964.755	8.372.295	8.365.937	8.172.119	8.153.301
B663	Opvang en beschermd wonen WMO	0	0	145.440	145.440	145.440	145.440
B670	Algemene voorzieningen WMO en Jeugd	1.419.064	1.460.085	1.613.673	1.613.654	1.563.635	1.563.615
B671	Eerste lijnsloket WMO en Jeugd	0	0	3.854.916	3.620.599	3.276.309	3.275.251
B672	PGB WMO en Jeugd	0	0	3.340.594	3.340.594	3.340.594	3.340.594
B682	Individuele voorzieningen Natura Jeugd	0	0	4.158.028	4.158.028	4.158.028	4.158.028
B683	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	0	0	1.008.111	1.008.111	1.008.111	1.008.111
B710	Volksgezondheid	1.990.558	2.302.064	2.233.451	2.104.461	2.069.461	2.069.461
		28.145.969	32.119.889	46.939.645	46.534.963	45.912.461	45.908.190
SUBPIJLER 6B: SOCIALE WERKVOORZIENING							
B611	Sociale werkvoorziening	6.154.987	6.116.919	6.010.209	5.609.510	5.224.074	4.913.926
		6.154.987	6.116.919	6.010.209	5.609.510	5.224.074	4.913.926
TOTAAL PROGRAMMA 2		53.324.789	59.765.893	69.697.309	68.613.730	67.402.383	67.020.181
PROGRAMMA 3: ECONOMISCHE ONTWIKKELING							
PIJLER 7: ECONOMISCHE ONTWIKKELING EN WERKGELEGENHEID							
SUBPIJLER 7A: WERK EN ECONOMIE IN DE GEMEENTE							
B310	Handel, ambacht, industrie	1.409.172	1.567.027	1.570.057	992.514	979.741	982.428
		1.409.172	1.567.027	1.570.057	992.514	979.741	982.428
SUBPIJLER 7B: NUTSBEDRIJVEN							
B330	Nutsbedrijven	16.720	23.807	22.638	22.638	18.858	18.858
		16.720	23.807	22.638	22.638	18.858	18.858
SUBPIJLER 7C: MARKTEN							
B310	Markten	86.170	67.547	69.601	69.601	69.601	69.601
		86.170	67.547	69.601	69.601	69.601	69.601
SUBPIJLER 7D: RECREATIE							
B560	Openluchtrecreatie	602.491	952.036	426.595	426.534	440.508	440.447
		602.491	952.036	426.595	426.534	440.508	440.447
TOTAAL PROGRAMMA 3		2.114.553	2.610.417	2.088.891	1.511.287	1.508.708	1.511.334
PROGRAMMA 4: DIENSTVERLENING EN BESTUREN							
PIJLER 8: DIENSTVERLENING							
B003	Burgerzaken	1.784.960	1.773.821	1.919.452	1.979.454	1.929.452	1.829.454
B004	Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	227.017	260.438	324.000	324.000	324.000	324.000
		2.011.977	2.034.259	2.243.452	2.303.454	2.253.452	2.153.454
PIJLER 9: BESTUUR EN ORGANISATIE							
B001	Bestuursorganen	1.698.906	1.933.250	1.572.456	1.572.456	1.474.890	1.424.890
B002	Bestuursondersteuning B&W	1.514.839	1.691.655	1.391.054	1.380.211	1.359.367	1.365.384
B005	Bestuurslijke samenwerking	124.883	162.969	145.295	145.295	105.295	105.295
B006	Bestuursondersteuning raad en r'kamer	121.433	130.756	473.052	473.052	473.052	473.052
		3.460.061	3.918.630	3.581.857	3.571.014	3.412.604	3.368.621
TOTAAL PROGRAMMA 4		5.472.038	5.952.889	5.825.309	5.874.468	5.666.056	5.522.075

BATEN							
Programma, (sub)pijler of productgroep		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Omschrijving		2013	2014	2015	2016	2017	2018
PIJLER 6: MAATSCHAPPELIJK PARTICIPEREN IN NOORDOOSTPOLDER							
SUBPIJLER 6A: MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE							
B482	Gem. baten en lasten onderwijs	0	0	0	0	0	0
B511	Vormings- en ontwikkelingswerk	0	0	0	0	0	0
B610	Bijstandsverlening	10.669,355	11.269,500	11.265,500	11.265,500	11.265,500	11.265,500
B614	Gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid	25,844	61,410	61,410	61,410	61,410	61,410
B620	Maatschappelijke zorg	44,180	44,365	44,365	44,365	44,365	44,365
B621	Vreemdelingen	10,000	0	8,000	8,000	8,000	8,000
B623	Reintegratie/participatie	1,471,286	1,502,295	546,350	546,350	546,350	546,350
B630	Jeugdbeleid	48,142	20,312	0	0	0	0
B660	Vrijwilligers	0	0	0	0	0	0
B661	Maatwerkvoorzieningen Natura materieel WMC	370	1,000	0	0	0	0
B662	Maatwerkvoorzieningen Natura immaterieel W	852,346	743,090	200,000	200,000	200,000	200,000
B663	Opvang en beschermd wonen WMO	0	0	0	0	0	0
B670	Algemene voorzieningen WMO en Jeugd	0	5,179	2	2	2	2
B671	Eerste lijnsloket WMO en Jeugd	0	0	0	0	0	0
B672	PGB WMO en Jeugd	0	0	0	0	0	0
B682	Individuele voorzieningen Natura Jeugd	0	0	0	0	0	0
B683	Veiligheid, jeugdreclassering en opvang jeugd	0	0	0	0	0	0
B710	Volksgesondheid	0	0	0	0	0	0
		13.121,523	13.647,151	12.125,627	12.125,627	12.125,627	12.125,627
SUBPIJLER 6B: SOCIALE WERKVOORZIENING							
B611	Sociale werkvoorziening	5,857,544	5,783,483	0	0	0	0
		5.857,544	5.783,483	0	0	0	0
TOTAAL PROGRAMMA 2		21,444,146	21,844,916	14,293,760	14,293,760	14,293,760	14,293,760
PROGRAMMA 3: ECONOMISCHE ONTWIKKELING							
PIJLER 7: ECONOMISCHE ONTWIKKELING EN WERKGELEGENHEID							
SUBPIJLER 7A: WERK EN ECONOMIE IN DE GEMEENTE							
B310	Handel, ambacht, industrie	90,796	116,958	169,789	194,789	194,789	194,789
		90,796	116,958	169,789	194,789	194,789	194,789
SUBPIJLER 7B: NUTSBEDRIJVEN							
B330	Nutsbedrijven	0	0	0	0	0	0
		0	0	0	0	0	0
SUBPIJLER 7C: MARKTEN							
B310	Markten	35,990	27,385	34,485	34,485	34,485	34,485
		35,990	27,385	34,485	34,485	34,485	34,485
SUBPIJLER 7D: RECREATIE							
B560	Openluchtrecreatie	50,417	2,381	2,380	2,380	2,380	2,380
		50,417	2,381	2,380	2,380	2,380	2,380
TOTAAL PROGRAMMA 3		177,203	146,724	206,654	231,654	231,654	231,654
PROGRAMMA 4: DIENSTVERLENING EN BESTUREN							
PIJLER 8: DIENSTVERLENING							
B003	Burgerzaken	5,882	0	0	0	0	0
B004	Baten en lasten secretarieleges burgerzaken	651,418	706,279	753,100	753,100	753,100	753,100
		657,300	706,279	753,100	753,100	753,100	753,100
PIJLER 9: BESTUUR EN ORGANISATIE							
B001	Bestuursorganen	2,346	0	0	0	0	0
B002	Bestuursondersteuning B&W	28,397	12,363	36,443	36,443	36,443	36,443
B005	Bestuurslijke samenwerking	0	0	0	0	0	0
B006	Bestuursondersteuning raad en r'kamer	0	0	0	0	0	0
		30,743	12,363	36,443	36,443	36,443	36,443
TOTAAL PROGRAMMA 4		688,043	718,642	789,543	789,543	789,543	789,543

LASTEN							
Programma, (sub)pijler of productgroep		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Omschrijving		2013	2014	2015	2016	2017	2018
PROGRAMMA 5: FINANCIEN							
PIJLER 10: FINANCIEN							
B913	Overige financiële middelen	822.456	206.933	162.227	155.869	149.511	143.153
B921	Uitkeringen gemeentefonds	3.944	5.186	5.663	5.663	5.663	5.663
B922	Algemene baten en lasten	231.356	310.269	425.365	425.365	425.365	425.365
B923	Uitkeringen deelfonds sociaal domein	0	0	0	0	0	0
B930	Uitvoering Wet WOZ	454.417	499.962	491.027	491.027	491.027	491.027
B931	Baten OZB gebruikers	0	0	0	0	0	0
B932	Baten OZB eigenaren	0	0	0	0	0	0
B934	Baten Baatbelasting	0	0	0	0	0	0
B936	Baten Toeristenbelasting	0	0	4.000	4.000	4.000	4.000
B937	Baten Hondenbelasting	0	0	0	0	0	0
B940	Heffingen invordering gem. belastingen	98.222	83.583	51.339	51.339	51.339	51.339
B960	Saldo van kostenplaatsen	3.173.115	207.158	120.460	-107.474	-261.218	-378.097
TOTAAL PROGRAMMA 5		4.783.510	1.313.091	1.260.081	1.025.789	865.687	742.450
TOTAAL ALLE PROGRAMMA'S		100.568.287	116.728.978	117.687.401	114.334.918	112.560.439	111.929.654

BATEN							
Programma, (sub)pijler of productgroep		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming		
Omschrijving		2013	2014	2015	2016	2017	2018
PROGRAMMA 5: FINANCIEN							
PIJLER 10: FINANCIEN							
B913	Overige financiële middelen	4.404.623	3.193.963	3.252.814	2.794.670	2.751.582	2.751.699
B921	Uitkeringen gemeentefonds	44.474.968	46.369.859	41.736.625	41.273.701	40.946.963	40.549.656
B922	Algemene baten en lasten	413.782	292.447	0	0	0	0
B923	Uitkeringen deelfonds sociaal domein	0	0	25.295.807	25.001.382	24.077.838	23.747.814
B930	Uitvoering Wet WOZ	0	0	0	0	0	0
B931	Baten OZB gebruikers	1.592.312	1.630.000	1.714.000	1.824.256	2.006.179	2.121.948
B932	Baten OZB eigenaren	7.292.058	7.381.000	7.609.000	7.993.523	8.381.527	8.454.640
B934	Baten Baatbelasting	0	0	0	0	0	0
B936	Baten Toeristenbelasting	183.750	249.000	250.000	250.000	250.000	250.000
B937	Baten Hondenbelasting	199.699	0	0	0	0	0
B940	Heffingen invordering gem. belastingen	0	0	0	0	0	0
B960	Saldo van kostenplaatsen	48.184	52.001	43.909	43.909	43.909	43.909
TOTAAL PROGRAMMA 5		58.609.376	59.168.270	79.902.155	79.181.441	78.457.998	77.919.666
TOTAAL ALLE PROGRAMMA'S		97.375.318	102.502.888	114.521.608	114.269.075	113.768.779	113.440.388

BATEN							
Programma, (sub)pijler of productgroep	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming			
Omschrijving	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
RESULTAATBESTEMMING							
1	FYSIEKE LEEFOMGEVING						
1A	Egalisatiesere afvalstoffenheffing		271.361				
1A	Voorziening honden			30.000			
1A	Vervangende aanplant zieke bomen		50.000	50.000			
1A	Egalisatieserve begraven		46.016				
1A	Exploitatie Windpark		67.500				
1A	Omvormen plantsoenen		100.000				
2A	Vervanging verkeersregelinstanties			190.000	200.000		
2A	Verkeersituatie Europalaan		400.000				
2A	Vervanging Marknesserbrug		1.017.500				
2A	N50 (areaaluitbreiding)		29.785	29.785	29.785	29.785	
2A	Nazorg onderhoud Tollebeek		21.850	21.850	21.850	21.850	
2B	Veiligheidszorg			20.000		20.000	
3A	Naleving flora- en faunawet		30.000				
3A	Structuurvisie		37.500				
3A	Luchtfoto's, cyclorama's en mutatiesignalering		16.000				
3A	Exploitatie Poldertoren		17.250	17.250	17.250	17.250	
3B	Onderzoek individuele mobiliteit dorpen - Emmeloord			50.000			
2	SOCIALE LEEFOMGEVING						
4A	Onderwijshuisvesting		55.539	31.201			
5A	Golfbaan		24.000	24.000	24.000	24.000	
5A	Uitstel/fasering realisatie bezuinigingen sport		250.000	150.000	75.000	0	
5B	Culturele visitekaartjes		22.000	22.000	22.000	22.000	
5C	Promotie Schokland		23.000	23.000			
6A	Ondersteunen vrouwencentrum		25.000	25.000			
6A	Implementeren sociaal teams		300.000				
6A	Volksgezondheid		35.000	35.000			
3	ECONOMISCHE ONTWIKKELING						
7A	Ondernemersloket en denktank		100.000				
7A	Sociale economische beleid 2012-2016		15.000				
7A	Vastgoedbeheer		10.000	10.000			
7A	Zuiderzeegelden		462.500				
4	BESTUUR EN ORGANISATIE						
8A	Dienstverlening en digitalisering		50.000	150.000	150.000		
9A	Wachtgelden college		147.566	147.566	50.000		
9A	Gebiedspromotie zuiderzeewet					25.000	
9A	Internationalisering		40.000	40.000			
9A	Onderzoek regionale samenwerking		20.000	20.000			
9A	Communicatie		10.000				
9A	Communiceren stadshart Emmeloord						
5	FINANCIËN						
10A	Frictiekosten bestuursdienst		300.000	200.000	100.000		
10A	Flexibele kasschuif			150.000			
10A	IZA-gelden		15.000	15.000	15.000		
10A	Egalisatie opbrengsten OZB		347.000	309.000	189.000		
10A	Afschrijvingsreserve		8.321	8.225	8.129	8.034	
10A	Taskforce IIIB		350.000				
10A	Nationaal uitvoeringsprogramma		331.580				
	Totaal mutaties reserves	13.969.032	19.653.632	5.046.268	1.768.877	902.014	167.919
	Totaal begroting	111.344.350	122.156.520	119.567.876	116.037.952	114.670.793	113.608.307
B9901	Saldo rekening van baten en lasten						-426
	= Resultaat na bestemming (tekort)						

7.2 Overzicht aanmerkelijke verschillen

Het verschil tussen de primitieve begroting 2014 en de primitieve begroting 2015 vóór resultaatbestemming wordt o.a. veroorzaakt door:

	Voordelig	Nadelig
PROGRAMMA 1 - FYSIEKE LEEFOMGEVING		
Beleidsplanning 2012-2015, nr. 1210 (Burgernet)		4.000
Veiligheidsregio (incl nieuwe taak bevolkingszorg)		89.502
Bezuiniging Taskforce IIIB (grachten - baggeren, beschoeiingen en fontein)	75.000	
Bezuiniging Taskforce IIIB (verkeer - wegmeubilair, bewijzing etc.)	20.000	
Bezuiniging Taskforce IIIB (onderhoud waterkering en afwatering)	200.000	
Bezuiniging Taskforce IIIB (bossen onderhoud)	50.000	
Bezuiniging Taskforce IIIB (onderhoud plantsoenen)	125.000	
Bezuiniging Taskforce IIIB (speelplaatsen)	10.000	
Bezuiniging Taskforce IIIB (beheer en onderhoud straatreiniging)	50.000	
Bezuiniging 2e fase, nr. cul/civt15 (openbare ruimte)	400.000	
Bezuiniging 2e fase, nr. cul/civt16 (gladheidsbestrijding).	40.000	
Bezuiniging 2e fase, nr. sml37 (versoberen speelplaatsenbeleid)	50.000	
Bezuiniging 2e fase, nr. cul/civt15 (openbare ruimte)	30.000	
Arealuitbreiding beheer openbare ruimte		15.196
budgetten aankopen niet duurz. Goederen trend 2010-2013 (fase IVa)	186.000	
Vastgestelde bezuiniging m.i.v. 2016 vanaf 2015 (bezuiniging fase IVa)	225.000	
Verlaging opbrengst bestuurlijke beschikkingen		15.201
Verhoging bouwleges (perspectiefnota 2015-2018)	225.000	
VTH kwaliteitsinvestering (perspectiefnota 2015-2018)		64.000
Tariefdifferentiatie waterschapslasten (perspectiefnota 2015-2018)		60.000
Onderhoud Wellerwaard		50.000
PROGRAMMA 2 - SOCIALE LEEFBAARHEID		
Kinderopvangbeleid	28.170	
Lesgelden muzisch centrum		38.269
PROGRAMMA 3 - ECONOMISCHE ONTWIKKELING		
Verkoop gronden	25.000	
Budgetten aankopen niet duurz. Goederen trend 2010-2013 (fase IVa)	31.380	
PROGRAMMA 4 - DIENSTVERLENING EN BESTUREN		
Kostendekkende evenementenvergunningen (bezuiniging fase IVa)	20.000	
Accountantskosten naar € 50.000 per jaar		18.788
Storting in voorziening pensioenen wethouders naar € 300.000		8.581
Wijzigingen rechtspositie politieke ambtsdragers (perspectiefnota 2015-2018)		25.000
Wethoudersformatie aanpassen naar 3,9 fte (Coalitieakkoord 2014-2018)		40.000
PROGRAMMA 5 - FINANCIEN		
Verhoging garantieprovisie HVC (bezuiniging fase IVa)	50.000	
Verlaging toeristenbelasting (perspectiefnota 2015-2018)		11.000

7.3 Overzicht incidentele baten en lasten

Omschrijving	Begroting 2015	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018
PROGRAMMA 1 (EEN GROENE EN SCHONE LEEFOMGEVING)				
<u>Lasten</u>				
Veiligheidszorg (1 x per twee jaar)		20.000		20.000
Omvormen plantsoenen	100.000			
Vervangende aanplant zieke bomen (BP 2014-2017)	50.000	50.000		
Vervanging Marknesserbrug	1.017.500			
Verkeerssituatie Europalaan (perspectiefnota)	400.000			
Vervanging verkeersinstallatie (perspectiefnota)		190.000	200.000	
VTH kwaliteitsinvestering (perspectiefnota)	64.000			
Voorziening voor honden (perspectiefnota)		30.000		
Luchtfoto's, cyclorama's en mutatiesignalering (perspectiefnota)	16.000			
Onderzoek individuele mobiliteit dorpen-Emmeloord (perspectiefnota)		50.000		
Windpark	67.500	-10.000	-10.000	-10.000
Project MSB (inzet projectleider)	37.500			
Naleving Flora- en Faunawet (BP 12-15)	30.000			
Omgevingsdienst OFGV	-16.543	-13.607		
Saldo exploitatie afvalverwerking	271.361			
Saldo exploitatie begraafplaatsen	46.016			
<u>Mutatie reserve (storting):</u>				
<i>Reserve beleidsplan:</i>				
- Omgevingsdienst OFGV	16.543	13.607		
- Exploitatie Windpark		10.000	10.000	10.000
Totaal	2.099.877	340.000	200.000	20.000
PROGRAMMA 1 (EEN GROENE EN SCHONE LEEFOMGEVING)				
<u>Baten</u>				
Hogere leges omgevingsvergunningen (t.b.v. dekking VTH kwaliteitsinvestering)	-64.000			
<u>Mutatie reserve (onttrekking):</u>				
<i>Reserve beleidsplan:</i>				
- Veiligheidszorg (1 x per twee jaar)		-20.000		-20.000
- Vervanging Marknesserbrug	-1.017.500			
- Verkeerssituatie Europalaan (perspectiefnota)	-400.000			
- Vervanging verkeersinstallatie (perspectiefnota)		-190.000	-200.000	
- Omvormen plantsoenen	-100.000			
- Vervangende aanplant zieke bomen (BP 2014-2017)	-50.000	-50.000		
- Onderzoek individuele mobiliteit dorpen- Emmeloord (perspectiefnota)		-50.000		
- Voorziening voor honden (perspectiefnota)		-30.000		
- Egalisatie Windpark	-67.500			
- Luchtfoto's, cyclorama's en mutatiesignalering (perspectiefnota)	-16.000			
- Naleving Flora- en Faunawet (BP 12-15)	-30.000			

- Project MSB	-37.500			
<i>Egalisatiereserve afvalstoffenheffing</i>	-271.361			
<i>Egalisatiereserve begraafplaatsen</i>	-46.016			
Totaal	-2.099.877	-340.000	-200.000	-20.000
PROGRAMMA 2 (SOCIALE LEEFBAARHEID)				
Lasten				
Gezond in de stad (dekking: decentralisatie-uitkering programma 5)	94.000			
Nota volksgezondheid	35.000	35.000		
Implementatie Sociale teams (Coalitieakkoord 2014-2018)	300.000			
Ondersteuning vrouwencentrum	25.000	25.000		
Uitstel/fasering realisatie bezuinigingen Sport	250.000	150.000	75.000	
Promotie Schokland	23.000	23.000		
<u>Mutatie reserve (storting):</u>				
- <i>Reserve sociaal domein</i>	482.053	175.909	106.564	106.564
Totaal	1.209.053	408.909	181.564	106.564
PROGRAMMA 2 (SOCIALE LEEFBAARHEID)				
Baten				
Integratie-uitkering sociaal domein	-482.053	-175.909	-106.564	-106.564
<u>Mutatie reserves (onttrekking):</u>				
<i>Reserve beleidsplan:</i>				
- Uitstel/fasering realisatie bezuinigingen Sport	-250.000	-150.000	-75.000	
- Museum Schokland	-23.000	-23.000		
<i>Reserve sociaal domein:</i>				
- Museum Schokland	-25.000	-25.000		
- Nota volksgezondheid	-35.000	-35.000		
- Sociale teams implementeren (Coalitieakkoord 14-18)	-300.000			
Totaal	-1.115.053	-408.909	-181.564	-106.564
PROGRAMMA 3 (ECONOMISCHE ONTWIKKELING)				
Lasten				
Sociaal economisch beleid	15.000			
Ondernemersloket en denktank tiefnota)	100.000			
Vastgoedbeheer (BP 2013-2016)	10.000	10.000		
Zuiderzeegelden	462.500			
Totaal	587.500	10.000	-	-
PROGRAMMA 3 (ECONOMISCHE ONTWIKKELING)				
Baten				
<u>Mutatie reserves (onttrekking):</u>				
<i>Reserve beleidsplan:</i>				
- Sociale economische beleid 2012-2016	-15.000			
<i>Reserve ontw.fonds stimulering werkgelegenheid:</i>				
- Ondernemersloket en denktank (Perspectiefnota)	-100.000			
- Vastgoedbeheer (Beleidsplanning 13-16)	-10.000	-10.000		
<i>Reserve Transitiegelden Zuiderzeelijn</i>	-462.500			
Totaal	-587.500	-10.000	-	-

PROGRAMMA 4 (DIENSTVERLENING EN BESTUREN)				
Lasten				
Wachtgelden college (perspectiefnota)	147.566	147.566	50.000	
(communicatie) Burgerpanel+Burgerparticipatie	10.000			
Dienstverlening en digitalisering (Perspectiefnota)	50.000	150.000	150.000	
Onderzoek regionale samenwerking / kennisplatform Flevoland	20.000	20.000		
Internationalisering	40.000	40.000		
100 jaar Zuiderzeewet				25.000
Waterschapsverkiezingen (gemeentefonds)	40.000			
Totaal	307.566	357.566	200.000	25.000
PROGRAMMA 4 (DIENSTVERLENING EN BESTUREN)				
Baten				
<u>Mutatie reserves (onttrekking):</u>				
<i>Reserve beleidsplan:</i>				
- Wachtgelden college (perspectiefnota)	-147.566	-147.566	-50.000	
- Gebiedspromotie zuiderzeewet (Coalitieakkoord)				-25.000
- Onderzoek regionale samenwerking	-20.000	-20.000		
- (communicatie) -panel+Burgerparticipatie	-10.000			
- Dienstverlening en digitalisering (Perspectiefnota)	-50.000	-150.000	-150.000	
- Internationalisering	-40.000	-40.000		
Totaal	-267.566	-357.566	-200.000	-25.000
PROGRAMMA 5 (FINANCIËN)				
Lasten				
IZA gelden	15.000	15.000	15.000	
Fricatiekosten bestuursdienst (perspectiefnota)	300.000	200.000	100.000	
Totaal	315.000	215.000	115.000	-
PROGRAMMA 5 (FINANCIËN)				
Baten				
Waterschapsverkiezingen (septembercirculaire 2014)	-40.000			
Decentralisatie uitkering Rijk (gezond in de stad)	-94.000			
Nationaal uitvoeringsprogramma (NUP)	331.580			
Egaliseren opbrengsten OZB	118.000	80.000	-40.000	
Ingroei OZB (van incidenteel naar structureel)	229.000	229.000	229.000	
Incidentele algemene dekkingsmiddelen	350.000	150.000	-150.000	
<u>Mutatie reserves (onttrekking):</u>				
<i>Reserve beleidsplan:</i>				
- Egalisatie opbrengsten OZB (perspectiefnota)	-347.000	-309.000	-189.000	
- Flexibele schuif (perspectiefnota)	0	-150.000	150.000	
- Fricatiekosten bestuursdienst (perspectiefnota)	-300.000	-200.000	-100.000	
- Taskforce IIIB	-350.000			
- IZA gelden	-15.000	-15.000	-15.000	
<i>Reserve NUP</i>	-331.580			
Totaal	-449.000	-215.000	-115.000	-

7.4 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Omschrijving	Begroting 2015	Meerjarenraming		
		2016	2017	2018
PROGRAMMA 1 (EEN GROEN EN SCHONE LEEFOMGEVING)				
Lasten				
<u>Mutatie reserve (storting):</u>				
E026 - Reserve vervanging bruggen	430.000	430.000	430.000	430.000
E072 - Reserve onderhoud/aanpassing MFC	12.000	12.000	12.000	12.000
Totaal	442.000	442.000	442.000	442.000
PROGRAMMA 1 (EEN GROEN EN SCHONE LEEFOMGEVING)				
Baten				
<u>Mutatie reserve (onttrekking):</u>				
Reserve onderhoud uitbreiding Tollebeek	-21.850	-21.850	-21.850	-21.850
Reserve N50	-29.785	-29.785	-29.785	-29.785
Exploitatie Poldertoren	-17.250	-17.250	-17.250	-17.250
Totaal	-68.885	-68.885	-68.885	-68.885
PROGRAMMA 2 (SOCIALE LEEFBAARHEID)				
Baten				
<u>Mutatie reserve (onttrekking):</u>				
<u>Reserve beleidsplan:</u>				
Exploitatie golfbaan	-24.000	-24.000	-24.000	-24.000
Reserve onderwijshuisvesting	-55.539	-31.201	11.863	76.099
Reserve Beeldende Kunst en Cultuur	-22.000	-22.000	-22.000	-22.000
Totaal	-101.539	-77.201	-34.137	30.099
PROGRAMMA 5 (FINANCIEN)				
Lasten				
<u>Mutatie reserves (storting):</u>				
Rentebijdrage	919.620	1.024.707	1.017.967	1.044.416
Totaal	919.620	1.024.707	1.017.967	1.044.416
PROGRAMMA 5 (FINANCIEN)				
Baten				
<u>Mutatie reserves (onttrekking):</u>				
Afschrijvingsreserve hardware	-6.046	-5.950	-5.854	-5.759
Afschrijvingsreserve dienstauto	-2.275	-2.275	-2.275	-2.275
Totaal	-8.321	-8.225	-8.129	-8.034

7.5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

De algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen onder programma 5 en dienen ter dekking van de saldi van de overige programma's. Onder de algemene dekkingsmiddelen worden die baten begrepen die niet specifiek aan een programma kunnen worden toegerekend. Daarnaast dient als sluitstuk van de weerstandscapaciteit van de gemeente een bedrag voor onvoorzien te worden opgenomen.

(in €)

Bedragen x € 1.000	Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
<i>Algemene dekkingsmiddelen</i>						
Lokale heffingen	9.268	9.481	9.573	10.068	10.638	10.827
Algemene uitkering	44.319	46.209	66.902	66.145	64.895	64.167
Dividend	175	148	148	148	148	113
Saldo financieringsfunctie	153	-2.736	-2.566	-2.116	-2.086	-2.129
Overige algemene dekkingsmiddelen	-	1.619	1.646	1.091	1.068	1.084
Totaal algemene dekkingsmiddelen	53.915	54.721	75.703	75.336	74.663	74.062
<i>Onvoorzien</i>						
Onvoorzien	192	250	250	250	250	250
Totaal onvoorzien / stelposten	192	250	250	250	250	250

Lokale heffingen

Het gaat hier om die heffingen waarvan de besteding niet gebonden is. Voor de gemeente Noordoostpolder betreffen dit onroerendezaakbelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting en baatbelasting. De baten van de overige heffingen, zoals de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de leges zijn onder de desbetreffende programma's opgenomen. In paragraaf 4.7 (Lokale heffingen) wordt nader ingegaan op de onroerendezaakbelasting.

(in €)

Bedragen x € 1.000	Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Onroerende zaakbelasting	8.884	8.937	9.323	9.818	10.388	10.577
Hondenbelasting	200	210	-	-	-	-
Toeristenbelasting	184	209	250	250	250	250
Totaal lokale heffingen	9.268	9.356	9.573	10.068	10.638	10.827

Algemene uitkering

De raming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds voor 2015 is gebaseerd op de septembercirculaire 2014. Voor de jaren 2016 tot en met 2018 wordt geen rekening gehouden met eventuele groei van de gemeente (constante prijzen en constante eenheden).

Dividend

De volgende dividendopbrengsten zijn in de begroting opgenomen:

(x € 1.000)

Bron	Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bank Nederlandse Gemeenten	29	23	23	23	23	23
Enexis	25	25	25	25	25	25
Vitens	83	65	65	65	65	65
Wadinko	35	35	35	35	35	-
Publiek Belang						
Electriciteitsproductie	-	-	-	-	-	-
Vordering op Enexis	-	-	-	-	-	-
CBL Vennootschap	-	-	-	-	-	-
Attero Holding	2	-	-	-	-	-
Verkoop Vennootschap B.V.	1	-	-	-	-	-
Afvalbedrijf Het Friese Pad	-	-	-	-	-	-
Totaal Dividend	175	148	148	148	148	113

Saldo financieringsfunctie

De kapitaallasten (afschrijvingen en rentes over financieringsmiddelen) worden over de diverse programma's verdeeld. Aangezien de verdeling gebeurt naar de toestand op 1 januari en voor wat de rente betreft naar vaste rentepercentages, resulteert dit in een positief of negatief verschil, dat hier wordt opgenomen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De gemeente rekent rentelasten aan de diverse programma's toe, zodat die programma's een integraal beeld geven van de kosten die met de uitvoering gemoeid zijn. Daarbij wordt ook de rente gecalculeerd over het werkzame eigen vermogen van de gemeente. Aangezien de gecalculeerde rente over het eigen vermogen niet daadwerkelijk betaald hoeft te worden, vloeit deze terug in de gemeentelijke baten. De rente over de vrije componenten van het eigen vermogen wordt daarbij als algemeen dekkingsmiddel verantwoord.

Onvoorzien/stelposten

Als sluitstuk van de begroting is een raming voor onvoorzien uitgaven opgenomen. Deze post dient voor het opvangen van uitgaven die onvoorzienbaar, onafwendbaar en niet uit te stellen zijn. Als stelpost is in de programmabegroting 2015 € 250.000 opgenomen, waarvan € 35.000 voor structurele en € 215.000 voor incidentele, onvoorzien uitgaven.

7.6 Arbeidsgerelateerde kosten

Conform het BBV mogen er geen voorzieningen worden getroffen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een vergelijkbaar volume. Het betreft hier met name vakantiegelden. Provincies en gemeenten hebben op de balansdatum een verplichting van zeven maanden vakantiegeld voor het personeel opgebouwd. In de begroting wordt het vakantiegeld voor het gehele jaar, 12 maanden, opgenomen. Feitelijk bestaat het bedrag op de begroting uit zeven maanden vakantiegeld over het vorige begrotingsjaar en vijf maanden vakantiegeld van het begrotingsjaar. Belangrijk is dat er 12 maanden in de begroting worden opgenomen. Het feit dat deze 12 maanden op verschillende jaren betrekking hebben is uitsluitend relevant in het jaar waarin een gemeente opgeheven zou worden en niet op een andere wijze wordt voortgezet. Aangezien dit voor gemeenten niet ter zake doet, is het voldoende om in de begroting het vakantiegeld voor 12 maanden op te nemen.

Hieronder volgt een overzicht, dat inzicht verschaft in de omvang en opbouw van de loonsom en de loonsomgerelateerde kosten van Noordoostpolder.

(in €)

	Omschrijving	Loonsom 2015	Loonsom gerelateerde kosten	Totaal 2015
KP01	Kostenplaats Directie en projecten	486.907	10.160	497.067
KP12	Kostenplaats Ruimtelijke Ontwikkeling	1.514.388	10.952	1.525.340
KP13	Kostenplaats Maatschappelijke Ontwikkeling	1.457.716	7.289	1.465.005
KP16	Kostenplaats Ingenieursbureau	1.691.206	10.146	1.701.352
KP17	Kostenplaats Wijkbeheer	2.942.762	162.644	3.105.406
KP18	Kostenplaats Vergunningen en handhaving	1.687.130	8.436	1.695.566
KP32	Kostenplaats Klant Contact Centrum	1.037.162	5.186	1.042.348
KP34	Kostenplaats Werk, Inkomen en Zorg	2.086.560	10.433	2.096.993
KP41	Kostenplaats Advies	1.466.600	19.608	1.486.208
KP42	Kostenplaats informatie	1.109.522	18.048	1.127.570
KP45	Kostenplaats Financial, Planning en Control	849.865	4.249	854.114
KP46	Kostenplaats Belastingen	531.186	2.656	533.842
KP47	Kostenplaats Service en Ondersteuning	1.429.935	17.150	1.447.085
KP61	Kostenplaats Griffie	162.031	810	162.841
KP71	Kostenplaats Culturele Zaken	1.475.229	24.376	1.499.605
	Subtotaal bestuursdienst en griffie	19.928.199	312.143	20.240.342
P060	Gemeenteraadsleden	483.265	-	483.265
P052	Burgemeester en wethouders	530.738	-	530.738
P052	Voormalig bestuur	147.566	-	147.566
	Subtotaal bestuursorganen	1.161.569	0	1.161.569

8.

Vaststelling

8. Vaststelling

Aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Noordoostpolder in zijn openbare vergadering van 10 november 2014,

de griffier,

de voorzitter,